

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

עַל יְהוָה
לִי מוֹד
שִׁיעוּרִים אֱלוֹ
אֲנִי נוֹתֵנִים
אֶת הַחֹמֶשׁ
וְאֶת הַזְּמֶעֶשֶׁר
לְהַקְדֹּשׁ
בְּרוּךְ הוּא
(עצתו אמונה)

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

כני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגראוו

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'רפס ע"י

**קון הדפסה
היכל הקודש**

**2623 State Route 52
Liberty, NY 12754**

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

והווי ואומר. הרי פירות של מעשר שני שלק ידיו מחולקין על מעות שיש לי בבית וקנה המעשר הזה את המעות וצא לחילוקי טעמא דאין בידו קעות. דמודקתני ואין בידו מעות ש"מ דאם היה בידו מעות של בעורין א"ל היה אומר לו התנא לעשות כן אלא המעות הללו היה מוסר לחבירו ומקנה אותן לו במשיכה ופריק. ותיבדו זה פודה את המעשר:

וּנְקַיְנָהוּ והגיה אנב קרקע. או אבריתא פריך כדפרי רש"י ויל דאדרב פפא פריך אי אמרת בשלמא דאין מטבע נקנה בחליפין מיירי שיש לו סודר ואין לו קרקע דהשתא לא הוי ערטילא אלא אי מטבע נקנה בחליפין מיירי שאין לו סודר ועל ציל מיירי בגורן שאינו שלו אכפל תנא כולי האי ודדאמר וקא עומד בגורן קתני לאו פרבא אי אלא

דהכי עדיף. שאינה נראית ערמה כל כך

לדיקטר מן ההומש; דקנה ליה חבירו בטריאה
לגבי מעשר וקרינו איה ממעשרו פרט של
אחרים ונקיטנו כקרקע אבנא קרקע. ופרט של זה
בעל מעשר לקנה בחוקה ומהן המעות
ומשויחין זה בקרקע יהיו המעות נקיות לו בכל
מקום שהן דתנן (קדושין דף כו.) גבסיס שאין לן
אדריית נקין עד גבסיס יש לן אדריית בכסף
בשטר ובחוקה ותיבדו זה אמר הרי פירות הללו
מחולקין על מעות שני לן בחינת דהכי עדיף
דהנה ליה נובריאה וקא קושיא לרב פפא לא
מקשינן אלא טאמתידי קא מתקמא אמרי: איכפל
תנא כו'. נתעסק תתנא וטרה לדורות לנו הלכה
כדבר שאינו מיצי שיהיה אדם עומד בגורן ערום
אפ"ל לאו ש"מ בגורן שאינו שלו אבל סודר יש
לו ואפ"ל הכי פירושו עדיף ליתן לו במתנה
שא המעות נקין בחליפין: והא רב פפא אמר
ביה. ממאי דאמר מטבע נקנית בחליפין:
ואנקיטנו ליה שמואל. שהיה הולך לשם כדי
ושביאם לו של שאילו לא הקנה לו לא היה נותנם
לו מי ששפקון אצלו שא יאבדו בדרך חבור
רב פפא ויתבעם לו אבא אסיפא דביתיה. שפתן
ביתו אלמא מדאסתריך ליה לקדייניהו אנב
קרקע ש"מ אין מטבע נקנה בחליפין עד תורה.
שם מקום וכן אמר עולא. והא רב ליעל קאי
אבלוגתא דרב לזוי ויתעין אותו. מעות שכרם
ומזונתייהו: תן לי דינר קעות. תן לי פרוטות
בשה דקר ויתעין אי עתה בדיד אבי
אעלה לך עד פלוני יפה דקר וטרסית ססיד

מסיק למילתיה דמיירי דלית ליה קרקע וקשה
לדקמי ידיו המעות בודריאה מווי שקנה רב מרי
מרבא על ידי הודאתו של איסור בפרק מי שמת
(כ"ב ב"ב קמט.) אינ"ש פרישנו ידיו אלא שיש
תחלה דה"ה כבירא מהדקנתו רב מרי אע"ג דלא
הוי רב ויחשבה: **אלא** ש"מ דאין מטבע נקנה
בחליפין. ומיד נעשה חליפין נמי איתותב מדמיא
נקנה כ"ש שלא נעשה ונשר עד הכא כדי לחקשת
לחוריהו ולכר המתין נמי עד הכא לומר וכן אמר
עולא וכן אמר ר' אמי אמר ר' יוחנן משום דהך
ברייתא מסייע לזה:

אירי ואידי בפרוטות. פירוש שולחני נתן לו
פרוטות ובעל הבית משלם לו פרוטות
דליכא עליהו צורקא ולכר נעשה ונקנה בחליפין
ואית לימיא ששולחני נתן לו מעות ולא
פרוטות וכן נראה שהרי צריך ליתן פרוטות
ובעל הבית הקנה לו בקנין סודר הפרוטות
שבביתו ויל דתן לו מעות ממעט דבבתיקה את
אתתיב לך דינר וטרסית: **ולא** תני דינר יפה.
דמשמע דינר טוב ואית והכי ס"ד דינר טוב וקא
מעות שיש לי בביתי קתני ויל דמעות לא הינו
שמו של המטבע אלא כלומר ממטבעות שיש לי
בבית ואית ספרים דלא גרסי בביריאתא מעות
לענין זה בבית:

נעשה כאומר לו שיש לי שבאב בני או עד
שאמנא המפתח. ואית נהי דשרי סאה
סאה בעד שבאב בני כו' סאה אכאסתי בי הכא
שנתנו לו טריסית יותר אסור ורבי תני גמור ויל
דקא אית נתנו לו יותר מטבע עצמו שלקת אלא
מין אחר דדמי למקח וממכר וד"ק כמו שפותר
סאה סאה דרך הלואה באומר עד שבאב בני
משום דסאה סאה רבית דרבנן ד"ג דרך מקח
וממכר אפילו סאה אכאסתי מותר באומר עד
שבאב בני:

כל הנעשה דמים באחר כיון שזכה זה נתתיב זה
בשוקה. לרב איתא בבבלי של קונה הי"פ
כיון שזכה זה בעל התפוז ממטבע נתתיב זה
הלוקח באונסי חליפין דכל דיבא דאיתיה דיליה
הוא ואי ל"ג זה שני הכי פירשוש לן שזכה זה
המוכר במטבע נתתיב איהו לשלם ללוקח התפוז

שהוא חליפי המטבע ולולו דאמר בבבלי זה שני הכי
קאמר כיון שזכה זה הלוקח במטבע נתתיב המוכר ליתן לו חליפין ואי לא גרסין זה שני הכי
קאמר כיון שזכה הלוקח במטבע נתתיב הוא באונסי התפוז אי ימנ ללוו זה הי"פ זה כמו לרב
וכיון שזכה זה פ"י המוכר בהנאה שקבל ממנו הלוקח מטבע ויתדנן (לקמן דף ק.) המחליף
פירוש ללוו זהו פירושו המהותי פרצו בחליפין וקנה חליפין וקנה חליפין וקנה חליפין וקנה
שמע מינה מטבע נעשה חליפין. ואע"ג דמעות אינם קנות הי"מ סתמא אבל אי מפרש
בתורת חליפין קאי אינ"ש אפי' סתמא כיון דמחזיר לו המטבע בדרך תלמודי הסודר קני
חליפין ואית וקלא יאמר נשרפו חשיך בעליה י"ל דלא שכיח מילתא שיקנה המעות דרך
חליפין ויל שכיח שיתן המוכר חפצו בחליפין מעות שאינם שיתן המוקח דרך חליפין
שאינם שוים מעות המוקח ולא גזור רבנן כדאמר בסמוך גבי החליף דמי שור כפרה ובקנין
סודר דשכיחא ליכא למיחש שקוא יאמר לו נשרפו חשיך בעליה דכיון דלא קיבל המוכר
המעות טרה ומציל פן יסרב הלוקח ליתן לו המעות

וְחֹזֵר וְאוֹמֵר הֲרֵי הֵן מְחֻלְקִין עַל מְעוֹת שֵׁשׁ לִי בְּבֵית וְקָנָה
מִטְעָמָא דְּאֵין בְּיָדוֹ מְעוֹת וּפְרִיק אֶת הַמְּעוֹת שֵׁשׁ לִי בְּיָדוֹ מְעוֹת לִי
לְחֹזֵר לְאֵיךְ בְּמִשְׁכָּה וּפְרִיק דְּהִכִּי עֲדִיף דְּהִתָּה לִּי
דְּכִי וְאִי אִמְרַת מִטְבַּע נִקְנָה בְּחֻלְפִין נִקְנָה לִּי מְעוֹת
לְחֵיאָךְ אֲנִי סוֹדֵר וְלִפְרוֹךְ דְּלִית לִּי סוֹדֵר וְנִקְנִינְהוּ
נְהִילָא אֲנִי כִּרְקַע דְּלִית לִּי כִּרְקַע וְהָא עוֹמֵד בְּגוֹרָן
קְתִינִי בְּגוֹרָן שְׂאִינוּ שְׁלוֹ וְאִכְפַּל תְּנָא לְאִשְׁמוּעֵינִי
בְּמִנְהָ עֲרֻמְטִילָא דְּלִית לִּי וְלֹא כְּלוֹם אִלָּא לֹא שְׁמַע
מִיָּנָה אֵין מִטְבַּע נִקְנָה בְּחֻלְפִין מִמַּעַ מִיָּנָה וְאִף רַב
פְּפָא הָרַב בִּיה כִּי הָא דְּרַב פְּפָא הוּוּ לִי הַתְּרִיסַר
אֶלְפִי דִּינְרֵי בִּי חוֹזֵי אִקְנִינְהוּ לְרַב שְׁמוּאֵל בְּר אֲחָא
אֲנִי אֶסְפִּיא דְּבִיתִיה בִּי אֲתָא נֶפֶס לְאַפִּיה עַד תְּוֹךְ
וְכֵן אָמַר עוֹלָא אֵין מִטְבַּע נִעֲשֶׂה חֻלְפִין וְכֵן אָמַר רַב
אֶסִּי אֵין מִטְבַּע נִעֲשֶׂה חֻלְפִין וְכֵן אָמַר רַב בְּר
הֵן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אֵין מִטְבַּע נִעֲשֶׂה חֻלְפִין
אִיתִיבִיה רַבִּי אָבָא לְעוֹלָא הֲרֵי שְׁהוּ תְּמַרְוֵי וּפְעֻלֵי
תּוֹכְעוּן אוֹתוֹ בְּשׁוֹךְ וְאָמַר לְשׁוֹלְחֵי תֵן לִי בְּדִינְר
מְעוֹת וְאֶפְרַנְסֵם וְאֵנִי אֶעֱלֶה לְךָ יֶפֶה דִּינְר וְטְרִיסִית
מִמְּעוֹת שֵׁשׁ לִי בְּבֵיתִי אִם יֵשׁ לִּי מְעוֹת מוֹתֵר וְאִם
לֹא אֶסוֹר וְאִי סִלְקָא דְּעֵתֵךְ אֵין מִטְבַּע נִעֲשֶׂה חֻלְפִין
הוּוִי לִי הַלְוָאָה וְאֶסוֹר אֲשׁוּתִיק א"ל דְּלִמָּא אִידִי
וְאִידִי בְּפְרוֹמְטוֹת שְׁנֵי דְּלִיכָא עֲלֵיהוּ מִטְבַּעָא וְאִידִי
וְאִידִי פִּירָא הוּוּ וּמִשׁ"ה נִקְנָה בְּחֻלְפִין א"ל אֵין דִּיקָא
נְמִי דְּקִתְנִי יֶפֶה דִּינְר וְטְרִיסִי' וְלֹא קְתִינִי דִּינְר יֶפֶה
וְטְרִיסִי' ש"מ רַב אִישִׁי אָמַר לְעוֹלָם בְּרַמִּים
וּבְפְרוֹמְטוֹת פִּינֵן דְּאִית לִּי נִעֲשֶׂה כְּאוֹמֵר הַלְוִינִי עַד
שִׁיבָא בְּנִי אוֹ עַד שְׂאִמְצָא מִפְתַּח ת"ש כִּל הַנִּעֲשֶׂה
דְּמִים בְּאַחֵר פִּינֵן שִׁזְכָּה זֶה נִתְחַיֵּיב זֶה בְּחֻלְפִין כִּל
הַנִּעֲשֶׂה דְּמִים בְּאַחֵר מֵאִי נִיהוּ מִמְּבַע וְשִׁמְעוּ מִיָּנָה
מִמְּבַע נִעֲשֶׂה חֻלְפִין אָמַר רַב יְהוֹרֵדָה ה"ק
כל

רב פפא ויתבעם לו אבא אסיפא דביתיה. שפתן
ביתו אלמא מדאסתריך ליה לקדייניהו אנב
קרקע ש"מ אין מטבע נקנה בחליפין עד תורה.
שם מקום וכן אמר עולא. והא רב ליעל קאי
אבלוגתא דרב לזוי ויתעין אותו. מעות שכרם
ומזונתייהו: תן לי דינר קעות. תן לי פרוטות
בשה דקר ויתעין אי עתה בדיד אבי
אעלה לך עד פלוני יפה דקר וטרסית ססיד
דקר יפה יחוצא בודריאה קאמר וטרסית מעה
קטנה: ואפרינסם. איסוף צרכיהם כלומר אסלקם
מעלי כל צורך שיהיה קרי פרינס קונדרי'
בלע"ז: אם יש לי בביתי. איתן מעות שהיו
אומר. מותר. ססיד דכיון דיש לו הוה לחיפין
דחולקי אלו באלו אותן שבביתו באלו ומתמת
דחוקו אויל גביה למת לו טריסית יותר ואין כאן
משום אברא שח"י אין כאן שבר המנתה שהרי
אין ממתין לו כלום שהרי הוא פורעו מיד
דמשמעת בקל מקום שהיה נקנה לו הדינר
שבביתו בשל מקום שהוא: ואם לאו אסור. דכיון

דאין לו הדינר בביתו אין כאן חליפין אלא בשאר מוכר בעלמא שהוא נתתיב לו הדינר
לאותו זמן וטרסית מוסיף לו בשכר מעותיו שהמתין: ואי אמרת אין מטבע נקנה בחליפין.
ואין מטבע נעשה חליפין אפילו יש לו נמי אין קנין לו במקום שהם שם ואין זו אלא
הלואה ואע"ג דדרך מקח וממכר היא ק"ל לקנח כללל דרביקא לא גזר נטר ליה אסור
אלא לאו שאנו מעות נקנה חליפין וקנה בחליפין וקנה חליפין וקנה חליפין וקנה חליפין וקנה
של שולחני נעשה חליפין ושל בעל הבית נקנה בחליפין: אמר ליה. רבי אבא לעולא:
דלמא. מיצא להרצוגיהו דאידו וידין בן דשולחני בין דבעל הבית: בפרוטות. מעות של
נחשת שהם עדיין בעל צורה כעין אסימון של כסף: אמר ליה. עולא אי שפיר תרצת
לה דנקא נמי מרקאמר: יפה דינר וטרסית משמע אלעל זהה הכא מפרוטות ומטבע שהיה
דינר וטרסית ולא קתני דינר יפה. דהשלישית דינר של כסף טוב וטובעו: רב אשי אמר
לעולם בפרוטות. היא בקראמרת מרקתני: יפה דינר ומיזו טעמא לאו משום דנקנה
בחליפין שאפ"י התנה עמו בתורת דמים אין כאן רבית דאמר נטר ליה שאפ"י הלואה אם
יש לו בביתו מותר לתת לו עד פרוטות חליפין עד שישאב בני כל הנעשה דמים באחר.
משנה היא בקדושין (דף קכ.) וקס"ד דה"ק כל הרגיל להיות ניתן דמים באחר דהיינו
מטבע: כיון שזכה זה נתתיב זה בחליפין. אם נתנה בעלים בתורת חליפין בחליפי שור ופרה כיון שמשך בעל הפרה את המטבע נתתיב בעל המטבע בקל אונסין שיקולו בחליפין
מעתה אם מת השור מת לו אע"פ שלא מוכר כ"ר אלמא קנה בחליפין של מטבע

בל תליפין מיקפד קפדי. שיהו שרין קצת ולפעמים שיהו שרין כמו תחפץ גופיה ואפילו כשאינו שוח כחפץ שכנגדו קנה:

רב הונא סבר ר' יוחנן. ומיירי בתורת דמים ולעיל ה"פ ותי' דמים בין דלא שכיחי בחליפין דתמו: **בבבלין** של מקנה. דוקא בבבלין של מקנה ולא בבבלין של קונה וא דהא מקרא לוי' לקחון ואי לוי כספר אין מטבע נעשה חליפין וכן פי'ר היינו טעמא דבעי האתא קבלת דבר חשוב דוקאי ודעל לא מטבע פרידי: **בבבלין** זו מבכרה וכן הוא אומר אם לא יגאל ומכור. וקשה לר"ת דאדרבה פסוק לוי הונא וזו מבכרה וגאולה איתא מבכרה אלא גרס לא: וזאל דכתיב במעשר בהמה ואמרין פ' כל פסולי המוקדשין (מכרות דף לב) דהאי לא יגאל לא ימכר הוא דאינו נמכר לא וזו ולא ימכר ומכרש לוי גאולה זו מבכרה ולרבי יוחנן גאולה בכסף ולר"ל במשיכה תמונה זו חליפין של שוח שהיה מהנהי' כ"ע אפי' בפירי לקיים כל דבר לרבות איהו שיהו בוקא למר אף במטבע פירי ולמר דוקא בבבלי:

קונים בבלי אף על פי שאין בו שוח פרוטה. וא"ת בפ' כל פשעה (פסחים דף לב) וש

יש לו להבירי עליו דין אונאה. אם אין במעות כדי דמי החפץ שפחתו שנתו: בחליפין דמי. ולקמייה פירי ותא אין מטבע נעשה חליפין: דמכור לי באלוה קאמר. לשון ממכר ולא לשון חליפין: פשיטא לן דמים ואין מקפיד עליהן. נתן לו מעות או חפץ בשביל חפץ אחר בתורת דמים ולא חקפד. געליהן לראות אם ישן כדי שרין: **הא אפר**. דקני בלא משיכה: חליפין ומקפיד עליהן. נתן לו חפץ בחפץ בתורת חליפין לקנות

כדון קנן שקונן בסודר וזה מקפיד לראות שיהא הסודר שוח כל ברי פהי. מי קנו תרתייהו במשיכה דחד מנייהו וא דלקא הואיל והקפיד עליהם הרי הו כדמים והוי ליהו מעות ואין קונות דשמשוך גס השני: פרתך למה. הבאת בשוק: אמר רבא אמו חליפין. דקרא: בשופטני עסקינן. דלא קפדי לדעת שיהו שוח קצת דמים שייטב בעיניו לתת לו את מעותו ואפי' חבי מטבע נעשה חליפין: ליקא קסבר רב הונא כו'. דהא יתב טעמא למלתיה משום דבחליפין דתמו דמה קבר לה כרבי יוחנן. כלומר אין מטבע נעשה חליפין והני לאו חליפין נעשה דלא קברי אלא מכור לה קאמר ודמים כי האי הונא קנו בלא משיכה בחליפין דקניו סודר משום דוכיני דלא שכיח נינהו וכרבי יוחנן כו'. אתון הכי מתנייהו לה. דדרב הונא דמסקא לבו אי סבר ליה מטבע נעשה חליפין ואם לאו ודחייה דחוי בעלמא: אנו. בהדיא מתנינן רב הונא כדרי הון רבן דלעיל (ד"טו). וכן אמר רב הונא כו' ולא מספקא לן הכא מדי דרואי טעמיה דמסקא דס"ל רבי יוחנן הוה פהא קוני. קנו חליפין דכתיב בקרא שלף איש נעלו מי שלף ונתן: דליתו מקנה קונה. את חבלי: קא קני ארעא אנו גלימא. הנותן קרקע לחבירו קנן סודר דתמקבל מקנה מושך הסודר מיד הנותן ונקנה לו הפרקע עם הסודר במשיכה הסודר שנקנה במשיכה: אי"ב הווי ליהו פרקעות קנין עם משלסיליו. במשיכה בדבר שהוא קנן למטלטלין ואינו קנן לקרקע: נכסים שאין להן אחריות קנין עם נכסים שיש להן אחריות. דבר שהוא קנן לקרקע ואינו קנן למטלטלין. פרקתו בכסף ובשר: ובתקנה: פסירי: לאפך פולסי: תורה. גיבוצא של אור שאטנעז'ש של עגלות כפרולסא לקנן אטמון פולסא ולשון שמתא קאמר ליה שחדשוך כוון מי כבירה.

ויש לו עליו אונאה קנה אף על גב דלא משך דכיון דלא קפיד קנה דכי חליפין דמי ויש לו עליו אונאה דמכור לי באלוה קאמר ליה רב אבא אמר רב הונא מכור לי באלו קנה ואין לו עליו אונאה פשיטא דמים ואין מקפיד עליהן הא קאמרין דקני דבחליפין דתמו חליפין ומקפיד עליהן מאי אמר רב אדא בר אבהה תא שמע הרי שהיה תופש פרתו ועומד וכא חבירו ואמר לו פרתך למה לחמור אני צריך יש לי חמור שאני נותן לך פרתך בכמה בכך וכך חמורך בכמה בכך וכך מושך בעל החמור את הפרה ולא הספיק בעל הפרה למשוך את החמור עד שמת החמור לא קנה בעל החמור את הפרה שבע מינה חליפין ומקפיד עליהן אמר רבא אמר חליפין בשופטני עסקינן דלא קפדי אלא כל חליפין מיקפד קפדי וקנה והכא במאי עסקינן דאמר ליה חמור בפרה וטלה ומשך את הפרה ועדין לא מושך את הטלה דלא הוה ליה משיכה מעליא אמר כו' מכור לי באלו קנה ויש לו עליו אונאה ליקא סבר רב הונא מובע נעשה חליפין לא רב הונא סבר לה כרבי יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות ומפני מה אמרו משיכה קונה גזירה שמה יאמר לו נשרפו חמור בעלייה מלתא דשכיחא וגורו בה רבנן ומלתא דלא שכיחא לא וגורו בה רבנן אמר ליה מר הונא בריה דרב נחמן לרב אישי אתון הכי מתנייתו לה אנו הכי מתנינן לה וכן אמר רב הונא אין מובע נעשה חליפין בפה קונין רב אמר בבבלי של קונה דניחא ליה לקונה דליתו מקנה קונה כי היכי דלגמר ולקניי ליה ולוי אמר בבבלי של מקנה כדבעין למימר לקנן אמר ליה רב הונא מדמסקרתא לרבא וללוי דאמר בבבלי של מקנה הא קא קני ארעא אנו גלימא אם פו הווי ליה נכסים שיש להן אחריות ונקנין עם נכסים שאין להן אחריות ואנו איפקא תנו נכסים שאין להם אחריות ונקנין עם נכסים שיש להן אחריות אמר ליה אי הוה לוי הכא הוה מפיק לאפך פולסי דנגרא מי סכרת גלימא מקנה ליה בתהיא הנאה דקא מקבל מיניה גמר ואקניי ליה פתנאי וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו וגאולה זו מבכרה וכן הוא אומר לא יגאל תמורה זו חליפין וכן הוא אומר לא יחליפנו ולא ימיר אותו לקיים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו מי נתן למי פועו נתן לגואל רבי יהודה אומר גואל לא יבועו תנא קונין בבלי אע"פ בו שהו פרוקה אמר רב חנן לא יבועו נתן אלא בבבלי אכל בפירי לא רב ששית אמר אפילו בפרות עמר דרב חנן אמר קרא נעלו נעל אין מידי אחריונא לא מאי טעמיה דרב ששית אמר קרא לקיים כל

דבר לרב נחמן נעל הכתיב לקיים כל דבר ההוא לקיים כל דבר דהקנין במנעל ורב ששית נמי הכתיב נעלו אמר לך רב ששית מה נעלו דבר המסויים אף כל דבר המסויים לאפוקי חצי רמוח וחצי אגוז דלא אמר רב ששית בריה דרב אידי כמאן פתיבין האידין כמאן דכשר למקנאי ביה כמאן לאפוקי מדרב ששית דאמר קונין כמרוקא

גאולה ותמורה מנעל: המסויים. של: מרוקא

מְרוּקָא. פירושו גרעיני המורה שמחליקין בהם את הקלות: **לְאִפְסוּרְיָא** מרדלי דאמר בבבלי של מקנה. משמע דהלקיח כרב ואמרין נמי פרק השולח (גיטין דף לט: ושם ר"ה משום) גבי ההיא אמתא דאמר לה קני ואי וקני נפשוך אתא לקמייה דרב נתקן אמר ליה לא עשה ולא כולו דרתיך ליה בעליל של מקנה: **וְהָיָא** מרבי פרושי קמפשו. ולא תגרוס ר"ו דועל

מעות הניתנות במרחץ:

נִשְׂרָפוּ חשיך בעלייה. הקשה ריבין אמאי **1**
 הפקיעו חכמים קצין מעות שהוא **2**
 מדאורייתא לתקנו שיעורך שניהם מעות **3**
 ומשיכה ותיקין אי משיכה לבדה לא תקנה דיאמר **4**
 לוקח למוכר נשפרו חשיך בעלייה: **א** אמרת **5**
 בשלמא מעות קונות משום הכי מוכר הדר ביה **6**
 ולא לוקח. פרושי דקורח ממוציל משום שקילו **7**
 לחזור בו אם יוקרו ולוקח לא יחזור אם יחלו **8**
 וא"ת וכי תקנו משיכה בשביל שאינם מוחזקים **9**
 דקורח מוציל לפי שאם יחזרו יחזור ויבשל עליו אם **10**
 שפרע שדורשים: **ו** יוקרו יוקרו ולעולם אפילו אם **11**
 יוקרו ו"ל דודאי לא תקנו אלא משום שאינם **12**
 מוחזקים שקנינו פירות חכמים לשרוף ור"ת **13**
 מפרש דאם שפרפו יכול הלוקח לחזור אפילו לר' **14**
 שפרע דלקחן (דף מט) אמרונתיה דר"ש אומר כל **15**
 שהספק בידו מייחיה עבדא והדוא גברא דיהב **16**
 חזא אחמרא ובעל למנסב' דבי פרוזח רופילא **17**
 אמר רב חסדא בדרך שתקנו משיכה במוכרים **18**
 כך תקנו בלוקחות משמע דאף לר"ש אית ליה **19**
 דרב חסדא ואפי' מי שפרע ליבא פיון דאיבא **20**
 הפסד לגמרי מודלא א"ל זיל קבל עלך מי שפרע **21**
 דאמר ר' יוחנן לרבי חיאי רבי יוסף רובין מלמא **22**
 ואייקב בו וליך עורח מוכר ומוציל שלא יחזור בו **23**
 לוקח ולא יעמוד אפילו במי שפרע ואפילו משום **24**
 ויקרא וחולא וכול לחזור בו לוקח אף לר"ש **25**
 בדמביח פרס אידוהו נשך ולקמן דף ע"ה) דקאמר בי **26**
 קאמר ר' מוכר חזר ולא לוקח בחד תרעא **27**
 שעמד השער במקומו תבתי תרעי מי אמר לשם **28**
 יודה דאף לוקח יכול לחזור דאי לא תימא הכי **29**
 מי שפרע בלוקח לית ליה והא דקאמר בשעתין **30**
 דר"ש לית ליה דרב חסדא היינו הדין דלא הול **31**
 ולא חזר דלרבין ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' **32**
 לר"ש מוכר יכול לחזור בו מפני שהספק בידו **33**
 ולא לוקח: **34**

אמר

במרוקא למקניא לאפסורי מרדלי דאמר בבבלי של
מקנה קמ"ל למקניא ולא לקנייה ביה רב פפא אמר
למעוטי מטבע זרב זביר ואיתומא רב אשי אמר
למעוטי איסורי הנאה איבא דאמרי ביה אמר רב
פפא למעוטי מטבע דקשר אמר רב זביר ואיתומא
רב אשי למעוטי איסורי הנאה אבל מרוקא לא
אצטרדי: אסימון קונה את המטבע וכו': מאי אסימון
אמר רב מעות הניתנות בסימון לבית המרחץ מיתבי
אין מחללין מעשר שני על אסימון ולא על מעות
הניתנות בסימון לבית המרחץ מפלל דאסימון לאו
מעות הניתנות בסימון לבית המרחץ וכי תימא פרושי
קמפרש והא לא תנא הכי מחללין מעשר שני על
אסימון דברי רבי דוסא והכמים אומרים אין מחללין
ושון שאין מחללין על מעות הניתנות בסימון לבית
המרחץ אלא אמר רבי יוחנן מאי אסימון פולסא
ואודא רבי יוחנן למעמיה דאמר ר' יוחנן רבי דוסא
ורבי ישמעאל אמרו דבר אחר רבי דוסא הא דאמרן
רבי ישמעאל מאי היא תניא וצרת הספס בידך
לרבות כל דבר הנצרך ביד דברי רבי ישמעאל רבי
עקיבא אומר לרבות כל דבר שיש עליו צורה: ביצד
משך היקמו פירות ולא נתן לו מעות אינו יכול לחזור
בו וכי: אמר ר' יוחנן דבר תורה מעות קונות ומפני
כה אמרו משיכה קונה גזירה שפא יאמר לו נשרפו
המיד בעלייה סוף סוף מאן דשרא דליקה בעי
שלומי אלא גזירה שפא תפול דליקה באונס אי
מוקמת להו ברשותיה מסר נפשיה טרח ומציל ואי
לא לא מסר נפשיה טרח ומציל ריש לקיש אמר
משיכה מפורשת מן התורה מאי טעמא דריש לקיש
אמר קרא וכי תמקרו ממכר לעמיתך או קנה מיד מעמיתך דבר הנקנה מיד ליד ורבי יוחנן
אמר מיד למעוטי חרקה דלית ביה אונאה איבא ר"ש לכתוב קרא וכל המכר ממכר
מיד עמיתך אל תוננו או קנה למה לי שמע מעיה למשיכה ר' יוחנן או קנה מאי עבדי ליה
מביעי ליה לכתניא וכי המכר ממכר אל תוננו אין לי אלא שנתאה לוקח תנאה מוכר
מנן תלמוד לומר או קנה אל תוננו וריש לקיש תרתי גמרי מביעה תנן ר"ש אומר כל שהכסף
בידו ידו על העליונה מוכר הוא דמצי הדר ביה לוקח לא מצי הדר ביה אי אמרת בשלמא
מעות קונות משום הכי מוכר מצי הדר ביה לוקח לא מצי הדר ביה אלא אי אמרת מעות
אינן קונות לוקח נמי ליחדר ביה אמר לך ריש לקיש אליבא דרבי שמעון לא קאמינא כי

מְרוּקָא. כלי העשויו מגלילי בקר: **לְסַפְסוּרְיָא** משמע לקנות בו ולא משמע להקנות בו אלא
 בלוי של קונה קאמר: ביה. משמע מיעוט בו ולא בדבר אחר: לא **אצטרדי**. למימר ולא
 קני: הניתנות בסימון. הבדל מקבל סימון מיד הנמנן לררוח בבית המרחץ לדעת כמה
 הם ולפיהם יחם המים ויבין אלוטטיות ונתנן לו מעות פחותות ויעות בסימון: **פולסא**.
 מחוסר צורה וקורין לו פלדור: **ואודא** רבי יוחנן
 למעמיה. מרוקא לרבי ישמעאל דפליג על כל
 דבר שאין עליה צורה להתייר חילול עליו דאמר
 ר' דוסא עמיתך אל תוננו **ואסימון** ר' דוסא
 דבר שאין עליו צורה הוא: **למעוטי** חרקה
מאמינא. דאיתשמינה ביה קרא אמי דכיון דאית
 נקחת מיד ליד או לא: **אונאה**: נקבות כי המכר
 מכפר מיד עמיתך אל תוננו **ואסימון** ר' דוסא
 כתביה למספר קצין למיד לומר שאין נקבה עד
 שיצא מידו או ליד זה: **תרתי** נמי מביעה. **אונאה**.
 מוכר מאו קנה לא תוננו ומשיכה מספק מיד
 ללשון קצין ולא מכיחה למכפר: **כל שהכסף**
בידו. פליג אדרבנן דאמרי נתן לו מעות יכול
 לחזור בו והוה ופליג ר' שמעון ואמר לא יחזור
 אלא מוכר: **אי אמרת בשלמא** דבר תורה מעות
 קונות. ומשיכה ניתנת דרבנן איא אמת ר'
 שמעון למימר דיינא אם איסורי חזקה במוכר
 המכר מוקמת להו ברשותיה לחזור בו אם הוקר
 מסר נפשיה לאצוליהו מימר אמר עדין שברי
 מלוי כגון שאם יתיקרו אהווי לו ולוקח לא
 מצי הדר ביה דמעות קונות אלא אי אמרת מן
 התורה מעות אינן קונות לוקח נמי יחזור: **אליבא**
דר' שמעון ויאי לא קאמינא. דר' שמעון סבירא
 ליה משיכה תקנתא דרבנן היא: **כי אסימון**
אליבא דרבנן. דאמרי לוקח נמי חזר משום
 דמעות אינן קונות כלי: **בשלמא** לריש לקיש.
 דאמר לרבנן משיכה דאורייתא היא: היינו
דאיבא עין ר' שמעון דרבנן. כלומר ביה פליגי
 ודאי טעם יחבו למלתייהו דרבנן סברי משיכה
 דאורייתא והלכך לא שנו מוכר ור"ש לוקח
 מצי הדר בו ר' שמעון סברי משיכה תקנתא דרבנן
 היא משום דנצטרך בהו הלכך למוכר הוא דעבד
 רבנן וליחזור ולא לוקח: **אלא** לרבי
 יוחנן. דאמר לרבנן נמי משיכה תקנתא דרבנן
 היא: **מאי איבא** בין ר' שמעון דרבנן. כלומר
 במאי קמפליגי ומה טעם נתונים לדבריהם:
בדרך שתקנו משיכה למוכר. לחזור בו המוכר
 כל זמן שלא משך הלוקח: כד תקנו חכמים
 משיכה לזכות. לחזור בו בשביל אותה תקנה
 עצמה דנפרע חשיך דכ"ש כי מוכר לחזרה
 נמי ברשות לוקח מסר נפשיה ומכר וטרח
 ומציל שאם יראה הלוקח דליקה באה יאמר
 תחזני בי ולשקן (דף מט) אמרת רב חסדא גבי
 הווא דיתב וזי אחמרא שמע דבעי למינסב
 דבי פרוזח רופילא ותרד ביה: **ואין**

קאמינא אליבא דרבנן בשלמא לריש לקיש היינו דאיבא בין ר' שמעון דרבנן **אליבא**
בנייהו מוכר חסדא דאמר רב חסדא בדרך שתקנו משיכה במוכרין כד תקנו משיכה בלקוחות **ר"ש** לית ליה **דרב חסדא רבנן**
אית להו **דרב חסדא** תנן **אבל אמרו** מי שפרע מידו המפול הוא עתיד ליפרע ממי שאינו עומד **דביבורו** אי אמרת בשלמא מעות
 קונות משום הכי קאי **באבל אלא** אי אמרת מעות אינן קונות **אמאי קאי** **באבל** **דברים** **ובדברים** **מי קאי** **באבל** **והתניא**
 רבי

ואין דיני זיהב קונה מליה. ולדבני פירות הוי דהבא טבעא; מ"ס. כלומר אף לפי ערערת התענית; לבוא על החזור; בן הלקה. שאין בית דין יכולין לעכב ביה; אין רוח חכמים נוקח לקטני. אין נחת רוח לחכמי ישראל במעשיו של זה ואין דעתם נוקח עליהם הימנו על ידו; אנו אין לנו. קלקלה אדירתה אלא אנו הנוג בעיני חכמים; קאי בגבול. משום דברים שבקאו

אָמַר ר' שמעון אע"פ שאמר. לא גרסינן ר' שמעון בן אלקנה דברפך איהו נשך (לקמן דף ע"ג) מוכח דהיינו ר' שמעון בן יוחאי **ואמר** רבא אנו אין לנו אלא אין רוח חכמים נוקח הימנו. ואם תאמר מאי קמ"ל רבא בבביתא נמי הכי קטני החזור בן ארבע דאין רוח חכמים נוקח הימנו ולא דייטני מי ארבע דאין רוח חכמים נוקח הימנו ג"ל דאשמעינן דאין רוח חכמים נוקח הימנו ולא דייטני מי

שפרע דקתני ברישא: **דברים** ואיבא בהדיהו מעות קאי בגבול. ואם תאמר ודקאי לה מאי קארי לה ויל דהך ברייתא ר' שמעון היא דסבר מעות קונות חפצו לרש לקיש ולרבי דלידיה ר' איבא מעות קאי בגבול והמקשה מדמה לרש לקיש דאין מעות קונות לרשן דלרבים בלא מעות לר' שמעון:

תשומת יד לא אהדריה קרא. הכי נמי לא היה צריך להחזיר עושק ובשביל שום דרשה אהדריה ואת"פ נגדה שהתפתה (כתובות דף ט"ב. וט"ז ד"א) דאמר אמר לה אבא קמא בתי ר' שמעון פטר מקרבן שבתתא אפילו עמד בדין ומקנה וזכחש כו' יצאו אלו שזן קנס ששלמא לר' יוחנן דלא בעי משיכה אלא יחד אחי שפיר דבבי קנס ולא יועיל יחד אלא לרש לקיש דבעי גטלו וחסר והתקבדו יצעלו כיון שנטלו ממנוא און ומה שידך לקנס ויל' דלא קשה כלל דהתם ר' שמעון היא דאית ליה מעות קונות אפילו לרש לקיש ולא בעי אלא יחד אבך לרש בהתפלת שבו ושימנת עני מה צריך קרא למעט אלה התם און פטר אלא מטעם קנס דמאי יחד שידך הלא יוצא לחרות ולפיא למימר דתבע ליה שניהם הפלת שבו וסימנת עני וחד לו כל בעי דמי עניו כדאמר במבויבא (כ"כ דף ע"ג. וט"ז) שיוצא בשן ונתנו לו דמי עניו דהא מוקי לה התם כמ"ד דאין צריך דף שחרור (ו' שמעון סבר בפרק השולח גיטין ט"ג ד' צריך) וט' שחרור ויש לומר דשפיר מקרי יחד שישאל גופו שכתוב שבעבדו ואינו משחררו **בין** דלא מחסרא משיכה. ואם תאמר והא מחסרו חוקה ריש לומר דשכירתו שקבע נקבה בכסף כדאמר במבויבא (כ"כ דף ע"ג. וט"ז) ואם תאמר ונמי דדוקא **בין** דין לומר משקאמר בספיא משום שא"ל הכנס רוחוץ שהרי מרחץ פתחה לפניך ואם תאמר וכי אחרות ר' יוחנן ומתני' ויל' דר' יוחנן מוקי לרש בבין נכרי אבל ספר בבי בעי דכתיב ויש לקיש ור' אבא סבירא להו דמיירי בבין ישראל דמאי דרישא דקתני נתנה לחבירו הוא מעל וחבירו לא מעל דאיידי בנתנה לחבירו ישראל דתפריא לא שייך מעילה **ואם** למישך השפיר. ובאן אמר ר' דהסופר שהשפיר עצמו אם משכו ממנו קלמטו ואם מער שלו אין יכולין שבו לחזור בתם ואם תאמר מ"ש מפועל היכול לחזור בו ויש לומר דפועל דוקא דכתיב ביה ביה ור' אבא עבדים לעבדים יכול לחזור בו ולא קפלו: **בכסף** נכרי דמי לשוני הוא מני ריש היא בדבמטו: **נתנה** לסיטון מעל. ואם תאמר ולוקמה בסיטון נכרי ויש לומר דסיטון הוא מוכר דבר על דהיינו ין ושמן בדונן בפרק הספיא (ב"ב דף פ"ג) הסיטון מקבא במתוהו ויין ושמן של לבנים אבוי ר' יוחנן

רבי שמעון אומר אף על פי שאמרו מליה קונה דינר זהב ואין דינר זהב קונה מליה מופל מקום בך הלקה אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המפול ומאנשי דור הפלגה ומאנשי סדום ועמורה ומצורים בים הוא עתיד ליפרע ממי שאינו עומד דביבורא והנושא ונותן בדברים לא קנה והחזור בו אין רוח חכמים נוקח הימנו ואמר רבא אנו אין לנו אלא אין רוח חכמים נוקח הימנו **דברים ור' איבא בהדיהו מעות קאי בגבול **דברים** ור' אבא בהדיהו מעות לא היה צריך לקיש קרא רבא אמר ומתניתא מסייע ליה לרש לקיש דאית דכתיב וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגול או עשק את עמיתו תשומת יד אמר רב הסדא בגון שיחד לו כלי להלואתו עשק א"ר הסדא בגון שיחד לו כלי לעשקו וכי אהדריה קרא פתיב והיה כי היקא ואשם והשיב את הגולה אשר גול או את העושק אשר עשק או את הפקדון אשר הפקד אתו ואילו תשומת יד לא אהדריה מאי מעמא לאו משום דמחסרא משיכה אמר ליה רב פפא לרבא אימא מעושק הוא דהדר קרא הכא במאי עסקינן בגון שנטלו ממנו וחזרו והפקידו אצלו היינו פקדון הרי גוני פקדון אי הכי תשומת יד נמי ליהדריה ולוקמה בגון שנטלו הימנו וחזרו והפקידו אצלו אי אהדריה קרא לא תיובתא ולא סייעתא השתא דלא אהדריה קרא מסייע ליה ותשומת יד לא אהדריה קרא והתניא אמר ר' שמעון כמון ליתן את האמור למעלה למטה דכתיב או מופל אשר ישבע עליו לשקר ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבובי אמר רב לרבנות תשומת יד להישבון בהדיא מיהא לא אהדריה קרא ותניא מנול דתניא נתנה לבולן מעל ואמר רב דאוקא **בין** הוא דלא מחסרא משיכה אבל מיד אחריתא **בין** הוא דלא מחסרא משיכה אבל מיד והתניא נתנה לספר מעל לספר היא בעי לממשך הספורות הכא במאי עסקינן בספר נכרי דלאו בר משיכה הוא תניא נמי הכי נתנה לספר או לספן או לכל בעלי אופנות לא מעל עד דמשך קשיין אהרדי אלא לאו ש"מ פאן בכסף נכרי פאן בכסף ישראל ודקא לאו ש"מ וכן אמר רב נחמן דבר תורה מעות קונות ודקא לוי במתניתיה ואשפח נתנה לסיטון מעל**

אלא

בריייתא קודם שהחזיר ר"י נשיאה השמן ור"ת פוסק הלכה בר' יוחנן אע"ג דרבא קאמר קרא ומתניתא מסייע ליה לר"ל היינו כבא דאפשר לרבא שיהי ויחזק ומתני' נמי מוקים לה בבין נכרי דבריה ואין ראיה מולא חשיב לה רבא בפ' החולץ (בבבוא דף לו. וט"ז) מילי דהלכה כרש לקיש מעות אבך לא משמיה דנפשיה אמרה דכפ"ב דכבורות (דף י"ג) משמיה דר' אושיעיא קאמר דמשיכה קונה ולא מעות ולא חשיב אלא תהו דאמר משמיה דנפשיה אלא תהו דאמר ריש לקיש משמיה דלוי סבא אינה לשחיקא אלא לבסוף אע"ג דרבא גופי' ס"ל הכי כממדי נשחט (פסחים דף ט"ז) ובפרק ב' דבבבוא (דף ל. וט"ז) אבך יש לדקדק והלכה בר"י דרב נחמן דהלכתא

מורה רבי יוחנן במתנה מועטת. ויזקר נמי דהוּ כמז מתנה מועטת: **תהו** והפקדו אצלו. דמי למפרך אי הכי מאי למימרא אלא דבלאו הכי פריך שפיר מסיפא: **אכלא** אפי' שומר חנם נמי לא דחי. והא דאמר בפרק האומנין (לקמן דף פ) טול שלק והבא מעות שומר חנם היינו משום דמעיקרא הנה שומר שלק לא לטלק עצמו להגבי משמירה קאמר אלא שלא יהיה שומר שכה **כל** הא בימא קפך לא מבעיא כו'. והא דאמר בפרק הפרה (בבב דף מה: ושם) הכניס ברשות בעל התראה חייב ר' אומר עד שקבל עליו לטלק עצמו להגבי שמירה י"ל דשמעתין איתא קרבי דשמואל התיב פסיק הלבנתא קרבי ואע"ג דרב התיב פסיק הלבנתא כתיבא קמא קיימא לן כשמואל ברבי יצחק לגבי רב ועוד דאפילו לרבנן דמתחייב היינו לפי שאמר ליה כנס שורך דמשמע ואשמרנו אבל הא בימא קפך סלק עצמו משמירה לגמרי: בכדי

אָלא משכון דנקיט למה ליה אלא לאו שמעו מיניה
מאי אינו משפט דקאמר רבן שמעון בן גמליאל אינו משפט כבולו ומאי משפט דקאמר רבי יהודה הנשיא לחד פלגא דלא נקוט עליה משכון ובהא קמייפלי דרבן שמעון בן גמליאל סבר כנגד כולו הוא קונה ורבי יהודה הנשיא סבר כנגדו הוא קונה לא מאי אינו משפט דקאמר רבן שמעון בן גמליאל לחד פלגא דנקיט עליה משכון מכלל דרבי יהודה הנשיא סבר לחד פלגא דנקיט עליה משכון נמי משפט אלא

משכון דנקיט למה ליה לזכרון דברים בעלמא רב כהנא והבו ליה וזוי אפיתנא לסוף אייקר ביתנא אתא לקמיה דרב אמר ליה במאי דנקיטת וזוי הב להו ואידך דברים ניהו ודברים אין בהן משום מחוסרי אמנה דאייתור דברים רב אמר אין בהן משום מחוסרי אמנה ורבי יוחנן אמר יש בהם משום מחוסרי אמנה מיתיבי רבי יוסי ברבי יהודה אומר מה תלמוד לומר הין צדק וקלא הין בכלל איפה היה אלא לומר לך שיהא הן שלק צדק ולא שלק צדק אמר אביי ההוא שלא ידבר אחד בפה ואחד בלב מיתיבי ר' שמעון אומר אף על פי שאמרו מילת קונה דינר זהב ואין דינר זהב קונה מילת מפל מקום פד הלכה אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומאנשי דור הפלגה הוא עתיד ליפרע ממי שאינו עומד בדיבורו תנאי היא דתנן מעשה ברבי יוחנן בן מתאי שאמר לבנו צא ושכור לנו פועלים הלך ופסק להם מוונות וכשבא אצל אביו אמר לו בני אפילו אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהם שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמרו להם על מנת שאין לכם עלי אלא פת וקטנית בלבד ואי ס"ד דברים יש בהן משום מחוסרי אמנה היכי אמר ליה זיל הדר כך שאני התיב דפועלים גופיהו לא סמכא דעתיהו מאי טעמא מידע ידעי דעל אבותה סמך אי הכי אפילו התחילו במלאכה נמי התחילו במלאכה ודאי סמכי דעתיהו אמרו מימר אמר קמיה דאבוה וניהא ליה ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן האומר להבירו מתנה אני נותן לך יכול לחזור בו יכול פשיטא אלא מותר לחזור בו אמר רב פפא ומודה רבי יוחנן במתנה מועטת דסמכא דעתיהו הכי נמי מסתברא דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן ישראל שאמר לך פד פור מעשה יש לך בידך בן לוי רשאי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר אי אמרת בשלמא לא מצוי למיהדר ביה משום הכי רשאי אלא אי אמרת מצוי למיהדר ביה אמאי רשאי אישתכח דקא אכיל מבלים הקא בעמאי עסקינן כגון שנטלו ממנו חזר והפקדו אצלו אי הכי אימא סיפא נתנו לך לוי אחר אין לו עליו אלא תרעומת ואי סלקא דעתך כגון שנטלו ממנו חזר והפקדו אצלו אמאי אין לו עליו אלא תרעומת כיון דמשיכה ממונא אית ליה גביה אלא לאו שמע מינה בדרלא נטלו מעתה הוה גברא דיהיבי וזוי אשומשימי לסוף אייקר שומשימי תררו בהו ואמרו ליה ליה לן שומשימי שקול וזהך ואף שיקול וזויה אינגוב אהו

אָלא משכון דנקיט. למאי הפס אם לא להיות משכון תחת שווי ובההיא מיקא לא קרינא ביה לא יושב: אינו משפט כבולו. כלומר אינו משפט כבלי: מכלל דר' יהודה ב' קושיא הוא: במאי דנקיטת וזוי הב להו. ואי לא מקבלת מי שפרע: ואידך. המותר: דברים ניהו. בלא מעות בר לטעמיה דאמר כנגדו הוא קונה: הין בכלל איפה. שהיהו י"ב לוגין ואיפה

שלשה סאין שהן ע"ב לוגין: אלא שיהא הן שלק ב' כלומר בשעתו מותר הן או לאו קיים דבריה והצדק אותם: שלא ידבר אחד בפה כו'. בשנה שהיא אומר הדיבר לו: הנה בשעתו לשנות אבל אם נשתנה השער לאחר זמן והוא חוזר בו לפי שינוי השער אין כאן חסרון אמנה: אבל אמרו חכמים ב' סיפא קמיה חזרו בו אין רוח חכמים נותה דאמר כנגדו הוא קונה: יש בהן משום מחוסרי אמנה: תנאי היא. דאשכחן רבי יוחנן בן מתאי דפליג: מעשה בר' יוחנן ב'. משנה היא בהשחר את הפועלים שצדא את בנו לחזור בתנאו עד שלא יתחילו התלמוד לטפסוק להם מוונות קליה: לא סמכא דעתיהו. על דברי הון מימר אמר קמיה. כבר הודיענו מה פסק לנו תרצה: מי אמר רבי יוחנן הכי. דיש דבריהם משום חסרון אמנה: וכן אמר ר' יוחנן ב' וכול פשיטא דהא לא משה ואין כב' בדי לכופה אלא. ודאי על ברכה מותר לחזור בו קאמר ואשמעינן דאפילו חסרון אמנה ליפא: מודה ר' יוחנן כפיסתה אמנה: שאין מותר לטפסוק משה דמכא דעתיה דמקבל אדיבוריה וכי אמר מותר לחזור בו במתנה מרובה קאמר דלא סמכא דעתיה דמקבל דלקימיה לדבריה: לכן לוי. כל לוי קריה בן לוי: כור מעשה יש לך בידך. שעשיתו מפיחיהו ואתננו לך: תרומת מעשה. שהלוי מפרש מעשר לבתן מעשר מן המעשה. משום הכי רשאי. יש לו לטמור על מה שקנהו (ענינה א) שארית ישראל לא יעשה עולה ולא ידברו קב ולא יתנו ללוי אחר והיא מלא מועטת היא שאין לישראל במעשה זה אלא טובת הנהא שהיה בידו מתחילה לתת לכל בן לוי שרצה: אין לו עליו. אין לו לבן לוי ראשון על ישראל זה: אלא תרומתן שהביטו בתורת נקובה: אלא שיש בידא נטלו. וש דברים משום חסרון אמנה: אפילו שומר חנם גבי לקבולו כו'. דלמלא לא מן מקבל ואייתא דהווי דידיה הנה הכי נמי. או משלם השומשמן או יקביל מי שפרע: בדידי הנה עובדא. אותו מעשה דשומשמן על ידי הנה ולא בן הנה שאילו קבלתה לתת השומשמן לא היתיה חזרו בו בכל חללו של עולם ולא על בן קאנו לדין אלא כך הנה

לקמיה דרבא אמר ליה כיון דאמר לך שיקול וזהך ולא מעביא שומר שכה דלא הוי אלא אפילו שומר חנם נמי לא הוי אמרו ליה רבנן לרבא והא בעי לקבולי עליה מי שפרע אמר להו הכי נמי אמר רב פפי אמר לי רבנא דרבי יצחק אמר לי ההוא מרבנן ורב סבבת שמהו ואמרו לה רב שמואל בר זוטרא שמהו דאי הווי יהבי ליה כל חללא דעלמא לא הווי קא משני דבפניה בדידי הנה עובדא והוא יומא אפניא דמעלי שבתא הנה והנה יתיבנא ואתא ההוא גברא וקאי אבבא אמר לי אית לך שומשימי לזבוי

אמר ליה והא אמרי ליה רבנן לרבא. רבא אמר להא מילתא אמרתי לו להחזא מרבנן הכי אמרת דלאו אורת מקח ומומקר הוא והא אמרו ליה רבנן לרבא איבעי ליה לקבל מי שפרעי. אייתי. יש חזרה בדברי. כופין השכפא ופירותי בדי הפופיר. דקובל מוכר לחזור משמע דאקמיתו רבנן ברשותיה לחרון כי היכי דליקרו וליציל. כפנין פשפשא ברי. משמע בהלוקח קיבל כבר כספו. פשישא. הרי משיכה וש ואפילו רבנן מודה מושגרת בדי מוכר. והוי הפירות מוזניין ביד הלוקח ולא שתקנה לו חזרו בגתנית המעות דכיון דקובל השכר נקנה המקום למוכר כל ימי השכירות ופירותיו של מוכר האלא ר' שמעון את ליה מעות נטות דבר תורה כדאמרין (לעיל דף מז) ומשיכה שתקנת דרבנן היא והכא לא איצטריך שתקנת דשעמאי אמר תוקן רבנן ברי: א"נ שפאא תפול ב' לא גרס ליה אלא לישנא אחרינא הוא והיא היא: פרוקי. שם השור ורופיא. משנה למלך. בדרך שהתני משיכה. לחזור בו המוכר בזמן שלא עשה משהי' הלכות: בדי תיקנו משיכה. לחזור בהו הלכות: מתני' האונאה ארבעה כסף. מעות כסף שהם שש בדיני: מעשרים וארבעה כסף למלע. אם היה המקח בדמי הפלע שהוא כ"ד מעות והשקא דקרא אונאה שנתו למקח חייב להשיב לו כל אונאתו ארבעה כסף: עד כתי מותר להחזיר. מי שנתאנה והא דנקט לשון מותר לאשמעונין דליכא אפילו מי שפרע לחוזרו למקח או שימח לו אונאתו: עד כ"ד שרואה המקח לתגר או לאחד מקרוביו. ואם שנתו יותר מחיל על אונאתו: ושפוחי תגר. לוד. שהיו בקיאי בסחורה ומוכרין ביוקר: גמ' שנתו כסף שנינו. דקאן קתני מתני' שנתו למקח שאם האונאה שנתו לשווי של מקח הויא אונאה אבל אם פחות או יותר היא אף על פי שישנה שנתו אצל מעות שנתו זה אין זה קרוי שנתו הלכות זו דין אונאה וזהו דין אונאה שנתו להיות המקח קיים ואין אחד יכול לחזור אלא מחזיר אונאה אבל אם פחות משנתו מחילה היא ואין מחזיר לו כלום ואם יותר על שנתו שניהם חוזרין אפי' רצה להחזיר לו האונאה הרשות ביד שניהם לחזור הכי ממוקמן לה לקמן (דף ג:) ושמואל אמר שנתו מעות נמי שנינו. מתני' דקתני שנתו למקח לאו אשוי של מקח דלצד אלא כי התנאי קרוי מקח בין מעות שניתנו בו בין דמי החפץ וכל צד שאתה מוציא שם שנתו אונאה בין לצד מעות בין לצד שווי של חפץ יש שווי. ואונאה אין פאן לא מחילה ולא ביטול מקח ושתקא מפרש פלוגתיה: שוי שימא כחמשא. ונתאנה מוכר או בדי לרב בין לשמואל אונאה הוא דקא שנתו היא לצד מקח ושמואל שנתו מעות נמי קאמר וכל שכן שנתו מקח: כי פליגי שוי חמשא בשתיא. ונתאנה לוקח בזו שהוא חושב למקח ויותר משנתו הוא זה אבל אצל מעות שנתו שנתו הוא אי נמי שוי שבועה בשתיא ונתאנה

שיראה לתגר או לקרובו. ואית א"כ נתת דבריו לשיעורים הפעמים שהם רחוקים ממנו ופעמים שהם קרובים וי"ל דלעולם יש שיעור אחד לפי מה שמצוי רוב פעמים שיוכל להראות לתגר או לקרובו ואם הם רחוקים שביכל כך לא יתנו לו שהות לא פחות ולא יותר:

אמר ליה לא אמר לי ליהווי תנן זוזי בפסקון גבך דהא השכנה לי אמרי ליה הא ביתא קפחא אהיביתו בבייתא ואינגוב אתא לקמיה דרבא אמר ליה פל הא ביתא קפחך לא מיבעיא שומר שכר דלא הוי אלא אפילו שומר חנם נמי לא הוי אמרי ליה והא אמרו ליה רבנן לרבא איבעי ליה לקבולי עליה מי שפרע ואמר לי לא הוי דברים מעולם: רבי שמעון אומר כל שהשכפך בידו ידו על העליונה וכו': תניא אמר ר"ש אימתי גומן שהשכפך ביד הפירות ביד מוכר אבל כסף ביד מוכר ופירות ביד לוקח אינו יכול לחזור בו מפני שכפשו בידו בידו ביד מוכר הוא אלא מפני שדמי כספו בידו פשיטא אמר רבא הכא כמאי עסקינן כגון שהיתה עליה של לוקח מושגרת ביד מוכר טעמא מאי תיקינו רבנן משיכה גזירה שפא יאמר לו נגרפו חפיד בעליה הכא ברשותיה דלוקח ניהו או נפלה דליקה באונס איהו טרח ומייתי לה הווא גברא דיהיב זוזי אחמרא לסוף שמע דקא בעי למנסביה דבי פרין ורופיא אמר ליה תב לי זוזי לא בעינא חמרא אתא לקמיה דרב חסדא אמר ליה בדרך שתיקנו משיכה במוכרין פה תיקנו משיכה בלקוחות: מתני' האונאה ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע שנתו למקח עד מתי מותר להחזיר עד כדי שרואה לתגר או לקרובו חזרה רבי מרפון בלוד האונאה שמונה כסף מעשרים וארבע כסף לסלע שליש למקח ושמוחו תגרי לוד אמר להם כל היום מותר לחזור אמרו לו יניח לנו רבי מרפון במקומינו והורו לדברי הכמוס: גמ' אהמו רב אמר שנתו מקח שנינו ושמואל אמר שנתו מעות נמי שנינו שוי שימא כחמשא שוי שימא בשבועה כולי עלמא לא פליגי דבתר מקח אזלינן ואונאה הויא כי פליגי שוי חמשא בשתיא ושוי שבועה בשתיא לשמואל דאמר בתר מעות אזלינן אידי ואידי אונאה הוי לרב דאמר בתר מקח אזלינן שוי חמשא בשתיא ומקח הויא שוי שבועה בשתיא הויא ושמואל אמר כי אמרינן מחילה וביטול מקח היכא דליכא שנתו משני צדדים אבל היכא דאיכא שנתו מצד אחד אונאה הויא תנן האונאה ד' כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע שנתו למקח מאי לאו דזבין שוי עשרים בעשרין וארבעה ושמוע מינה שנתו מעות נמי שנינו לא דזבין שוי עשרים וארבעה בעשרים מי נתאנה מוכר אימא סיפא עד מתי מותר להחזיר בכדי שרואה לתגר או לקרובו ואמר רב נתמן לא שנו אלא לוקח אבל מוכר העולם חוזר אלא דזבין שוי עשרים וארבעה בעשרין ותמנאי תנן חזרה רבי מרפון בלוד האונאה שמונה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע שליש למקח מאי לאו דזבין שוי שיתרי בעשרים וארבעה ושמע מעות נמי שנינו לא דזבין שוי עשרים וארבעה בשיתרי מי נתאנה מוכר אימא סיפא אמר להם כל היום מותר לחזור וא"ר נתמן לא שנו אלא לוקח אבל מוכר העולם חוזר אלא דזבין שוי כ"ד בתלתין תרין ותניא בנותיה דשמואל מי שהוטל עליו ידו על העליונה כיצד מוכר לו שוה ה' בו' מי נתאנה לוקח יד לוקח על העליונה רצה אומר תן לי מעותי או תן לי מה שאוניתי מוכר לו

שנתו מעות נמי שנינו. אפילו למאן דאמר שנתו מעות רבא יורה ליקף אחר שנתו מקח שהאונאה והשנתו תלוייה במקח אבל מעות או אונאה ועתה תלוייה בהם שאין צריכינן שמוא: שוי חמשא בשתיא כטול מכל חזי. וא"ת מנא לן הא דקאמא לא הוי נמי שנתו מקח דהיי שנתו מלבר והש לומר דמסתמא אית לן למיזל בתר שנתו שוה המקח שהאונאה והשנתו תלוייה בו ועוד דכשתתאנה מוכר לא תמצא שנתו מלבר דשוי שימא כחמשא היינו שנתו מלמינ' ש"מ שנתו מעות נמי שנינו. וא"ת אם כן מאי שנתו למקח דקתני מתניחין וי"ל דמשווי הוי אונאה שנתו שפיהה במקח ותימך דלשנתו משנתו למקח:

- 1 שנתו מעות רבא יורה ליקף אחר שנתו מקח
- 2 שהאונאה והשנתו תלוייה במקח אבל מעות או
- 3 אונאה ועתה תלוייה בהם שאין צריכינן שמוא:
- 4 שוי חמשא בשתיא כטול מכל חזי. וא"ת מנא לן
- 5 הא דקאמא לא הוי נמי שנתו מקח דהיי שנתו
- 6 מלבר והש לומר דמסתמא אית לן למיזל בתר
- 7 שנתו שוה המקח שהאונאה והשנתו תלוייה בו
- 8 ועוד דכשתתאנה מוכר לא תמצא שנתו מלבר
- 9 דשוי שימא כחמשא היינו שנתו מלמינ' ש"מ
- 10 שנתו מעות נמי שנינו. וא"ת אם כן מאי שנתו
- 11 למקח דקתני מתניחין וי"ל דמשווי הוי אונאה
- 12 שנתו שפיהה במקח ותימך דלשנתו משנתו
- 13 למקח:
- 14 תנן חזרה רבי טרפון בלוד. תימה מה דסיף
- 15 דלקשות מסיפא ממה שהקשה כבר
- 16 ברישא:
- 17 א"י

מוכר בזו לגבי מקח אין פאן שנתו אלא שביעות ופחות משנתו היא ולגבי מעות הוי שנתו: אידי ואידי. בין שוי שבועה בשתיא בין שוי חמשא בשתיא: משני צדדין. באחד משני צדדין: מאי לאו דזבין שוי עשרים בעשרים וארבע. ונתאנה לוקח והווי ליה חושב לגבי מקח ארבעה הוי חושב של עשרים וקרי ליה אונאה ולא קרי ליה ביטול מקח: לא דזבין שוי עשרים וארבע בעשרים. דהווי ליה שנתו למקח: ופרכינן ומי נתאנה מוכר בתמיהה לא שנו. ובכדי שיראה ותו לא אלא לוקח: אבל אם נתאנה מוכר לעולם מוכר חוזר. ולקמן פ' טעמא: אלא דזבין ב'ו. דרחה ליה שנתו למקח ונתאנה לוקח: תניא בותיה דשמואל. דבין שנתו מקח בין שנתו מעות. מי שהוטל עליו מי שנתאנה: שוה

שנה שש בחמש. שנת מקח שנה חמש בשש שנת מעות: לאלתר הויא מחילה. אפי'
תחור לאלתר: ואם התקנא לומר בכדי שיצאה לתגר או לקרובו מאי איכא בי'. ואם אתא
לומר דנדאי פשיטא אלו הויא מחילה דאי בכדי שיצאה מאי איכא בין שנת בי' ויאו
דיאכא דילוי ששתא. קלתי מתוני' של שותול עליו דו על העליונה רצה חורר בו. ויאו

א"י אמרת בשלמא פחות משנתן לרנן בכדי שיצאה בו, מעיקרא שמוחו בר' טרפון משום
דשתת לרנן דדו על העליונה ויטר משנתו נמי: יכול לחזור בו בכדי שיצאה ולי' טרפון
כל פחות משלש קנה בעי' ותגר' לוד לא הוי פוצצ' שיחבטל התקנה וכ"ש אי בטול מקח
לרנן לעולם חורר וניתא לזת טפי בר' טרפון מחילה בכדי שיצאה הוי לרדייה מחילה וכו'

שנה שש בחמש מי נתאנה מוכר יד מוכר על
העליונה רצה אומרו לו תן לי מקחתי או תן לי מה
שאזניתאי איבעיא להו פחות משנתן לרנן לאלתר
הויא מחילה או בכדי שיצאה לתגר או לקרובו ואם
תמציא לומר בכדי שיצאה לתגר או לקרובו מאי
איכא בין שנתן לפחות משנתן איכא דאילו שנתן
ידו על העליונה רצה חורר וצעה קונה ומחזיר אונאה
ויאו פחות משנתן קנה ומחזיר אונאה מאי תא
שמעו חורר לרנן חכמים סבריה פחות משלש לר'
טרפון פחות משנתן לרנן בכדי שיצאה לתגר או לקרובו
פחות משנתן לרנן בכדי שיצאה לתגר או לקרובו
ולרבי טרפון כל היום משום הכי חורר אלא אי
אמרת פחות משנתן לרנן לאלתר הויא מחילה
ולרבי

פחות משנתן. אם חור בתוך כדי שיצאה לחור
או לקרובו קנה ומחזיר לו אונאה: תירו דרבי'
הקמים. גבי תגרי להו מתנינ': סבריה. רבנן דבי
מדקרא דבעו למפשט מניה בענין: פחות
משלש לרבי. לאו אונאה היא אלא
פחות משנתן לרנן: אי אמרת בשלמא.
מחילה דרנן בכדי שיצאה הוא כי אמר להו ר'
טרפון במחילה דידיד כל היום דרנתי נמפרטה
וגד שלישי: משום הכי חורו. מעיקרא שמוחו
דשתת ותר על שנתן עד שלש לרנן הויא
תורה חורר כדי שיצאה ואם רצה לחזור מן
המקח חורר קשישי ליה אידו מחילה וקנה
ומחזיר אונאה ובי אמר להו כל היום מפסיד להו
טובא דפחות משנתן או שנתן דלרנן בכדי
שיצאה משי ליה אידו כל היום וצריכו לחזור
אונאה ואי משום דלרנן חורר שנתן ותר על
שנתן תורה ולרדייה קנה מחזיר אונאה גוח
לקם שתתא תורה בתוך כדי שיצאה ואם לא כא
בכדי שיצאה הויא מחילה מקנה ומחזיר אונאה
וקנה לו שנתן כל היום.

וקנה לו שנתן כל היום.

כל היום אינו חורר לעולם אלא אי אמרת לאלתר הויא מחילה חורר הוא בר'

טרפון ניתא להו טפי דתא כל היום דר"ט בשלש הוא דקאמר ואע"ג דאי בטול מקח לרנן בכדי שיצאה ניתא להו בשלש ותר משלש ברנן טפי ולרנן לאחר שיצאה הויא מחילה
לר"ט עד לאחר כל היום הא דדאי לא שכיח כלל ויחזרו מאונאת שלש ויחזר לכל מחילה לאלתר מי סברת בר' לא משנתן ועד שלש פירש ושנתן בכלל כשתת עצמה לרנן דמי
ואין חולק על הקמים אלא דבטול מקח דידו משי ליה אונאה אי הכי דרבי טרפון אבטול מקח לחודיה פליג במאי שמוחו מעיקרא תפשות משדמוחו דלרנן לעולם חורר ולהכי שמוחו
דל' טרפון הויא מחילה לאחר כדי שיצאה ובשתות ופחות משנתן הם שונים וכי אמר להו כל היום חורר דשתת הויא מחילה בכדי שיצאה לרנן ולר' טרפון לאחר כל היום גם ביתר
משנתן נמי ניתא להו ברנן דשניהם בתם שוה לחור ולר' טרפון דדו על העליונה כדין שנתן ואע"ג דלרנן לעולם חורר ולר' טרפון כל היום ותו לא ליכא נפקותא בין חורה דכל
היום ולעולם דאי ס"ד בכדי שיצאה במאי שמוחו הלא לכ"ע פחות משנתן מחילה לאלתר ושנתן ותר משנתן לכ"ע מחילה לאחר שיצאה ואירכבה ברנן ניתא להו טפי דאמר ביתר
על שנתן שנתן חוררים מר' טרפון דאמר ידו על העליונה ומשינו שמוחו בשנתן עצמה פירש לא נאמר דשתת עצמה הויא אונאה לר' טרפון כמו לרנן בכל דמעלע וישנתא אלא
משנתן ויתר לרבי טרפון בשנתן לאלתר אלא שנתן עצמה לר' טרפון הויא פחות משנתן והויא מחילה לאלתר ולכך שמוחו דלרנן בכדי שיצאה חורר וגם ידו על העליונה וחו תריחו ויתר
להו טפי מריחו דיתר על שנתן דשניהם חוררים לרנן ולר' טרפון דדו על העליונה וכי אמר כל היום חורר וריחו של יתר משנתן דהויא מחילה בכדי שיצאה ולר' טרפון אחר כל היום
ניתא להו טפי מריחו דשתת עצמה דהוי מחילה לאלתר לר' טרפון לפי שהוא דבר מצומצם ולפי שיהו וז' נראה דרס' דאיבעיא להו קנאי אמסקא דאוקנאקא משנתן עד שלש לר'
טרפון כשתת עצמה לרנן ושנתן עצמה כפחות משנתן וקנא מוכנאי ליה בטול מקח לעולם חורר או בכדי שיצאה ת"ש חורר אי אמרת בשלמא אלא מחילה בכדי שיצאה לרבי חורר
דמעיקרא שמוחו משום שנתן עצמה דלוקא לר' טרפון הויא מחילה לאלתר וכי אמר כל היום חורר משנתן ויתר משנתן דלוקא מילתא לרנן לאחר כדי שיצאה כדפרש' בשמוחו משום שנתן
עצמה אלא אי אמרת בטול מקח לעולם חורר אמאי חורר הלא שנתן לר' טרפון מחילה לאלתר וגם יותר משנתן מחילה לאחר כל היום ולרנן לעולם חורר ורש"י פי' דכי אמר בטול
מקח לעולם חורר שנתן עצמה הוי אונאה לר' טרפון כמו לרנן ואפי' פריך אמאי חורר כדפרש"י ודחוק דלעיל כי אמר דבטול מקח לרנן לעולם חורר תהי ניתא ליה חורר לכן נראה
כדפרש"י ומשינו בטול מקח לא שכיח פירש שנתן עצמה דאמר לר' טרפון דהויא כפחות משנתן שנואי דחוקה היא אלא שנתן ותר משנתן כשתת עצמה לרנן ולכך מעיקרא
שמוחו משום יתר משנתן דלר' טרפון הויא מחילה לאלתר לר' טרפון הויא משום שנתן עצמה דלר' טרפון כל היום ולרנן בכדי שיצאה
וביתר משנתן נמי לרנן שניהם חוררים ולר' טרפון דדו על העליונה ואע"ג דלרנן לעולם חורר ולר' טרפון כל היום ותו לא בטול מקח לא שכיח ואפי' שכיח אין נפקותא בין חורה דכל
היום ולעולם כן נראה הסוגיא לפי שיטת רש"י וקשה דמעיקרא כי אמר מי סברת בר' הוי שותול לר' טרפון כמו לרנן וכל היום חורר משנתן וביתר משנתן וסובר דשתת לר'
טרפון פחות משנתן וכן סוברת בגיזא שניה דמבסקא פי' משינו בטול מקח לא שכיח חורר לסקרתו הראשונה דשתת לר' טרפון כמו לרנן וידיה לו לא לגמרא לפרש מי סברת שנתן לר'
טרפון כמו לרנן לא שנתן פחות משנתן לכן דאנה דמעיקרא נמי כי אמר מי סברת בר' הוי שותול לר' טרפון פירש משנתו עד שלש ותר משנתן עצמה כשתת לרנן אבל שנתן הויא מחילה לאלתר
ולא חשש הגמ' לפרש דבין דמה שהוא בטול מקח לרנן עד שלש הויא אונאה לר' טרפון סברא הוא דאין לו אונאה אלא דוקא במקום בטול מקח לרנן ולא בשנתן א"ה במאי שמוחו
תפשות דבטול מקח לעולם חורר ולהכי שמוחו מעיקרא דשתת הויא מחילה לאלתר לר' טרפון ותר משנתן מחילה לאחר כדי שיצאה ולרנן שנתן בכדי שיצאה ותר משנתן לעולם
חורר וכי אמר כל היום חורר דשתת עצמה דהויא מחילה לאלתר לר' טרפון דבר מצומצם היא ולא שכיח ותר משנתן דלרנן לעולם חורר ולר' טרפון כל היום ותו לא אין נפקותא
בין חורה דכל היום ולעולם ניתא להו דרנן כדאנה דמעיקרא נמי כי אמר מי סברת בר' הוי שותול לר' טרפון דאמר ידו על העליונה דאי בטול מקח לרנן לעולם חורר בין בכדי שיצאה
משנתן ניתא להו ברנן טפי דאמרו שניהם חוררים מדר' טרפון דאמר ידו על העליונה דבשתת עצמה שהוא דבר מצומצם אין ריוח כל כך במה שהוא מחילה לאלתר לר' טרפון
ומשינו שמוחו בשנתן עצמה דהויא מחילה לאלתר לר' טרפון וכתא ניתא להו טפי אע"ג דבך מצומצם הוא מריחו דיתר על שנתן דשניהם חוררים לרנן איבעיא להו בטול מקח לרנן
לעולם חורר ת"ש חורר ולרבי חכמים והתא סבר דפחות משלש לר' טרפון פחות משנתן לרנן וסבר נמי דפחות משנתן לרנן ופחות משלש לר' טרפון בכדי שיצאה ולא הויא
מחילה לאלתר דכתי' משמע ליה פשטא דמתני' טפי ועוד אי משנתן ועד שלש לר' טרפון הויא אונאה אתי שפיר שמוחו חוררו בין אי בטול מקח לרנן לעולם חורר בין בכדי שיצאה
אבל אם לעולם חורר לפי זה לא דוקא אמאי חורר ולהכי פשט שפיר מתניתין אי אמרת בשלמא בטול מקח בכדי שיצאה להכי חורו ומעיקרא שמוחו דשתת ותר משנתן עד שלש
קנה התקן לר' טרפון ולרנן יכול לדורבן ובי אמר כל היום חורר דלר' טרפון עד שלש לא הויא מחילה עד לאחר כל היום ולרנן עד לאחר כדי שיצאה אלא אי
בטול

בטול מקח לעולם חזרו אמאי חזרו הלא לרבי טרפון לאמר כל היום הוי מחילה עד שליש ולרבנן לעולם חזרו ומשני בטול מקח לא שבית ויתר יש ריח פחות משתות ושתות דהויא מחילה לרבנן לאמר כדי שיקח לא טרפון כל היום מריח דיתר על שתות ולא שבית חזרו ופוקתא בין חזרה דכל היום לעולם וקשה קצת לפירושו זה לישא דקאמר

גמרא דקמשוי ליה אונאה כל היום ותו לא דריבך לפרש אונאה מה שקנה ומחירי אונאה ולעיל דקאמר בין דאמר להו דהויא אונאה שמוח קרי אונאה בין חזרה דכל היום לעולם ולפי רש"י אתי שפיר דהך אונאה נמי הוי ידו על העליונה:
ואילו יתר על שתות שניהם חזרו. וא"ת דבפרק הספינה (כ"ב דף פג:) ושם פ"ה ד"ה אי לא אמר רב חסדא מכר לו שדה ה' בר דהוקר ועמד על ח' לוקח יבול לחזור בו ולא מוכר דאמר ליה לוקח אי לאו דאיתני לא מצינת יתיר כי ר' זוטא נמי אמאי נאמט: וכול לחזור נימא לא נמי ההמתאנה אי לאו דאיתני כי ר"ל דהקא יתיר שמואי ויתר משתות ה"ל דרוק מן התקח יותר ומאי ובאילו לא מכר כלל הד"ל כ"ן (ומא דמחירי ומכר ומנא דין בשניהם חזרו) שם דף פג:) וה"ר יצחק בר' מרדכי תירץ דהקם כשאין הלוקח תובע אונאתו כלן אין המוכר יכול לחזור בו אבל הקא מייתי בשמתאנה תובע אונאתו ולכך נאמט: כההיא דלכך בשל התקח

אמר רבא הלכתא שותות קנה ומחירי אונאה. פ"ה קנה בע"כ בר' נתן דבבבבבב לפי דה פחות משתות לאחלה הויא מחילה וזהו ישי ב"ש שותות פחות משתות וכן מביטע לרבנן דף נ"א גבי יהווא גברא דנקט ושביי לרבנן אמר אי ידובנא ליה תמשא ופולגא הויא מחילה משמע דלאחלה הוי מחילה וקנה קמי וזה כבדי משתות איתר משתות ושתות קמי ולא אפחות משתות ור"בא אית ליה שפיר דרב חסדא דקאמר בפ' הספינה (כ"ב דף פג:) מכר לו שדה ה' בר דלוקח יבול לחזור בו ולא מוכר בין השוקר כבדי שיראה שזדו ומן שלוקח יכול לתבוע אונאתו דהוקר על בטול מקח לרבי לוקח יכול לחזור בו ולכך קאמר ועמדו על ח' ולא קאמר ועמדו על ז' שאין זה בטול מקח וק"ל לר"ת וכי חולק רבא על סתם מתניתין (למאן נא) דבבבבבב שיהטל עליה ידו על העליונה ויעד דהלכתא כהו שמתחירו ועד דרבא גופיה מוקי מתני' בר' יהודה ה"שאי ולא בר' נתן א"י משמע דסבר ליה פנותיה ועוד מה שרי ל"מ מוכר תניא פנותיה דרבא שיש מחלוקת בתניא תובע באונאה בברייתא אב"ר ר"ת דהוי דאמר שותות קנה היינו אם רצה בר' יהודה ולא חש לפרש שיהוי רצה משום דקאי אמתני' ותניא פנותיה מייתי משום דקאמי בברייתא וזהו חזק הנשיא לא מייתי דאמר אמר לו בו דאדריבה ה"ל לאתניי במתניתין ולקמן דף נ"א פריך שפיר אי ר' נתן ומתניתין קתני רצה ברייתא לא קתני רצה משום דר' נתן לא קאי אמתניתין וה"ל לפרשויי אבל רבא דקאי אמתני' לא חש לפרש ואע"ג דרבא נקט לישא דמילתא דרבי נתן אי פ"ה קנה דהקא נקנה דרבי נתן:

ולרבי טרפון נמי לאחלה הויא מחילה חזרו בדר' טרפון ניהא להו טפי דמאי דרבנן קא משוו להו אונאה לר' טרפון הויא מחילה מי סברת פחות משלש לרבי טרפון פחות משתות לרבנן דמי לא משתות ועד שליש לרבי טרפון פחות משתות ועד שמוה שיקרא תפשוט לרבנן דמי או הכי במאי שמוה שיקרא תפשוט דבטול מקח לרבנן לעולם חזרו דכיון דאמר להו רבי טרפון הויא אונאה שמוה כי אמר להו כל היום חזרו דאי סלקא דעתך דבטול מקח לרבנן כבדי שיראה לתגר או לקרובו במאי שמוה שמוה בשתות עצמה דלרבי טרפון מחילה ולרבנן אונאה איבעיא להו בטול מקח לרבנן לעולם חזרו או דלקא כבדי שיראה לתגר או לקרובו מה איכא בין שתות ליתר על שתות איכא דאילו שתות מי שנתאנה חזרו ואילו יתר על שתות שניהם חזרוין מאי ת"ש חזרו לרבני חכמים אי אמרת בשלמא בטול מקח לרבנן כבדי שיראה לתגר או לקרובו ולר' טרפון כל היום משום הכי חזרו אלא אי אמרת בטול מקח לרבנן לעולם חזרו אמאי חזרו בדרבי טרפון ניהא להו טפי דקא משויי להו אונאה כל היום ותו לא בטול מקח לא שבית אמר רבא הלכתא פחות משתות נקנה מקח יותר על שתות בטול מקח שותות קנה ומחירי אונאה וזהו כבדי שיראה לתגר או לקרובו תניא פנותיה דרבא אונאה פחות משתות נקנה יתר על שתות רבי נתן רבי יהודה הנשיא אומר יד מוכר על העליונה רוצה אומר לו תן לי מקחי או תן לי מה שאיתני וזהו כבדי שיראה לתגר או לקרובו: עד מתי מותר להחזיר בו: אמר רב נתן לא שנו אלא לוקח אבל מוכר לעולם חזרו נימא מסייע ליה חזרו לרבני חכמים אי אמרת בשלמא מוכר לעולם חזרו משום

ולרבי טרפון נמי לאחלה הוי מחילה. פחות משלש: אמאי חזרו. הא כל היום דר' טרפון בשליש הוא דקאמר להו ויחזרו מאונאת שליש ויהא הכל מחילה לאחלה: משתות ועד שלש לרבי טרפון. הויא אונאה פחות משתות עצמה לרבנן ואינו חולק על חכמים אלא דבטול מקח וידעו משויי להו אונאה וזהו על העליונה ואל"כ ארבנן שניהם חזרוין: אי הכי דר' טרפון אבטול מקח לחזירה פליגי: במאי שמוה. מטיקרא: תפשוט. ומדמטמה: בטול מקח לרבנן. במטיקאי: לא לקמן אי לעולם חזרו או כבדי שיראה תפשוט ומדמטוה לרבנן לעולם חזרו וכי אמר להו ר' טרפון אונאה והם היו סבורין דבכדי שיראה ס"ל באונאה שמוה: כי אמר להו כל היום חזרו. תדא דבין לעולם חזרו ובין שהות כל היום הנהא מדמטאי היא לדידהו דשהות הרבה יש לפולק כל היום ועוד אונאה יתר על שתות לא שמיכא וקמסידי להו בשתות עצמה לרבנן כבדי שיראה ולדידהו כל היום: ראי ס"ד פטול מקח לרבנן. באונאה כבדי שיראה אין בין אונאה אבטול מקח אלא דבאונאה ידו על העליונה ובבטול מקח שניהם חזרוין כי משויי רבי טרפון לבטול מקח אונאה אין זו טובא להם: שמוה בשתות עצמה בו. דהא משתות משתות ועד שליש לר"ש בשתות לרבנן משתות ומעלה אמרו ולא שתות עצמה: אם תקמצא לומר כו'. כלומר אם באת לומר פשיטא דלעולם חזרו דאי כבדי שיראה לרבנן. באונאה כבדי שיראה דאילו שתות כו'. כי נמי אמרינן תרוידהו כבדי שיראה עדוין יש חילוק זה בניניהם: מישום הכי חזרו. מטיקרא כי שוי להו ר' טרפון יתר על שתות אונאה לרבנן בטול מקח ולא לחזרו זמן החזרה שמוה בשתות עצמה דמחילה לאחלה כדאמרן וכי היר אמר להו כל היום חזרו דהתמידי להם ביתר על שתות ופגם להם יותר ממה שהשביחם בשתות עצמה כדפרשיהו: אלא אי אפתי לעולם חזרו. נדי נמי דשתות עצמה משויי להו אונאה כרבנן דהאי דאמר לעיל שמוה בשתות עצמה שיראי דהויא אונאה משום שמקחא דמטיקרא דקשיאי לו במאי שמוה ודשתא אפתי לו דשמקחא מטיקרא משום בטול מקח היא דהויא לרבנן לעולם ולר' טרפון היו סבורין כבדי שיראה כוין אונאה דרבנן כי היר אמר להו כל היום איתני שמוה אלא דרבנן לעולם ולר' טרפון כל היום איתני שמוה אלא דמשום שתות עצמה לרבנן כבדי שיראה ולדידהו כל היום הרבה הוא שבו מששביח רבי טרפון ביתר על השתות מפגם בשתות עצמה ששרי יכולין לחזרו פחות משתות עצמה לרבנן לא משט ותהא מחילה נמצאו משתקרין בשל רבי טרפון כל אונאה שיראה שותות: בטול מקח לא

שכית. ואין שבו זה חשוב להם במדי' דלא שביתו וכי מיפריי ותיי נתיי נתן לו שהות כל היום לחזור ורוב הנמלכים נמלכים בו בינים הלכך פגם דשתות עצמה עדיו לה: הלכתא פחות משתות נקנה פקח. לאחלה: יתר על שתות כפל פקח. ושניהם חזרוין: שתות קנה. ואין אחר מתן יכול לחזור: ופחותי אונאה. ולית ליה לרבא: ידו על העליונה דמתני' דס"ל בר' נתן דברייתא דקיימא לן ר' נתן דינא הוא ונחית לעמקא דדינא בפסקי הבית והעליונה (לעיל דף ק"ח: וביב"ג: ג:) זהו. אונאה ובטול מקח: יד מוכר על העליונה. אם נתאנה מוכר והוא היין אם נתאנה לוקח יד לוקח על העליונה והכי מוקמינן לו לקמן (דף נ"א) מאי דשירי במתניתין תני בברייתא: זהו וזה. אונאה ובטול מקח: לא שנו כבדי שיראה: אלא לוקח. שמקחו כידו ויכול להראות: מוכר. אין כידו מה להראות

ולקמן אינו מוכר באונאתו עד שיראה לית אפרת בדמומה נמכרת וזהו הדין
התנן
בבא אהא:

משום הכי חזרו. שהם היו מוכרין ואינו נהנין בהרבת זמן הסוקה דר' טרפון שהרי אפי' לרבנן לעולם חוזרים: אמאי חזרו. לדידהו נמי מתייב הרבת זמן הסוקה דאי טעו אינהו נהדרו בהו: ורשב"י משורי מוקרין ביבדלוש: קרי שיתא. שואל בדמיהם ששה זוזים: מפעל הבית. תבשטין וכלי תבשטין שלו חביבין עליו ואינו מוכרין אלא ביוקר והנה ליה כמפרש יודע עני שיש בו משה דאמרינן לוקח אין לו עליו אונאה כך מקצאתי בשאלות דרב אחאי (פ' בהר סי' קס): ביפי. נגמיה: הוי מחילה. לאלתר דהנה ליה פחות משותו: ואתבעיה בדינא. כבדי שיראה לתגר: בצדדייתא. בגדי קבוס העומדים לימבר: מתני' ר' יהודה אומר אין אונאה לתגר. לקמיה מפרש לה: מי שהוטל עליו מי שנתאנה: תן לי מעותי. אם נתאנה לוקח: גמ' דאי קתב רחמנא מוכר.

והתנן כשם שאונאה להדיט כך אונאה לתגר. פירוש לאפוקי מר' יהודה דאמר תגר אין לו אונאה כשמוכר בודל לפי שהוא בקי ואחולי אחיל ליה והאי דבוגי' הכי משום דאתמי ליה ובינקא אחריתי בדאמר' בסמוך והשתא פריך שפיר דע"כ מיידי בהדיט מוכר מדתלי תגר בהדיט דטעמא דידע וקחיל לא שיק אלא במוכר וא"ת ומגיל דמיידי בהדיט שמוכר ביוקר ונתאנה לוקח דילמא מיידי בהדיט שמכר בודל ונתאנה בהשתא הוי דוקא לתגר ויל דאונאה משמע בכל ענין בין שהוא מאנה בין שהוא מתאנה:

דמיתרמי ליה ובינקא פובינתייה וידע אי טעה ואי לא טעה ההוא גברא דהנה נקט ורשב"י לזבוגי קרי שיתא ושוריא חמשא ואי הווי יחבי ליה חמשא ופלגא הוה שקיל אתא ההוא גברא ואמר אי ותיבנא ליה חמשא ופלגא הוויא מחילה אתן ליה שיתא ואתבעיה לדינא אתא לקמיה דרבא א"ל לא שנו אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח מפעל הבית אין לו עליו אונאה ההוא גברא דהנה נקוט סיפי לזבוגי קרי שתיין ושוריא חמשיין ואי הווי יחבי ליה חמשיין וחמשא הוה שקיל אתא ההוא גברא ואמר אי ותיבנא ליה חמשיין וחמשא הוויא מחילה אתן ליה שיתין ואתבעיה לדינא אתא לקמיה דרב חסדא א"ל לא שנו אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח מן בעל הבית אין לו עליו אונאה א"ל רב דימי ישר וכן אמר רבי אלעזר ישר והא אגן תנן כשם שאונאה להדיט כך אונאה לתגר מאן הדיוט לאו בעל הבית אמר רב חסדא בצדדייתא אבל מאני תשמישיתיה דיקורי עליה לא קובין להו אי לא בעל בדמי יתידי: מתני' אהד הלוקח ואהד המוכר יש להן אונאה כשם שאונאה להדיט כך אונאה לתגר ורבי יהודה אומר אין אונאה לתגר מי שהוטל עליו דו על העלוונה רצה

אומר לו תן לי מעותי או תן לי מה שאניתי: גמ' מנהיגי מילי דת"ר ובי תמפרו מוכר לעמיתך אל תונן אין לי אלא שנתאנה לוקח נתאנה מוכר מנין תלמוד לומר או קנה אל תונן ואיצטריך למכתב לוקח ואיצטריך למכתב מוכר דאי קתב רחמנא מוכר משום דקים ליה פובינתייה אבל לוקח דלא קים ליה פובינתייה אימא לא אזהריה רחמנא בלא תונן ואי קתב רחמנא לוקח משום דקא קני דאמרי אינשי ובגית קניית אבל מוכר דאבדוי קא מוכידי דאמרי אינשי ויפין אובידי אימא לא אזהריה רחמנא בלא תונן צריכא: רבי יהודה אומר אין אונאה לתגר: משום שהוא תגר אין לו אונאה אמר רב נחמן רב בתגר ספסר שנו מאי טעמא מידע ידע ובינתייה פמה שוריא ואחולי אחיל גביה והאי דבוגא הכי משום דאתרמיא ליה ובינקא אחריתי והשתא מיהא קא הדר ביה רב אשי אמר מאי אין לתגר אונאה אינו בתורת אונאה שאפילו פחות מוכר אונאה חוזר תניא פובינתייה דרב נחמן רבי יהודה אומר תגר אין לו אונאה מפני שהוא בקי: מי שהוטל עליו ידו על העלוונה וכו': מני מתניתין לא רבי נתן ולא רבי יהודה הנשיא אי רבי נתן מתניתין קתני רצה וברייתא לא קתני רצה אי רבי יהודה הנשיא מתניתין קתני לוקח ברייתא קתני מוכר (סימן ז"ב ר"ש) אמר רבי אלעזר אונאה זו איני יודע מי שגאה רבה אמר לעולם רבי נתן היא ותני נמי בברייתא רצה רבא אמר לעולם ר' יהודה הנשיא היא ומאי דשייר במתניתין קא מפרש בברייתא אמר רב אשי דיקא נמי דקתני אהד הלוקח ואהד המוכר ומפרש ליה ללוקח שמע מינה שיוריה שיריה למוכר שמע מינה איתמר האומר לחבירו על מנת שאין לך עלי אונאה רב אמר יש לו עליו אונאה ושמואל אמר אין לו עליו אונאה לימא רב דאמר פרבי מאיר ושמואל דאמר פרבי יהודה דתניא האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה הרי זו מקודשת ותנאו כפול דברי ר"מ רבי יהודה אומר דבך שבממון תנאו קנים אמר לך רב אגא דאמרי אפי' לר' יהודה עד פאן לא קאמר ר' יהודה התם אלא הדיעה וקא מחלה

1 משום הכי חזרו אלא אי אמרת מוכר נמי בלוקח
2 דמי מאי נפקא להו מינה פי היכי דעבדי ליה רבנן
3 תפנתא בלוקח הכי נמי עבדי ליה רבנן תפנתא
4 למוכר תגרי לוד ליה שכוח דטענו ואשפזוכניה דרמי
5 בר חמא זבין חסדא ומעא ואשפזוכיה דהנה עציב א"ל
6 אמאי עציבת א"ל וביני חסדא ומעא א"ל זיל הדר
7 כך אמר ליה הא שהאי לי יותר מוכרי שאררא לתגר
8 או לקרובי שרריה לקמיה דרב נחמן א"ל לא שנו
9 אלא לוקח אבל מוכר לעולם חוזר מאי טעמא לוקח
10 מקחו בידו כל היבא דאזיל מחווי ליה ואמרי ליה אי
11 טעה אי לא טעה מוכר דלא נקט מקחיה בדייה עד
12 דמיתרמי ליה ובינקא פובינתייה וידע אי טעה ואי לא טעה
13 ההוא גברא דהנה נקט ורשב"י לזבוגי קרי שיתא
14 ושוריא חמשא ואי הווי יחבי ליה חמשא ופלגא הוה שקיל
15 אתא ההוא גברא ואמר אי ותיבנא ליה חמשא ופלגא הוויא
16 מחילה אתן ליה שיתא ואתבעיה לדינא אתא לקמיה
17 דרבא א"ל לא שנו אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח
18 מפעל הבית אין לו עליו אונאה ההוא גברא דהנה נקוט
19 סיפי לזבוגי קרי שתיין ושוריא חמשיין ואי הווי יחבי
20 ליה חמשיין וחמשא הוה שקיל אתא ההוא גברא ואמר
21 אי ותיבנא ליה חמשיין וחמשא הוויא מחילה אתן ליה
22 שיתין ואתבעיה לדינא אתא לקמיה דרב חסדא א"ל לא
23 שנו אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח מן בעל הבית אין
24 לו עליו אונאה א"ל רב דימי ישר וכן אמר רבי אלעזר
25 ישר והא אגן תנן כשם שאונאה להדיט כך אונאה לתגר
26 מאן הדיוט לאו בעל הבית אמר רב חסדא בצדדייתא אבל
27 מאני תשמישיתיה דיקורי עליה לא קובין להו אי לא בעל
28 בדמי יתידי: מתני' אהד הלוקח ואהד המוכר יש להן
29 אונאה כשם שאונאה להדיט כך אונאה לתגר ורבי
30 יהודה אומר אין אונאה לתגר מי שהוטל עליו דו על
31 העלוונה רצה אומר לו תן לי מעותי או תן לי מה שאניתי:
32 גמ' מנהיגי מילי דת"ר ובי תמפרו מוכר לעמיתך אל תונן
33 אין לי אלא שנתאנה לוקח נתאנה מוכר מנין תלמוד לומר
34 או קנה אל תונן ואיצטריך למכתב לוקח ואיצטריך למכתב
35 מוכר דאי קתב רחמנא מוכר משום דקים ליה פובינתייה
36 אבל לוקח דלא קים ליה פובינתייה אימא לא אזהריה
37 רחמנא בלא תונן ואי קתב רחמנא לוקח משום דקא קני
38 דאמרי אינשי ובגית קניית אבל מוכר דאבדוי קא מוכידי
דאמרי אינשי ויפין אובידי אימא לא אזהריה רחמנא בלא תונן
צריכא: רבי יהודה אומר אין אונאה לתגר: משום שהוא תגר
אין לו אונאה אמר רב נחמן רב בתגר ספסר שנו מאי טעמא
מידע ידע ובינתייה פמה שוריא ואחולי אחיל גביה והאי
דבוגא הכי משום דאתרמיא ליה ובינקא אחריתי והשתא
מיהא קא הדר ביה רב אשי אמר מאי אין לתגר אונאה אינו
בתורת אונאה שאפילו פחות מוכר אונאה חוזר תניא
פובינתייה דרב נחמן רבי יהודה אומר תגר אין לו אונאה
מפני שהוא בקי: מי שהוטל עליו ידו על העלוונה וכו': מני
מתניתין לא רבי נתן ולא רבי יהודה הנשיא אי רבי נתן
מתניתין קתני רצה וברייתא לא קתני רצה אי רבי יהודה
הנשיא מתניתין קתני לוקח ברייתא קתני מוכר (סימן ז"ב ר"ש)
אמר רבי אלעזר אונאה זו איני יודע מי שגאה רבה אמר
לעולם רבי נתן היא ותני נמי בברייתא רצה רבא אמר לעולם
ר' יהודה הנשיא היא ומאי דשייר במתניתין קא מפרש
בברייתא אמר רב אשי דיקא נמי דקתני אהד הלוקח ואהד
המוכר ומפרש ליה ללוקח שמע מינה שיוריה שיריה למוכר
שמע מינה איתמר האומר לחבירו על מנת שאין לך עלי אונאה
רב אמר יש לו עליו אונאה ושמואל אמר אין לו עליו אונאה
לימא רב דאמר פרבי מאיר ושמואל דאמר פרבי יהודה דתניא
האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין לך עלי שאר כסות
ועונה הרי זו מקודשת ותנאו כפול דברי ר"מ רבי יהודה
אומר דבך שבממון תנאו קנים אמר לך רב אגא דאמרי אפי' לר'
יהודה עד פאן לא קאמר ר' יהודה התם אלא הדיעה וקא מחלה

הקא מי ידע דמחיל. וְכִּפּוּי הַכּוּתָב (כתובת דף פד. ושם ר"ה וסבר) דפסקי קא רב מתא אינו יורשה ופרקי וסבר רב תנא קיימ דתאמר רב יש לו עליו אונאה התם נמי לא ידע שתמות אשתו קודם שיתמו וא"ת בפי אע"פ (שם דף נה. ושם) דפרקי טעמא דבבכתב הוא על פה אינה יכולה ללמוד לחובקה אסר ר' יהודה בדבמטון תנא קיימ ולישני דכתובה לא ידע דמחלה דאימור היא תמות קודם וי"ל

דהתם פרקי לשמואל דלא מפליג אינ' פרקי לאמי דאמר בסמוך מתורתא רב דאמר בר"מ אינ' כיון דקלה בעיניו דהשואאל דדעה ומחלה: **אבל** הקא מי יזמר דקעקר. ובפי"ק דמכות דף ג. ושם ר"ה ושמואל) דפרקי לשמואל מאונאה לשיבועית התם בשיבועית נמי לא ידע דקעקר דאימר פירע לו קודם בשיבועית: **על** מנת שאין בו. פי' ש"י ש"מ ממטקין שאין בו אונאה ויש בו אונאה והוי גס פקח טעות וקשה דפי"ק דמכות (שם) דמדמו לעל מנת שלא תשמטנה בשיבועית דמשמטתו בשיבועית התם ש"י דהוי טעמא אלא הוי טעמא שאין לו כח להנותן שלא תחול בשיבועית על המלוה וי"ל דלא מדמי אלא פי' דהכי רגבי אונאה יש חילוק בין לשון שאין עליו לשאין בו דהני גבי בשיבועית יש חילוק בין לשון שאין עליו לשאין בו דהני גבי בשיבועית מפרש דע"מ שאין בו אונאה משמע על מנת שלא יחול איסור דלא תנו על הפוקח ונ"ב הוא דל' והשתא הוי משק דומיא דשביעית: **הנושא** ונתן באמנה. פי' ר"ש שמיאמי שמקברו כמו שיוכל אין לו עליו אונאה והר"ח והתוספ' למשלוחו וקשה דאין שייך לשון אונאה על זה ועוד אי' שליח לא קבל עליו אחריות פשיטא שתיריך והתוספ' למשלח לא קבל השליח עליו אחריות והתוספ' אי"ב יש לו עליו אונאה ונראה דנושא ונתן באמנה היינו שמיאמי בבמה קנה ונתן לו בין ויותר מעט והשתא שייך שפיר אין עליו אונאה:

במה דברים אמורים בסתם. ר"ח פסק קרב דהלבתא קרב באיסורי' תימיה דקא לא פליגי אם מותר לעשות כן אלא פליגי אם הוי להחזיר האונאה ולחכה והתוספ' מזהב ובשאלתו דרב אחאי פרשת בחר סיני פוסק קרב משום דרך ברייתא קאי כותיה דמפליג בין סתם למפרש ואתיא לדידיה שפיר בר' יהודה אכל לשמואל לא מתוקמא לא בר"מ ולא קרבי יהודה וריב"ן פי' ולשמואל הכי בירושא דברייתא ברא"ה בסתם פי' שלא אמר ע"מ אבל מפרש ע"מ שאין לך עליו אונאה נעשה כאומר יודע אני שאינו שוה בו ואתאי קרבי יהודה אי נמי וי"ל איתא דמילתא נקט אדנתו שאמר ע"מ שאין לך עליו אונאה רגיל לומר איני יודע שאינו שוה בו איתא שאינו עדיין אמר אמת ואתאי אפילו בר"מ דלא ידע דקעקר: **לא** תחשב את הרע באמנה. פי' ר"ש שנתן לו את הרע ומאמין לו כשימקברו בהנות כמו שיחשב לשלם לו את ההפך בשעה כמו שיעשה ויבטיח בלבו וימתין לו מנת הרעה עד שימקבר הרע בשביל שטורח לו לכבוד הרע בהנות מבעט מעט תוהו רבית וקשה דכפי' איתרו נשך (למקן דף סה.) ה"ל לאתניי ולא הקא ותו דבתוספתא (פ"א) מתניא לגבי אונאה ועוד שבכך נתן לו שכרו משמע שמקודם כבר היה לו שכרו ונראה כפי' ר"ח ש'קנה' ה' דברים ב' דקרייה ה' הדין שוה כל אחד דיקר וחצי והמשה הרעים אינן שווים כל אחד כ"א חצי דיקר וזה אל' אני מאמיןך כמה נתת עליהם ואתן לך מעט יותר להדריח ולא יחשב לו הרע דיקר כמות שקנה והתפס דיקר וחצי כמו ששוה שדרי' לא נתן לו על הרע דיקר אלא בשביל שגם הדין נתן לו בדיקר דיקר והוי אונאה אלא או זה וזה באמנה פירוש אם ימקדם כולם יחד יחשב כולם דיקר דיקר או זה וזה בשווים אם ימקדם רעים לבלים יחשב כל אחד ואחד כחצי דיקר או ימקדם יפים לבלים יחשב כל אחד בדיקר וחצי וגם יחשב שכל כחה כ"י שכל עצמו אינו נוטל שבכך נתן לו שכרו פי' המוכר הראשון שקנאם תחלה ממנה.

מי ידע. דאיכא אונאה הוא סבור דאין בו אונאה: **יודאי** עקר. בשעת התנאי עוקר דברי תורה שהשילה עליו שאר כסות ועונה וזה עוקר החובה מעליו ואפי' הוא נתן לחלוף זמן מתנה בעלמא הואי אבל **הקא** מי יזמר דקעקר. שמואל ידע קא בו אונאה: אין לו עליו אונאה. בדפרישתי דמי יזמר דקעקר. שאין בו אונאה. אם אמר לו בלשון זה אין זה עליו מוחלט

אבל הקא מי ידע דמחיל וישמואל אמר אנה דאמרי אפילו לר"מ עד פאן דקאמר ר"מ התם אלא יודאי קא עקר אבל הקא מי יזמר דקא עקר מידי אמר רב ענן לרידי מפרשא לי מנייה דמר שמואל האומר לחבירו על מנת שאין לך עליו אונאה אין לו עליו אונאה ע"מ שאין בו אונאה הרי יש בו אונאה מיתבי הנושא ונתנתן באמנה והאומר לחבירו ע"מ שאין לך עליו אונאה אין לו עליו אונאה לרב דאמר אנה דאמרי אפילו לר' יהודה הא מני אמר אביי מתורתא רב אמר ר' ז' וישמואל דאמר בר' יהודה רבא אמר לרב אמי פאן בכתם פאן במפרש דתינאי במה דברים אמורים בכתם אבל במפרש מוכר שאמר לזקוח הפני זה שאני מוכר לך במאתים יודע אני בו שאינו שוה אלא מנה על מנת שאין לך עליו אונאה אין לו עליו אונאה וכן לזקח שאמר למוכר הפני זה שאני לזקח ממך במנה יודע אני בו ששוה במאתים ע"מ שאין לך עליו אונאה אין לו עליו אונאה ת"ר הנושא ונתנתן באמנה הרי זה לא יחשב את הרע באמנה ואת היפה אלא או זה וזה באמנה או זה וזה בשהו ונתן לו שכר גמל שכר פונדק שכר עצמו אינו נוטל שבכך נתן לו שכרו משלם שכרו משלם מזהבא קא הויב ליה אמר רב פפא בצדירווי דיהבי ארבע למאה: **מתני'** במה תהא הסלע חסירה ולא יהא בה אונאה ר"מ אומר ארבע איסרות איסר לדינר ור' יהודה אומר ארבע פונדיונות פונדיון לדינר ור"ש אומר שכונה

אריסין. לסלע: איסר' לדינר. והוא אחד מכו"ב בו דין מזהב דיקר מזהב שני פונדיונים שני איסרון ובגמ' מפרש שאן דגבי שאר סחורה אריס' שנתת ובאן זו אומרים כן ויש אומרים כה: **ארבעה פונדיונים**. אחד משנים עשר.

שמונה פונדיון שני איסרין ובגמ' מפרש שאן דגבי שאר סחורה אריס' שנתת ובאן זו אומרים כן ויש אומרים כה: **ארבעה פונדיונים**. אחד משנים עשר.

אסר לדינר. וא"ת ותאמר רבא (למקן דף נט.) כל דבר שבמדה ושכמוך ובמשקל אפי' פחות מכו"ב אונאה תזור וי"ל דהקא בתורת מטבע נתנו ולא בתורת משקל: **שני** פונדיונים לדינר. והוא דלא אמר מעה לדינר משום דרבי יהודה נקט פונדיון קאמר איהו שני פונדיונים וא"ת תקשה לרב דאמר שנתת מקח שנינו ולא שנתת מעות דהקא לר' שמעון אם מכל סלע שוה כ"י מתי אונאה מתינה שוה ד' ד' דהוי לרב ביטול מקח ובגמ' מוקי מתיני' דלעיל כה' שמעון ואפי' לשמואל דאמר שנתת מעות שנינו תקשה דבשנתת מקח מודה דהיה נמי אונאה הדיק כ"י פונדיונות לדינר היה אונאה אבל כ"י פונדיונות פחות פרוטה הוי מחילה אע"ג דאכתי הוי שנתת מוקי וי"ל דמתיני' שמכר לו סלית שוה כ"ד מעות בסלע ונתן לו סלע שחסר ד' מעות דהיינו שנתת מקח מידה לעיל פ' טעם דמ"ד שנתת מקח לך שהאונאה והשעות תלוי בחפץ שצריך שיומא ולא במעות והקא השעות והאונאה הוי סלע:

והתקניה.

אם צריקה מגעשה כמו חיתוף אתי שפיר דקנט התקנה דמידי דמחוסר מלאכה אין טמא במחשבה כדאמרין במרוצה (ב"ק דף סו) ואי אינה צריקה חיתוף הוי התקנה לאו דוקא דכל הכלים יורדים ליידי טומאתם במחשבה שיהיה שולק כל המשילות. ואי' דקנט משמע ששור' וישקבל בשל ממתב ובהמבור את

הספקה

(ביב דף פט) ושם דיה ולא אמרין אין עושיין משקלות משל מתבב ד"ל 1 דדוקא לשקול בשר ושמן ושלחלהית דבק 2 בהם ומתבב ומכביד אסור אבל לשקול בהם 3 כסף וזהב שרי אלא צריך לחופו בעור שלא 4 ישקו כדאייתא פ' המביא תנין גיטין בב. ושם 5 שלשה ערות הן כבי' לצור בו משקולת קטנה 6 חסרה ודינו של מתבב המופים אותה בעור:

נותנה

למעשר שני. אחסרה כדי אונאה קאי 7 ונותנה למעשר שני בשוקה ואינו 8 דושש משום דאיסורן דשם מטבע ע"י עליה דמי 9 שאינו לוקחה בשוקה בתורת מטבע כי אם כמו 10 נסבא אינו אלא נפש רעה ורב פסא כה להוסיף 11 אפילו שאר מטבעות מסייע ליה לחוקה דאמר 12 מחלה בקפה פי' באילו מחלה היתה בו ולא 13 חסרה ודינו של מתבב דאי ממתיני' היא נותנה 14 למעשר שני בפתות משוקה משום דנפש רעה אינו 15 ממקלה בשוקה בתורת מטבע וקמ"ל דלא מקרי 16 איסורן משום דמי שאינו לוקחה אינו אלא נפש 17 רעה וקמ"ל חוקה דמחלה בקפה באילו היתה 18 מתחלה כפר דביע' הכי שקלי לה היינו בשוקה 19 משו ופרך דאין לצמצם ולחלה שוקה ומשני 20 בתורת יפה כלומר שמחלה בפתות מעט משום 21 דאין יוכל לצמצם בהם בקיפה שמחלה כמו כן 22 בפתות מעט הרב רבי יצחק בן הרב ר' מאיר 23 מפרש דקאי אפחות מכדי אונאה ונותנה למעשר 24 שני בסלע שלם שאינו באי נפש רעה מי שאינו 25 ממקלה בעליל שלם מסייע ע"י לחוקה דאמר 26 אע"פ שפורטה לשולחני בשוקה ולא בסלע שלם 27 לפי שהוא מדקדק יותר אפי' הכי מחלה בקפה 28 בסלע שלם דאולוין בחר שאר אדם שאינם 29 מנדקוין ומקבלין אותה בקפה ולא והשתא נפי שאי 30 בקיפה במשמעו ופריך והא אמר חוקה לפי שאי 31 אפשר לצמצם ומשני בתורת יפה כלומר פחות 32 מעט מסייע שלם כמו אם לא חסרה כלל הנה 33 מחלה עליה פחות מעט וקא משמע לך חוקה 34 דמחלה בקיפה דאי ממתיני' היא נותנה למעשר 35 שני בשוקה כמו שזמן עליה שולחני לפי שאינו 36 אלא נפש רעה לא שאינו ממקלה בשלם א"כ לא 37 הוי איסורן הרביעי פי' נותנה למעשר שני בסלע 38 שלם אותה שחסרה כדי אונאה ושקיה דאמאי יפה 39 נפש רעה אותו שאינו ממקלה הלא חייב להחזיר 40 האונאה.

ואסורים

שזאין בו שוה פרוטה אומר הוא וחומשו מחולל על מעות הראשונות לפי שאי אפשר לו 1 לאדם לצמצם מעותיו מאי בקיפה בתורת יפה דתרי זילי לא מזוללין ביה גופא אומר חוקה 2 מעשר שני שאין בו שוה פרוטה אומר הוא וחומשו מחולל על מעות הראשונות לפי שאי 3 אפשר לו לאדם לצמצם מעותיו מיתבי התרומה והביבורים חייבין עליהן מיתה וחומשו 4 ואסורים

יתר על כן מוכרה בשוקה לעיל קתני לה גבי סלע שפתיחה מוכרה בשוקה לפי דמיה ולא 1 בקיפה אלמא מותר לקיימה יתר על כן. על כן כדי אונאה ולא פחתה כדי אונאה לכל חד 2 וחד כדאית ליה. מוכרה בשוקה. בקיפה: מאי לאו דפקתי פורתא ופריאת. וקאמר מותר 3 לקיימה עד שקל אלמא לא מחילפא בסלע ורוביקא דרב הונא: ורוביקא: שברי כלי כסף

ח"נ או יקוץ או יתור. לשון התבה ולא גרסין 4 יתור: באמצע. יקבנה ומשקבנה לא סגי: מן 5 היצר לא יקבנה. לפי שהרמא שמיצאנה קרוץ 6 אותה סביב עד שיצוא: את הנקב ומרמזה בה מא 7 האחרים ויציאנה בשקל: דפליגי בין כפרים 8 לכפרים: ומאי שנא מילת דלא מפליגי דקנין 9 בכדי שיראה לתגר או לקרובו לא שנא כרך לא 10 שנא כפר: דסקלון ודסקלון לשיקא. לקנות עורך סעדת 11 שבת: מרת חסידות: וה"ק אם חסיד הוא מקבלה 12 למאן. מן המתירעם: אם לחסיד. קאמר דיש לו 13 תרעומת על המחזיר מן פופהו לקבל שירעם 14 טוב לו שלא יקבלה משקבלה ויציאנה 15 על חבירו: ואחר שאינו חסיד. ולא רצה לקבלה 16 אין ליה עליו אלא תרעומת דאיהו הוא דאפסיד 17 אפשיה וחסרו בונמנ: דמזקי' איווא. 18 ממזיר עצמו מלקבלם שמיצאנה ח"ק: פגם 19 מסייע ליה. מתני' דקתני נותנה למעשר שני: מא 20 פורטה בשוקה. בא להחליף סלע חסירה בפרוטות 21 פורטה בשוקה. לפי חסונה ולא ידמה את חבירו 22 לפורטה בקיפה: מא' לחלקה. חללה מעשר שני 23 עליה: מחלה עליה. מעשר ברמי סעי: יפה: בקיפה. 24 כאילו היא יפה: מא' קאמר. בא לפורטה פורטה 25 בשוקה ומתינתין אמת לאשמעינן דכין דפתיחה 26 כדי אונאה אלא כולל משקבנה בקיפה ח"ק: פגם 27 שבשבא לפורטה בירושלים בפרוטות ליחך 28 סעדות מעשר על כרחו יפרטנה בשוקה ולא 29 בקיפה אפילו הכי ע"ש שמה שאינה אלא נפש 30 רעה ומשולל מעשר עליו מחלה בקיפה אע"פ 31 ואשמעינן חוקה דמתני' דקתני נותנה למעשר 32 שני באילו היא יפה קאמר: דמזוללין. לצמצם 33 דמי פרוטו: שאין בו שוה פרוטה. ואין בו כח 34 לתפוס פרוטו שיתן פרוטה ורוביקא דאמר 35 לקמן ממעשרו ולא כל מעשר בו: אומר הוא 36 וחומשו. שאני צריך להוסיף עליה: תא מחולל 37 על מעות הראשונות. שחילתי עליה מעשר שני 38 ועוד כתיב: והא אף זה מחולל על אותו מעשר: 39 שאי אפשר לאדם לצמצם מעותיו. לחלל בשוקן 40 בצמצום שמתוך שהוא ירא מלפחות ונמצא 41 אוכלו בלא חילוף הוא מוסיף על דמיה הלכך 42 פחות משוק פרוטה זה מחלה על אותו ערך 43 אלא לא פריקין בצמצום וכו' שפחות: בתורת 44 יפה. בשוקה וה"ק כשם שבשבא לפורטה 45 בירושלים לא יקבלתו הימנו להוריא אלא בשוקה 46 ויש מזולזין בדמיה יותר מכדי פחתה כן בשבא 47 לחלה מחלה בשוקה דמים פחותים: בתורת 48 יפה. משחלה עליה כפי דמים ודאין שלה כן 49 לא לחלה על זו אלא בדמים דקאי שלה: דתרי 50 זילי לא מזוללין ביה. דאע"ג דתנן נתון למעשר 51 שני חד וזולתא ואשמעינן ממתחלה על סלע 52 חסירה ולא אמרין הרי הוא כאסימון או כמעות 53 התינתן באסימון אבל תרי זילי לחלל עליה 54 מעשר ברמי סלע יפה לא: ביבורים. חוקש 55 לתרומה דקרינן רחמנא תרומה דאמר מ

(מכות דף יז) ותרומת דף אלו בכורים: חייבין עליהן מיתה. וזו אף כהן טמא האוכלו ממזיד: וחופשו. וזו האוכלו בשוגג דכתיב (ויקרא כב) ואיש כי יאכל קדש בשגגה וגו': ואסורים

תמן תניננו, לפני אידיהן ושמואל תני עידיהן מאן דמר אידיהן פי קרוב יום אידם (דברים לב, לח). ומאן דמר עידיהן – 'ועדיהם הפה' (ישעיה מד, ט). שהן עתידין לבייש עובדיהם ליום הדין.

ר' יוחנן בשם רבי הושעיה מוסיפין לה אבר.

[דף ל"א ע"א]

תלה עינוי ואיסתכל ביה. אמר ליה: למה אתה מסתכל בוי צריד לה, צחק לה, הפליג עליה. תלת עשר שנין עבד עליל קומי רביה דלא צריד.

רבי שמואל בשם רבי זעירא: אלולא דיו, אלא שהיה מקבל פני רבו, שכל המקבל פני רבו כאלו מקבל פני שכינה.

רבי ברכיה רבי ירמיה בשם רבי הוה בר בא: בתיב "ומשה יקח את האהל" וגו'. כמה הוה רהיק? רבי יצחק אמר: מיל. 'והיה כל מבקש משה' אין בתיב כאן אלא 'והיה כל מבקש ח', מיכן שכל המקבל פני רבו כאלו מקבל פני שכינה.

רבי חלב רבי חזנה בשם רב: בתיב "ויאמר אליהו התשבי" וגו', והלא אליהו תירונין לנביאים הוה? אלא מלמד שכל עמידות שעמד לפני אהיה השילוני רבו פלו עמד לפני השכינה.

ר' חלב בשם אילן דבית שילה: אפילו אליהו מבקש מים לפניו הוה אלישע נותן על ידיו, מה טעמא? "פה אלישע בן שפט אשר למד תורה" אין בתיב כאן, אלא "אשר יצק מים על ידי אליהו". בתיב "והנער שמואל משרת את ה' לפני עלי", והלא לא משרת אלא לפני עלי, אלא מלמד שכל שרות ששרה לפני עלי רבו פלו שרת לפני שכינה.

תני רבי ישמעאל, 'ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חתן משה לפני האלהים'; וכי לפני האלהים אכלו? אלא מיפן שהמקבל פני חברו פלו מקבל פני שכינה.

רבי יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי יוחנן, מאיכן מעברין? בנגד השקוף עד אלפון אמה.

אמר רבי יוסה לרבי יסא בר אחא: לא מסתברא אלא בנגד הפגום, אבל מכנגד העיר אפילו פמה. אמר ליה: אוף אנא סבר בן.

אמר ליה: ומה חמית מימר, פגום או נאמר תקן גו פגום.

אמר רב נחמן:

[דף ל"א ע"ב]

עד ראשה דמדינתא.

מילתיה דרבי שמעון אמר בן, דמר רבי שמעון בן יוחי: יכול אני לעשות שיהו מהלכין מצור לצידון מטבכריה לצפורין על ידי מערות ועל ידי ברגנין.

מהו לתן פגום לפגום?

מילתא דרבי שמעון בן לקיש אמרה בן, נותנין פגום לפגום, דמר רבי שמעון בן לקיש: יכול אני לעשות שתהא בית מעון מתעברת עם טבכריא. ואת רואה את האצטדין פלו היא מלאה בתים. והקצרין נתון בתוך שבועים ושירים לאצטדין, ובית מעון נתון בתוך שבועים ושירים לקצרים, ואין תמשח מן פינגמא לית נפשה דסיריקין בתוך שבועים ושירים. ואין תמשח מן פחורתה נפשה דסיריקין בתוך שבועים ושירים. מהו לתן עבור לעבור?

מילתא דרבי שמעון בר יוחי אמרה בן: נותנין עבור לעבור. דמר ר' שמעון בן יוחי: יכול אני לעשות שיהו מהלכין מצור לצידון מטבכריה לצפורין על ידי מערות ועל ידי ברגנין.

באן לחלוף וכאן לעבור.

רבי אחא אמר איתפלגון רבי הנה רובה ובר קפרא, חד אמר תדא דאת מר בעיר גדולה, אכל בעיר קטנה לא תהא התוספת יתרה על העקר. וחורנה אמר: בין גדולה בין קטנה דו ואלפים.

אמר רבי פנחס: מעשה בתלמיד ותיק למד עבורו בשלשה שנים ומחצה לפניו רבו, וכא ועבר את הגליל, ולא הספיק לעבור את הדרום עד שנמרפה השעה.

רבי בא רב יהודה בשם רב:

[דף ל"ב ע"א]

עיר שהיא בנויה כמין קשת, אם יש בין זו לזו ארבעת אלפים חסר אחת – מחלוף את פלה וחוצה לה אלפים אמה ארבעת אלפים, אין לו ממקום ערוכו אלא אלפים אמה.

אמר רבי אחא סבר רבי שמואל: אין יתן סנדלוי, תכא הוא אתי ברא ונסי לון. ואין יתן סנדלוי תכא הוא אתי ברא ונסי לון. מן באן אתא ברא ומן באן אתא ברא מרוח אחת – אסור. משתי רוחות – מתר.

רבי בא בשם רב יהודה: היתה עיר אחת גדולה ויש בה תריין עמוק עשרה ורחב ארבעה את רואה אותו פלו מלא עפר וצורות, ואם לא רואה אותו כמפלש.

רבי בא אמי בר יחזקאל בשם רב: עיר שהיא בנויה על שפת הנחל, אם יש בינה לנחל ארבע טפחים – מודד מן החומה. שלשה מודד משפת הנחל החיצונה ובלבד שלא יהא בנחל יותר משבועים ושירים.

מה נן קמיין? אם במתלקטת עשרה טפחים מתוך שלש – מודד משפת הנחלת החיצונה. אם מתוך ארבע – מודד מן החומה,

אלא אם בן אנו קמיין משלש ועד ארבע. רב אמר:

[דף ל"ב ע"ב]

עיר שהיא בנויה אהלים כל אחד ואחד מודד מאהלו. היו שם שלשה צריפין ושלשה ברגנין, מודד מן החיצון.

התיב אפי, והתיב: "ויד תהיה לך מחוץ למחנה", היאך היו נפנין לחוץ?

רבי הנה בריה דרבי שיבתתי מקשי, היאך היו יוצאין לבית מדרשו של משה. משה עשה להן שלשה צריפין ושלשה ברגנין.

אמר רבי יוסה: מפנין שהיו חזנין ונוסעין על פי הדבור כמי שהיו חזנין לשעה. אמר רבי יוסי בי רבי בון: מפנין שהבטיחן תקדוש ברוך הוא שהוא מכניסן לארץ כמי שהוא לעולם. עליה אמר רבי אבין:

משה עשה להן שלשה צריפין ושלשה ברגנין. מרבעה רבוע עולם כדי שיהא מערבה למערבו של עולם ודרומה לדרומו של עולם. אמר רבי יוסה: אם אין יודע לבנו את הרוחות צא ולמד מן התקופה,

ממקום שהתמה זרחת באחד בתקופת תמוז, עד מקום שהיא זרחת באחד בתקופת טבת, אלו פני מזרח, ממקום שהתמה שוקעת באחד בתקופת טבת עד מקום שהיא שוקעת באחד בתקופת תמוז,

אלו פני המערב, והשאר צפון ודרום, תדא הוא דכתיב (קהלת א, ו): "הולך אל דרום וסובב אל צפון". "הולך אל דרום" – ביום. "וסובב אל צפון" – בלילה. "סובב סבב הולך הרוח ועל סביבתיו שב הרוח"

– אלו פני המזרח והמערב.

[דף ל"ג ע"א]

ניחא בשיליה ובבית העולמים, דמור רבי אחא בשם שמואל בר רב יצחק: פמה יגעו נביאים הראשונים לעשות שער המזרחי שתהא החמה מצמצמת בו, באחד בתקופת טבת ובאחד בתקופת תמוז.

שבעה שמות נקראו לו: שער סור, שער היסוד, שער הריסית, שער איתון, שער התנוד, שער חדש, שער העליון.

שער סור – ששם היו טמאים פורשין, הדיא הוא דכתיב: "סורו טמא קראו למו". שער היסוד – ששם היו מייסדין את ההלכה. שער הריסית – שהוא מכון בנגד זריחת החמה, הוה מה דאת אמר: "האמר לתרם ולא יזרח". שער האיתון – שהוא משמש פניסה ויציאה. שער התנוד – שהוא מיסד בין שני שערים. שער חדש – ששם חדשו סופרים את ההלכה. שער העליון – שהוא למעלה מעזרת ישראל, החול ועזרת הנשים. ומעלה יתרה היתה בבית העולמים.

ובמדבר מי היה מכון להן את הרוחות? אמר רבי אחא: ארון היה מכון להם את הרוחות, הדיא הוא דכתיב: "ונסעו הקהתים נשאי המקדש" – זה הארון. והקימו בני מררי את המשכן עד באם, בני קהת שעליהן היה הארון נתון.

פיצד היו ישראל מהלכין במדבר? רבי חמא בר חנינה ורבי הושעיה: חד אמר: כתיבה. והרנה אמר: בקורה. מאן דמר כתיבה – "כאשר יחנו בן יסעו", מאן דמר בקורה – "מאסף לכל המחנות לצבאותם". מאן דמר בקורה, ומה מקום כתיבה "כאשר יחנו בן יסעו" –

[דף ל"ג ע"ב]

מה בהניתן על פי הדבור אף בנסיעתן על פי הדבור.

ומאן דמר כתיבה מה מקום בקורה "מאסף לכל המחנות לצבאותם",

לפי שהיה שכמו של דין מרבה באוכלוסין היה נוסע באחרונה. וכל מי שהיה מאבד דבר – היה מחזירו לו, הדיא הוא דכתיב: "מאסף לכל המחנות לצבאותם".

תני בשם רבי יודה: אף זיזיה וכתליה היו נמדדין עמה.

בעי רב הושעיה: אור חצר, מהו שימוד עמה?

נישמעינה מן הדא: בית שנפרץ מרוח אחד – נמדד עמוה, משתי רוחות – אין נמדד עמוה. רבי אבין בשם רב יהודה: פשנמלה קורתו, אבל אם לא נמלה קורתו – נמדד עמוהם. אם פשנמלה קורתו לא באויר חצר הוא? תפון חפף לבית דירה ברם חכא לא חפף לדירה.

ובקשהו מודד לא יהא מודד מן האמצעי, מפני שהוא מפסיד אלא מן הקרנות.

הלכה ב' מתני' – נותנין קרפף לעיר, דברי רבי מאיר. והכמים אומרים, לא אמרו קרפף, אלא בין שתי עירות, אם יש לזו שבעים אמה ושירים, ולזו שבעים אמה ושירים, עושה קרפף לשתיהן להיותן באחת; וכן שלשה כפרים המשלשין, אם יש בין שנים החיצונים

[דף ל"ד ע"א]

מאה וארבעים ואחד ושליש, עשה אמצעי את שלשתן להיותן באחד.

גמרא – רב חונה בשם רבי מאיר ורבנן מקרא אחד דורשין. רבי מאיר דרש: "מקור העיר" מה תלמוד לומר "והוצה"? מיפן שנותנין קרפף לעיר. רבנן דורשין: "והוצה", מה תלמוד לומר "מקור העיר"? אלא מיפן שנותנין קרפף לעיר.

הדא אמרה, שנותנין קרפף לעיר. רבי יעקב בר אחא רבי אבונה רבי נחום בשם שמואל בר אבא סלקת מתניתא:

וכן שלשה כפרים המשלשין כו'. שמואל אמר: בעשויים שורה. בר קפרא אמר: בעשויים צובה.

היידני אמצע? ניהא מאן דמר בעשויים שורה, תהנו אמצעי, מאן דאמר בעשויים צובה היידני אמצעי. אמר רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה: אין תמשוך מן תהנו תהנו אמצעי. אין תמשח מן תהנו תהנו אמצעי.

רבי יעקב בר אחא רבי יוסא בשם רבי חנניה: ובלבד שלא יהא האמצעי מפלג יותר מאלפים אמה.

אמר רבי יוסה: קשויתה קומי רבי יעקב בר אחא, תנינא, אם יש בין שני החיצונים מאה וארבעים ואחת ושליש – עשה האמצעי שלשתן להתיר שני החיצונים. היו שנים, האמצעי מהו שידון לכאן ולכאן?

[דף ל"ד ע"ב] מה צריכה לה, בשחיו שנים מחלכין, אבל אם היה אחד מחלה, נדון לכאן ולכאן.

הלקה ג' מתני' – אין מודדין אלא בחבל של חמישים אמה, לא פחות ולא יותר. ולא ימדוד אלא כנגד לבו.

היה מודד והגיע לגי' או לגדר, מבליעו וחוזר למדתו,

ובלבד שלא יצא חוץ לתחום.

אם אינו יכול להבליעו, בזה אמר רבי דוסתאי בר רבי יצאי משום רבי מאיר, שמעתי שמקדירין בקרים.

גמרא – כפה הוא מדת התחום? ארבעים חבלים. לא פחות שהוא נפתח ונשבר, ולא יתר שהוא נקמז ומפסיד.

אית תניי תני: מודד בחבל של פשתן. ואית תניי תני: בחבל של שלש לה. ואית תניי תני: בחבל של ארבע אמות.

אמר רבי יושוע: אין לה מדה של אמת אלא שלש. אכל מה אעשה? וכתוב בנביאים חבלים – "יפתיל פשתים בידו וקנה המדה".

היה ממנו לנחל שבעים וחמש אמה, תרין אמורין: חד אמר: מודד בחבל של חמישים אמה וחוזר לאחוריו עשרים וחמש אמה. וחורנה אמר: מודד בחבל של חמישים אמה, והשאר מודד בחבל של ארבע אמות.

היה הנחל צר מקמקלן ורחב מקמטה עד חמישים אמה, את רואה אותו

[דף ל"ה ע"א]

כלו מלא עפר וצרורות, ואם לאו, את רואה אותו כי מתרפס ועולה מתרפס ויורד.

היה הנחל מעקם, רבי הסדיי אמר: מצפות, ומשער בה בעיניו במישור, וחוזר ועושה כן בקר.

רבי אחא, רבי חיננא, רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק: והוא שתתא מדה יוצאה בקר ארבעה טפחים גדי מקום.

רבי יוסה רבי אבונה בשם רב יהודה רבי יודן כמי ביה בשם רב: העליון כנגד ראשו, והתחתון כנגד רגליו. כל עמה מודיי שמקדימין העליון כנגד ראשו, והתחתון כנגד מתניו, כל עמא מודיי שמקדריין. מה פליגינן? כנגד לבו, רבי מאיר אומר: מקדריין. וחכמים אומרים: אין מקדריין.

רבי בא בשם רב יהודה רבי זעירא בשם מר עוקבין: אין מקדריין אלא בתכל של חמשים אמה.

רבי זעירא בשם רב הסדאי: אין מקדריין אלא בתרים, ולא במקום עגלה ערופה.

ניחא כמאן דאמר: אלף מגרש ואלפים תחום שבת, ברם כמאן דמר אלף אמה מגרש ואלפים שדות וברמים, כלום למדו לתחום שבת ולא מתחום ערי תלויים? לעקר – אין מקדריין. למפלה – מקדריין.

ומנין שלא היו קוברין בתחום ערי תלויים? רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה: "ומגרשיהם יהיו לבתמתם... ולכל תיתם" – לחיים נתנו לא נתנו לקברות.

הלכה ד' מתני' – אין מודדיין אלא מן הממחה. רבה למקום אחד ומעט למקום אחר, שומעין למרבה.

אפלו עבד, אפלו שפחה, נאמנין לומר, עד כאן תחום שבת, שלא אמרו חכמים בדבר להחמיר אלא להקל.

[דף ל"ה ע"ב]

גמרא – התדיוט שרבה – אין שומעין לו. אמר רבי הושעיה: הניעיד סוף תחומי שבת שאינן מתורין מדבר תורה. רבי מנא בעי: ניהא אלפים אמה אינו מהוור, ארבעת אלפים אמה מהוור הוא? רבי שמעון בר כרסנא בשם רבי אחא: אין לה מהוור מבבלם אלא תחום שנים עשר מיל כמחנה ישראל.

הלכה ה' מתני' – עיר של יחיד ונעשת של רבים, מערבין את בלה.

ושל רבים ונעשת של יחיד, אין מערבין את בלה, אלא אם בן עשה הוציא לה בעיר חדשה שביהודה, שיש בה חמשים דיורים, דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר, שלש הצרות של שני בתים.

גמרא – תני בשם רבי יודה: אין מערבין אותה חציין. מחלפה שיטתיה דרבי יודה, דתני רבי חיה: פיצד מתירין רשות הרבים? רבי יודה אומר: לחי מיפן ולחי מיפן, קורה מיפן, וקורה מיפן. וחכמים אומרים: לחי וקורה מיפן, ועושה צורת פתח מיפן. והכא אומר הבן?

לא על תדא איתתאמרת, אלא על תדא: אפילו עיר גדולה כאנטוכיא, ואין בה אלא דלת אחת בלבד – מערבין עליה. תני בשם רבי יודה: אין מערבין אותה חצין.

אמר רבי יוסה: תדא אמרה בני המבוי שנתנו קורתן על פתח המבוי – אלו מתרין ואלו אסורין. נתנו ואלו ואלו – אלו ואלו אסורין. כיצד הוא עושה? נותן את הקורה על פתח המבוי ומתיר את המבוי.

חמישה מבואות למבוי, נתנו קורתן באמצע המבוי – אלו מתרין ואלו אסורין. נתנו ואלו – אלו ואלו אסורין. כיצד הוא עושה? נותן את הקורה על פתח המבוי, ומתיר את המבוי.

[דף ל"ז ע"א]

חד רבי פנחס סלק להכא, תזא בפתח דשקתא דגזוראי, אמר להן: חלקתם עירובכם. אמר ליה רבי יודה בר שלום: לחזוק בתים נעשית:

אלא אם כן עשה היצה לה בעיר חדשה שביהודה. כגון צנו, וחדשה, ומגדל גד, שיש בה חמישה דיורין,

אפילו אנשים נשים וטף. אפי אמר: ובלבד ישראל. רבי בא בר ממל, שמעון בר היה בשם רב: בפתוחין לתוכה. אמר רבי מנא: מפיון שהן פתוחין לתוכה – נעשה כלן רשות אחת.

הלכה ז' מתני' – מי שהיה במזרח ואמר לבנו, ערב לי במערב, במערב ואמר לבנו, ערב לי במזרח, אם יש ממנו ולביתו אלפים אמה, ולערובו יותר מכאן, מתר לביתו ואסור לערובו. לערובו. אלפים אמה ולביתו יותר מכאן, מותר לערובו ואסור לביתו.

הנותן את ערובו בעבורה של עיר, לא עשה כלום.

נתנו חוץ לתחום, מה שגשבר הוא מפסיד:

גמרא – מן קשווי מקשי לה בר קפרא: למזרח בנו ולמערב בנו. ניהא אם יש ממנו ולביתו אלפים אמה, ולערובו יותר מיכן – מתר לביתו ואסור לערובו. לערובו אלפים אמה ולביתו יותר מיכן – מתר לערובו ולביתו אסור.

הלכה ז' מתני' – אנשי עיר גדולה מחלקין את כל עיר קמטת, ואין אנשי עיר קמטת מחלקין את כל עיר גדולה. כיצד, מי

[דף ל"ז ע"ב]

שהיה בעיר גדולה ונתן את ערובו בעיר קטנה, בעיר קטנה ונתן את ערובו בעיר גדולה, מחלף את בלה וחוצה לה אלפים אמה. ורבי עקיבא אומר, אין לו אלא ממקום ערובו אלפים אמה.

גמרא – ביני מתניתא, אנשי עיר גדולה מהלכין את כל העיר קטנה, אנשי העיר קטנה אינן מהלכין את כל עיר גדולה? ביצד? לית כאן ביצד.

עיר, מהו שתעלה ממדת אלפים? אומר רבי חזקיה, רבי סימון בשם רבי יוחנן: אין עיר עולה ממדת אלפים. אומר רבי אלעזר: עיר עולה ממדת אלפים.

בראשונה היו בני טיבריא מהלכין את כל חמטה ובני חמטה אינן מגיעין אלא עד הכפה, ועכשו בני חמטה ובני טיבריא עיר אחת היא. אומר רבי ירמיה: מעשה ברועה אחד זמן שבא ואמר לפני רבי: זכור אני שהיו בני מנדל עולין לחמטה, ומהלכין את כל חמטה, ומגיעין לחצר החיצונה הסמוכה לגשר, והתיר רבי שיהו בני מנדל עולין לחמטה ומהלכין את כל חמטה, ומגיעין לחצר החיצונה עד הגשר. ועוד התיר רבי, שיהו בני גדר יורדין לחמטה ועולין לגדר, ובני חמטה אין עולין לגדר. אומר רבי מנא: מפני הרשויות. אומר רבי יוסי בי רבי בון: לא מן הפעם הזה, אלא בגין דתנינן: אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה.

רבי יצחק בר נחמן בשם רבי חנינה: מה פליגי, בשנתנו ערוכין בפלטיא, אבל אם נתנו ערוכין בבתים, אף רבי עקיבא מודה.

רבי בא בריה דרבי פפי בעי: היתה עיר שערכה ונתנו ערוכין בפלטיא.

[דף ל"ז ע"א]

לא כמי שנתנו ערוכין בבתים?

עיר שהרכה, רבי לעזר אומר: מחלף את בלה וחוצה לה אלפים אמה. שמואל אומר: אין לו מקום ערוכו אלא אלפים אמה.

רבי בא בר בהנא, רב הנה בר אשי בשם רב: הנותן ערוכו בדיר או בפחר – מחלף את בלה וחוצה לה אלפים אמה. ודיר ופחר לא כמי שהרכו בתים ודירין?

עיר חדשה מודד מן הכתים, וישנה מודד מן החומה. אי זו היא חדשה ואי זו היא ישנה? רבי זעירא בשם רב הסדא: בנה בתים ואחר כך בנה חומה – זו היא חדשה, בנה חומה ואחר כך בנה בתים – זו היא ישנה. רבי זעירא אמר: בין זו ובין זו חדשה. ואי זו היא ישנה? כל שהיו בה דיוורין וחרבו. רבי זעירא בדיעתיה, דאיתפלגון: בנה תשעיה לשם קרפף ואחד לשם דיר. אמר רבי לעזר: ואפילו בנה את העשירי לשם דיר הרי הוא כדיר.

הלכה ח' מתני' – אמר להן רבי עקיבה, אי אתם מודים לי בנותן ערובו במערה, שאין לו מקום ערובו אלא אלפים אמה. אמרו לו, אימתי בזמן שאין בה דיוורין, אבל יש בה דיוורין מהלך את בלה וחוצה לה אלפים אמה. נמצא קל תוכה מעל גבה. ולמודד שאמרו נותנין לו אלפים, שאפילו סוף מדתו בלה במערה.

גמרא – יעקב בר אחא בשם רבי אליעזר: קל הוא תקונה שביתה בקרפף מן הנותן ערובו בקרפף, תקונה שביתה בקרפף – מהלך את בלו וחוצה לו אלפים אמה. הנותן ערובו בקרפף – אין לו מקום ערובו אלא אלפים אמה.

רבי זעירא בעי: אמר, תקנה לי שביתה בקרפף? אמר רבי חנניה בריה דרבי הייל: מחלקת רבי מאיר ורבי יודא, רבי מאיר אומר:

[דף ל"ז ע"ב]

עקר ערוב בכפר, בנותן ערובו בקרפף אין לו מקום ערובו אלא אלפים אמה. רבי יודה אומר: עקר ערוב בגליל, באומר תקנה לי שביתה בקרפף – מהלך את בלה וחוצה לה אלפים אמה.

גג המגדל גהון בעיר, גג המערה גהון בשדות.

מה, דיוורין ממש או אפילו ראויה לדיוורין? מן מה דמר רבי יצחק בר גחמן בשם רבי חנניה: את רואה אותו בלו מלאה מים וטיט, תדא אמרה אפילו ראויה לדיוורין.

אמר רבי יצחק בי רבי אליעזר: תדא אמרה, עיר שיש לה שני פתחים, אם יש בין זה לזה ארבעת אלפים אמה חסר אחת – מהלך את בלה וחוצה לה אלפים אמה. ארבעת אלפים אמה – אין לו מקום ערובו אלא אלפים אמה.

אמר רבי בא: אסקרי רבי זעירא: אין יתן סנדלוי הקא – הוא אתי ברא ונפי לון, אין יתן סנדלוי הקא – הוא אתי ברא ונפי לון. מה בין אתי ברא ומה בין אתי ברא? מרוח אחת – אסור, משתי רוחות – מותר.

רבי אחא בשם רבי היננא: אם היתה גגה של מערה ארבעת אלפים אמה – מהלף את בלה וחוצה לה אלפים אמה, על גבי חומה, דאפילו במה מותר. אם היה גגה של מערה שישת אלפים אמה – מהלף את בלה וחוצה לה על ידי גיבריות.

אחרי הגגין מהו? רבי יוסה בשם רבי יעקב בר אחא רבי איינא בר פזי בשם רבי יהודה, רבי אחא מטי בה בשם שמואל: אחורי הגגים מטלטלין בהן עד בית סאתים.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: מלתיה דרב פליגא עלוי, דתנינן תמן: כל גגות העיר רשות אחת. שמואל אמר: עד בית סאתים. רב אמר: מטלטלין בהן אפילו בור ואפילו כורים.

היא אחורי הגגים היא אחורי הספינה.

הדרן עלך מיצד מעברין

ברק ששי

[דף ל"ח ע"א]

הלכה א' מתני' – הדר עם הנכרי בחצר, או עם מי שאינו מודה בערוב, הרי זה אוסר עליו. רבי אליעזר בן יעקב אומר, לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה:

גמרא – חצר של עכו"ם כדיר וסתר של בהמה. מתיבין רבנין לרבי אליעזר בן יעקב: אילו ישראל ובהמה שהיו דרים בחצר, שמא אין הבהמה אוסרת, בשם שהבהמה אוסרת בה העכו"ם אוסר.

מתיב רבי אליעזר בן יעקב לרבנין: אילו ישראל ובהמה שהיו דרין בחצר, מה הבהמה אוסרת? בשם שאין הבהמה אוסרת בה העכו"ם אינו אוסר.

רבי יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי יוחנן: הלכה כרבי יוחנן בן נורי. רבי הושעיה בעי: מה צריכה, כהדא דתני, רבי אליעזר בן יעקב אומר: ברם כרבנין חלוקין על רבי יוחנן בן נורי.

מִסְכַּת בְּבֵא מְצִיעָא פֶּרֶק ראשון

א, א שְׁנַיִם אוֹחוּזִין בְּטִלְיָת, זֶה נוֹטֵל עַד מְקוֹם שְׁתַּפּוּס, וְזֶה נוֹטֵל עַד מְקוֹם שְׁתַּפּוּס. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁהֵיוּ שְׁנֵיהֶם תּוֹפְסִין בָּהּ, אֲבָל אִם הִיתָה בִּידוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן - הַמוֹצִיא מִחִבְרוֹ עָלָיו הִרְאִיָּה. זֶה אוֹמֵר: 'כִּלְהָ שְׁלִי', וְזֶה אוֹמֵר: 'שְׁלִישׁ שְׁלִי'. הָאוֹמֵר כִּלְהָ שְׁלִי - יִשְׁבַּע שְׁאִין לוֹ בַּה פְּחוֹת מִחֲמֶשֶׁה חֲלָקִים. וְהָאוֹמֵר שְׁלִישׁ שְׁלִי - יִשְׁבַּע שְׁאִין לוֹ בַּה פְּחוֹת מִשְׁתּוֹת. כִּלְלוֹ שֶׁל דְּבָר, אִין נִשְׁבַּע אֶלָּא עַל חֲצִי טוּעְנוֹ בְּלִבָּד.

אב, שְׁנַיִם שֶׁהֵיוּ מוֹשְׁכִין אֶת הַגְּמָל וּמִנְהִיגִין אֶת הַחֲמוֹר, אוֹ שֶׁהִיָּה אֶחָד מוֹשֵׁף וְאֶחָד מְנַהֵג כַּמָּדָה הַזֹּאת; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַמוֹשֵׁף אֶת הַגְּמָל וְהַמְנַהֵג אֶת הַחֲמוֹר - הֲרִי זֶה זָכָה.

אג, הָאוֹמֵר יִזְכֶּה לִי בֵּיתִי בַּמְצִיאָה שֶׁתַּפֵּל לְתוֹכוֹ הַיּוֹם לֹא אֲמַר כְּלוּם יִצָּא לוֹ שֵׁם מְצִיאָה דְּבָרָיו קְמִין.

אד, מְצָא שְׁטָרֵי חוֹב שְׁאִין בָּהֶם אַחֲרִיּוֹת נְכָסִים, בְּזִמְן שֶׁלֹּה מוֹדָה - יַחְזִיר לַמְלוּהָ. אִם לֹא - לֹא יַחְזִיר לֹא לְזֶה וְלֹא לְזֶה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר, שֶׁהִיָּה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: שְׁטָר שִׁישׁ בּוֹ אַחֲרִיּוֹת נְכָסִים - גּוֹבָה מִנְּכָסִים מִשְׁעֶבְדִּין, וְשְׁאִין בּוֹ אַחֲרִיּוֹת נְכָסִים - גּוֹבָה מִנְּכָסִים בְּנֵי חוֹרִין. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: זֶה וְזֶה לֹא יַחְזִיר, מִפְּנֵי שֶׁזֶה וְזֶה גּוֹבָה מִנְּכָסִים מִשְׁעֶבְדִּין.

אה, מְצָא גֵט אִשָּׁה, בְּזִמְן שֶׁהָאִישׁ מוֹדָה - יַחְזִיר לְאִשָּׁה. אִם לֹאוֹ - לֹא יַחְזִיר לֹא לְזֶה וְלֹא זֶה. גֵּט שְׁחָרוּר, בְּזִמְן שֶׁהָרַב מוֹדָה - יַחְזִיר לְעֶבֶד. וְאִם לֹאוֹ - לֹא יַחְזִיר, לֹא לְזֶה וְלֹא לְזֶה. אוֹנְקִלוֹסִיא בְּזִמְן שֶׁהִלְוָה מוֹדָה - יַחְזִיר לַמְלוּהָ. וְאִם לֹאוֹ - לֹא יַחְזִיר, לֹא לְזֶה וְלֹא לְזֶה. דִּיתְקָאוֹת, וּפְתִיקָאוֹת, וּמִתְנּוֹת בְּזִמְן שֶׁהִנּוֹתָן מוֹדָה - יַחְזִיר לְמִקְבָּל. וְאִם לֹאוֹ - לֹא יַחְזִיר, לֹא לְזֶה וְלֹא לְזֶה. שְׁטָרֵי מִקָּח וּמִמְכָּר, שְׁטָרֵי אָרִיסוֹת וְקַבְלָנוֹת

בְּהֵמָה - הֲרִי זֶה לֹא יַחְזִיר, לֹא לְזֶה וְלֹא לְזֶה.

אז, גִּזְרֵי דִין וּפְרוּזְבוּלִין - הֲרִי זֶה יַחְזִיר, לְפִי שְׁכַתּוּבִין עַל שְׁמוֹ, בֵּין שְׁמִצָּאָן בְּשׁוֹק, וּבֵין שְׁמִצָּאָן בֵּין שְׁטְרוֹתָיו שֶׁל אָבִיו. כִּלְלוֹ שֶׁל דְּבָר: אִם יֵשׁ עִמָּהֶן סִמְפוֹנוֹת - יַעֲשֶׂה מַה שְׁבִסְמְפוֹנוֹת. הוֹדָאת בַּעַל דִּין כְּמֵאָה עֲדִים אִימְתִי בְּזִמְן שֶׁטְעָנוּ וְהוֹדָה, אֲבָל אִם הוֹדָה מִפִּי עֲצָמוֹ - יִכּוֹל לְחַזֵּר בּוֹ, שֶׁהִפָּה שְׁאָסֵר הוּא הִפָּה שֶׁהִתִּיר. הוֹדָאת בַּעַל דִּין כְּמֵאָה עֲדִים. וְהַשְּׁלִישׁ נֶאֱמַן מִשְׁנִיָּהֶן. זֶה אוֹמֵר כֶּף, וְזֶה אוֹמֵר כֶּף, וְהַשְּׁלִישׁ אוֹמֵר כֶּף - הַשְּׁלִישׁ נֶאֱמַן. אִימְתִי? בְּזִמְן שֶׁהַשְּׁלִישׁוֹת יוֹצֵא מִתַּחַת יָדוֹ, אִין הַשְּׁלִישׁוֹת יוֹצֵא מִתַּחַת יָדוֹ - הֲרִי הוּא כְּאֶחָד מִכָּל אָדָם.

נֶאֱמַן בַּעַל הַמִּקָּח לוֹמֵר: 'לְזֶה מְכָרְתִי אֶת מִקְחִי'; אִימְתִי? בְּזִמְן שֶׁהַמִּקָּח יוֹצֵא מִתַּחַת יָדוֹ. אִין הַמִּקָּח יוֹצֵא מִתַּחַת יָדוֹ - הֲרִי הוּא כְּאֶחָד מִכָּל הָאָדָם. נֶאֱמַן הַדִּין לוֹמֵר: 'לְזֶה זְכִיתִי וְלְזֶה חִיבְתִי'; אִימְתִי? בְּזִמְן שֶׁהַדִּין לְפָנָיו, אֲבָל אִין הַדִּין לְפָנָיו - הֲרִי הוּא כְּאֶחָד מִכָּל הָאָדָם.

אז, וְסִמְפוֹן שִׁישׁ עָלָיו עֲדִים מִתְקִים בְּחוֹתְמָיו, וְשְׁאִין עָלָיו עֲדִים וְיוֹצֵא מִתַּחַת יָדֵי שְׁלִישׁ, אַחַר חֲתוּם שְׁטְרוֹת - כְּשֶׁר. אִיזְהוֹ אַחַר חֲתוּם שְׁטְרוֹת? אִיךָ אֲנִי פְלוֹנִי בֶן פְלוֹנִי מִקְבֵּל אֲנִי עָלֵי כָל מַה שְׁכַתּוּב בְּשְׁטָר זֶה, וְהַעֲדִים לְמֵטָה - כְּשֶׁר.

אח, אִיזוֹ הִיא אַגוּדָה שֶׁל שְׁטָר? שֶׁלֶּשָׁה קְשׁוּרִין זֶה בְּזֶה. אִיזְהוֹ תְּכַרִּיךְ שֶׁל שְׁטָר? כָּל שְׁחוּט אוֹ מִשְׁתִּיחָה אוֹ דְּבָר אַחַר כְּרוּךְ עָלָיו מִבְּחוּץ. אִיזוֹ חֲפִיסָה? - זוֹ חֲמַת קִטְנָה. שְׁנַיִם שֶׁהֵיוּ תְּפוּסִים בְּשְׁטָר, זֶה אוֹמֵר: 'שְׁלִי הוּא וְאָבֵד מִמֶּנִּי', וְזֶה אוֹמֵר: 'בְּיָדִי הוּא וּפְרַעְתִּיו לְךָ' - יִתְקִים שְׁטָר בְּחוֹתְמָיו; דְּבָרֵי רַבִּי. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יַחְלִקוּ.

אט, שְׁנַיִם שֶׁנִּתְעַצְמוּ זֶה בְּזֶה, וְאֲמַר אֶחָד מֵהֶן לְחִבְרוֹ: אִם לֹא בְּאִתִּי מִפְּנֵי וְעַד יוֹם

שְׁלוֹ. מַת - יִנְתֵן לְיוֹרְשָׁיו. וְאִם אָמַר בְּשַׁעַת מִיתָה יִנְתְּנוּ לְפִלוֹנֵי שְׁהֵן שְׁלוֹ - יַעֲשׂוּ מִכְרָשׁ כְּפִרוּשׁוֹ.

הַמְלִיחָה אֶת חֲבֵרוֹ עַל הַמִּשְׁכּוֹן, וְאָמַר לוֹ: אִם לֹא נִתְּתִי לְךָ מִכֵּן עַד יוֹם פְּלוֹנֵי - אֵין לִי בְיָדְךָ כְּלוּם. הַגִּיעַ זְמַן וְלֹא נָתַן - הַגִּיעוּ. מִשְׁכּוֹן, בֵּין רַע בֵּין יָפֵה. לְוָה הֵימְנוּ אֶלְךָ דִּינָר בְּשֵׁטֶר וּפְרַע לֹו מֵהֵן שְׁמִנָּה מְאוֹת זֹו - הָרִי זֶה מְקַרַע לֹו שֵׁטֶר וְהֵרָאשׁוֹן, וְכוֹתֵב לֹו שֵׁטֶר שֶׁל מְאֵתִים זֹו; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: הַשֵּׁטֶר בְּמִקְוָמוֹ וְהֵלֵה כּוֹתֵב לֹו הַתְּקַבְּלִיתִי מִמֶּךָ שְׁמִנָּה מְאוֹת זֹו - מִפְּנֵי שְׁמַרְעַ כַּחוֹ בְּשָׁנֵי דְבָרִים, שְׂאִינוּ כּוֹפֵה אֶת לְבוֹ לְפָרַעַן לֹו, וְשְׂאִין יְכוֹל לְגַבּוֹת מִנְכָּסִים מִשְׁעַבְדִּין.

שְׁנִים שְׁלוֹו בְּשֵׁטֶר אֶחָד, וּפְרַע אֶחָד מֵהֵן אֶת שְׁלוֹ, הַשֵּׁטֶר בְּמִקְוָמוֹ וְהֵלֵה כּוֹתֵב לֹו הַתְּקַבְּלִיתִי אֶת שְׁלָךְ.

מִסְכַּת בָּבָא מְצִיעָא פֶּרֶק שְׁנִי

בא מוֹדֵה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר בְּכָלֵי אֲנַפּוּרְיָא שְׁמִשְׁתַּמְשִׁין בְּהֵן וְחֵיב. וְאֵלוֹ הֵן כְּלֵי אֲנַפּוּרְיָא בְּדֵי מַחְטִין וְצִנּוּרִין, וּמְחֻרוֹזוֹת שֶׁל קֶרֶדְמוֹת. וְכֵן הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל אֵלוֹ שְׂאֵמְרוּ - הָרִי אֵלוֹ שְׁלוֹ. אֵימַתִּי? בְּזִמַּן שְׁמַצָּאן אֶחָד אֶחָד, אֲבָל אִם מְצָאן שְׁנַיִם שְׁנַיִם - חֵיב לְהִכְרִיז. וְכֵן הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הַמְצִיל מִפִּי הָאָרִי, וּמִפִּי הַזָּאֵב, וּמִפִּי הַדּוֹב, וּמִשְׁלוּלִיתוֹ שֶׁל יָם, וּמִשְׁלוּלִיתוֹ שֶׁל נֶהָר. הַמוֹצָא בְּאֶסְרֵטְיָא וּבְפִלְטְיָא גְדוּלָּה - הָרִי אֵלוֹ שְׁלוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהַבְּעָלִין מִתְּיַאֲשִׁין מֵהֵן.

בב מְצָא חֲתִיכוֹת שֶׁל בֶּשֶׂר, וּמְחֻרוֹזוֹת שֶׁל דְּגִים, וְחֲבִיּוֹת שֶׁל יִיז, וְשֶׁל שֶׁמֶן, וְשֶׁל תְּבוּאָה, וְשֶׁל גְּרוּגְרוֹת, וְשֶׁל זֵיתִים - אֵין חֵיב לְהִכְרִיז. כְּתוּב בְּחֻרְשׁ וְנִתּוֹן עַל פִּי חֲבִית, בְּנִיר וְנִתּוֹן עַל פִּי עֲגוּל - חֵיב לְהִכְרִיז. מְצָא כְּרִיכוֹת בְּרִשׁוֹת הַיְחָד - חֵיב לְהִכְרִיז. בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים - אֵין חֵיב לְהִכְרִיז.

פְּלוֹנֵי, יְהֵא לְךָ בְיָדֵי כְּךָ וְכָךְ. הַגִּיעַ זְמַן וְלֹא בָא - יִתְקַים הַתְּנָאִי; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: הַיֵּאָךְ זֹוכֵה בְּדָבָר שֶׁלֹא בָא לְתוֹךְ יָדוֹ? אֵלֹא יִנְתַּחֲנוּ. מִשְׁכֵּן לֹו בֵּית, מִשְׁכֵּן לֹו שְׂדֵה, וְאָמַר לוֹ: אִם לֹא נִתְּתִי לְךָ מִכֵּן וְעַד יוֹם פְּלוֹנֵי - אֵין לִי בְיָדְךָ כְּלוּם. הַגִּיעַ הַזְּמַן וְלֹא נָתַן - יִתְקַים הַתְּנָאִי; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: הַיֵּאָךְ זֹכֵה זֶה בְּדָבָר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ? אֵלֹא יִנְתַּחֲנוּ. מוֹדֵה רַבִּי יוֹסִי, בְּשָׁנִים שֶׁהָיוּ עוֹרְרִין עַל הַבֵּית וְעַל הַשְּׂדֵה, וְאָמַר אֶחָד מֵהֵן: אִם לֹא בָאתִי מִכָּאן וְעַד יוֹם פְּלוֹנֵי אֵין לִי בְיָדְךָ כְּלוּם, הַגִּיעַ זְמַן וְלֹא בָא - בְּאֵמַת אָמְרוּ שְׂאֵבַד אֶת זְכוּתוֹ.

הַנּוֹתֵן עֲרֻבוֹן לְחֲבֵרוֹ עַל הַבֵּית וְעַל הַשְּׂדֵה, וְאָמַר לוֹ: אִם לֹא נִתְּתִי לְךָ מִכֵּן וְעַד יוֹם פְּלוֹנֵי אֵין לִי בְיָדְךָ כְּלוּם, וְהֵלֵה כּוֹתֵב לֹו: אִם אֶחָזֵר כְּךָ - הָרִינִי כּוֹפֵל לְךָ עֲרֻבוֹנְךָ, וְהַגִּיעַ זְמַן וְלֹא נָתַן - יִתְקַים הַתְּנָאִי; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: הַיֵּאָךְ זֹוכֵה זֶה בְּדָבָר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ? אֵלֹא נּוֹתֵן לֹו עֲרֻבוֹן שְׁלוֹ.

אָמַר רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמַּן שְׂאֵמַר לֹו עֲרֻבוֹנִי יְקוּן, אֲבָל לֹקַח הֵימְנוּ בֵּית אוֹ שְׂדֵה בְּמֵאָה מְנָה, אֶפְלוֹ לֹא נָתַן לֹו מֵהֵן אֵלֹא שְׁלִשָּׁה מְנָה - הָרִי הַשְּׂדֵה קִנּוּיָה לֹו, וּמְחֻזֵּר לֹו אֶת הַשְּׂאָר. אֶפְלוֹ לְאַחַר שְׁלֹשׁ שָׁנִים.

הַנּוֹתֵן עֲרֻבוֹן לְחֲבֵרוֹ עַל הַבֵּית, וְעַל הַשְּׂדֵה, כָּל הַמְשָׁנָה וְכָל הַחֻזֵּר בּוֹ - יָדוֹ עַל הַתְּחַתּוּנָה. חֻזֵּר בּוֹ הַמוֹכֵר - יָד הַלּוֹקַח עַל הָעֲלִיוֹנָה. רְצָה לְטוֹל רְבִיעַ בְּקַרְקַע - נוֹטֵל. רְבִיעַ בְּמַעוֹת - נוֹטֵל. וְהַשְּׂאָר גּוֹבֵה מִן הָעֲדִיּוֹת. חֻזֵּר בּוֹ לּוֹקַח - יָד מוֹכֵר עַל הָעֲלִיוֹנָה. רְצָה לְתַן רְבִיעַ בְּקַרְקַע - נוֹתֵן. רְבִיעַ בְּמַעוֹת - נוֹתֵן, וְהַשְּׂאָר גּוֹבֵה מִן הַזְּבוּרִית.

אי הַמְּפַקֵּד שֵׁטֶרוֹת אֶצֶל חֲבֵרוֹ, אֵף עַל פִּי שְׂאִינָן כְּתוּבִין בְּשֵׁמוֹ - הָרִי זֶה יְחֻזֵּר אֶת

פְּרוּטָה - אין חֵיב לְהַכְרִיז, שְׁנֵאמַר: "שְׁלֵמָה"; מה שְׁלֵמָה מִיחֲדַת דְּבַר שֵׁשׁ בו שְׁוֵה פְּרוּטָה חֵיב לְהַכְרִיז, כִּף כָּל דְּבַר שֵׁשׁ בו שְׁוֵה פְּרוּטָה - חֵיב לְהַכְרִיז. פְּחוּת מְשֻׁוּה פְּרוּטָה - אין חֵיב לְהַכְרִיז.

בו, בְּרֵאשׁוֹנָה, כָּל הַבָּא וְנוֹתֵן סִמְנִיָּה - הִיָּה נוֹטְלָה. מִשְׁרָבוּ הַרְמָאִין - הַתְּקִינוּ שִׁיָּהא זֶה נוֹתֵן סִמְנִיָּה וּמְבִיא רְאִיָּה שְׁאִינוּ רְמָאִי. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְכַרְזִין עָלֶיהָ שֶׁלֹּשׁ רְגָלִים, וְאַחַר הַרְגֵל הָאֲחֵרוֹן שְׁבַעָה יָמִים. וּמִשְׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַתְּקִינוּ שִׁיָּהוּ מְכַרְזִין עָלֶיהָ שְׁלוֹשִׁים יוֹם. וּמִן הַסְּפִיָּנָה וְאֵילָף הַתְּקִינוּ, שִׁיָּהא מוֹדִיעַ לְשִׁכְנֵינוּ וְלַקְרוֹבָיו וְלַמִּדְעָיו וְלֵאנְשֵׁי עִירוֹ, וְדִּוּ.

בז, הַמוֹצָא מְצִיאָה, אִם יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי לְהַחֲזִיר לְבַעֲלִים בְּשֻׁוּה פְּרוּטָה וְלִגְבוּת שְׁכָרָה מִמֶּנָּה - מְטַפֵּל מִמֶּנָּה. וְאִם לֹא - מְנִיחָה בְּמִקְוָמוֹ. אִיזוּ הִיא אֲבָדָה? מְצִיא קָרְדֵם בְּאֶסְרֵטִיא וְטְלִית בְּאֶסְרֵטִיא וּפְרָה רוּעָה בֵּין הַזְּרָעִים - הָרִי זֹו אֲבָדָה. טְלִית מְנַחַת בְּצַד הַגֶּדֶר. וְחִבִּית מְנַחַת בֵּין הַגֶּדֶר וְחִמּוֹר רוּעָה בֵּין עֲשָׁבִים - אִין זֶה אֲבָדָה. מְצָאָן שְׁלִשָּׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה - הָרִי זֹו אֲבָדָה.

בח, כָּל דְּבַר שְׁעוֹשָׂה וְאוֹכֵל, כְּגוֹן פְּרָה וְחִמּוֹר - יַעֲשֶׂה וְיֵאכֹל. לֹא יַעֲשֶׂה בָּהּ יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהֵן אוֹכְלִין. כָּל דְּבַר שֶׁאִין עוֹשֶׂה וְאוֹכֵל, כְּגוֹן אֹזִיז וְתַרְנוּגוּלִין - מְטַפֵּל בָּהֶן שְׁלִשָּׁה יָמִים. בְּעֵגְלִין וּבְסִיחִין שְׁלוֹשִׁים יוֹם. יֵתֵר עַל כֵּן - מוֹכְרֵן בְּבֵית דִּין. מְצִיא סְפָרִים - קוֹרֵא בָּהֶן אֶחָד לְשָׁלְשִׁים יוֹם. לֹא יִקְרָא בָּהֶן אֶת הַפְּרָשָׁה וְיִשְׁנֶה, וְלֹא יִקְרָא בָּהֶן אֶת הַפְּרָשָׁה וְיִתְרַגֵּם, וְלֹא יִקְרָאוּ שְׁלִשָּׁה בְּכַרְף אֶחָד. וְלֹא יִפְתַּח בְּסִפֵּר יוֹתֵר מִשְׁלִשָּׁה דְּפִין. סוּמְכוֹס אוֹמֵר: בְּחֻדְשִׁים אֶחָד לְשָׁלְשָׁה יָמִים. בִּישְׁנִים אֶחָד לְשָׁנִים עֶשֶׂר חֹדֶשׁ. כְּלִי כֶּסֶף מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּצוֹנָן, אֲבָל לֹא בְּחִמּוֹן, מִפְּנֵי שְׁמִשְׁחִינָן. כְּלִי נְחֹשֶׁת מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּחִמּוֹן, אֲבָל לֹא בְּאוֹר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִשְׁחָקֵן. מְגַרְפוֹת וְקָרְדָמוֹת -

הָאֲלוֹמוֹת, בֵּין בְּרֵשׁוֹת הַיְחִיד בֵּין בְּרֵשׁוֹת הַרְבִּים - חֵיב לְהַכְרִיז. מְצִיא פְּרוֹת צְבוּרִין - חֵיב לְהַכְרִיז. מְפֹזְרִין - אין חֵיב לְהַכְרִיז. מְקַצְתָן צְבוּרִין וּמְקַצְתָן מְפֹזְרִין - חֵיב לְהַכְרִיז. מְצִיא מְעוֹת עֲשׂוּיוֹת מְגַדְלוֹת - חֵיב לְהַכְרִיז. מְפֹזְרוֹת - אין חֵיב לְהַכְרִיז. מְקַצְתָן מְגַדְלִין וּמְקַצְתָן אין מְגַדְלִין - חֵיב לְהַכְרִיז. וְכַמָּה הוּא מְגַדֵּל? שְׁלֹשׁ מְטַבְעוֹת זֶה עַל גְּבִי זֶה.

מְצִיא כְּלִי וּלְפָנָיו פְּרוֹת, כִּיס וּלְפָנָיו מְעוֹת - חֵיב לְהַכְרִיז. מְקַצְתָן בְּכֻלֵּי וּמְקַצְתָן בְּאַרְץ, מְקַצְתָן בְּכִיס וּמְקַצְתָן בְּאַרְץ - חֵיב לְהַכְרִיז. מְצִיא דְּבַר שֵׁשׁ בוּ סִמָּן, בְּצַד דְּבַר שֶׁאִין בוּ סִמָּן - חֵיב לְהַכְרִיז. אִם בָּא בְּעַל סִמָּן וְנוֹטֵל אֶת שְׁלוֹ - זָכָה זֶה בְּדְבַר שֶׁאִין בוּ סִמָּן.

בג, הַמוֹצָא סֹלַע, וְאָמַר לוּ חֲבֵרוֹ: סֹלַע זוּ תְּדַשָּׁה הִיא. נִירוּנִית הִיא, שֶׁל מֶלֶךְ פְּלוּנִי הִיא - לֹא אָמַר כְּלוּם, שֶׁאִין סִמָּן לְמַטְבַּע. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא אֶפְלוּ שְׁמוֹ כְּתוּב עָלֶיהָ - לֹא אָמַר כְּלוּם, אֲלֵא הָרִי הִיא שֶׁל מוֹצָאָה. מְצִיא בְּאֶשְׁפָּה - חֵיב לְהַכְרִיז, שְׁדַרְךָ הָאֶשְׁפָּה לְהַטְלִיל.

בד, מְצִיא בְּגֵל אוּ בְּכֵתֵל יֶשֶׁן - הָרִי אֵלוּ שְׁלוֹ, שִׁיכוֹל לוֹמַר שֶׁל אֲמוּרִינֵן הֵן. מְצִיא בְּחוֹר אוּ בְּכֵתֵל חֻדָּשׁ, מְחֻצִּיו וְלַחוּץ - שְׁלוֹ. מְחֻצִּיו וְלְפָנִים - שֶׁל בְּעַל הַבֵּית. אִם הִיָּה מְפֹלֵשׁ כְּלוֹ לַחוּץ - אִף מָה שֶׁחֻצִּיו וְלְפָנִים שְׁלוֹ. אִם הִיָּה מְפֹלֵשׁ כְּלוֹ לְפָנִים - אִף מָה שֶׁחֻצִּיו וְלְפָנִים שְׁלוֹ. אִם הִיָּה מְפֹלֵשׁ כְּלוֹ לְפָנִים - אִף מָה שֶׁחֻצִּיו וְלַחוּץ שֶׁל בְּעַל הַבֵּית. מְצִיא בֵּין פְּצִים, מִן הָאֶגוֹף וְלַחוּץ - שְׁלוֹ. מִן הָאֶגוֹף וְלְפָנִים - שֶׁל בְּעַל הַבֵּית.

בה, מְצִיא בְּבֵית, אִם שָׂרוּ בוּ אוֹרְחִין לְפָנָיו - הָרִי אֵלוּ שְׁלוֹ. וְאִם לֹא - הָרִי אֵלוּ שֶׁל בְּעַל הַבֵּית. מְצִיא בָּהּ בְּחֻנוֹת, עַד מְקוֹם שְׁדַרְךָ בְּנֵי אָדָם רְגִילִין לְכַנֵּס - הָרִי אֵלוּ שְׁלוֹ. יֵתֵר עַל כֵּן - הָרִי אֵלוּ שֶׁל בְּעַל הַבֵּית. הַלּוֹקַח בְּהֵמָה מִחֲבֵרוֹ וּמְצִיא עָלֶיהָ דְּבַר שֵׁשׁ בוּ שְׁוֵה פְּרוּטָה - חֵיב לְהַכְרִיז. הַמוֹצָא שְׁוֵה פְּרוּטָה - חֵיב לְהַכְרִיז. פְּחוּת מְשֻׁוּה

מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֵן בְּדָבָר הָרַף אֲבָל לֹא בְּדָבָר הַקָּשָׁה. מְגַרְפָּה, גּוֹרֵף בָּהּ אֶת הַטִּיט. מְדִיחָה וּמְנִיחָה בְּמְקוֹמָהּ. קְרָדְמוֹת מְבַקֵּיעַ בּוֹ אֶת הָעֵצִים, וּבִלְבָד שְׁלֹא יִבְקַע בּוֹ לֹא צָנוֹן וְלֹא זֵית. וּכְשֶׁם שְׁאֵתָהּ אוֹמֵר בְּאַבְדָּה - כִּן אֵתָהּ אוֹמֵר בְּפִקְדוֹן.

ב,ט המפקיד כסות אצל חבירו - מנערה אחת לשלשים יום, שוטחה לצרכה אבל לא לכבודו. אם היתה מרבה - נוטל שכרו ממנה. המוצא בהמת חבירו - חייב לטפל בה. עד מתי חייב לטפל בה? עד שיכניסה לרשותו. הכניסה למקום שיראנה - לא יטפל בה. נגנבה או אבדה - חייב באחריותה. לעולם חייב באחריותה עד שיכניסנה לרשותו. הכניסה לגנתו או לחורבתו, ואבדה או נגנבה - פטור.

ב,י מצא חמור טעון חמץ, או דברים האסורים - אין מחיבין אותו לגע בהן. זה הפלל, כל העושה בתוך שלו - הרי זה נזקק לו. וכל שאינו עושה בתוך שלו - אין נזקק לו. אם היה חמור נפלן - פורק עמו אפלו מאה פעמים, רשאי להקל את הפרסה ולגבות שכרו הימנו, אין מחיבין אותו להיות עומד ומחזיר, מפרק ומטעין, שנאמר (שמות כג): "כי תפגע וכי תראה"; יכול שנים ושלשה מיל, תלמוד לומר: "כי תפגע", יכול אפלו בתוך ארבע אמות, תלמוד לומר "כי תראה", שצרו חכמים אחד משבעה ומתצה במיל, וזה הוא ריס.

ב,יא אוהב לטעון ושונא לפרק - מצוה לפרק עם השונא, שלא לשכור את לבו. שונא שאמרו - שונא שבשיראל, לא שונא שבעובדי כוכבים. ראה חמורו של עובד כוכבים - חייב לטפל בו כדרך שמטפל בשל ישראל. אם היה טעון יין נסך - אין רשאי לגע בו. ראה מים שהן שוטפין והולכין חייב לגדרן. זה הפלל, כל דבר שיש בו משום חסרון כיס - יש בו משום השב אבדה.

ב,יב מצוה מן התורה לפרק, אבל לא לטעון. רבי שמעון אומר: אף לטעון, שנאמר: "עמו" - עמו על גבי החמור; דברי רבי שמעון. וחכמים אומרים: "עמו" אתה בשכר. וכשם שמצוה על בהמת עצמו כן מצוה על בהמת חבירו. חבירו שטעה - תופסו בידו, ומפסגו בשדות וכרמים, עד שמגיע לעיר או לדרך. וכשם שמצוה על ידי חבירו כן מצוה על ידי עצמו. הוא עצמו שטעה מפסג בשדות וכרמים עד שמגיע לדרך או לעיר, שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ.

ב,יג אבדת רבו ואבדת אביו - אבדת רבו קודמת לאבדת אביו. ואם היה אביו שקול כרבו - אבדת אביו קודמת לאבדת רבו. ואיזהו רבו? שלמדו תורה ולא שלמדו אומנות. ואי זה? זה רבו שלמדו ופתח לו תחלה. היה רבי מאיר אומר: רבו שלמדו חכמה ולא רבו שלמדו מקרא. רבי יהודה אומר: כל שרב תלמודו ממנו. רבי יוסי אומר: כל שהאיר עיניו במשנתו.

אבדת אביו ואבדת אמו - אבדת אביו קודמת לאבדת אמו. אימתי? בזמן שהיא תחתיו אבל אינה תחתיו - שניהם שוין. אבדת האיש ואבדת האשה - אבדת האיש קודמת לאבדת האשה. והעובדי כוכבים והרועים בהמה דקה ומגדליה - לא מעלין ולא מורידין. המוקרים לעבודת כוכבים והמסרת - מורידין ולא מעלין.

מסכת בכא מציעא פרק שלישי

ג,א אין השואל רשאי להשאיל, ולא השוכר רשאי להשכיר, ולא השואל רשאי להשכיר, ולא השוכר רשאי להשאיל, ולא זה שמפקדין אצלו רשאי להפקידן אצל אחר, אלא אם כן נתן לו בעל הבית רשות. השואל פרה מחברו ונגנבה, וקדם השואל ושלם, ואחר כך נמצא הגנב - משלם תשלומי כפל לשואל, ותשלומי ארבעה וחמשה לשני. השוכר פרה מחברו, ונגנבה או אבדה, ואומר הריני משלם ואיני נשבע.

שֶׁלֶם וְאַחַר כֵּן נִמְצָא הַגֵּנֵב - מְשֻׁלֵּם
תְּשֻׁלָּמִי כִּפְלָא אַרְבַּעָה וַחֲמִשָּׁה לְשָׁנִי.
הַמִּפְקִיד פָּרַה אֶצֶל חֲבֵרוֹ וְנִגְנְבָהּ אוֹ אֲבָדָהּ,
וְאָמַר הִלָּה: 'הֲרִינִי מְשֻׁלֵּם לָךְ בְּלֹא
שְׂבוּעָה', וְאַחַר כֵּן נִמְצָא הַגֵּנֵב - מְשֻׁלֵּם
תְּשֻׁלָּמִי כִּפְלָא לְרֵאשׁוֹן וְתְשֻׁלָּמִי אַרְבַּעָה
וַחֲמִשָּׁה לְשָׁנִי.

גב, הַמוֹכֵר פָּרַה לְחֲבֵרוֹ וְנִגְנְבָהּ, זֶה אוֹמֵר:
'בְּרִשׁוֹתָךְ נִגְנְבָהּ', וְזֶה אוֹמֵר: 'בְּרִשׁוֹתָךְ
נִגְנְבָהּ' - יִחְלְקוּ. נִמְצָא גֵנֵב, זֶה אוֹמֵר:
'בְּרִשׁוֹתוֹ נִגְנְבָהּ'. וְזֶה אוֹמֵר: 'בְּרִשׁוֹתוֹ
נִגְנְבָהּ' - יִחְלְקוּ. הַאוֹמֵר: 'מָנָה אֲנִי חַיֵּב,
וְאֲנִי יוֹדֵעַ אִם לְפָלוּנִי וְאִם לְפָלוּנִי' - נוֹתֵן
לְזֶה מָנָה וְלְזֶה מָנָה - שֶׁהוּדָה מִפִּי עֲצָמוֹ.
אָמַר לְשָׁנִים: 'גִּזְלָתִי אֶת אֶחָד מִכֶּם מָנָה,
וְאֶת אֶחָד מִכֶּם מֵאֲתִים, וְאֲנִי יוֹדֵעַ אֵיזָה
מִכֶּם' - נוֹתֵן לְזֶה מֵאֲתִים וְלְזֶה מֵאֲתִים. וְאִם
לְאוֹ - הִיָּה לוֹ לְשִׁתְּק, זֶה אוֹמֵר: 'מֵאֲתִים
שְׁלִי', וְזֶה אוֹמֵר: 'מֵאֲתִים שְׁלִי' - נוֹתֵן לְזֶה
מָנָה וְלְזֶה מָנָה, וְהַשָּׂאֵר לֹא יִתֵּן לָהֶם עַד
שִׁיעֲשׂוּ בִּינֵיהֶן פְּשָׁרָה. שָׁנִים שֶׁהִפְקִידוֹ אֶצֶל
אֶחָד, זֶה מָנָה וְזֶה מֵאֲתִים. בְּשַׁעַת הַתְּבִיעָה,
זֶה אוֹמֵר: 'מֵאֲתִים שְׁלִי' וְזֶה אוֹמֵר:
'מֵאֲתִים שְׁלִי' - נוֹתֵן לְזֶה מָנָה וְלְזֶה מָנָה,
וְהַשָּׂאֵר יֵהְיֶה מִנְחָה עַד שִׁיבֵא אֲלֵיהֶן. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי: אִם כֵּן, מַה הַפְּסִיד הֶרְמַאי? אֲלֹא
הַכֹּל יֵהְיֶה מִנְחָה עַד שִׁיבֵא אֲלֵיהֶן, וְכֵן שְׁנֵי
כֵּלִים - אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן.

גג, הַמִּפְקִיד פָּרוֹת אֶצֶל חֲבֵרוֹ, אֶפְלוּ הֵן
אֲבוּדִין - לֹא יִגַּע בָּהֶן, לְפִיכֵךְ בְּעַל הַבַּיִת
עוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת עַל מְקוֹם
אֲחֵר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר:
בְּאֲבוּדִין יִמְכֹּר בְּפָנָי בֵּית דִּין מִפְּנֵי שֶׁהוּא
כְּמִשִּׁיב אֲבָדָה לְבַעֲלִים. הַמִּפְקִיד פָּרוֹת אֶצֶל
חֲבֵרוֹ וְהִרְקִיבוּ, יֵינן וְהַחֲמִיץ, שְׁמֵן וְהַבָּאִישׁ,
אֶפְלוּ הֵן אֲבוּדִין - לֹא יִגַּע בָּהֶן. דְּבָרֵי רַבִּי
מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עוֹשֶׂה אוֹתָן דָּמִים
בְּבֵית דִּין. מוֹכְרֵן לְאַחֵרִים וְאִין מוֹכְרֵן
לְעַצְמוֹ, כִּיּוֹצֵא בּוֹ, גִּבְּאֵי צְדָקָה שְׁלֹא מְצָאוּ
עֲנִיִּים לְחַלֵּק לָהֶן אֶת הַפֶּת, מוֹכְרֵין לְאַחֵרִים

וְאִין מוֹכְרֵין לְעַצְמָן. גִּבְּאֵי צְדָקָה פּוֹרְטִין
לְאַחֵרִים וְאִין פּוֹרְטִין לְעַצְמָן.

גד, הַמִּפְקִיד פָּרוֹת אֶצֶל חֲבֵרוֹ - הֲרִי זֶה
יוֹצֵא לוֹ חֲסוֹנוֹת. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים?
בְּזִמְנָן שְׁעָרְכֶם עִם פְּרוֹתֵינוּ, אֲבָל אִם הִיוּ
מִנְחִין בְּפָנָי עַצְמָן, יֹאמֵר לוֹ: 'הֲרִי שְׁלָךְ
לְפָנֶיךָ'. אֶחָד מְעָרֵב וְאֶחָד קוֹרֵא שֵׁם מַעֲשֵׂר
שְׁנֵי בַמְּגוּרָה¹. בְּמַתִּיקָה וּשְׂאֵר מִינֵי קְטָנוֹת
לֹא נִתְּנוּ לָהֶן חֲכָמִים שְׁעוֹר. אָמַר בֶּן עֲזַאי:
הַחֲזוֹק כָּחוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא שְׁנַתָּן שְׁעוֹר
לְאֵלוֹ, וְלֹא נִתְּן שְׁעוֹר לְאֵלוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן
בֶּן נוּרִי: מַה אֲכַפֵּת לָהֶן לְעַכְבְּרֵין? אוֹכְלֵין
בֵּין מַהֲרַבָּה בֵּין מַקְמָעָא! אִין יוֹצֵא לוֹ
חֲסוֹנוֹת אֲלֵא לְכוֹר בַּלְבַּד. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנָן שְׁמַדָּד
לוֹ מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ, אֲבָל מְדַד לוֹ מִתּוֹךְ גְּרָנוֹ -
אִין יוֹצֵא לוֹ חֲסוֹנוֹת מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוֹתִירוֹת.
אָמְרוּ לוֹ: לֹא! מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִתְּפָזְרוֹת אֲלֵא
מִפְּנֵי שֶׁהֵן אוֹבְדוֹת. וְכֵן הִיָּה רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: לֹא אָמְרוּ שְׁמָרִים וְדָבָר אֲחֵר אֲלֵא
בְּשִׁמְן בַּלְבַּד, שְׁפַעְמִים שְׂאָדָם לּוֹקַח מִחֲבֵרוֹ
שְׁמֵן מְזַקֵּק בְּלֹא פְקָטִין.

גה, שָׂאל רַבִּי יוֹסִי לְחַכְמִים: הֲרִי שֶׁהַפְּרִישׁ
עֶשֶׂר כּוֹרִין לְמֵאָה, וּמְדַד אֶת הַמַּעֲשֵׂר וּפְחַת
מִהֵן, מַה הוּא? אָמְרוּ לוֹ: כֶּשֶׁם שֶׁפְּחַת
מַעֲשֵׂר כֵּךְ פְּחַתוֹ חֲלִיץ. וְאָף עַל פִּי שְׁלֹא
פְּחַתוֹ חֲלִיץ - מִתֵּר. מְדַד אֶת הַחֲלִיץ
וְהוֹתִירוֹ, מַהוּ? אָמְרוּ לוֹ: כֶּשֶׁם שֶׁהוֹתִירוֹ
הַחֲלִיץ כֵּךְ הוֹתִירוֹ הַמַּעֲשֵׂר. וְאָף עַל פִּי שְׁלֹא
הוֹתִיר מַעֲשֵׂר - מִתֵּר. יֵשׁ לוֹ חֲלִיץ וּמַעֲשֵׂר
שְׁנֵי וּמִבְּקָשׁ לְמוֹכְרָן, אֵיזָה מִהֵן מוֹכֵר
תְּחִלָּה? אָמְרוּ לוֹ: מוֹכֵר אֶת הַחֲלִיץ וְאַחֵר
כֵּךְ מוֹכֵר מַעֲשֵׂר שְׁנֵי.

גו, הַשּׁוֹלֵחַ יָד בַּפְּקָדוֹן. בֵּית שְׁמַאי
אוֹמְרִים: יִלְקָה בְּחֶסֶר וּבְיִתֵּר. כִּיּוֹצֵא? הַפְּקִיד
לוֹ מִשְׁתִּים וְעַמְדוֹ מֵאַרְבַּע, מֵאַרְבַּע וְעַמְדוֹ
מִשְׁתִּים, נוֹתֵן לוֹ מִשְׁתִּים.

¹ מקום אוצר התבואה.

ג, הִזְהֵב קוֹנֵה אֶת הַכֶּסֶף, כִּיצַד? נִתֵּן לוֹ דִּינָר זֶהָב בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה כֶּסֶף - הֲרִי זֶה קֹנֵה כָּל מְקוֹם שֶׁהוּא. אָבֵל אִם נִתֵּן לוֹ עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה כֶּסֶף בְּדִינָר זֶהָב - הֲרִי זֶה לֹא קֹנֵה, עַד שֶׁעָשָׂה שְׂיִמְשֻׁף. הַנְּחִשְׁתָּ קוֹנֵה אֶת הַכֶּסֶף, כִּיצַד? נִתֵּן לוֹ שְׁלֹשִׁים דִּינָר בְּדִינָר כֶּסֶף - הֲרִי זֶה קֹנֵה כָּל מְקוֹם שֶׁהוּא. אָבֵל אִם נִתֵּן לוֹ דִּינָר שֶׁל כֶּסֶף בְּשְׁלֹשִׁים אִיסָר - הֲרִי זֶה לֹא קֹנֵה, עַד שֶׂיִמְשֻׁף. אֲסִימוֹן קוֹנֵה אֶת הַמַּטְבֵּעַ. כָּלְלוּ שֶׁל דָּבָר, כָּל שֶׁנִּקְנָה - קוֹנֵה. טְלִית קוֹנֵה דִּינָרֵי זֶהָב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִף כִּשְׁאֲמָרוּ טְלִית קוֹנֵה דִּינָרֵי זֶהָב בְּכָל מְקוֹם - כִּךְ הִלְכָה, אָבֵל אָמְרוּ: מִי שִׁפְרַע מֵאֲנָשֵׁי דוֹר הַמַּבּוּל עֲתִיד לִפְרַע מִמִּי שֶׁאִינוֹ עוֹמֵד בְּדַבּוּרוֹ. וְהַנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּדָבָרִים - אֵין לוֹ עֲלָיו אוֹנְאָה. אָבֵל אָמְרוּ חֲכָמִים: כָּל הַמַּבְטֵל אֶת דְּבָרָיו אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחֶה הֵימָנוּ.

ג, ח, אוֹנְאָה אַרְבַּעַה כֶּסֶף מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבַּעַה כֶּסֶף לְסֻלַּע, לְשִׁתּוֹת לְמַקְח'. עַד מִתִּי מִתָּר לְהַחְזִיר? עַד כְּדֵי שִׁירָאָה לְתַגָּר אוֹ לְבָקִי. הוֹרָה רַבִּי טְרַפּוֹן בְּלוֹד, הָאוֹנְאָה שְׁמוֹנֶה כֶּסֶף לְסֻלַּע, שְׁלִישׁ לְמַקְח, וְשִׁמְחוּ תַגְרֵי לוֹד. אָמַר לָהֶם: כָּל הַיּוֹם מִתָּר לְהַחְזִיר. אָמְרוּ לוֹ: יִנִּיחַ לָנוּ רַבִּי טְרַפּוֹן בְּמַקְוָמָנוּ, וְחִזְרוּ לְדַבְרֵי חֲכָמִים.

ג, ט, מִי שֶׁהִטֵּל עָלָיו - יָדוֹ עַל הָעֲלִיוֹנָה. כִּיצַד? מָכַר לוֹ חֲלוֹק שְׁוֶה חֲמֵשׁ בְּשֵׁשׁ, יָדוֹ שֶׁל לּוֹקַח עַל הָעֲלִיוֹנָה, רָצָה אוֹמֵר לוֹ תֵּן לִי סֻלַּע, רָצָה אוֹמֵר לוֹ: הִילֵךְ חֲלוֹקָךְ, וְתֵן לִי מְעוֹתִי. אָבֵל אִם מָכַר לוֹ שְׁוֶה שֵׁשׁ בְּחֲמֵשׁ - יָד הַמוֹכֵר עַל הָעֲלִיוֹנָה. רָצָה אוֹמֵר לוֹ: תֵּן לִי סֻלַּעִי. רָצָה אוֹמֵר לוֹ: הִילֵךְ מְעוֹתֶיךָ וְתֵן לִי חֲלוֹקִי. וְרַבִּי אוֹמֵר: לְעוֹלָם יָד הַמוֹכֵר עַל הָעֲלִיוֹנָה, וְכִשֶּׁם שֶׁהַמוֹכֵר יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ - כִּךְ לּוֹקַח יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַמוֹכֵר יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ, הַלּוֹקַח אֵין יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ, שֶׁכָּבֵר קָבַל הִלָּה אֶת מְעוֹתָיו.

ג, י, סֻלַּע, כַּמָּה תֵּהָא חֲסָרָה? וְלֹא יֵהָא בַּהּ אוֹנְאָה. סֻלַּע אַרְבַּעַה אֶסְרוֹת וְדִינָר אִיסָר;

דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: סֻלַּע אַרְבַּע פּוֹנְדִיוֹנוֹת וְדִינָר פּוֹנְדִיוֹן. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: סֻלַּע שְׁמוֹנֶה פּוֹנְדִיוֹנוֹת, וְדִינָר שְׁנַי פּוֹנְדִיוֹנִין. יֵתֵר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: הִיָּה מוֹצִיאָה בְּשׁוּיָה הַסֻּלַּע עַד שֶׁקָּל. וְהַדִּינָר עַד רַבַּע. פְּחוֹת מִכֵּן, אֶפְלוּ אִיסָר אֵין לְהוֹצִיאָה. לֹא יִמְכְרָנָה לֹא לְתַגָּר וְלֹא לְהַרְגֵּ וְלֹא לְחָרֵם, מִפְּנֵי שִׁמְרָמָה בַּהּ אֶת אַחֲרִים. אָבֵל נּוֹקְבָה וְתוֹלָה בְּצוֹאֵר. וְכִשֶּׁם שֶׁאֲתָה אוֹמֵר בְּחִלִּין, כִּךְ אֲתָה אוֹמֵר בְּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי, וּבְלִבְדִּי שְׁלֹא יִתְכַוֵּן לְהִטִּיל סֻלַּע עַל הַשְּׁנַי. הָאוֹנְאָה - שְׁמוֹנֶה כֶּסֶף. כַּמָּה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּדִינָרֵין וּבְסֻלַּעֵיהֵן אָבֵל בְּדִינָרֵי זֶהָב וּבְמַטְבְּעוֹת שֶׁל נַחֲשֵׁת הִיָּה מוֹצִיאָן בְּשׁוּיָהֵן.

ג, יא, עַד מִתִּי מִתָּר לְהַחְזִיר? בְּכַרְכִּין - עַד כְּדֵי שִׁירָאָה לְשִׁלְחָנִי. וּבְכַפְרִים - עַד עַרְבֵי שְׁבִתוֹת, שֶׁכֵּן דְרָךְ הַשּׁוֹק לִהְיוֹת עוֹמֵד בְּעִירוֹת מַעְרָב שְׁבִת לְעַרְבֵי שְׁבִת. הָאוֹנְאָה - אַרְבַּעַה כֶּסֶף. וְהַטְעָנָה - שְׁתֵּי כֶּסֶף. כַּמָּה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזָמַן שֶׁמָּכַר לוֹ סֵתֶם, אָבֵל אִם קָצַץ עִמוֹ - אֵין כְּלוּם אַחֵר הַקְּצִיצָה.

ג, יב, הַנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּאֲמוֹנָה, וְהָאוֹמֵר לְחַבְרוֹ עַל מִנְתָּ שֶׁאֵין לָךְ עָלֵי אוֹנְאָה - אֵין לוֹ עָלָיו אוֹנְאָה. לֹא יֵהָא מוֹכֵר לוֹ אֶת הַיָּפֶה בְּשׁוּיָה, וְלֹא אֶת הַרְעָה בְּאֲמוֹנָה, אֲלֹא [אן] שְׁתִּיחֵן בְּשׁוּיָיִהֵן אוֹ שְׁתִּיחֵן בְּאֲמוֹנָה. מַחֲשָׁב עִמוֹ שְׁכַר חָמוֹר, שְׁכַר חֲחָמֵר, שְׁכַר הַפְּנִדָק, וְלֹא יֵהָא מַחֲשָׁב עִמוֹ שְׁכָרוֹ - מִפְּנֵי שְׁנוּטֵל שְׁכָרוֹ מִמֶּנּוּ.

ג, יג, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: סֶפֶר תּוֹרָה בַּהֶמָּה וּמְרַגְלִית - אֵין לָהֶן אוֹנְאָה. סֶפֶר תּוֹרָה - מִפְּנֵי שֶׁאֵין לוֹ דְמִים. בַּהֶמָּה וּמְרַגְלִית - מִפְּנֵי שְׁרוּצָה לְזוֹגָן. אָמְרוּ לוֹ: וְהֵלֵא כָּל דְּבַר רוּצָה לְזוֹגוֹ! רַבִּי יְהוּדָה בֵּין בְּתִירָא אוֹמֵר: הַסּוֹס וְהַטִּיטוֹס וְהַסִּיף בְּמִלְחָמָה - אֵין לָהֶן אוֹנְאָה. כִּשֶּׁם שֶׁאוֹנְאָה בְּמַקְח - כִּךְ אוֹנְאָה בְּדָבָרִים. וְעוֹד מְרַבָּה אוֹנְאָת דְּבָרִים מְאוֹנְאָת מְמוֹן, בְּאוֹנְאָת מְמוֹן אוֹמֵר (יִקְרָא כה, יד): "אֵל תּוֹנוּ אִישׁ אֶת אַחִירֵי". וּבְאוֹנְאָת

לְמַחְצָה לְשָׁלִישׁ וּלְרִבְעֵי - וְשִׁילוֹ, וְאֵין מְשַׁנֵּין מִמִּנְהַג הַמְדִינָה. מְעַרְבִין חוֹמְטִין בְּתַבּוּאָה, קָב בְּכוּר וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. וּבְעֵלֵי בָתִים מְטִילִין כָּל צָרְפוֹ, חֲנוּנֵי צוּרר וּמְנִיחַ עַל פִּי הַמַּגּוּרָה. אֵין מְשׁוּרְבִטִין וּמְסַרְטִין אֶת הַבְּהֵמָה, וְאֵין נוֹפְחִין בְּקַרְבִים, וְאֵין מְטִיל בְּשַׁר לְתוֹךְ הַמַּיִם.

מִסְכַּת בָּבָא מְצִיעָא פֶּרֶק רְבִיעִי

ד, א המוכר פרות לחברו בהזקת שיש לו, ונמצא שאין לו, לא כל הימנו לאבד זכותו של זה. מרבין על השכר ואין מרבין על המכר, שנאמר (שמות כב, ד): "אם כסף תלוה את עמי וגו' כנשה"; מה מלוה מיוחדת לו, מה שאף נותן לו - את נוטל ממנו. יצאו אלו שמה שאף נותן לו יותר - את נוטל הימנו. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אף מרבין על המכר בהקדש, כיצד? משכיר אדם מעותיו לשלחני להתנאות בהן, ולהתלמד בהן ולהתעטר בהן, נגנבו או אבדו - חייב באחריותן. נטלו מלפניו באנס - הרי היא כנושא שכר. נשתלשו עליהם - אסור משום רבית. אם עשה כן בהקדש - הרי זה מעל. שנה האמורה בבתי ערי חומה - הרי זו רבית, אלא שהתירתו תורה. חייב לו מעות וכתב לו שדהו מכר, בזמן שהמוכר אוכל פרות - מתר, הלוקח - אסור. רבי יהודה אומר: בין זה ובין זה - מתר. אמר רבי יהודה: כף היה ביתוס בן זונין עושה על פי רבי אלעזר בן עזריה. אמרו לו: משם ראיה? אלא שהמוכר אוכל פרות היה.

ד, ב יש דברים שהן רבית ואינן רבית. לוקח אדם הלואתו של חברו בפחות, ושטרותיו בפחות, יש דברים שאינן רבית, אבל אסורין מפני ערמות רבית. כיצד? אמר לו: הלויני מנה. אמר לו: אין לי מנה. טול לך עשרים סאה של חטין. אף על פי שחזר ולקח ממנו עשרים וארבעה, אינן רבית. אבל אסורין משום ערמות רבית.

דברים הוא אומר (שם פס יז): "ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלהיך"; "ויראת" ממי שפוקד על אלו.

ג, יד היו חמרין מבקשין זין ושמן, לא יאמר להן: "לכו אצל פלוני" והוא לא מכר זין ושמן מעולם. היו חלאין באין עליו ויסורין באין עליו וקובר את בניו, לא יאמר לו כדרך שאמרו חבריו לאיוב (איוב ד, א): "הלא יראתך כסלתך" וגו' - וזכר אתה' אין כתיב כאן אלא "זכר נא" וגו'. רבי יהודה אומר: אף לא יתלה את עיניו ויאמר לו: "בכמה חפץ זה?" והוא אין רוצה לקח. ראה גר שבא ללמד תורה, לא יאמר: "ראו מי שבא ללמד! פה שאכל נבלות וטרפות שקצין ורמשיין". וכן הוא אומר (שמואל א י, יב): "ויען איש משם ויאמר ומאביהם", וכי יש אב לתורה ולא כבר נאמר (משלי ל, ד): "מה שמו ומה שם בנו כי תדע". ואומר (משלי יט, יד): "בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת".

ג, טו אין מערבין פרות בפרות, ואפילו חדשים בחדשים, וישנים בישנים, ואין צריך לומר חדשים בישנים, וישנים בחדשים, אפלו סאה בדינר וסאה בדינר וטריסית - לא יערבם וימכרם סאה בדינר. אין מערבין זין חדש בחדש, וישן בישן, ואין צריך לומר חדש בישן וישן בחדש, ולא קשה ברך. ורבי יהודה מתיר קשה ברך מפני שהוא משביחו. וכן היה רבי יהודה אומר: מין אחד המשביח את חברו - מתר. שני מינין המשביחין את אחד - אסור. אין מערבין שמרי זין ביין, אבל נוהגים לו שמריו. כיצד? היה שופה זין לחמרין - נותן לו שמרי אותו זין. אבל לא שמרי זין אחר. אף כשאמרו נותן לו שמריו - נותן לו של היום היום, ושל מחר למחר, אבל לא של היום למחר, ולא של מחר להבא. לא יערבם חנוני וימכרם בחנותו, אלא אם כן הודיע. לא ירביץ חנוני בתוך חנותו זין ושמן, מפני שגונב דעת הבריות. מקום שנהגו להטיל מים

ד, ג המוכר שדה לחברו, ואמר לו: על מנת שאהא בה אריס, ועל מנת שאהא בה שתף, ועל מנת שהמעשרות שלי, כשתמכרנה - מכרה לי בדמים הללו, אימתי שארצה אני בא נותן לו דמיה ונוטלה - מתר.

ד, ד, היה חיב לו מעות, והשפיר לו בית מדינר לחדש, והיה יפה סלע בחדש - אסור. השפיר ממנו בדינר בחדש, אם היה יפה סלע בחדש - מתר. משפן לו בית, משפן לו שדה, ואמר: כשתמכרם - מכרם לי בדמים הללו - אסור. אם אמר לו בשניהן - מתר.

ד, ה, היה מוליך חבילה ממקום למקום, ואמר לו: תנה לי, ואני נותנה לו פדרף שאתה נותנה לי ממקום פלוני, בזמן שבאחריות הנותן - מתר. והמקבל - אסור. היה מוליך פרות ממקום היקר למקום הזול, ואמר לו: תנם לי ואני אעמידנו לך במקום היקר בשער הזול מפרות שיש לי, אם יש לו באותו מקום - מתר. ואם לאו - אסור. אבל חמרין מקבלין מבעל הבית ומעמידים במקום היקר כשער הזול, ואין חוששין. היו חמרין ופועלין עומדין עליו בשוק, ואמר לשלחני: תן לי בדינר מעות ואפרנסם, ואני נותן לך יפה דינר וטריסית ממעות שיש לי בכיס, אם יש לו בכיס - מתר. ואם לאו - אסור.

ד, ו, מה שאירש מאבא מכור לך, ומה שתעלה מצודתי מכור לך - לא אמר כלום. מה שארש מאבא היום, ומה שתעלה מצודתי היום מכור לך - דבריו קיימין.

ד, ז, המושיב את חברו בחנות למחצית שכן - הרי זה נותן לו שכרו כפועל בטל; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אפלו אכל פתו בציר, ואפלו אכל עמו שתי גרוגרות - זה הוא שכרו. רבי שמעון אומר: נותן לו שכרו משלם, אינו דומה העושה מלאכה ליושב ובטל, ואינו דומה היושב בחמה ליושב בצל, אבל אם אמר לו בשליש: אתה שתף לי, והשליש עשוי

עליך הדבר בבטלה - מתר. המושיב את חברו בחנות למחצית שכן, אם היה אמן - לא יעסק באמנתו, לפי שאין עיניו על החנות בשעה שעוסק באמנתו. ואם היה שתף עמו בחנות - מתר. המושיב את חברו בחנות למחצית שכן, לא יהא לוקח ומוכר דברים אחרים, ואם לקח ומכר - השכן לאמצע.

ד, ח, הנותן מעות לחברו לקח בהן פרות למחצית שכן - הרי זה מחשב עמו שכן בטלה. ואי זה שכן בטלה? בשעה שלוקח ובשעה שמוכר. אחד לוקח ושנים מוכרין - מחשב עמו שכן מכירה. אחד מוכר ושנים לוקחין, מחשב עמו שכן לקיחה, אחד לוקח ואחד מוכר, שנים לוקחין ושנים מוכרין, אף על פי שמעדיפין זה על זה - אין בכך כלום. אבל אם אמר לו: שכן בית משלי ושכן בטלה משלך בשליש אתה משתף לי, והשליש עשוי עליך בבטלה - מתר. הנותן מעות לחברו לקח בהן פרות למחצית שכן, לא יאמר לו: הרי הן עשויות עליך למחצה לשליש ולרביע, אלא מחשב עמו שכן בטלה. היו פרותיו מפקדין אצלו, ואמר לו: הרי הן עשויות עליך למחצה לשליש ולרביע - הרי זה מחשב עמו שכן בית, שכן בטלה מעכשו, אם אמר לו: יצא שכן כתף בשכן עליה - מתר.

ד, ט, הנותן מעות לחברו לקח בהן פרות למחצית שכן, ואמר לו: קרוב להפסד ורחוק לשכן - מתר משום רבית, וזו היא מדת צדיקים. קרוב לשכן ורחוק להפסד - אסור משום רבית וזו היא מדת רשעים. קרוב זה וזה, ורחוק זה וזה - מתר משום רבית, וכך כל אדם נוהגין. הנותן מעות לחברו לקח בהן פרות למחצית שכן, ואמר לו: הילך מנה ואין אני יכול לעמד על הפרוטרוט - אסור. ראה פרות שהוקרו, ואמר: הילך מנה ויכולני לעמד על הפרוטרוט - מתר.

תּרַנְגֵלַת מְשָׁלִי, וּבִיציִים מְשָׁלִיכִי, וְאָנוּ חוֹלְקִים אֶת הָאֶפְרוֹחִין. רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹסֵר.

מִסְכֵּת בְּבֹא מְצִיעָא פְּרָק חֲמִישִׁי

ה, א קבל מִמֶּנּוּ מֵאָה צֶאֱן בְּמֵאָה שֶׁל זֶהָב, לְמַחְצָה לְשָׁלִישׁ וּלְרַבִּיעֵי, וְאֵנִי נוֹטֵל סֵלַע מְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּאַחְרוּנָה - אֲסוּר; לְמַחְצָה לְשָׁלִישׁ וּלְרַבִּיעֵי, מְחֻצָּה לְמוֹזוֹנוֹת וּמְחֻצָּה לְבִטְלָה, וְאֵנִי נוֹטֵל מְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּאַחְרוּנָה - מִתֵּר. קָבַל מִמֶּנּוּ מֵאָה עֶגֶל בְּמֵאָה שֶׁל זֶהָב, לְמַחְצָה לְשָׁלִישׁ וּלְרַבִּיעֵי, מְחֻצָּה לְמוֹזוֹנוֹת וּמְחֻצָּה לְבִטְלָה, וְאֵנִי נוֹטֵל דִּינָר זֶהָב מִתּוֹךְ חִלְקָהּ בְּאַחְרוּנָה - מִתֵּר.

ה, ב אין שְׁמִין בְּכוֹרוֹת תְּמִימִים לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל שְׁמִין לְהֵן בְּכוֹרוֹת בְּעֵלֵי מוֹמִין, וְשְׁמִין בְּכוֹרוֹת תְּמִימִים לְכַהֲנִים, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּעֵלֵי מוֹמִין.

ה, ג אין שְׁמִין לֹא אֶת הַעֲזִים וְלֹא אֶת הָרַחֲלִים, וְלֹא כָּל דָּבָר שְׂאִינוֹ עוֹשֶׂה וְאוֹכֵל, רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁמִין אֶת הַעֲזִים מִפְּנֵי שֶׁהֵן חוֹלְבוֹת, וְאֶת הָרַחֲלִים מִפְּנֵי שֶׁהֵן גּוֹזְזוֹת וְאֶת הַתְּרַנְגֵּלַת מִפְּנֵי שְׁעוֹשֶׂה וְאוֹכֵלֶת. הַשְּׂמָה תְּרַנְגֵּלַת מִחִבְרַתָּה מְטַפֵּלַת בְּאֶפְרוֹחִים כָּל זְמַן שְׁצָרִיכִין לְאֶמֶן. מְטַפֵּל אָדָם בְּבַהֲמָה טְמֵאָה שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ, וּבְאָדָם עֶשְׂרִים וָאַרְבָּעָה חֲדָשׁ, מְקוֹם שְׁנֵהָגוּ לְעֵלוֹת שֶׁכֶר כְּתָף לְמַעוֹת - מַעְלִין, לְבַהֲמָה - מַעְלִין, וְאֵין מְשַׁנִּין מִמֶּנְהָ הַמְּדִינָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁמִין עֶגֶל עִם אָמוּ וְסִיחָ עִם אָמוּ, וְאֵף עַל פִּי שְׁמַעְלָה שֶׁכֶר כְּתָף לְמַעוֹת, וְאֵין חוֹשֵׁשׁ מִשׁוֹם רַבִּית.

ה, ד הַשֵּׁם בְּהֵמָה מִחִבְרוֹ, עַד מְתֵי חֵיב לְטַפֵּל בָּהּ? סוּמְכוּס אוֹמֵר: בְּבַהֲמָה דְקָה שְׁלוּשִׁים יוֹם וּבַגֶּסֶה חֲמִישִׁים יוֹם. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בְּדָקָה שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים מִפְּנֵי שְׁטַפּוּלָה מְרַבָּה. יֵתֵר עַל כֵּן, בְּכֹלֶם, אִם הִיא חִלְקוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת שֵׁם עָלָיו - אֵין מְשַׁנִּין מִמֶּנְהָ הַמְּדִינָה. הַשֵּׁם בְּהֵמָה טְמֵאָה

ד, י הַנּוֹתֵן מַעוֹת לְחִבְרוֹ לְקַח בְּהֵן פְּרוֹת לְמַחְצִית שֶׁכֶר, וְרֹצֵה אֶחָד מֵהֵן לְיִשְׁנֵן - חִבְרוֹ מַעֲכָב עֲלֵיהֶן עַל יָדוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הִיְתָה עֲרָב שְׁבִיעִית - מִתֵּר, שְׁמַתְחֵלָה לֹא לְקַחוּ אֶלָּא עַל מִנַּת כֶּן. וְכֵן הִיָּה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּשָׁלֹשָׁה פְּרָקִים מוֹכְרִין אֶת הַזֶּרַע, בְּפָנֵי הַזֶּרַע וּבְשַׁעַת הַזֶּרַע וּבְפָרוֹס הַפֶּסַח, וּבְשָׁלֹשָׁה פְּרָקִים מוֹכְרִין אֶת הַיַּיִן, בְּפָרוֹס הַפֶּסַח, וּבְפָרוֹס הָעֶצְרָת, וּבְפָרוֹס הַחֵג, וּבּוֹדֵקִין אוֹתוֹ בְּשָׁלֹשָׁה פְּרָקִים. וְהַשְּׁמֵן - מוֹכְרִין אוֹתוֹ מִן הָעֶצְרָת וְעַד הַחֵג.

ד, יא הַנּוֹתֵן מַעוֹת לְחִבְרוֹ לְקַח בְּהֵן פְּרוֹת לְמַחְצִית שֶׁכֶר, לֹא יֵהָא לּוֹקַח בְּשָׁלוּ חֲטִין וּבְשָׁל חִבְרוֹ שְׁעוֹרִים, אֶלָּא אוֹ בְּכֻלְן חֲטִים אוֹ בְּכֻלְן שְׁעוֹרִים, כְּדִי שִׁיהוּ מַעוֹת שְׁנֵיהֶן שְׁווֹת בְּחִבְלָה. הַנּוֹתֵן מַעוֹת לְחִבְרוֹ לְקַח בְּהֵן חֲטִין, וְלְקַח בְּהֵן שְׁעוֹרִין, שְׁעוֹרִין וְלְקַח בְּהֵן חֲטִין - יָדוּ עַל הַתְּחַתּוּנָה. אִם פָּתְחוּ - פָּתְחוּ לוֹ. וְאִם הוֹסִיפוּ - הוֹסִיפוּ לְאֶמְצַע. הַנּוֹתֵן מַעוֹת לְחִבְרוֹ לְקַח בְּהֵן פְּרוֹת לְמַחְצִית שֶׁכֶר, רִשְׁאֵי הַלוֹקַח לְקַח בְּהֵן כָּל מָה שִׁירְצָה, וּבִלְבַד שְׁלֹא יִקַּח בְּהֵן, לֹא כְּסוֹת וְלֹא עֲצִים. הַנּוֹתֵן מַעוֹת לְחִבְרוֹ לְקַח בְּהֵן פְּרוֹת לְמַחְצִית שֶׁכֶר - רִשְׁאֵי הַלוֹקַח לְקַח בְּאוֹתוֹ הַמִּין. וּכְשֶׁהוּא מוֹכֵר - אֵין מוֹכֵר אֵלוֹ בְּפָנֵי עֲצָמָן וְאֵלוֹ בְּפָנֵי עֲצָמָן. הַנּוֹתֵן מַעוֹת לְחִבְרוֹ לְקַח בְּהֵן פְּרוֹת לְמַחְצִית שֶׁכֶר, וּבְאַחְרוּנָה אָמַר לוֹ: לֹא לְקַחְתִּי - אֵין לוֹ עָלָיו אֶלָּא תְּרַעַמְתָּ. וְאִם יֵשׁ עֲדִים שְׁלֹקַח וּמְכֹר - מוֹצִיאֵין מִמֶּנּוּ עַל כְּרַחוּ.

ד, יב הִיָּה חֵיב לוֹ מַעוֹת, וּבָא לְטוֹל מִמֶּנּוּ פְּרוֹת בְּגֵרָן. אָמַר לוֹ: צֵא וְעֵשֶׂה לִּי בְּשַׁעַר הַשּׁוּק, וְאֵנִי נוֹתֵן לוֹ מְכָאֵן וְעַד שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ - הִרִי זוֹ רַבִּית, וְלֹא כְּאֶסְרוּ הַבָּא לְיָדוֹ. בָּא וְאָמַר לוֹ, הַלִּוּיִנִי כוֹר אֶחָד שֶׁל חֲטִין וְאֵנִי נוֹתֵן לָךְ כְּשַׁעַר שְׂאֵתָה מוֹכֵר בּוֹ - מִתֵּר. מְשַׁכְּרַת אִשָּׁה לְחִבְרַתָּה תְּרַנְגֵּלַת לִישָׁב עַל הַבִּיצִים בְּשְׁנֵי אֶפְרוֹחִין בְּשָׁנָה, וְאֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת. הָאִשָּׁה שְׂאֵמְרָה לְחִבְרַתָּה:

מחברו, עד מתי חיב ליטפל בולדות? סומכוס אומר: באתונות - שמונה עשר חדש. ובגדרות - עשרים וארבעה חדש. ואם עמד עליו בתוך הזמן - חברו מעכב על ידו, אבל אינו דומה טפולה של שנה ראשונה לטפולה של שנה שניה. השם בהמה מחברו, אין פחות משנים עשר חדש. עשה בה כל ימות החמה, ומבקש למוכרה בימות הגשמים - יכול לעכב על ידו, עד שיאכילה כל ימות הגשמים, האכילה כל ימות הגשמים, ומבקש למוכרה בימות החמה - יכול לעכב על ידו, עד שיעשה בה כל ימות החמה.

הח, אין ישראל רשאי ללוות שקל ולהלוות בסלע, אבל עובד כוכבים רשאי ללוות בשקל ולהלוות בסלע. ישראל שלוה מעות מן העובד כוכבים, ומבקש להחזירן לו, מצאו חברו ואמר לו: תנם לי ואני נותן לך, כדרך שאתה נותן לו - אסור. ואם העמידו אצל העובד כוכבים - מתר. ועובד כוכבים שלוה מעות מישראל ומבקש להחזירן לו, מצאו ישראל אחר, ואמר לו: תנם לי ואני נותנם לך, כדרך שאתה נותנם לו - מתר. ואם העמידו אצל ישראל - אסור. ישראל עובד כוכבים: הילך שכרך וצא, והלוה מעותי ברבית - אסור. ועובד כוכבים שאמר לישראל: הילך שכרך והלוה מעותי ברבית - מתר. אבל אסור מפני מראית העין. מעות של ישראל מפקדות אצל העובד כוכבים - מתר להלוותן ברבית, ושל עובד כוכבים המפקדות אצל ישראל - אסור להלוותן ברבית. זה הכלל, כל שבאחריות ישראל - אסור. כל שבאחריות עובד כוכבים - מתר. ישראל שנעשה לו לעובד כוכבים אפטרופוס, או סנטר - מתר ללוות הימנו ברבית, ועובד כוכבים שנעשה אפטרופוס לישראל, או סנטר - אסור ללוות הימנו ברבית. ישראל הלוה מן העובד כוכבים ועובד כוכבים הלוה מישראל, ישראל אחר נעשה לו ערב ואינו חושש.

הט, ישראל שלוה מעות מן העובד כוכבים, ועובד כוכבים שלוה מעות מישראל, ונתגיר. בין שזקפן עליו עד שלא נתגיר, ובין שזקפן עליו משנתגיר, גובה את הקרן ואינו גובה את הרבית; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: עובד כוכבים שלוה מעות מישראל ונתגיר, בין שזקפן עליו במלוה עד שלא נתגיר, ובין שזקפן עליו במלוה משנתגיר - גובה את הקרן

הה, השם בהמה מחברו מתה, בכוסיא² - משלם כלה. ושלם בכוסיא - משלם פלגא, שכך הוא כותב לו: אם תמות בכוסיא אשלם כלה, דלא בכוסיא אשלם פלגא. שמה במנה והשביחה, והרי יפה מאתים וזו, מתה בכוסיא - משלם ששה של זהב. שלא בכוסיא - משלם חמשים וזו. שמה במנה והכחישה, והרי יפה חמשים וזו, מתה, בכוסיא - משלם שלשה של זהב. שלא בכוסיא - משלם חמשים וזו.

הו, רבי שמעון בן גמליאל אומר: מפרין על שדהו, כיצד? קבל ממנו שדה בעשרה כורין חטין, ואמר לו: תן לי מאתים דינר ואפרנסה, ואני נותן לך שנים עשר כור בשנה - מתר. אבל אין מפרין על ספינתו, ועל חנותו, ועל כל דבר שאינו עושה ואוכל. מקבל אדם צאן ברזל מאשתו, והולדות והגזין שלו. ואם מתו - חיב באחריותן.

הז, איזה הוא צאן ברזל? היו לפניו מאה צאן, ואמר לו: הרי הן עשויות עליך למחצה לשליש ולרביע, במאה של זהב, והולדות והגזין שלך. ואם מתו - אתה חיב באחריותן, ואתה מעלה לסלע מכל אחד ואחד - מתר. מקבלין צאן ברזל מן העובד

² בפשיעה.

גביו. ופוסק עמו על הזבל באשפות כל ימות השנה, אף על פי שאין לזה - יש לזה.

וב אין פוסקים על הביצים של יוצר, אלא עד שיעשו. אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? באלו העושים בעפר לכן, אבל באלו העושים בעפר שחור, כגון כפר חנניא וחברותיה, כפר שיחין וחברותיה - מתר לקוץ. שאף על פי שאין לזה יש לזה. אין פוסקין על החלב ועל הגזין, אלא עד שיעשו. התחיל לחלב - מתר לקוץ. התחיל לגז - מתר לקוץ. אין פוסקין, לא על האפרוחין ולא על הפרגיות, ולא על הדגים בטבריא, ולא חבילי קש. אבל פוסקין על הביצים, ועל הצפרים, ועל הדגים, שבשאר כל מקומות, ועל חבילי עצים. זה הפלל: כל שיש לו גרן - קוצץ עמו כשער גרן. וכל שאין לו גרן - קוצץ עמו כל שעה שירצה.

וג היו לפניו מאה צאן, ואמר לו: הרי גיזיהם של אלו עשויות עליך במאה של זהב - מתר. מליטרא כף וכף - אסור. אם יש לו - מתר לגז ולתן לו. היו לפניו מאה כר, אמר לו: קמה זו עשויה עליך במאה של זהב - מתר. בכור כף וכף - אסור. ואם יש לו - מתר לקצר ולתן לו. ואמר אדם לחברו: הילך מאתים וזו על מה ששדך עושה, ובלבד שלא יאמר לו מארבע בסלע, מסאתים בסלע, מלוה אדם את אריסיו מארבע בסלע, מסאתים בסלע, במה דברים אמורים? בזמן שלא ירד לתוך שדהו, אבל אם ירד לתוך שדהו - הרי הוא ככל אדם. פוסק אדם עם אריסיו לזרע להוצאה - הרי זה אסור. ולא עוד, אלא אפלו זרע והוסיף בסאתים - לא יוציאם לאמצע לתוך שדהו, עד שיעשה עליו דמים, פסק הימנו חטין, ונתן לו שעורין, שעורין ונתן לו חטין - אסור. לא יאמר לו: הילך מנה וצא קח לך מן השוק, אלא לוקח ונותן לו. ואמר אדם לחברו: הלויני חבית אחת של יין, עד שיבא בני, או עד שאפתח את הדות. היתה לו חבית בתוך

ואינו גובה את הרבית. וישאל הלוח מעות מעובד פוכבים ונתגיר, וזקפו עליו במלוה, עד שלא נתגיר - גובה את הקרן וגובה את הרבית, משנתגיר - גובה את הקרן ואין גובה את הרבית. המלוה את חברו ברבית, ובא לפני בית דין - קונסים אותו, ואינו גובה, לא את הקרן ולא את הרבית; דברי רבי מאיר, שהיה רבי מאיר אומר: שטר שיש בו רבית - קונסין אותו, ואינו גובה לא את הקרן ולא את הרבית. וחכמים אומרים: גובה את הקרן ואינו גובה את הרבית. המוצא שטר רבית - יקרענו. בא לבית דין - יקרעוהו. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הפל כמנהג המדינה. המלוה את חברו ברבית, והלך הלוח, וירש עליו שטרי רביות, ואמר לו: צא שלי בשלף - מתר. אם באו לבית החשבון - אסור. המלוה את חברו ברבית, ועשה תשובה - חיב להחזיר. מת והניח לפני בניו - לא יחזירו בניו, על זה נאמר (איוב כז, טז): "יכין וצדיק ילבש" וגו'. אבל הניח להן אביהן פרה שדה וטלית, וכל דבר שיש בה אחריות - חייבין להחזיר.

מסכת בבא מציעא פרק שישי

וא אין פוסקין על הפרות עד שיצא השער, אפלו ישנות הולכות מארבע - אין פוסקין על החדשות מארבע, עד שיצא השער לחדש ולישן. יצא שער לאחרים, אף על פי שאין לו - מתר לקוץ הימנו. במה דברים אמורים? בזמן שמוצא לקח באותו השער, אבל אם היו לקוטות והולכות מארבע, והוא אינו מוצא לקח, אלא משלשה - הרי זה אינו פוסק עד שיצא השער ללוקט ולמוכר, ופוסק עמו על הגדיש של תבואה, ועל העביט של ענבים, ועל המעטים³ של זיתים, אף על פי שלא יצא השער. אבל אחרים לא יקיצו על

³ למעטין

הדוּת, וּנְפִתַח הַדוּת וּנְפִלָה וּנְשַׁבְּרָה, אִף עַל פִּי שְׁחִיב בְּאַחֲרֵי־וּתָהּ - מִתָּר. וְהַלֵּל אוֹסֵר. לְמָה זֶה דוּמָה? לְנוֹתֵן מְעוֹת לַחֲבֵרוֹ לְתֵן לוֹ פְּרוֹת בְּגֵרָן, וּנְגַנְבוּ, אוֹ אָבְדוּ - חֲתִיב בְּאַחֲרֵי־וּתָן. אִם פָּחַתּוּ אוֹ הוֹתִירוּ - חֲתִיב לְהַעֲמִיד לוֹ.

וְדַ לְקַח הַיִּמְנוֹ לַגִּין וְחֲצִי לַגִּין, רְבִיעִית וְשְׁמִינִית - רִשְׁאֵי שְׂיֵאמֵר לוֹ: תֵּן לִי מִיַּד בְּפָחוֹת, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם רְבִית. כִּיּוֹצֵא בּוֹ, הַלּוֹקֵחַ מִקַּח מִחֲבֵרוֹ עַל מְנַת לְתֵן לוֹ מִכָּאן וְעַד שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ, רִשְׁאֵי שְׂיֵאמֵר לוֹ: תֵּן לִי מִיַּד בְּפָחוֹת, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם רְבִית. הַמוֹכֵר יֵינן וְשָׁמֵן לַחֲבֵרוֹ כֵּל יְמוֹת הַשָּׁנָה - חֲתִיב לְהַעֲמִיד לוֹ כְּדֹרֵךְ שֶׁהַעֲמִיד בְּקוּטְלִיזִין⁴, וְלֹא יֵהָא מוֹכֵר אֶת הַחֲבִית בְּשִׁלְשָׁה שְׁעָרִים, וְאִם הִיָּה מִסְבֵּב וְהוֹתִיר - מוֹכֵר אֶת הַשָּׂאֵר בְּאַיִזָה מִהֵן שְׂיִצְחָה. אַגְרָ-מִמוֹן⁵ הִיָּה בִירוּשָׁלַיִם, וְלֹא הָיוּ מְכוּנָיִם עַל הַשְּׁעָרִים, אֲלֵא עַל הַמְדוֹת, כְּשֶׁהִיָּתָה חֲבִית נִמְכָּרָה בִירוּשָׁלַיִם בְּשִׁלְשָׁה שְׁעָרִים, פִּיהָ שׁוּלְיָהּ וְאִמְצָעָה.

וְהָא אוֹמֵר אָדָם לַחֲבֵרוֹ: יִלְךְ חֲמוּרֵי עֶמְקַּי הַיּוֹם, וְשִׁלְךָ עִמִּי לְמַחֵר. תַּחֲרַשׁ פְּרִתִי עִמְךָ הַיּוֹם וְשִׁלְךָ עִמִּי לְמַחֵר. אֲבָל לֹא יֵאמֵר לוֹ: חֲמוּרֵי עֶמְקַּי הַיּוֹם לְמִזְרַח וְשִׁלְךָ עִמִּי לְמַחֵר בְּמַעְרָב, תַּחֲרַשׁ פְּרִתִי עִמְךָ הַיּוֹם בְּמִזְרַח וְשִׁלְךָ עִמִּי לְמַחֵר בְּמַעְרָב, וְאִם הִיָּה שְׁכָר שְׂוָה - הָרִי זֶה מִתָּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כֵּל יְמֵי הַגְּרִיד אֶחָד, וְכֵל יְמֵי הַרְבִּיעִיָּה אֶחָד. הָאוֹמֵר לְפוּעַל: 'הִילְךָ מִנָּה זֶה, וַיְהִי בִידֶךָ שֶׁתַּעֲשֶׂה עִמִּי בַפְעֻלָּה בְּגֵרָן מְדִינַר לְיוֹם', וְהִיָּה יָפָה סֵלַע בְּיוֹם - מִתָּר. הַנוֹתֵן מְעוֹת לַחֲבֵרוֹ לְתֵן לוֹ פְּרוֹת בְּגֵרָן - חֲתִיב לְהַעֲמִיד לוֹ בְּשַׁעַר בִּינוּנֵי. וְאַיִזָּה שַׁעַר בִּינוּנֵי? הִיּוּ הוֹלְכוֹת מִשְׁמוּנָה וְתַשְׁעָה וּמַעֲשָׂרָה - נוֹתֵן

לוֹ מִתַּשְׁעָה. בְּשַׁעַר הַזּוּל - נוֹתֵן לוֹ בְּשַׁעַר הַזּוּל. בְּשַׁעַר הַיָּקָר - נוֹתֵן לוֹ כְּשַׁעַר הַיָּקָר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לְעוֹלָם נוֹתֵן לוֹ כְּשַׁעַר הַזּוּל. לֹא יֵאמֵר לוֹ: 'תֵּן לִי כְּשַׁעַר הַזּוּל', אֲלֵא אוֹמֵר לוֹ: 'תֵּן לִי מְעוֹתֵי שְׁלוֹקָה אֲנִי בְּהֵן כְּשַׁעַר הַזּוּל'. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שְׁמוּצָא לְקַח בְּכָל מְעוֹת שְׁנַתָּן לוֹ, אֲבָל אֵינוֹ מוֹצֵא לְקַח אֲלֵא כוֹר אֶחָד בְּסֵלַע, נוֹתֵן לוֹ כוֹר אֶחָד בְּסֵלַע, וְהַשָּׂאֵר נוֹתֵן לוֹ כְּשַׁעַר בִּינוּנֵי.

וְרַבִּי נַחֲמִיָּה וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב פּוֹטְרִין בְּלִבְלָר, וּפְטְרוּ אֶת הַמְּלוּהַ מִלְּלָקוֹת מִפְּנֵי שֶׁהוּא בִּיקוּם עֲשָׂה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בּוֹא וּרְאֵה כַּמָּה סְמוּיּוֹת עֵינֵיהֶם שֶׁל מַלְוֵי רְבִית. אָדָם קוֹרָא לַחֲבֵרוֹ "עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַגְלָה עֲרִיּוֹת וְשׁוֹפֵךְ דָּמִים" - מִבְּקֵשׁ שִׁיפּוּל עִמוֹ לַחַיִּים, וְהִלָּה מְבִיא אֶת הַלְּבָלָר, וְאֶת הַקְּלָמוֹס, וְאֶת הַדִּיּוֹ, וְאֶת הַשְּׁטָר וְאֶת הַעֲדִים, וְאוֹמֵר: בּוֹאוּ וְכַתְּבוּ עֲלֵינוּ שְׂאִין לוֹ חֶלֶק בְּמֵי שְׁפוֹקֵד עַל הַרְבִּית, וְכוֹתֵב וּמַעֲלָה בְּעַרְכָּאִים, וְכַפֵּר בְּמֵי שְׂאֵמֵר וְהִיָּה הָעוֹלָם, הָא לְמַדְתָּ, שְׁמִלּוּי בְּרְבִית כּוֹפְרִין בְּעָקֵר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יֵתֵר עַל מָה שְׁמִרוּיָחִין - הֵן מִתְחַיְבִין, שֶׁהֵן עוֹשִׂין אֶת הַתּוֹרָה פְּלִסְטֵר, וְאֶת מִשָּׁה טַפֵּשׁ, וְאוֹמְרִין: אֵילוּ הִיָּה מִשָּׁה יוֹדֵעַ שְׁכָךְ אֲנִי מְרוּיָחִין - לֹא הִיָּה כּוֹתְבוֹ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: קֶשֶׁה רְבִית, שְׂאָף שְׂאֵלַת שְׁלוֹם רְבִית. כִּיצַד? וְהוּא שְׂאֵל שְׂאֵל בְּשִׁלּוּמוֹ מִיָּמִיו, עַד שְׁלוּהַ הַיִּמְנוֹ, הַקְּדִים לוֹ שְׂאֵלַת שְׁלוֹם, הָיוּ אִף שְׂאֵלַת שְׁלוֹם - רְבִית.

רַבִּי שְׁמַעְיָה אוֹמֵר: כֵּל שֵׁישׁ לוֹ מְעוֹת וְאֵין מְלוּהַ אוֹתָן בְּרְבִית, עֲלֵינוּ הַפְּתוּב אוֹמֵר (תְּהִלִּים טו, ה'): "כִּסְפוֹ לֹא נָתַן בְּנִשְׁךָ עוֹשֶׂה אֵלֶּה לֹא יְמוּט לְעוֹלָם", הָא לְמַדְתָּ, שְׁמִלּוּי רְבִית מִתְּמוּטְטִין וְהוֹלְכִים מִן הָעוֹלָם. מִטְּמוּט זֶה אֵינִי יוֹדֵעַ מָה הוּא, כְּעִנְיָן שְׁנֵאמַר (מִשְׁלֵי כד, יא): "הִצַּל לְקַחִים לְמוֹת" וְגו'.

⁴ שוֹק לְמַכִּירַת יִינוֹת.

⁵ יֵשׁ כַּמָּה שְׁנוֹרִסִים כַּאֵן כְּמִילָה אַחַת: אֵינְרֵאנֵאמִין אוֹ

אַגְרָדִימִין - וּפִירוּשׁוֹ: הַמְּמוּנִים לְהַלְקוֹת אֶת מַעוֹתֵי

מִסְכַּת בְּבֹא מִצִּיעָא פְּרָק שְׁבִיעִי

ז,א השׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵלִים, בֵּין שֶׁהִטְעוּ אֶת
 בַּעַל הַבַּיִת וּבֵין שֶׁבַעֵל הַבַּיִת הִטְעָה אוֹתוֹן -
 אֵין לָהֶם זֶה עַל זֶה אֶלָּא תַרְעוּמוֹת. בְּמָה
 דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמָּן שֶׁלֹּא הִלְכוּ, אָבֵל
 שָׂכַר הַחֲמִירִין וְהִלְכוּף וְלֹא מִצָּאוּ; שָׂכַר אֶת
 הַפּוֹעֵלִים וְהִלְכוּ וּמִצָּאוּ אֶת הַשְּׂדֵה כִּשְׂהִיא
 לַחָה - נוֹתֵן לָהֶם שְׂכָרָם מִשְׁלָם, שְׂאִינוּ
 דוֹמָה הַעוֹשֶׂה מְלֹאכָה לְיוֹשֵׁב בְּטַל, וְאִינוּ
 דוֹמָה הַבּוֹא טְעוֹן לְבֹא רִיקָן. בְּמָה דְּבָרִים
 אֲמוּרִים? בְּזִמָּן שֶׁלֹּא הִתְחִילוּ, אָבֵל אִם
 הִתְחִילוּ - הָרִי אֵלוֹ שְׁמִין לָהֶם. כִּיצַד? קָבְלוּ
 הַיִּמְנוּ קָמָה לְקַצֵּר בְּשִׁתֵּי סִלְעִים, קִצַּר חֲצִיָּה
 וְהִנִּיחַ חֲצִיָּה. טְלִית לְאַרְגַּ בְּשִׁתֵּי סִלְעִים,
 אַרְגַּ חֲצִיָּה וְהִנִּיחַ חֲצִיָּה - הָרִי אֵלוֹ שְׁמִין לוֹ,
 אִם הָיָה מָה שֶׁעָשָׂה יָפֵה שֶׁשָּׂה דִּינָרִין - נוֹתֵן
 לוֹ סִלְע, אוֹ יִגְמַר מְלֹאכְתּוֹ. וְאִם הָיָה יָפֵה
 סִלְע - נוֹתֵן לוֹ סִלְע. רַבִּי דוּסָא אוֹמֵר: שְׁמִין
 עַל מָה שֶׁעֲתִיד לְהַעֲשׂוֹת, אִם הָיָה מָה
 שֶׁעֲתִיד לְהַעֲשׂוֹת יָפֵה חֲמִשָּׁה דִּינָרִין -
 נוֹתְנִין לוֹ שְׁקַל, אוֹ יִגְמַר מְלֹאכְתּוֹ. וְאִם הָיָה
 יָפֵה שְׁקַל - נוֹתְנִין לוֹ שְׁקַל. בְּמָה דְּבָרִים
 אֲמוּרִים? בְּדָבָר שְׂאִינוּ אֲבוּד, אָבֵל דְּבָר
 הָאֲבוּד - שׁוֹכֵר עֲלֵיהֶן אוֹ מִטְעֵן. כִּיצַד?
 אוֹמֵר לוֹ סִלְע פְּסַקְתִּי לָךְ, הָרִינִי נוֹתֵן לָךְ
 שְׁתִּים, הִלָּךְ וְשׁוֹכֵר מִמָּקוֹם אַחֵר - בָּא
 וְנוֹטֵל מִזֶּה וְנוֹתֵן לַזֶּה. בְּמָה דְּבָרִים
 אֲמוּרִים? בְּזִמָּן שֶׁפּוֹסֵק עֲלָיו בְּמָקוֹם שְׂאִינוּ
 מוֹצֵא לְשֹׂכֵר, אָבֵל רָאָה חֲמִירִין מִמִּשְׁמִשִּׁין
 וּבָאִין, וְאָמַר לוֹ צֵא וְשִׁכּוֹר לָךְ אַחַד מֵאֵלוֹ -
 אֵין לוֹ עֲלָיו אֶלָּא תַרְעֻמָּת.

ז,ב השׁוֹכֵר אֶת הַסְּפִינָה וּפְרָקָה עֲלָיו
 בְּאֲמֻצַּע הַנָּמֶל - אֵין לוֹ עֲלָיו אֶלָּא תַרְעֻמָּת.
 השׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל וּמַת לוֹ מַת, אוֹ שֶׁאֲחֻזּוֹתוֹ
 חֲמָה - הָרִי אֵלוֹ שְׁמִין לוֹ. כִּיצַד שְׁמִין לוֹ?
 אִם הָיָה שָׂכִיר חֲדָשׁ - נוֹתְנִים לוֹ לְפִי
 שְׂכִירוֹתוֹ. קִבְּלָן - נוֹתְנִים לוֹ לְפִי קִבְּלָנוֹתוֹ.
 השׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְהִבְיָא שְׁלִיחוֹת מִמָּקוֹם
 לְמָקוֹם, וְהִלָּךְ וְלֹא הִבְיָא - נוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ
 מִשְׁלָם. השׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְהִבְיָא קָנִים
 וְדוֹקָנִים לְכָרִם, וְהִלָּךְ וְלֹא הִבְיָא - נוֹתֵן לוֹ

שְׂכָרוֹ מִשְׁלָם. השׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְהִבְיָא
 עֲנָבִים וְתַפּוּחִים וְדַרְמָסְקָנוֹת⁶ לַחֹלָה, וְהִלָּךְ
 וּמִצָּאוּ שְׁמַת, אוֹ שֶׁהִבְרִיא, לֹא יֹאמַר לוֹ:
 'טוֹל מָה שֶׁהִבְאֵת בְּשִׂכְרְךָ!', אֶלָּא נוֹתֵן לוֹ
 שְׂכָרוֹ מִשְׁלָם.

ז,ג השׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְחַרֵּשׁ - לֹא יֹאמַר
 לוֹ: בֹּא וְנַכֵּשׁ. לְנַכֵּשׁ - לֹא יֹאמַר לוֹ: בֹּא
 וְחַרוּשׁ. לְחַרֵּשׁ בְּשְׂדֵה זוֹ - לֹא יֹאמַר לוֹ: בֹּא
 וְחַרוּשׁ בְּשְׂדֵה אַחֲרָת. לְנַכֵּשׁ בְּשְׂדֵה זוֹ - לֹא
 יֹאמַר לוֹ: בֹּא וְנַכֵּשׁ בְּשְׂדֵה אַחֲרָת. שְׂכָרוֹ
 לְנַכֵּשׁ וְגַמַּר אֶת שְׂדֵהוּ - לֹא יֹאמַר לוֹ: בֹּא
 וְעַדֵּר שְׁתֵּי גִפְנִים. שְׂכָרוֹ לְעַדֵּר וְגַמַּר אֶת
 שְׂדֵהוּ - לֹא יֹאמַר לוֹ: בֹּא וְנַכֵּשׁ אֶת שְׁתֵּי
 גִפְנִים. גַּמַּר בְּחַרִּישׁוֹ הַיּוֹם - לֹא יֹאמַר לוֹ:
 בֹּא וְחַרוּשׁ בְּשְׂדֵה אַחֲרָת, שִׁיאֲמַר לוֹ: פְּרִינָס
 לִי מְלֹאכָה מִתּוֹךְ שְׁלָךְ אוֹ תָן לִי שְׂכָרִי בְּמָה
 שֶׁעֲשִׂיתִי. גַּמַּר נִכּוּשׁ בְּחִצּוֹת הַיּוֹם - לֹא
 יֹאמַר לוֹ: בֹּא וְנַכֵּשׁ בְּשְׂדֵה אַחֲרָת, שִׁיאֲמַר
 לוֹ פְּרִינָס לִי מְלֹאכָה [מִתּוֹךְ] שְׁלָךְ אוֹ תָן לִי
 שְׂכָרִי בְּמָה שֶׁעֲשִׂיתִי, וְכֵן הוּא שְׂגַמַּר חַרִּישׁוֹ
 בְּחִצֵּי הַיּוֹם - לֹא יֹאמַר לוֹ: הָרִינִי חוֹרֵשׁ
 בְּשְׂדֵה פְּלוּנִי. גַּמַּר אֶת נִכּוּשׁוֹ בְּחִצֵּי הַיּוֹם -
 לֹא יֹאמַר לוֹ: הָרִינִי מְנַכֵּשׁ עִמָּךְ בְּשְׂדֵה
 פְּלוּנִי, וְאִם הִתְנָה עֲלֵיהָ מִתְחִלָּה עַל מְנַת כֵּן
 - הָרִי זֶה מִתָּר. וְשִׂאִי בַעַל הַבַּיִת לְשִׁנּוֹתוֹ
 לְמְלֹאכָה קְלָה, אָבֵל לֹא לְמְלֹאכָה חֲמוּרָה.
 הֵא כִּיצַד? שְׂכָרוֹ לְנַכֵּשׁ בְּשְׂדֵהוּ, וְגַמַּר אֶת
 שְׂדֵהוּ, אוֹמֵר לוֹ מַדְעָתוֹ: בֹּא וְעַדֵּר שְׁתֵּי
 גִפְנִים. שְׂכָרוֹ לְעַדֵּר, וְגַמַּר אֶת שְׂדֵהוּ, אוֹמֵר
 לוֹ עַל כְּרָחוּ: בֹּא וְנַכֵּשׁ שְׁתֵּי גִפְנִים.

ז,ד השׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵלִים לַעֲשׂוֹת בְּתוֹךְ
 שְׁלוֹ, וְטְעוּ וְעָשׂוּ בְּתוֹךְ שְׁל חֲבֵרוֹ - הוּא
 נוֹתֵן לָהֶם שְׂכָרָן מִשְׁלָם, וְחוּזֵר וְנוֹטֵל מִבַּעַל
 הַבַּיִת מָה שֶׁהִנּוּ אוֹתוֹ. הָרֹאֵם בְּתוֹךְ שְׁלוֹ,
 וְהִלְכוּ וְעָשׂוּ בְּתוֹךְ שְׁל חֲבֵרוֹ, הוּא אֵין נוֹתֵן
 לָהֶם כְּלוּם, וְהֵן הוֹלְכִין וְנוֹטְלִים מִבַּעַל
 הַבַּיִת, מָה שֶׁהִנּוּ אוֹתוֹ.

⁶ פרי הכא מעיר דמשק ונקרא על שמה.

ז,ה השוכר את החמור והבריקה או נשתטתה - אינו חייב להעמיד לו חמור. מתה או שננטלה אנגריא - חייב להעמיד לו חמור. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם בדרך הליכתה נטלה - אינו חייב להעמיד לו חמור. אם שלא בדרך הליכתה נטלה - חייב להעמיד לו חמור. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: האומר לחברו שכור לי חמורך וארכב עליה מכאן ועד מקום פלוני והבריקה או נשתטתה - חייב להעמיד לו חמור. השוכר את הפועל ונודמנה לו אנגריא, לא יאמר: הרי זה לפניך! אלא נותן שכרו במה שעשה. המשכיר בהמה לחברו - לא ישנה לו את הבהמה. השכיר לו חמור - לא ישיבנו על הפרד. פרד - לא ישיבנו על הסוס. סוס - לא ישיבנו בקרון.

ז,ח גרדי שהניח נר בצד הבגד ודלק - חייב לשלם, מפני שהוא כנושא שכו. נפלה עליו מפלת, עד שלא נגמר מלאכתו - חייב. משנגמרה מלאכתו, אם הודיע לבעליו - פטור. ואם לאו - חייב. גמרו ונגנב או אבד, אם הודיע בו לבעליו - פטור. ואם לאו - חייב.

ז,ט אמר לו: 'חלוק אמרתי לך'. והוא אומר: 'טלית אמרת לי' - על בעל הבית להביא ראיה. רבי יהודה אומר: אם היה עושה אצל בעל הבית - יקבל בעל הבית את שלו. אצל אמן ובעל הבית נכנס ויוצא עליו - יקבל בעל הבית את שלו. אצל אמן ואין בעל הבית נכנס ויוצא עליו - אמן צריך להביא ראיה. אמר לו: סלע אמרתי לך, והוא אומר: שתיים אמרת לי, כל זמן שאצל אמן - בעל הבית צריך להביא ראיה. אצל בעל הבית ובתוך זמנו - אמן צריך להביא ראיה. אחר זמנו - גרדי נשבע ונוטל.

ז,י הנותן כליו לאמן לעשות לו ונגמרה מלאכתו, ונגנב או שאבד עד שלא נתקבל שכרו - הרי הוא כנושא שכו. משנתקבל שכרו - הרי הוא כשומר חנם. אימתי? בזמן שתבעו ואומר לו: בא וטול את שלך. לא תבעו ולא אמר לו: בא וטול את שלך, אף על פי שמתקבל שכרו - הרי הוא כנושא שכו. האומר לחברו: השאילני ואשאילך, שמור לי ואשמר לך - הרי הוא כשומר חנם, ואינו עליו כנושא שכו. אבא שאול אומר: מתר אדם להשכיר משכונו של עני בפחות, ושל עשיר - אין רשאי ליגע בו.

ז,ו השוכר את החמור להביא לתף חטין והביא ששה עשר שעורין - פטור. אם הוסיף על משאו - חייב. וכמה יוסיף על משאו ויהא חייב? סומכוס אומר משום רבי מאיר: קב לכתף, שלשה סאין לעגלה וספינה לפי מה שהיא. השוכר את החמור להרכיב איש - לא ירכיב אשה. אשה - מרכיב איש. להרכיב אשה - מרכיב אשה עליה, בין מצברת בין מיניקה. השוכר את החמור לרכב עליה - בעל הבית נותן כסותו ומזונותיו וכל כלי תשמישו. יתר על כן - חמר מעכב על ידו. חמר נותן שעורים ותבן ומזונותיו עד שמגיע ללינה, יתר על כן - בעל הבית מעכב על ידו. השוכר את החמור וטענו דברים האסורים, נטלם ממנו תרמין או מוכסין - חייב, ואם הודיעו שהוא מוכס כדרך המוכסין - פטור.

ז,ז שירא שהיתה במדבר, ונפל עליה גיס וטרפה - מחשבין לפי ממון ואין מחשבין לפי נפשות. ואם שלחו תיר לפניהם - אף מחשבין לפי נפשות, ואין משנין ממנהג הולכי שירא. ספינה שהיתה באה בים, ועמד עליה נחשול והקלו ממשאה - מחשבין לפי משאוי ואין מחשבין לפי נפשות, ואין הספינה משנין ממנהג הולכי

ויַדְבַּר י-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי:

זֹאת תִּהְיֶה תוֹרַת הַמְּצַרֵּעַ בְּיוֹם טְהַרְתּוֹ וְהוּבָא אֶל-הַכֹּהֵן:

דָּא תְּהִי אֲוִרִיתָא דְסִגִּירָא בְּיוֹמָא דְדְכוּתִיָּה וְיִתִּיתִי לְוַת כְּהֵנָּא:

זאת תהיה תורת המצורע וגומר – מלמד שאין מטהרין אותו בליקה.

וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל-מַחֲוִיץ לְמַחְנֶה וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא גִּיעַ-הַצָּרְעַת מִן-הַצָּרוּעַ:

וַיִּפּוֹק כְּהֵנָּא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיִּחְזִי כְּהֵנָּא וְהָא אִתְּסִי מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא מִן סְגִירָא:

אל מחוץ למחנה – חוץ לשלשה מחנות, שנשמלח שם בימי חלוטו.

וַצֹּוּהַ הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמַּטְהָר שְׁתֵּי-צַפְרִים חֲזִוֹת טְהוֹרוֹת וַעֲץ אֲרָז וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְאֵזֹב:

וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּא וַיִּסַּב לְדַמְדְּפֵי תַרְתִּין צַפְרִין חֲזִין דְּכִין וְאֵעָא דְאַרְזָא וְצִבְעָא זְהוּרִי וְאִיזוּבָא:

חֲזִוֹת – פָּרֶט לְטֵרְפוֹת. טְהוֹרוֹת – פָּרֶט לְעוֹף טָמֵא. לְפִי שֶׁהִנְגָּעִים בָּאֵין עַל לְשׁוֹן הָרֶעַ, שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה פְּטוּטֵי דְבָרִים, לְפִיכֹד הִזְקִקוּ לְטְהַרְתּוֹ צַפְרִים, שֶׁמִּפְּטוּטֵין תְּמִיד בַּצַּפְצוּף קוֹל. וַעֲץ אֲרָז – לְפִי שֶׁהִנְגָּעִים בָּאֵין עַל גְּסוֹת הָרוּחַ. וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְאֵזֹב – מֵהַ תְּקַנְתּוֹ וְיִתְרַפֵּא? יִשְׁפִּיל עֲצָמוֹ מִגְּאֻנְתּוֹ כְּתוֹלַעַת וְכֵאזוֹב. עֵץ אֲרָז – מִקַּל שֶׁל אֲרָז. וּשְׁנֵי תוֹלַעַת – לְשׁוֹן שֶׁל צֶמֶר צְבוּעַ זְהוּרִית.

וַצֹּוּהַ הַכֹּהֵן וַשְׁחֹט אֶת-הַצֶּפּוֹר הָאֶחָת אֶל-כְּלֵי-תְרֹשׁ עַל-מֵי חַיִּים:

וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּא וַיִּכּוֹס יַת צַפְרָא חֲדָא לְמָאן דְּחִסְרָא עַל מֵי מַבּוּעַ:

עַל מֵי חַיִּים – נוֹתֵן אוֹתָם תְּחִלָּה בְּכֵלִי, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה דָם צֶפּוֹר גַּפְרִי בָּהֶם; וְכֵמָּה הֵם? רַבִּיעִית.

אֶת-הַצֶּפּוֹר הַחֲמִיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת-עֵץ הָאֲרָז וְאֶת-שְׁנֵי הַתוֹלַעַת וְאֶת-הָאֵזֹב וְטָבַל אוֹתָם וְאֶת הַצֶּפּוֹר הַחֲמִיָּה בְּדָם הַצֶּפּוֹר הַשְּׁחֻטָּה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים:

יַת צַפְרָא חֲמִיָּה יִסַּב יַתָּה וְיַת אֵעָא דְאַרְזָא וְיַת צִבְעָא זְהוּרִי וְיַת אִיזוּבָא וְיִטְבּוֹל יַתְהוֹן וְיַת צַפְרָא חֲמִיָּה בְּדָמָא דְצַפְרָא דְנִכְיִסְתָּא עַל מֵי מַבּוּעַ:

אֶת הַצֶּפּוֹר הַחֲמִיָּה יִקַּח אֹתָהּ – מְלַמֵּד שֶׁאֵינּוּ אוֹגְדֵה עִמָּהֶם, אֲלֵא מִפְּרִישָׁה לְעַצְמָהּ יְכוּל כָּשֶׁם שֶׁאֵינָהּ בְּכֻלָּל אֲגֻדָּה, כֹּד לֹא תִהְיֶה בְּכֻלָּל טְבִילָה? תְּלֻמוּד לומר: וְטָבַל אוֹתָם וְאֶת הַצֶּפּוֹר הַחֲמִיָּה, הַחֲזִיר אֶת הַצֶּפּוֹר לְכֻלָּל טְבִילָה.

וְהִזָּה עַל הַמַּטְהָר מִן-הַצָּרְעַת שִׁבְעַת פְּעֻמִּים וְטָהְרוֹ וְשִׁלַּח אֶת-הַצֶּפּוֹר הַחֲמִיָּה עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה:

וַיִּדְּי עַל דְּמַדְּפֵי מִן סְגִירוּתָא שִׁבְעַת זְמַנִּין וַיִּדְּפִינִיהּ וַיִּשְׁלַח יַת צַפְרָא חֲמִיָּה עַל אִפִּי חַקְלָא:

וְכַבֵּס הַמַּטְהָר אֶת-בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת-כָּל-שְׁעָרוֹ וְרַחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר וְאֶחָר יָבֹוא אֶל-הַמַּחְנֶה וַיֵּשֶׁב מַחֲוִיץ לְאֶהְלוֹ שִׁבְעַת יָמִים:

וַיִּצְבַּע דְּמַדְּפֵי יַת לְבוּשׁוֹהִי וַיִּגְלַח יַת כָּל שְׁעָרֵיהּ וַיִּסְחִי בְּמַיָּא וַיִּדְּפִי וּבְתַר כֹּן יִיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא וַיִּתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁכַּנִּיהּ שִׁבְעָא יוֹמִין:

וַיֵּשֶׁב מַחֲוִיץ לְאֶהְלוֹ – מְלַמֵּד שֶׁאֲסוּר בְּתִשְׁמִישׁ הַמַּטָּה.

וְהָיָה בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי יִגְלַח אֶת-כָּל-שְׁעָרוֹ אֶת-רֵאשׁוֹ וְאֶת-זַקְנוֹ וְאֶת גְּבִת עֵינָיו וְאֶת-כָּל-שְׁעָרוֹ יִגְלַח וְכַבֵּס אֶת-בְּגָדָיו וְרַחַץ אֶת-בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָהַר:

וְהִי בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה יִגְלַח יַת כָּל שְׁעָרֵיהּ יַת רֵישִׁיהּ וְיַת דְּקַנְיָהּ וְיַת גְּבִינֵי עֵינֵיהּ וְיַת כָּל שְׁעָרֵיהּ יִגְלַח וַיִּצְבַּע יַת לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי יַת בְּשָׂרֵיהּ בְּמַיָּא וַיִּדְּפִי:

אֶת כָּל שְׁעָרוֹ וגומר – כָּלל וּפְרַט וְכֻלָּל, לְהַבִּיא כָּל מְקוֹם כְּפֹסֵם שְׁעָר וּנְרָאָה.

וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי-כִבְשִׁים תְּמִימִם וְכִבְשָׂה אַחַת בַּת-שָׁנָתָה תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן וְלָג אֶחָד שָׁמֶן:

וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסַּב תַּרְיִין אֲמָרִין שְׁלָמִין וְאֲמָרְתָּא חֲדָא בַת שְׁמָה שְׁלָמְתָא וְתִלְתָּא עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַׁח וְלוּגָא חַד דְּמִשְׁחָא:

וְכִבְשָׂה אַחַת – לַחֲטָאת. וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים – לְנִסְפֵי שְׁלֹשָׁה כִּבְשִׁים הֶלְלוּ; שְׁחַטְתּוֹ וְאֲשָׁמוֹ שֶׁל מְצָרַע טְעוּנִין נִסְכִּים. וְלָג אֶחָד שָׁמֶן – לַהֲזוֹת עֲלָיו שִׁבְעַת יָמִים, וְלָתֵן מִמֶּנּוּ עַל תְּנוּפֵךְ אֲנָנוּ, וּמִתָּן בְּהוֹנוֹת.

וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן הַמַּטְהָר אֶת הָאִישׁ הַמַּטְהָר וְאֹתָם לְפָנָי י-הוָה פֶּתַח אֶהְל מוֹעֵד:

וַיִּקִּים כְּהֵנָּא דְּמַדְּפֵי יַת גּוּבְרָא דְּמַדְּפֵי וְיִתְהוֹן גְּדָם יִי בְּתַרְעָא מִשְׁכַּן זְמַנָּא:

לפני ה' – בשער נקנור; ולא בעזרה עצמה, לפי שהוא מחסר כפורים.

ולקח הפתו את הפבש האחד והקריב אתו לאשם ואת-לג השמן והניף אתם תנופה לפני י-הוה: ויסב פהנא ית אמרא חדא ויקריב יתיה לאשמא וית לוגא דמשחא וירים יתהון ארמא קדם יי:

והקריב אתו לאשם – יקריבנו לתוך העזרה לשם אשם. והניף – שהוא טעון תנופה סי. והניף אתם – את האשם ואת הלג.

שני

ושחט את-הפבש במקום אשר ישחט את-החטאת ואת-העלה במקום הקדש פי כחטאת האשם הוא לפתו קדש קדשים הוא: ויפוס ית אמרא באתרא דיפוס ית חטאת וית עלתא באתר קודשא ארי כחטאת אשמא הוא לכהנא קודש קודשין הוא:

במקום אשר ישחט וגומר – על ירך המזבח בצפון. ומה תלמוד לומר? והלא כבר נאמר בתורת אשם, בפרשת 'צו את אהרן', שהאשם טעון שחיטה בצפון? – לפי שיצא זה מכלל אשמות לדון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדתו? לכה נאמר: ושחט... במקום אשר ישחט וגומר. פי כחטאת – פי ככל החטאות האשם הנה הוא לפתו, בכל עבודות התלויות בפתו – השנה אשם זה לחטאת; שלא תאמר: הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות, לנתן על תנוף ובהונות, לא יחא טעון ממן דמים ואמורים לגבי מזבח? לכה נאמר: פי כחטאת האשם הוא לפתו. יכול יחא דמו נתן למעלה כחטאת? תלמוד לומר וכוליה. בתורת פהנים.

ולקח הפתו מדם האשם ונתו הפתו על-תנוף און המטהר הימנית ועל-פתו ידו הימנית ועל-פתו רגלו הימנית: ויסב פהנא מדמא דאשמא ויתין פהנא על רום אודנא דמדפי דימינא ועל אליון ידיה דימינא ועל אליון רגליה דימינא:

תנוף – גדר אמצעי שבאון. ולשון תנוף לא נודע לי; והפותרים קורים לו טינורו"ם. פתו – גודל.

ולקח הפתו מלג השמן ויצק על-פה הפתו השמאלית: ויסב פהנא מלוגא דמשחא ויריק על ידא דכהנא דשמאלא:

וטבל הפתו את-אצבעו הימנית מן-השמן אשר על-כפו השמאלית והזה מן-השמן באצבעו שבע פעמים לפני י-הוה: ויטבול פהנא ית אצבעיה דימינא מן משחא דעל ידיה דשמאלא וידי מן משחא באצבעיה שבע זמנין קדם יי:

ומלתך השמן אשר על-כפו יתו הפתו על-תנוף און המטהר הימנית ועל-פתו ידו הימנית ועל-פתו רגלו הימנית על דם האשם: ומשאר משחא דעל ידיה יתין פהנא על רום אודנא דמדפי דימינא ועל אליון ידיה דימינא ועל אליון רגליה דימינא על דמא דאשמא:

והנותר בשמן אשר על-פה הפתו יתו על-ראש המטהר וכפר עליו הפתו לפני י-הוה: דמדפי ויכפר עלוהי פהנא קדם יי:

לפני ה' – כנגד בית קדשי הקדשים.

ועשה הפתו את-החטאת וכפר על-המטהר מטמאתו ואחר ישחט את-העלה: ויעביד פהנא ית חטאת ויכפר על דמדפי מסאובתיה ובתר כן יפוס ית עלתא:

והעלה הפתו את-העלה ואת-המנחה המזבחה וכפר עליו הפתו וטהר: ויסיק פהנא ית עלתא וית מנחתא למזבחה ויכפר עלוהי פהנא וידיפי:

ואת המנחה – מנחת נסכים של בהמה.

שלישי

ואם-ידל הוא ואין ידו משגת ולקח פבש אחד אשם לתנופה לכפר עליו ועשרון סלת אחד בלול בשמן למנחה ולג שמן: ואם מספן הוא ולית ידיה מדבקה ויסב אמר חד אשמא לארמא לכפרא עלוהי ועשרונא סולתא חד דפיל במשח למנחתא ולוגא דמשחא:

ועשורון סלת אחד – לכבש זה שהוא אחד, יביא עשורון אחד לנסכיו. ולג שמן – לתת ממנו על הבהונות; ושמן של נסכי המנחה לא הנזק הכתוב לפרש.

ושתי תרים או שני בני יונה אשר תשיג ידו והנה אחד חטאת והאחד עלה: ותרין שפנינין או תרין בני יונה דמתדביק ידיה ויהי חד חטאת וחד עלתא:

והביא אתם ביום השמיני לטהרתו אליהם אל פתח אהל מועד לפני י-הוה: וייתי יתהון ביום תמינא לזכותיה לות פהנא לתרע משפן זמנא לקדם יי:

ביום השמיני לטהרתו – שמיני לצפרים ולהנאת עץ ארז ואזוב ושני תולעת.

ולקח הפהו את כבש האשם ואת לג השמן והניף אתם הפהו תנופה לפני י-הוה: ויסב פהנא ית אמרא דאשמא וית לוגא דמשחא ויריס יתהון פהנא ארמא קדם יי:

ושחט את כבש האשם ולקח הפהו מדם האשם ונתן על תנוף אזור המטהר הימנית ועל ביהו ידו הימנית ועל ביהו רגלו הימנית: ויפוס ית אמרא דאשמא ויסב פהנא מדמא דאשמא ויתין על רום אודנא דמדפי דימינא ועל אליון ידיה דימינא ועל אליון רגליה דימינא:

ומן השמן יצק הפהו על כף הפהו השמאלית: ומן משחא ריק פהנא על ידא דכהנא דשמאלא:

והנה הפהו באצבעו הימנית מן השמן אשר על כפו השמאלית שבע פעמים לפני י-הוה: וידי פהנא באצבעיה דימינא מן משחא דעל ידיה דשמאלא שבע זמנין קדם יי:

ונתן הפהו מן השמן אשר על כפו על תנוף אזור המטהר הימנית ועל ביהו ידו הימנית ועל ביהו רגלו הימנית על מקום דם האשם: ויתין פהנא מן משחא דעל ידיה על רום אודנא דמדפי דימינא ועל אליון ידיה דימינא ועל אליון רגליה דימינא על אתר דמא דאשמא:

על מקום דם האשם – אפלו נתקנח הדם; למד שאין הדם גורם, אלא המקום גורם.

והנותר מן השמן אשר על כף הפהו יתן על ראש המטהר לכפר עליו לפני י-הוה: ודישתאר מן משחא דעל ידא דכהנא יתין על רישא דמדפי לכפרא עלוהי קדם יי:

ועשה את האחד מן התרים או מן בני יונה מאשר תשיג ידו: ויעביד ית חד מן שפניניא או מן בני יונה מדמתדביק ידיה:

את אשר תשיג ידו את האחד חטאת ואת האחד עלה עלה על המנחה וכפר הפהו על המטהר לפני י-הוה: ית דמתדביק ידיה ית חד חטאת וית חד עלתא על מנחתא וכפר פהנא על דמדפי קדם יי:

זאת תורת אשר בו נגע צרעת אשר לא תשיג ידו בטהרתו: דא אורייתא דביה מכתש סגירו דלא תדביק ידיה בדכותיה:

רביעי

פרשת צרעת הבית

וידבר י-הוה אל משה ואל אהרן לאמר: ומליל יי עם משה ולאהרן למימר:

כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתלי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם: ארי תיעלו לארעא דכנעו דאנא נהיב לכוון לאחסנא ואיתין מכתש סגירו בבית ארע אחסנתכוון:

ונתתי נגע צרעת – בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמורים מטמוניות של זקב בקירות פתיהם כל ארבעים שנה שקיו ישראל במדבר; ועל ידי הנגע נותן הבית ומוצאן.

ובא אשר לו הבית והגיד לפהו לאמר פנגע נראה לי בבית: וייתי דדיליה ביתא ויחוי לכהנא למימר פמכתשא אמתחי לי בביתא:

כַּנְגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת – אֶפְלוּ תִלְמִיד חֶכֶם, שִׂיּוּדָע וְשֶׁהוּא נֹגַע וְדַאי, לֹא יִפְסֹק דְבַר בְּרוּר לִזְמַר 'נִגַע נִרְאָה לִי', אֲלֵא "כַּנְגַע נִרְאָה לִי".

וְצִוְהָ הִפְתָּן וּפְנִי אֶת־הַבַּיִת בְּטָרִם יָבֵא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַנֶּגַע וְלֹא יִטְמָא כְּל־אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחַר כֵּן יָבֵא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַבַּיִת:
וּפְקִיד כְּהֵנָּה וַיִּפְנוּן ית בַּיִתָּא עַד לֹא יִיעוֹל כְּהֵנָּה לְמַחְזִי ית מַכְתְּשָׂא וְלֹא יִסְתַּאב כָּל דְּבַבִּיתָּא וּבְתַר כֵּן יִיעוֹל כְּהֵנָּה לְמַחְזִי ית בַּיִתָּא:

בְּטָרִם יָבֵא הַכֹּהֵן וְכוּלִיָּה – שְׁכַל זְמַן וְשָׂאִין כֹּהֵן נִזְקֵק לוֹ, אִין שְׁם תּוֹרַת טְמֵאָה. וְלֹא יִטְמָא כָּל אֲשֶׁר בַּבַּיִת – שְׂאֵם לֹא יִפְנֵהוּ וְיָבֵא הַכֹּהֵן וְיִרְאֶה אֶת הַנֶּגַע, נִזְקֵק לְהִסְגֵּר, וְכָל מַה שְּׁבַתּוּכוּ יִטְמָא. וְעַל מַה חֶסֶה תּוֹרָה? אִם עַל כְּלֵי שְׁטָף, יִטְבִּילֵם וְיִטְהַרוּ; וְאִם עַל אֲכִלִין וּמִשְׁקִין, יֵאָכְלֵם בִּימֵי טְמֵאָתוֹ. הֵא לֹא חֶסֶה תּוֹרָה אֲלֵא עַל כְּלֵי חֶרֶס, שְׂאִין לְהֵם טְהַרָּה בַּמִּקְוֵה.

וְרִאָּה אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירַת הַבַּיִת שֶׁקְּעָרוּרַת יְרַקְרִית אוֹ אֲדַמְדַּמַּת וּמְרַאֲיֵהוּ שְׁפַל מִן־הַקִּיר:
וַיִּחְזִי ית מַכְתְּשָׂא וְהָא מַכְתְּשָׂא בְּכוּתְלֵי בַיִתָּא פַחְתִּין יְרָקוּן אוֹ סַמְקוֹן וּמַחְזִיָּהוּן מִפְּדָּה מִן כּוּתְלָא:
שֶׁקְּעָרוּרַת – שׁוֹקְעוֹת בְּמְרַאֲיֵהוּ.

וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וְהִסְגִּיר אֶת־הַבַּיִת שְׁבַעֶת יָמִים:
וַיִּפּוֹק כְּהֵנָּה מִן בַּיִתָּא לְתַרַע בַּיִתָּא וַיִּסְגֵּר ית בַּיִתָּא שְׁבַעֶת יוֹמִין:

וַיֹּשֶׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וְרִאָּה וְהִנֵּה פְּשֵׁה הַנֶּגַע בְּקִירַת הַבַּיִת:
וַיִּתּוּב כְּהֵנָּה בְּיוֹמָא שְׂבִיעֵאָה וַיִּחְזִי וְהָא אוֹסִיף מַכְתְּשָׂא בְּכוּתְלֵי בַיִתָּא:

וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיַּחְלִצוּ אֶת־הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וְהַשְּׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל־מַתּוּץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טְמָא:
וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּה וַיִּשְׁלַפּוּן ית אֲבָנֵיָא דְּבָהוּן מַכְתְּשָׂא וַיִּרְמִזוּן יתָּהוּן לְמַבְרָא לְקַרְתָּא לְאַתְרַּם מְסַאב:

וַיַּחְלִצוּ אֶת הָאֲבָנִים – כְּתַרְגוּמוֹ: "וַיִּשְׁלַפּוּן"; וְשִׁלְטַם מְשִׁם, כְּמוֹ: "וַיַּחְלִצָה נַעֲלוֹ", לְשׁוֹן הַסֵּרָה. אֵל מְקוֹם טְמָא – מְקוֹם שְׂאִין טְהָרוֹת מִשְׁתַּמְּשׁוֹת שְׁם; לְמִדָּה הַכְּתוּב, שֶׁהָאֲבָנִים הִלְלוּ מִטְמְאוֹת מְקוֹמָן בְּעוֹדוֹן בּוֹ.

וְאֶת־הַבַּיִת יִקְצַע מִבַּיִת סָבִיב וְשִׁפְכוּ אֶת־הָעֶפְרָא אֲשֶׁר הִקְצִו אֶל־מַתּוּץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טְמָא:
וַיִּתְּ בַּיִתָּא יִקְלִפוּן מִגְזֵי סַחֲוֹר סַחֲוֹר וַיִּרְמִזוּן ית עֶפְרָא דְּקִלְפֵּי לְמַבְרָא לְקַרְתָּא לְאַתְרַּם מְסַאב:

יִקְצַע – רוֹדוּנִי"ר בְּלַעַז; וּבִלְשׁוֹן מִשְׁנֵה יֵשׁ הַרְבֵּה. **מִבַּיִת** – מִבְּפָנָיִם. **סָבִיב** – סְבִיבוֹת הַנֶּגַע. כְּתוּרַת כְּהֵנִים נִדְרָשׁ כֵּן, שִׁיִּקְלֵף הַטֵּיט וְשִׁסְבִּיב אֲבָנֵי הַנֶּגַע. **הִקְצִו** – לְשׁוֹן קָצָה; אֲשֶׁר קָצְעוּ בְּקִצּוֹת הַנֶּגַע סָבִיב.

וַיִּלְקַחוּ אֲבָנִים אַחֲרוֹת וְהִבִּיאוּ אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וְעֶפְרָא אַתְרַּם יִקַּח וַיִּטַּח אֶת־הַבַּיִת:
וַיִּסְבּוּן אֲבָנִין אַחֲרֵנִין וַיַּעֲלוּן בְּאַתְרַּם אֲבָנֵיָא וְעֶפְרָא אַחֲרָן יִסַּב וַיִּשׁוּעַ ית בַּיִתָּא:

וְאִם יִשׁוּב הַנֶּגַע וּפְרַח בַּבַּיִת אַחַר חֲלִץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאַתְרֵי הַקִּצּוֹת אֶת־הַבַּיִת וְאַתְרֵי הַטּוֹט:
וְאִם יִתּוּב מַכְתְּשָׂא וַיִּסְגִּי בְּבַיִתָּא בְּתַר דְּשִׁלְפֵּי ית אֲבָנֵיָא וּבְתַר דְּקִלְפֵּי ית בַּיִתָּא וּבְתַר דְּאַתְרֵיָּשׁע:

הַקִּצּוֹת – לְשׁוֹן 'הַעֲשׂוֹת', וְכֵן הַטּוֹט. אֲבָל חֲלִץ אֶת הָאֲבָנִים, מוֹסֵב הַלְשׁוֹן אֶל הָאֲדָם שֶׁחֲלָצוּ, וְהוּא מִשְׁקַל לְשׁוֹן כְּבֹד, כְּמוֹ 'כִּפֵּר', 'דָּבַר'. וְאִם יִשׁוּב הַנֶּגַע וְגוֹמֵר – יְכוּל חוֹר בּוֹ בַּיּוֹם יֵהָא טְמָא? תִּלְמוּד לִזְמַר "וַיֹּשֶׁב הַכֹּהֵן" פֶּס' לט, וְאִם יִשׁוּב: מַה 'שִׂיבָה' הַעֲמוּרָה לְהִלָּן – בְּסוּף שְׁבוּעָה, אִף 'שִׂיבָה' הַעֲמוּרָה כָּאן – בְּסוּף שְׁבוּעָה.

וְיָבֵא הַכֹּהֵן וְרִאָּה וְהִנֵּה פְּשֵׁה הַנֶּגַע בַּבַּיִת צִרְעַת מִמְּאֵרַת הוּא בַּבַּיִת טְמָא הוּא:
וַיִּיעוֹל כְּהֵנָּה וַיִּחְזִי וְהָא אוֹסִיף מַכְתְּשָׂא בְּבַיִתָּא סְגִירוֹת מַחְסָרָא הִיא בְּבַיִתָּא מְסַאב הוּא:

יָבֵא הַכֹּהֵן וְרִאָּה וְהִנֵּה פְּשֵׁה – יְכוּל לֹא יֵהָא חַחוּזָר טְמָא אֲלֵא אִם כֵּן פְּשֵׁה? נֶאֱמַר "צִרְעַת מִמְּאֵרַת" בְּבַתִּים וְנֶאֱמַר "צִרְעַת מִמְּאֵרַת" בְּבַגְדִים; מַה לְהִלָּן – טְמָא אֶת חַחוּזָר אִף עַל פִּי שְׂאִינוּ פּוֹשֵׁה, אִף כָּאן, טְמָא אֶת חַחוּזָר אִף עַל פִּי שְׂאִינוּ פּוֹשֵׁה. אִם כֵּן, מַה תִּלְמוּד לִזְמַר וְהִנֵּה פְּשֵׁה? אִין כָּאן מְקוֹמוֹ שֶׁל מְקָרָא זֶה; אֲלֵא "וְנִתְּץ אֶת הַבַּיִת" הִנֵּה לוֹ לְכַתֵּב אַחַר "וְאִם יִשׁוּב הַנֶּגַע וְרִאָּה וְהִנֵּה פְּשֵׁה". הֵא לֹא בָּא לְלַמֵּד אֲלֵא עַל נִגַע הָעוֹמֵד בְּעֵינָיו בְּשָׁבוּעַ רֵאשׁוֹן, וְכֵן בְּסוּף שְׁבוּעָה שְׁנִי וּמִצְאוּ שְׁפִשָּׁה, שְׁלֵא פִרְשׁ בּוֹ הַכְּתוּב לְמַעְלָה כְּלוּם בְּעוֹמֵד בְּעֵינָיו בְּשָׁבוּעַ רֵאשׁוֹן; וְלְמִדָּה כָּאן בְּפִשְׁיוֹן זֶה, שְׂאִינוּ מְדַבֵּר אֲלֵא בְּעוֹמֵד בְּרֵאשׁוֹן וּפְשֵׁה בְּשֵׁנִי. וְמַה יַּעֲשֶׂה לוֹ? יְכוּל יִתְצַנּוּ, כְּמוֹ שְׁסַמָּה לוֹ: "וְנִתְּץ אֶת הַבַּיִת"? תִּלְמוּד לִזְמַר "וַיֹּשֶׁב הַכֹּהֵן" וְכֵן הַכְּתוּב, נִלְמַד בִּיאָה מִשִּׂיבָה: מַה שִּׂיבָה – חוֹלֵץ וְקוֹצֵה וְטַח וְנִתְּץ לוֹ שְׁבוּעָה, אִף בִּיאָה – חוֹלֵץ וְקוֹצֵה וְטַח וְנִתְּץ לוֹ שְׁבוּעָה, וְאִם חוֹזֵר – נִתְּץ; לֹא חוֹזֵר, טְהוֹר. וּמִנֵּינן שְׂאֵם עֲמַד כְּזֶה וְכֵן, חוֹלֵץ וְקוֹצֵה וְטַח וְנִתְּץ לוֹ שְׁבוּעָה? תִּלְמוּד לִזְמַר "וְכֵן", "וְאִם בֹּא יָבֵא"; בְּמַה הַכְּתוּב מְדַבֵּר? אִם בְּפּוֹשֵׁה בְּרֵאשׁוֹן, הִרִי כְּבָר אֲמוּר; אִם בְּפּוֹשֵׁה בְּשֵׁנִי, הִרִי כְּבָר אֲמוּר! הֵא אִינוּ אֲמוּר, אֲלֵא אֶת שְׂבָא בְּסוּף שְׁבוּעַת רֵאשׁוֹן וְכֵן בְּסוּף שְׁבוּעַת שְׁנִי "וְרִאָּה וְהִנֵּה לֹא פְּשֵׁה"; זֶה הָעוֹמֵד, מַה יַּעֲשֶׂה לוֹ? יְכוּל יִפְטֹר וְיִלָּךְ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב כָּאן: "וְטַהַר הַכֹּהֵן אֶת הַבַּיִת"? תִּלְמוּד לִזְמַר: "כִּי נִרְפָּא הַנֶּגַע"; לֹא טְהַרְתִּי אֲלֵא אֶת הַרְפוּי. מַה יַּעֲשֶׂה לוֹ? בִּיאָה אֲמוּרָה לְמַעְלָה, וּבִיאָה אֲמוּרָה לְמַטָּה; מַה בְּעֵלְיוֹנָה – חוֹלֵץ וְקוֹצֵה וְטַח וְנִתְּץ לוֹ שְׁבוּעָה, דְּגַמֵּר

לה: זהו שיבה זהו ביאה, אף במתונה כן, כדאיתא בתורת פהגים. גמרו של דבר: אין נתיצה אלא בנגע החוזר אחר חליצה וקצוי וטיחה, ואין החוזר צריך פשויו. וסדר המקראות כן הוא: "ואם ישוב", "ונתץ". "והאכל בבית", "והאכל בביית". "ובא הפהו ורצה והנה פשה", ודבר הכתוב בעומד בראשון, שנותן לו שבוע שני להסגרו, ובסוף שבוע שני להסגרו בא ורצהו שפשה; ומה יעשה לו? חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע. חזר, נותץ; לא חזר – טעון צפרים, שאין בנגעים יותר משלשה שבועות. "ואם בא יבא" לסוף שבוע שני, "ורצה והנה לא פשה", מקרא זה בא ללמד בעומד בעיניו בראשון ובשני. ומה יעשה לו? יכול יטהרנו, כמשמעו של מקרא: "וטהר הפהו את הבית?" תלמוד לומר "כי נרפא הנגע", לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהקצה והוטח ולא חזר הנגע; אבל זה – טעון חליצה וקצוי וטיחה ושבוע שלישי. וכן המקרא נדרש: "ואם בא יבא" בשני "ורצה והנה לא פשה" – וטיחנו, ואין טיחה בלא חלוצ וקצוי; ו"אחרי הטוח את הבית – וטהר הפהו את הבית", אם לא חזר לסוף השבוע, "כי נרפא הנגע". ואם חזר, כבר פרש על החוזר שטעון נתיצה.

ויתרע ית ביתא ית אבנוהי וית אעוהי וית כל עפר ביתא ויפיק למברא לקרתא לאתר מסאב:

ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו ואת כל עפר הבית והוציא אל מחוץ לעיר אל מקום טמא:

ודיעול לביתא כל יומין דיסגר תיה יהי מסאב עד רמשא:

והבא אל הבית כל ימי הסגיר אתו וטמא עד הערב:

כל ימי הסגיר אתו – ולא ימים שקלף את נגעו. יכול שאני מוציא המקלט שקלף את נגעו? תלמוד לומר כל ימי. וטמא עד הערב – מלמד שאין מטמא בגדים. יכול אפלו שקה בכדי אכילת פרס? תלמוד לומר: "והאכל בבית וכבס את בגדיו". אין לי אלא אוכל, שוכב מנין? תלמוד לומר "והשוכב". אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין? תלמוד לומר "וכבס" "וכבס" רבה. אם כן, למה נאמר "אוכל ושוכב"? לתן שעור לשוכב כדי אכילת פרס.

ודישכוב בביתא יצבע ית לבושוהי ודייכול בביתא יצבע ית לבושוהי:

והשכב בבית וכבס את בגדיו והאכל בבית וכבס את בגדיו:

ואם מייעל ייעול כהנא ויתזי והא לא אוסיף מכתשא בביתא בטר דאתשע ית ביתא וינדי כהנא ית ביתא ארי אתסי מכתשא:

ואם בא יבא הפהו ורצה והנה לא פשה הנגע בבית אחרי הטח את הבית וטהר הפהו את הבית כי נרפא הנגע:

ויסב לדפאה ית ביתא תרמין צפרין ואעא דארנא וצבע זהורי ואיזובא:

ולקח לחטא את הבית שתי צפרים ועץ ארז ושני תולעת ואזב:

ויכוס ית צפרא חדא למאן דחסף על מי מבוע:

ושחט את הצפר האחת אל פלי חרשו על מים חיים:

ויסב ית אעא דארנא וית איזובא וית צבע זהורי וית צפרא חיתה ויטבול יתהון בדמא דצפרא דנכיסתא ובמי מבוע וידי לביתא שבע זמנין:

ולקח את עץ הארז ואת האזב ואת שני התולעת ואת הצפר החיה וטבל אתם בדם הצפר השחוטת ובמים החיים והנה אל הבית שבע פעמים:

וינדי ית ביתא בדמא דצפרא ובמי מבוע ובצפרא חיתה ובאעא דארנא ובאיזובא ובצבע זהורי:

וחטא את הבית בדם הצפור ובמים החיים ובצפר החיה ובעץ הארז ובאזב ובשני התולעת:

וישלח ית צפרא חיתה למברא לקרתא לאפי תקלא ויכפר על ביתא וינדי:

ושלח את הצפר החיה אל מחוץ לעיר אל פני השדה וכפר על הבית וטהר:

חמישי

דא אורייתא לכל מכתש סגירותא ולנתקא:

זאת התורה לכל נגע הצרעת ולנתק:

ולסגירות לבושא ולביתא:

ולצרעת הבגד ולבית:

ולעמקא ולעדנא ולבהרא:

ולשאת ולספחת ולבהרת:

להורית ביום הטמא וביום הטהור זאת תורת הצרעת: לאלפא ביום מסאבא וביום דכיא דא אורייתא דסגירותא:

להורית ביום הטמא וגומר – איזה יום מטהרו ואיזה יום מטמאו.

וינדבר י-הנה אל-משה ואל-אהרן לאמר: ומליל יי עם משה ולאהרן למימר:

דברו אל-בני ישראל ואמרתם אליהם איש איש פי יהיה זב מבשרו זכו טמא הוא: דאיב מבשריה דוביה מסאב הוא:

פי יהיה זב – יכול זב מפל מקום יהא טמא? תלמוד לומר מבשרו, ולא כל בשרו. אחר שחלק הכתוב בין בשר לבשר, וכתיב לדון: טמא בזב, וטמא בזבה; מה זבה, ממקום שהיא מטמאה טמאה קלה, גדה, מטמאה טמאה חמורה, זיבה – אף הזב, ממקום שמטמא טמאה קלה, קרי, מטמא טמאה חמורה, זיבה. זובו טמא – למד על הטפה שהיא מטמאה. זוב – דומה למי בצק של שעורין, ודחוי, ודומה ללכך ביצה המוזרת. שכבת זרע, קשור כלכן ביצה שאינה מוזרת.

ונאת תהיה טמאתו בזובו רר בשרו את-זובו או-התתים בשרו מזובו טמאתו הוא:

רר – לשון ריר, ושזב בשרו את זובו, כמו ריר שיוצא צלול. או התתים – שיוצא עב, וסותם את פי האמה, ונסתם בשרו מטפת זובו. זהו פשוטו. ומדרשו: מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר: "זב מבשרו... זובו טמא הוא"; ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר: "טמאתו בזובו רר בשרו את זובו או התתים בשרו מזובו טמאתו הוא". הא כיצד? שמים לטמאה, והשלישית מזקינתו לקרבן.

כל-המשפב אשר ישפב עליו הטמא וכל-הכלי אשר-ישב עליו יטמא: כל משפבא דישפוב עלוהי דובנא יהי מסאב וכל מאנא דיתיב עלוהי יהי מסאב:

כל המשפב – הראוי למשפב. יכול אפלו מניחד למלאכה אחרת? תלמוד לומר אשר ישפב: 'אשר שכב' לא נאמר, אלא 'אשר ישפב', המניחד תמיד לקר; יצא זה, שאומרים לו: עמד ונעשה מלאכתנו. אשר ישב – 'ישב' לא נאמר, אלא 'אשר ישב עליו' הזב, במניחד תמיד לקר.

ואיש אשר יגע במשפבו יכבס בגדיו ורתץ במים וטמא עדהערב: ויגבר דיקרב במשפביה יצבע לבושוהי ויסחי במיא ויהי מסאב עד רמשא:

ואיש אשר יגע במשפבו – למד על המשפב שחמור מן המגע: שנה נעשה אב הטמאה לטמא אדם לטמא בגדים; והמגע, שאינו משפב – אינו אלא ולד הטמאה, ואינו מטמא אלא אכליו.

והישב על-הכלי אשר-ישב עליו הזב יכבס בגדיו ורתץ במים וטמא עדהערב: ודיתיב על מאנא דיתיב עלוהי דובנא יצבע לבושוהי ויסחי במיא ויהי מסאב עד רמשא:

והישב על הכלי – אפלו לא נגע, אפלו עשרה כלים זה על זה, כלן מטמאין משום מושב, וכן במשפב.

והנגע בבשר הזב יכבס בגדיו ורתץ במים וטמא עדהערב: ודיקרב בבשר דובנא יצבע לבושוהי ויסחי במיא ויהי מסאב עד רמשא:

וכי ירק הזב בטהור וכתבס בגדיו ורתץ במים וטמא עדהערב: וכי ירק הזב בטהור – ונגע בו או נשאו, שהרק מטמא במשא.

וכל-המרפב אשר ירפב עליו הזב יטמא: וכל המרפב – אף על פי שלא ישב עליו, כגון התפוס של סרנא, שקורין ארצו, טמא משום מרפב; והאפר, שקורין אלוי"ש טמא טמאת מושב.

וכל-הנגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמא עדהערב ויהנושא אותם יכבס בגדיו ורתץ במים וטמא עדהערב: ודיטול יתהון יצבע לבושוהי ויסחי במיא ויהי מסאב עד רמשא:

וכל הנגע בכל אשר יהיה תחתיו – של זב. בא ולמד על המרפב, שיהא הנוגע בו טמא, ואין טעון כפוס בגדים; והוא חמר במשפב מבמרפב. והנושא אותם – כל האמור בענין הזב, זובו ורקו ושכבת זרעו ומימי רגליו והמשפב והמרפב, משאן מטמא אדם לטמא בגדים.

וְכָל אֲשֶׁר יִגַע-בּוֹ הַזָּב וַיִּדְוֶה לֹא-שִׁטְףָה בְּמַיִם וּכְבֹס בְּגַדָיו וְרַחֵץ בְּמַיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:

וְכָל דִּיקָרָב בֵּיה דּוּבְנָא וַיִּדְוְהֵי לֹא שִׁטְיָה בְּמַיָא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוּהֵי וַיִּסְחֵי בְּמַיָא וַיְהִי מְסָאָב עַד רַמְשָׂא:

וַיִּדְוֶה לֹא שִׁטְףָה בְּמַיִם – בְּעוֹד שְׁלֵא טָבַל מִטְּמֵאָתוֹ; וְאִפְלוּ פָסַק מִזּוּבּוֹ וְסָפַר שִׁבְעָה וּמְחָסַר טְבִילָה, מִטְּמֵא בְּכָל טְמֵאוֹתָיו. וְזֶה שֶׁהוֹצִיא הַפְּתוּב טְבִילַת גּוּפוֹ שֶׁל זָב בְּלִשׁוֹן שִׁטְיַת יָדָיִם, לְלַמֵּד שֶׁאֵין בֵּית הַסֵּתֵרִים טְעוֹן בֵּיאַת מַיִם, אֲלֵא אֲבָר הַגְּלוּי, כְּמוֹ הַיָּדָיִם.

וְכָל־יִתְרֹשׁ אֲשֶׁר־יִגַע-בּוֹ הַזָּב יִשְׁבֵּר וְכָל־כְּלִי־עֵץ יִשְׁטֹף בְּמַיִם:

וּמֵאֵן דְּחִסָּה דִּיקָרָב בֵּיה דּוּבְנָא יִתְבַּר וְכָל מֵאֵן דְּאָע יִשְׁטֹף בְּמַיָא:

וְכָלִי יִתְרֹשׁ אֲשֶׁר יִגַע בּוֹ הַזָּב – יְכוּל אֲפְלוּ נָגַע בּוֹ מֵאֲחֻרָיו? וְכוּלִיָּה, כְּדֹאִיתָא בְּתוֹרַת פְּהָגִים, עַד אֵיזְהוּ מַגְעוֹ שֶׁהוּא כְּכֹל, הֵגִי אוֹמֵר זֶה הַסֵּטוּ.

וְכִי־יִטְהַר הַזָּב מִזּוּבּוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהַרְתּוֹ וּכְבֹס בְּגַדָיו וְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ בְּמַיִם חַיִּים וְטָהַר:

וְאָרִי יִדְפֵי דּוּבְנָא מִדּוּבֵיהּ וַיִּמְנֵי לִיה שִׁבְעָא יוֹמִין לְדְכוּתֵיהּ וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוּהֵי וַיִּסְחֵי בְּשָׂרִיהּ בְּמֵי מְבוּעַ וַיִּדְפֵי:

וְכִי יִטְהַר – כְּשִׁיפְסֹק. שִׁבְעַת יָמִים לְטַהַרְתּוֹ – שִׁבְעַת יָמִים טְהוּרִים מִטְּמֵאֵת זִבְהָ, שְׁלֵא יִרְאֶה זוּב, וְכָלֵן רְצוּפִין.

וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח־לוֹ שְׁתֵּי תָרִים אֹו שְׁנַיִ בְּגֵי יוֹנָה וּבָא | לִפְנֵי יְ-הוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַנִּתְּנָם אֵל־הַפָּהָן:

וּבַיּוֹמָא תְּמִינָאָה יִסַּב לִיה תְּרִין שְׁפָנִינִין אֹו תְּרִין בְּגֵי יוֹנָה | לִפְנֵי יְ-הוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַנִּתְּנָם אֵל־הַפָּהָן:

וַעֲשֵׂה אִתְּם הַפֶּהָן אֶחָד חֲטָאֵת וְהָאֶחָד עֲלֶה וּכְפֹר עָלָיו הַפֶּהָן לִפְנֵי יְ-הוָה מִזּוּבּוֹ:

וַיַּעֲבִיד יְתַהוּן כְּהֵנָּא חַד חֲטָאֵת וְחַד עֲלֵתָא וַיִּכְפֹּר עֲלוּהֵי כְּהֵנָּא קָדָם יְיָ מִדּוּבֵיהּ:

שִׁרְשׁוּי

פְּרָשַׁת טוּמְאַת זָרַע

וְאִישׁ כִּי־תִצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת־זָרַע וְרַחֵץ בְּמַיִם אֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:

וְגַבְר אָרִי תַפּוּק מִנִּיה שִׁכְבַּת זָרְעָא וַיִּסְחֵי בְּמַיָא יַת כָּל בְּסָרִיָּה וַיְהִי מְסָאָב עַד רַמְשָׂא:

וְכָל־בְּגָד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יְהִיָּה עָלָיו שִׁכְבַּת־זָרַע וּכְבֹס בְּמַיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:

וְכָל לְבוּשׁ וְכָל מְשֻׁד דִּיהֵי עֲלוּהֵי שִׁכְבַּת זָרְעָא וַיִּצְטַבַּע בְּמַיָא וַיְהִי מְסָאָב עַד רַמְשָׂא:

וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אֵתָה שִׁכְבַּת־זָרַע וְרַחֲצוּ בְּמַיִם וְטָמְאוּ עַד־הָעֶרֶב:

וְאֵתָתָא דִּישְׁכּוּב גַּבְר יְתַה שִׁכְבַּת זָרְעָא וַיִּסְחוּן בְּמַיָא וַיְהוּן מְסָאָבִין עַד רַמְשָׂא:

וְרַחֲצוּ בְּמַיִם – גִּזְרַת מִלְךָ הִיא, שֶׁתְּטַמֵּא הָאִשָּׁה בְּבִיאָה. וְאֵין הַטַּעַם מִשּׁוּם נוֹגַע בְּשִׁכְבַּת זָרַע, שֶׁהָרִי מַגַּע בֵּית הַסֵּתֵרִים הוּא.

וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה זָבָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל־הַנֹּגַע בָּהּ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:

וְאֵתָתָא אָרִי תִהֵי דִּיבָא דָּם יְהִי זָבָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין תִּהֵי בְּרִיחּוּקָהּ וְכָל דִּיקָרָב בָּהּ יְהִי מְסָאָב עַד רַמְשָׂא:

כִּי תִהְיֶה זָבָה – יְכוּל מֵאֲחָד מְכָל אֲבָרֵיהָ? תְּלַמּוּד לֹמַר: "וְהִיא גֹלְתָה אֶת מְקוֹר דָּמֶיהָ"; וְאֵין דָּם מִטְּמֵא אֲלֵא הַבָּא מִן הַמְּקוֹר. דָּם יִהְיֶה זָבָה בְּבִשְׂרָהּ – אֵין זָבָה קְרוּי זוּב לְטַמֵּא, אֲלֵא אִם כֵּן הוּא אִדָּם. בְּנִדְתָּהּ – כְּמוֹ "וּמִתְבַּל יַנְדְּהוּ", שֶׁהִיא מְגַדָּה מִמַּגַּע כָּל אִדָּם. תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ – אֲפְלוּ לֹא רָאִתָּה אֲלֵא רָאִיָּה רֵאשׁוּנָה.

וְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ יִטְמָא וְכָל אֲשֶׁר־תִּשָּׁב עָלָיו יִטְמָא:

וְכָל דְּתִשְׁכּוּב עֲלוּהֵי בְּרִיחּוּקָהּ יְהִי מְסָאָב וְכָל דְּתִתִּיב עֲלוּהֵי יְהִי מְסָאָב:

וְכָל־הַנֹּגַע בְּמִשְׁכְּבָהּ יְכַבֵּס בְּגַדָיו וְרַחֵץ בְּמַיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:

וְכָל דִּיקָרָב בְּמִשְׁכְּבָהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוּהֵי וַיִּסְחֵי בְּמַיָא וַיְהִי מְסָאָב עַד רַמְשָׂא:

וְכָל־הַנֹּגַע בְּכָל־כְּלִי אֲשֶׁר־תִּשָּׁב עָלָיו יְכַבֵּס בְּגַדָיו וְרַחֵץ בְּמַיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:

וְכָל דִּיקָרָב בְּכָל מְאָנָא דְּתִתִּיב עֲלוּהֵי יִצְבַּע לְבוּשׁוּהֵי וַיִּסְחֵי בְּמַיָא וַיְהִי מְסָאָב עַד רַמְשָׂא:

וְאִם עַל־הַמִּשְׁכָּב הוּא אֹו עַל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־הוּא יֵשְׁבֶת־עָלָיו בְּנִגְעוֹ־בּוֹ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:

וְאִם עַל מִשְׁכָּבָא הוּא אֹו עַל מְאֵנָא דְהִיא יִתְבָּא עַלּוּהִי בְּמִקְרָבִיהָ בֵּיהּ יִהִי מְסָאב עַד רְמִישָׂא:

וְאִם עַל הַמִּשְׁכָּב הוּא – הַשּׁוֹכֵב אֹו הַיּוֹשֵׁב עַל מִשְׁכָּבָה אֹו עַל מוֹשְׁבָה, אֶפְלוּ לֹא נִגַע בּוֹ, אִף הוּא כְּדַת טְמֵאָה הַאֲמוּרָה בְּמִקְרָא הָעֵלְיוֹן, שְׁטַעוֹן כְּבוֹס בְּגָדִים. עַל הַכְּלִי – לְרִבּוֹת אֶת הַמְּרַכֵּב. בְּנִגְעוֹ בּוֹ יִטְמָא – אֵינּוּ מְדַבֵּר אֶלָּא עַל הַמְּרַכֵּב שֶׁנִּתְרַבֵּה מִ"עַל הַכְּלִי". בְּנִגְעוֹ בּוֹ יִטְמָא – וְאֵינּוּ שְׁטַעוֹן כְּבוֹס בְּגָדִים, שֶׁהַמְּרַכֵּב אֵינּוּ מַגְעוֹ מִטְמָא אָדָם לְטְמָא בְּגָדִים.

וְאִם שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ וַתְּהִי נֹדֶתָה עָלָיו וְיִטְמָא שְׁבַע־עֶת יָמִים וְכָל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא:

וְאִם מִשְׁכָּב יִשְׁכּוֹב גָּבֵר יִתָּה וַיְהִי רִיחּוּקָה עַלּוּהִי וַיְהִי מְסָאב שְׁבַע־עֶת יוֹמִין וְכָל מִשְׁכָּבָא דְיִשְׁכּוֹב עַלּוּהִי יִהִי מְסָאב:

וַתְּהִי נֹדֶתָה עָלָיו – יְכוּל יַעֲלֶה לְרַגְלָהּ, שְׂאֵם בָּא עָלֶיהָ בְּחֻמֵּישֵׁי לְנֹדֶתָה לֹא יִטְמָא אֶלָּא שְׁלִשָּׁה יָמִים כְּמוֹתָהּ? תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "וְיִטְמָא שְׁבַע־עֶת יָמִים"; וַיְהִי תְּלַמּוּד לּוֹמֵר וַתְּהִי נֹדֶתָה עָלָיו? מַה הִיא מְטַמְּאָה אָדָם וְכָלִי חָרָס, אִף הוּא מְטַמְּא אָדָם וְכָלִי חָרָס.

וְאִשָּׁה כִּי־יִזוּב זֹבֵב דָּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת־נֹדֶתָה אֹו כִּי־תִזוּב עַל־נֹדֶתָה כָּל־יְמֵי זֹבֵב טְמֵאָתָה כִּי־יָמִי נֹדֶתָה תִּהְיֶה טְמֵאָה הוּא:

וְאִתְתָּא אַרְיִי דְזוּב דְזוּב דָּמָה יוֹמִין סְגִיָּאִין בְּלֹא עֵדָן רִיחּוּקָה אֹו אַרְיִי תְדוּב עַל רִיחּוּקָה כָּל יוֹמֵי דְזוּב סְאוּבְתָהּ כִּי־יָמֵי רִיחּוּקָה תְּהִי מְסָאבָא הִיא:

יָמִים רַבִּים – שְׁלִשָּׁה יָמִים. בְּלֹא עֵת נֹדֶתָה – אַחַר שֶׁיִּצְאֹו שְׁבַע־עֶת יָמֵי נֹדֶתָה. אֹו כִּי תִזוּב – אֶת שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הַלְלוּ. עַל נֹדֶתָה – מִפְּלֵג מִנֹּדֶתָה יוֹם אֶחָד, זֹו הִיא זָבָה, וּמִשְׁפֹּטָה חָרוּץ בְּפִרְשָׁה זֹו. וְלֹא כְּדַת הַנֶּדֶה; שְׁזוֹ טְעוּנָה סְפִירַת שְׁבַע־עֶת נְקִיָּים וְקָרְבָן, וְהַנֶּדֶה אֵינָה טְעוּנָה סְפִירַת שְׁבַע־עֶת נְקִיָּים, אֶלָּא "שְׁבַע־עֶת יָמִים תִּהְיֶה בְּנֹדֶתָה", בֵּין רוּאָה בֵּין שְׂאֵינָה רוּאָה. וְנִרְשָׁו בְּפִרְשָׁה זֹו אַחַד עֶשֶׂר יוֹם שְׁבִיִן סוּף גְּדָה לְתַחֲלַת גְּדָה, שְׁכָל שְׁלִשָּׁה רְצוּפִין שְׁתַּרְאָה בְּאַחַד עֶשֶׂר יוֹם הַלְלוּ תִּהְיֶה זָבָה.

כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל־יְמֵי זֹבָה כְּמִשְׁכָּב נֹדֶתָה יִהְיֶה־גֵּלָה וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא יְהִיָּה כְּטְמֵאָת נֹדֶתָה:

כָּל מִשְׁכָּבָא דְתִשְׁכּוֹב עַלּוּהִי כָּל יוֹמֵי דְזוּבָה כְּמִשְׁכָּב רִיחּוּקָה יִהִי לָהּ וְכָל מְאֵנָא דְתַתִּיב עַלּוּהִי מְסָאב יִהִי כְּסוּאָבַת רִיחּוּקָה:

וְכָל־הַנּוֹגֵעַ בָּם יִטְמָא וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:

וְכָל דְיִקְרַב בְּהוֹן יִהִי מְסָאב וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחֵי בְּמֵיָא וַיְהִי מְסָאב עַד רְמִישָׂא:

וְאִם־טָהַרָה מִזוּבָה וְסִפְרָה לָהּ שְׁבַע־עֶת יָמִים וְאַחַר תִּטְהַר:

וְאִם דְּכִיָּאֵת מְדוּבָה וַתִּמְנִי לָהּ שְׁבַע־עֶת יוֹמִין וּבְתַר כֵּן תִּדְפִי:

שְׁבִיעִי

וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִקַּח־לָהּ שְׁתֵּי תַרְיָם אֹו שְׁנַיִ בְּגֵי יוֹגָה וְהִבִּיאָה אוֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:

וּבַיּוֹמָא תְּמִינָאָה תִסַּב לָהּ תַרְיָן שְׁפָנִינִין אֹו תַרְיָן בְּגֵי יוֹגָה וַתִּתִּי יִתְהוֹן לִנְת כְּהֵנָא לְתַרַע מִשְׁכָּן זְמָנָא:

וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה וְכִפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לְפָנָי י־הִנֵּה מִזֹּב טְמֵאָתָה:

וַיַּעֲבִיד כְּהֵנָא יֵת חַד חֲטָאָה וַיֵּת חַד עֹלָתָא וַיִּכְפֹּר עֲלֶיהָ כְּהֵנָא קָדָם יִי מְדוּב סְאוּבְתָהּ:

וְהִזְרַתֶּם אֶת־בְּגֵי־יִשְׂרָאֵל מִטְמֵאָתָם וְלֹא יִמָּתוּ בְּטְמֵאָתָם בְּטְמֵאָתָם בְּטְמֵאָם אֶת־מִשְׁפָּנֵי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם:

וַתַּפְּרִשׁוּן יֵת בְּגֵי יִשְׂרָאֵל מִסּוּאָבְתָהוֹן וְלֹא יָמוּתוּן בְּסוּאָבְתָהוֹן בְּסוּאָבְתָהוֹן יֵת מִשְׁכָּנֵי דְבִינֵיהוֹן:

וְהִזְרַתֶּם – אֵינּוּ נִזְרָה אֶלָּא פְּרִישָׁה, וְכֵן: "נִזְרוּ אַחֲוֹר"; וְכֵן: "נִזְרוּ אֶחָיו". וְלֹא יָמָתוּ בְּטְמֵאָתָם – הָרִי הַכְּרַת שֶׁל מְטַמְּא מְקַדָּשׁ קְרוּי מִיתָה.

זֹאת תֹּרַת הַזָּב וְאֲשֶׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׁכַבְתָּ־זָרַע לְטְמֵאָה־בָּהּ:

זֹא אוֹרִיתָא דְזוּבָנָא וְדַתְפוּק מַגִּיָּה שְׁכַבְתָּ זָרַעָא לְאַסְתָּאבָא בַּהּ:

זֹאת תֹּרַת הַזָּב – בַּעַל רֵאזָה אַחַת; וּמַהוּ תוֹרַתוֹ? – וְאֲשֶׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׁכַבְתָּ־זָרַע – הָרִי הוּא כְּבַעַל קָרִי, טְמָא טְמֵאָת עָרַב.

וְהִדְוָה בְּנֹדֶתָהּ וְהִזָּב אֶת־זוּבּוֹ לְזָכָר וְלְנִקְבָהּ וְלֹא־יִשׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טְמֵאָה:

וְלִדְסוּאָבְתָהּ בְּרִיחּוּקָה וְלִדְדָאִיב יֵת דְזוּבִיהָ לְדָכָר וְלִנּוּקָבָא וְלִגְבַר דְיִשְׁכּוֹב עִם מְסָאבְתָא:

וְהִזָּב אֶת זוּבּוֹ – בַּעַל שְׁמֵי רֵאזִיּוֹת וּבַעַל שְׁלֵשׁ רֵאזִיּוֹת, שְׁתוֹרַתָן מְפֹרָשֶׁת לְמַעְלָה.

כֹּה וַאִישׁ יִשְׂרָאֵל נִשְׁבַּע בַּמִּצְפָּה לֵאמֹר אִישׁ
 מִמֶּנּוּ לֹא־יִתֵּן בְּתוֹ לְבַנְיָמִן לְאִשָּׁה׃ וַיָּבֹא הָעָם
 בֵּית־אֵל וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עַד־הָעֶרֶב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים
 וַיִּשְׁאוּ קוֹלָם וַיִּבְכוּ בְּכִי גָדוֹל׃ וַיֹּאמְרוּ לָמָּה
 י־הוּא אֶל־לִהְיִי יִשְׂרָאֵל הִיְתָה זֹאת בְּיִשְׂרָאֵל
 לְהַפְקֵד הַיּוֹם מִיִּשְׂרָאֵל שֵׁבֶט אֶחָד׃ וַיְהִי
 מִמְּחֹרָת וַיִּשְׁפִּימוּ הָעָם וַיִּבְנוּ־שָׁם מִזְבֵּחַ
 וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וּשְׁלָמִים׃ וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי
 אֲשֶׁר לֹא־עָלָה בַקֶּהֶל מִכֹּ־ל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־
 י־הוּא כִּי הִשְׁבוּעָה הַגְּדוֹלָה הִיְתָה לְאִשָּׁר לֹא־
 עָלָה אֵלָיו־הוּא הַמִּצְפָּה לֵאמֹר מוֹת יוּמָת׃
 וַיִּנְחְמוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵימִן אָחִיו וַיֹּאמְרוּ
 נִגְדַע הַיּוֹם שֵׁבֶט אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל׃ מִחֵנֶעֱשָׂה
 לָהֶם לְנֹתְרִים לְנָשִׁים וְאִנְחֵנוּ נִשְׁבַּעְנוּ בִּי־הוּא
 לְבִלְתִּי יִתֵּן־לָהֶם מִבְּנוֹתֵינוּ לְנָשִׁים׃ וַיֹּאמְרוּ
 מִי אֶחָד מִשִּׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לֹא־עָלָה אֶל־
 י־הוּא הַמִּצְפָּה וְהִנֵּה לֹא בֹא־אִישׁ אֶל־הַמִּתְחַנֶּה
 מִיָּבֵישׁ גִּלְעָד אֶל־הַקֶּהֶל׃ וַיִּתְּפַקֵּד הָעָם וְהִנֵּה
 אִין־שָׁם אִישׁ מִיּוֹשְׁבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד׃ וַיִּשְׁלַחוּ־שָׁם
 הָעֵדָה שְׁנַיִם־עֶשְׂרֵן אֲלֵה אִישׁ מִבְּנֵי הַחִיל וַיִּצְווּ
 אוֹתָם לֵאמֹר לָכוּ וְהַכִּיתֶם אֶת־יּוֹשְׁבֵי יָבֵשׁ
 גִּלְעָד לְפִי־חָרֵב וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף׃ וַיְזַח הַדָּבָר
 אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כֹ־ל־זָכָר וְכֹל־אִשָּׁה יָדַעַת מִשְׁכַּב־
 זָכָר תַּחְרִימוּ׃ וַיִּמְצְאוּ מִיּוֹשְׁבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד
 אַרְבַּע מֵאוֹת נְעָרָה בְּתוּלָה אֲשֶׁר לֹא־יָדְעָה
 אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר וַיָּבֹאוּ אוֹתָם אֶל־הַמִּתְחַנֶּה
 שְׁלַח אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ פְּנֵעוּ׃ וַיִּשְׁלַחוּ כֹ־ל־הָעֵדָה
 וַיְדַבְּרוּ אֶל־בְּנֵי בְנֵימִן אֲשֶׁר בְּסֹלַע רַמּוֹן

וַיִּקְרְאוּ לָהֶם שָׁלוֹם׃ וַיִּשְׁׁב בְּנֵימִן בְּעַת הַחַיָּא
 וַיִּתְּנוּ לָהֶם הַנָּשִׁים אֲשֶׁר חָיו מִנְשֵׁי יָבֵשׁ גִּלְעָד
 וְלֹא־מִצְאוּ לָהֶם כֶּן׃ וְהָעָם נָחַם לְבַנְיָמִן כִּי־
 עָשָׂה י־הוּא פָּרִץ בְּשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמְרוּ
 זָקְנֵי הָעֵדָה מִחֵנֶעֱשָׂה לְנֹתְרִים לְנָשִׁים כִּי־
 נִשְׁמְדָה מִבְּנֵימִן אִשָּׁה׃ וַיֹּאמְרוּ יִרְשָׁת פְּלִיטָה
 לְבַנְיָמִן וְלֹא־יִמָּחַה שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל׃ וַאֲנַחְנוּ
 לֹא נוֹכַל לְתֵת־לָהֶם נָשִׁים מִבְּנוֹתֵינוּ כִּי־נִשְׁבַּעוּ
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲרוּר נִתָּן אִשָּׁה לְבַנְיָמִן׃
 וַיֹּאמְרוּ הִנֵּה חֲגִי־הוּא פְּשָׁלוּ מִיָּמִים | יְמִימָה
 אֲשֶׁר מִצְפּוֹנָה לְבֵית־אֵל מִזְרַחַה הַשָּׁמֶשׁ
 לְמִסְלָה הָעֵלָה מִבֵּית־אֵל שְׁכֵמָה וּמִגֹּב
 לְלִבְנָה׃ וַיִּצְוּ וַיִּצְווּ אֶת־בְּנֵי בְנֵימִן לֵאמֹר לָכוּ
 וְאַרְבַּתֶּם בְּכַרְמִים׃ וַאֲרֵאִיתֶם וְהִנֵּה אִם־לִצְאוּ
 בְּנוֹת־שִׁילוֹ לְחֹל בַּמְּחֹלּוֹת וַיִּצְאֶתֶם מִן־
 הַכַּרְמִים וְחִטַּפְתֶּם לָכֶם אִישׁ אִשְׁתּוֹ מִבְּנוֹת
 שִׁילוֹ וְהִלַּכְתֶּם אֶרֶץ בְּנֵימִן׃ וְהָלַח כִּי־יָבֹאוּ
 אֲבוֹתֶם אוֹ אַחֵיהֶם לְרוֹב לְרִיב | אֵלֵינוּ וְאִמְרֵנוּ
 אֵלֵיהֶם חֲנוּנוּ אוֹתָם כִּי לֹא לָקַחְנוּ אִישׁ אִשְׁתּוֹ
 בַּמְּלַחְמָה כִּי לֹא אַתֶּם נָתַתֶּם לָהֶם בְּעַת
 תְּאֻשָּׁמוּ׃ וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי בְנֵימִן וַיִּשְׁאוּ נָשִׁים
 לְמִסְפָּרָם מִן־הַמְּחֹלּוֹת אֲשֶׁר גִּזְלוּ וַיִּלְכוּ
 וַיֵּשְׁבוּ אֶל־נַחֲלָתָם וַיִּבְנוּ אֶת־הָעָרִים וַיֵּשְׁבוּ
 בָּהֶם׃ וַיִּתְּחַלְכוּ מִשָּׁם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּעַת הַחַיָּא
 אִישׁ לְשִׁבְטוֹ וּלְמִשְׁפַּחְתּוֹ וַיִּצְאוּ מִשָּׁם אִישׁ
 לְנַחֲלָתוֹ׃ בְּיָמִים הָהֵם אִין מַלְךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ
 חַיָּשׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה׃

סֵפֶר שְׁמוּאֵל

זֶ-בָּאוֹת בְּשִׁלַּח וְשָׁם שְׁנֵי בְנֵי־עֹלֵי תְּפִלָּה
 וּפְנֵחָם פְּחָנִים לִי־הוּא׃ וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּזְבַּח
 אֶלְקָנָה וְנָתַן לְפָנָה אִשְׁתּוֹ וְלִכְל־פְּנִיָּה
 וּבְנוֹתֶיהָ מְנוֹת׃ וְהִלַּחַה יִתֵּן מָנָה אַחַת אֲפִים
 כִּי אֶת־חֲנָה אָחָב וַי־הוּא סָגַר רַחֲמָה׃ וְכַעֲסָתָה
 צָרְתָה גַם־פָּעַם בְּעֵבֹר הָרַעְמָה כִּי־סָגַר י־הוּא

א וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִן־הַרְמָתִים צוֹפִים מִהַר
 אֲפָרַיִם וְשִׁמּוֹ אֶלְקָנָה בֶן־יִרְחָם בֶּן־אֱלִיהוּא בֶן־
 תַּחִי בֶן־צוֹפ אֲפָרַתִּי׃ וְלוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים שָׁם אַחַת
 חֲנָה וְשָׁם חַשְׁנִית פְּנָנָה וַיְהִי לְפָנָה יְלָדִים
 וְלַחֲנָה אִין יְלָדִים׃ וְעָלָה הָאִישׁ הַהוּא מְעִירוֹ
 מִיָּמִים יְמִימָה לְהַשְׁתַּחֲוֹת וְלִזְבַּח לִי־הוּא

בְּעַד רַחֲמֶיהָ: וְכֵן יַעֲשֶׂה שָׁנָה בְּשָׁנָה מִדֵּי עֲלֹתָהּ
בְּבֵית יְיָ—הִזָּה כֵּן תִּכְעַסְנָה וְתִבְכֶּה וְלֹא תֹאכַל:
וַיֹּאמֶר לָהּ אֱלֹקֶינָה אִישָׁה חֲנָה לָמָּה תִּבְכִּי
וְלָמָּה לֹא תֹאכְלִי וְלָמָּה יִרַע לְבָבְךָ הַלּוֹא אֲנֹכִי
טוֹב לָךְ מִעֲשָׂרָה בָּנִים: וַתִּקַּם חֲנָה אַחֲרָי
אֲכָלָה בְּשֹׁלָה וְאַחֲרָי שָׂתָה וְעַלִּי חִבְהִן יֵשֶׁב עָלַי
חֲכַפָּא עַל־מִזְוֹת חֵיבֵל יְיָ—הִזָּה: וְהָיָא מֵרַת
נִפְשׁ וְתִתְפַּלֵּל עָלַי—הִזָּה וּבִכָּה תִּבְכֶּה: וַתִּדְרֹר
נָדָר וַתֹּאמֶר יְיָ—הִזָּה צְ—בְּאוֹת אִם־רָאָה תִּרְאֶה |
בְּעֵינַי אֲמַתְךָ וּזְכַרְתִּנִּי וְלֹא־תִשְׁכַּח אֶת־אֲמַתְךָ
וְנִתְתָּה לְאֲמַתְךָ זֶרַע אֲנָשִׁים וְנִתְתִּינוּ לִי—הִזָּה
כֹּל־יָמַי חַיִּיו וּמִזֹּרָה לֹא־יַעֲלֶה עַל־רֹאשׁוֹ:
וְהָיָה כִּי הִרְבֵּתָה לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי יְיָ—הִזָּה וְעַלִּי
שִׁמְרֵ אֶת־פִּיהָ: וְחֲנָה הָיָא מִדְּבַרְתַּת עַל־לִבָּהּ רַק
שְׂפָתֶיהָ נִעֲוֹת וְקוֹלָהּ לֹא יִשְׁמָע וַיִּחְשְׁבֶהָ עָלַי
לְשִׁפְרָה: וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי עַד־מִתִּי תִשְׁתַּבְּרִין
חֲסִירֵי אֶת־יִינוֹךְ מִעֲלֶיךָ: וַתַּעַן חֲנָה וַתֹּאמֶר לֹא
אֲדֹנָי אִשָּׁה קִשְׁת־רוּחַ אֲנֹכִי וַיִּין וְשֹׁכֵר לֹא
שָׁתִיתִי וְאֶשְׂפָד אֶת־נַפְשִׁי לִפְנֵי יְיָ—הִזָּה: אֱלֹהֵי־
תַתִּין אֶת־אֲמַתְךָ לִפְנֵי בַת־בְּלִיעֵל כִּי־מֵרַב
שִׁיחֵי וּבְעַסֵּי דְבַרְתִּי עַד־חֲנָה: וַיַּעַן עָלַי וַיֹּאמֶר
לְכִי לְשִׁלּוֹם וְאֶל־לְחֵי יִשְׂרָאֵל יִתֵּן אֶת־שִׁלְתְּךָ
אֲשֶׁר שְׂאֵלְתָּ מִעַמּוֹ: וַתֹּאמֶר תִּמְצָא שְׂפַחְתְּךָ
חֵן בְּעֵינֶיךָ וְתִלְךָ הָאִשָּׁה לְדַרְבָּה וְתֹאכַל וּפְנִיָּה
לֹא־הִיוּ־לָהּ עוֹד: וַיִּשְׁכַּמוּ בַּבֶּקֶר וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ
לִפְנֵי יְיָ—הִזָּה וַיִּשְׁכְּבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּיתָם חֲרָמְתָה
וַיִּדַע אֱלֹקֶינָה אֶת־חֲנָה אֲשֶׁתּוֹ וַיִּזְבְּרָה יְיָ—הִזָּה:
וַיְהִי לְתַקְפוֹת חַיִּימוֹם וַתַּחַר חֲנָה וַתִּלְדַּךְ כֵּן
וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שְׁמוּאֵל כִּי מִי—הִזָּה שְׂאֵלְתִיו:
וַיַּעַל הָאִישׁ אֱלֹקֶינָה וּבְלִיבֵיתוֹ לִזְבֹּחַ לִי—הִזָּה
אֶת־זִבְחַ חַיִּימוֹם וְאֶת־נְדָרוֹ: וְחֲנָה לֹא עֲלֹתָהּ
כִּי־אִמְרָה לְאִישָׁה עַד וַיִּגְמַל הַנַּעַר וַחֲבָאֲתִיו
וַנִּרְאֶה אֶת־פְּנֵי יְיָ—הִזָּה וַיֵּשֶׁב שָׁם עַד־עוֹלָם:
וַיֹּאמֶר לָהּ אֱלֹקֶינָה אִישָׁה עָשִׂי הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ
שְׂבִי עַד־גֹּמְלֶךָ אֲתוֹ אֲךָ יָקָם יְיָ—הִזָּה אֶת־דְּבָרוֹ

וַתֵּשֶׁב הָאִשָּׁה וַתִּינַק אֶת־בְּנֹהָ עַד־גֹּמְלָהּ אֲתוֹ:
וַתַּעֲלֶהּוּ עִמָּה כַּאֲשֶׁר גִּמְלָתוֹ בְּפָרִים שְׁלֹשָׁה
וְאִיפָּה אַחַת קָמַח וְנָבֵל וַיִּין וַתִּבְאֶחֶוּ בֵּית־
יְיָ—הִזָּה שְׁלוֹ וְהַנַּעַר נָעַר: וַיִּשְׁחַטּוּ אֶת־הַפָּר
וַיָּבֹאוּ אֶת־הַנַּעַר אֶל־עָלַי: וַתֹּאמֶר כִּי אֲדֹנָי חַי
נִפְשֶׁךָ אֲדֹנָי אֲנִי הָאִשָּׁה הַנְּצַבְתָּ עִמָּכָה בְּזָה
לְהִתְפַּלֵּל אֱלֹהֵי—הִזָּה: אֱלֹהֵי־הַנַּעַר הִזָּה הִתְפַּלֵּלְתִּי
וַיִּתֵּן יְיָ—הִזָּה לִי אֶת־שְׂאֵלְתִי אֲשֶׁר שְׂאֵלְתִי
מִעַמּוֹ: וְגַם אֲנֹכִי הִשְׂאֵלְתֶהוּ לִי—הִזָּה כֹּל־
הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה הוּא שְׂאוּל לִי—הִזָּה וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ
שָׁם לִי—הִזָּה:

ב וַתִּתְפַּלֵּל חֲנָה וַתֹּאמֶר עָלַי לִבִּי כִּי—הִזָּה
רַבָּה קָרַנִּי כִּי—הִזָּה רַחֵם פִּי עַל־אֲזִיבֵי כִּי
שְׂמַחְתִּי בִישׁוּעַתְךָ: אֲיִין־קָדוֹשׁ כִּי—הִזָּה כִּי אֲיִין
בְּלִתְךָ וְאֲיִין צוּר פֶּאֶ—לְחַיִּינוּ: אֱלֹהֵי־תַרְפוּ תִדְבְּרוּ
גְּבַחָה גְּבַחָה יֵצֵא עֵתְךָ מִפִּיכֶם כִּי אֵל דְּעוֹת
יְיָ—הִזָּה וְלֹא וְלֹא נִתְבַּנּוּ עַלְלוֹת: קִשְׁתָּ גְּבָרִים
חַתִּימִם וְנִכְשָׁלִים אֲזָרוּ חֵיל: שְׁבַעִים בְּלָחֶם
נִשְׁפְּרוּ וְרַעֲבִים חִדְלוּ עַד־עֲקָרָה יִלְדָה שְׂבַעָה
וְרַבַּת בָּנִים אֲמַלְלָה: יְיָ—הִזָּה מִמּוֹת וּמְחִיָּה
מוֹרִיד שְׂאוּל וַיַּעַל: יְיָ—הִזָּה מוֹרִישׁ וּמְעַשִּׂיר
מִשְׁפִּיל אֶת־מְרוֹמָם: מְקִימִם מִעַפָּר דָּל מֵאֲשַׁפַּת
יָרִים אֲבִיוֹן לְחַוְשִׁיב עַם־נְדִיבִים וּכְפֹא כְּבוֹד
יִנְחַלֵּם כִּי לִי—הִזָּה מְצַקֵּי אָרֶץ וַיִּשְׁתַּעַל עֲלֵיהֶם
תִּבְלֵ: רַגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמֹר וְרַשְׁעִים בַּחֲשָׁד יִדְמוּ
כִּי־לֹא בִכַח יִגְבַר־אִישׁ: יְיָ—הִזָּה יַחַתּוּ מְרִיבֵי
עָלוּ בַשָּׁמַיִם יִרְעֵם יְיָ—הִזָּה יִדִּין אֶפְסֵי־אָרֶץ
וַיִּתֵּן־עֵז לְמַלְכּוֹ וַיִּרַם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ: וַיִּלְךָ
אֱלֹקֶינָה חֲרָמְתָה עַל־בֵּיתוֹ וְהַנַּעַר הָיָה מְשִׁרַת
אֶת־יְיָ—הִזָּה אֶת־פְּנֵי עָלֵי חִבְהִן: וּבְנֵי עָלֵי בְנֵי
בְּלִיעֵל לֹא יִדְעוּ אֶת־יְיָ—הִזָּה: וּמִשְׁפַּט חִבְהִימִם
אֶת־הָעָם כֹּל־אִישׁ זָבַח זָבַח וּבָא נָעַר חִבְהִן
כְּבִשָׁל חֲבָשָׁר וְחַמְזֹלָג שְׁלֹשׁ חֲשָׁנִים בְּיָדוֹ:
וְהִכָּה בְּפִיזֹר אִוּ בְּיָדוֹ אִוּ בְּקַלְחַת אִוּ בְּפִיזֹר
כֹּל אֲשֶׁר יַעֲלֶה חַמְזֹלָג יִקַּח חִבְהִן כֹּן בְּכַח יַעֲשִׂי

לְכַל־יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים שָׁם בְּשִׁלְחָה: ַגַּם בְּטָרִם
יִקְטְרוּן אֶת־הַחֶלֶב וּבָא | נָעַר הַכֹּהֵן וְאָמַר
לְאִישׁ הַזֶּבֶח תִּנַּח בְּשָׂר לְצִלּוֹת לַכֹּהֵן וְלֹא־יִקַּח
מִמֶּנּוּ בָּשָׂר מִבְּשָׁל כִּי אִם־חַי: ַּוַיֹּאמֶר אֵלָיו
הָאִישׁ קִטְר יִקְטְרוּן כִּי־זֶם הַחֶלֶב וְקַח־לָךְ כַּאֲשֶׁר
תֹּאמְרָה נִפְשֶׁךָ וְאָמַר לֹא לוֹ כִּי עָתָה תִּתֵּן וְאִם־
לֹא לְקַחְתִּי בַחֲזָקָה: ַוַתְּהִי חַטָּאת הַנִּעָרִים
גְּדוּלָה מְאֹד אֶת־פָּנָי י- הוֹחַ כִּי נֶאֱצַו הָאֲנָשִׁים
אֶת מִנְחַת י- הוֹחַ: ַוַשְׂמוּאֵל מְשַׁרְתַּת אֶת־פָּנָי
י- הוֹחַ נָעַר חֲנוּר אֶפּוֹד בֶּד: ַוַּמְעִיל קִטָּן
תַּעֲשֶׂה־לּוֹ אֲמֹן וְהַעֲלֵתָה לוֹ מִיָּמִים יְמוּמָה
בְּעִלּוֹתָהּ אֶת־אִשָּׁה לְזִבְחַת אֶת־זִבְחַת חַיִּים:
ַוַיְבָרֶךְ עָלָי אֶת־אֶלְקִנָּה וְאֶת־אִשְׁתּוֹ וְאָמַר יִשָּׁם
י- הוֹחַ לְךָ זֶרַע מִן־הָאִשָּׁה הַזֹּאת תַּחַת הַשָּׂאֵלָה
אֲשֶׁר שָׂאֵל לִי- הוֹחַ וְהִלְכּוּ לְמִקְוָמוֹ: ַכִּי־פָקַד
י- הוֹחַ אֶת־יְהוָה וַתַּהַר וַתֵּלֵד שְׁלֹשָׁה־בָנִים
וַשְׁתֵּי בָנוֹת וַיְגַדֵּל הַנֶּעַר שְׂמוּאֵל עִם־י- הוֹחַ:
ַּוַעֲלִי זָקֵן מְאֹד וְשָׁמַע אֶת כֹּל־אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן
בְּנָיו לְכַל־יִשְׂרָאֵל וְאֵת אֲשֶׁר־יִשְׁכַּבּוּן אֶת־
הַנָּשִׁים הַצ- בָּאוֹת פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ַּוַיֹּאמֶר
לָהֶם לָמָּה תַעֲשׂוּן כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי
שׁוֹמֵעַ אֶת־דְּבָרֵיכֶם רָעִים מֵאֵת כֹּל־הָעָם אֵלֶּה:
ַּאֵל בְּנָי כִּי לֹא־טוֹבָה הַשְׁמָעָה אֲשֶׁר אֲנֹכִי
שׁוֹמֵעַ מִעֲבָרִים עִם־י- הוֹחַ: ַּאִם־יִחַטָּא אִישׁ
לְאִישׁ וּפְלִלּוֹ א- לָהִים וְאִם לִי- הוֹחַ יַחַטָּא־אִישׁ
מִי וַתִּפְלַל־לוֹ וְלֹא יִשְׁמָעוּ לְקוֹל אָבִיהֶם כִּי־חָפֵץ
י- הוֹחַ לְחַמִּיתָם: ַוַתִּנְעַר שְׂמוּאֵל חֶלֶךְ וַיְגַדֵּל
וְטוֹב גַּם עִם־י- הוֹחַ וְגַם עִם־אֲנָשִׁים: ַּוַיֵּבֵא
אִישׁ־א- לָהִים אֶל־עָלָי וַיֹּאמֶר אֵלָיו כַּהֵן אָמַר
י- הוֹחַ תִּנְגַּלָּה נִגְלִיתִי אֶל־בֵּית אָבִיךָ בַּחַיּוֹתָם
בְּמַצָּרִים לְבֵית פְּרַעֲהָ: ַּוַיִּבְחַר אֹתוֹ מִכָּל־
שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל לִי לַכֹּהֵן לְעִלּוֹת עַל־מִזְבְּחִי
לְהַקְטִיר קִטְרַת לְשֹׁאת אֶפּוֹד לְפָנָי וְאֶתִּנַּח
לְבֵית אָבִיךָ אֶת־כֹּל־אֲשֵׁי בְנָי יִשְׂרָאֵל: ַּלָּמָּה
תִּבְעָטוּ בְּזִבְחִי וּבְמִנְחָתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי מֵעוֹן

וַתִּכְבַּד אֶת־בְּנֵיךָ מִלְּפָנָי לְהַכְרִיאָכֶם מִרֵּאשִׁית
כֹּל־לְמִנְחַת יִשְׂרָאֵל לְעַמִּי: ַלָּכֵן נָאִם־י- הוֹחַ
א- לְהִי יִשְׂרָאֵל אָמַר אֶמְרָתִי בֵּיתְךָ וּבֵית
אָבִיךָ יִתְחַלְּכוּ לְפָנָי עַד־עוֹלָם וְעַתָּה נָאִם־
י- הוֹחַ חָלִילָה לִי כִּי־מִכְבְּדִי אֲכַבֵּד וּבְנָי יִקְלוּ:
ַּהֲנִיחַ יָמִים בָּאִים וְגִדְעָתִי אֶת־זֶרַעְךָ וְאֶת־זֶרַע
בֵּית אָבִיךָ מִחַיּוֹת זָקֵן בְּבֵיתְךָ: ַּוַהֲפַטְתָּ צָר
מֵעוֹן כָּכָל אֲשֶׁר־יִיטִיב אֶת־יִשְׂרָאֵל וְלֹא־יִהְיֶה
זָקֵן בְּבֵיתְךָ כֹּל־לְחַיִּים: ַּוְאִישׁ לֹא־אֲכָרִית לָךְ
מִעַם מִזְבְּחִי לְכִלּוֹת אֶת־עֵינֶיךָ וְלֹאֲדֹיב אֶת־
נִפְשֶׁךָ וְכָל־מִרְבֵּית בֵּיתְךָ יָמוּתוּ אֲנָשִׁים: ַּוַיְוַחֲד
לְךָ הָאוֹת אֲשֶׁר יָבֵא אֶל־שָׁנָי בְּנֵיךָ אֶל־חִפְנָי
וּפִינָחַם כִּי־זֶם אֶחָד יָמוּתוּ שְׁנֵיהֶם: ַּוַתְּקוּמוּתִי
לִי כֹהֵן נֶאֱמָן כַּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי וּבְנִפְשִׁי יַעֲשֶׂה
וּבְנִיתִי לוֹ בֵּית נֶאֱמָן וְהַתְּחַלֵּךְ לְפָנָי־מְשִׁיחִי
כֹּל־לְחַיִּים: ַּוַחַיָּה כֹּל־לְחַנּוּתָר בְּבֵיתְךָ יָבֹא
לְהַשְׁתַּחֲוֹת לוֹ לְאַגְוֶרַת פֶּסֶף וּכְפָר־לֶחֶם וְאָמַר
סִפְחָנִי נָא אֶל־אַחַת הַפְּחָנוֹת לְאַכֵּל פֶּתַל־לֶחֶם:

ג וַתִּנְעַר שְׂמוּאֵל מְשַׁרְתַּת אֶת־י- הוֹחַ לְפָנָי עָלָי
וַדְּבַר־י- הוֹחַ הָיָה יָקָר בְּיָמִים הָהֵם אֵין חֲזוֹן
נִפְרָץ: ַּוַיְהִי כִּי־זֶם הַחַיָּה וְעָלָי שָׁכַב בְּמִקְוָמוֹ
וְעֵינָיו חֲחָלוּ כִּהְיוֹת לֹא יוֹכֵל לִרְאוֹת: ַּוַיָּר
א- לָהִים טָרָם יִכְפָּה וּשְׂמוּאֵל שָׁכַב בַּחִיבָל
י- הוֹחַ אֲשֶׁר־שָׁם אֲרוֹן א- לָהִים: ַּוַיִּקְרָא י- הוֹחַ
אֶל־שְׂמוּאֵל וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי: ַּוַיִּרֶץ אֶל־עָלָי וַיֹּאמֶר
הֲנִנִּי כִּי־קָרָאת לִי וַיֹּאמֶר לֹא־קָרָאתִי שׁוֹב
שָׁכַב וַיִּלָּךְ וַיִּשְׁכַּב: ַּוַיִּסַּף י- הוֹחַ קָרָא עוֹד
שְׂמוּאֵל וַיִּקַּם שְׂמוּאֵל וַיִּלָּךְ אֶל־עָלָי וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי
כִּי קָרָאת לִי וַיֹּאמֶר לֹא־קָרָאתִי בְנָי שׁוֹב
שָׁכַב: ַּוּשְׂמוּאֵל טָרָם יָדַע אֶת־י- הוֹחַ וְטָרָם
וַיִּלָּךְ אֵלָיו דְּבַר־י- הוֹחַ: ַּוַיִּסַּף י- הוֹחַ קָרָא־
שְׂמוּאֵל בְּשִׁלּוּשֵׁת וַיִּקַּם וַיִּלָּךְ אֶל־עָלָי וַיֹּאמֶר
הֲנִנִּי כִּי קָרָאת לִי וַיִּבֶן עָלָי כִּי י- הוֹחַ קָרָא
לְנֶעַר: ַּוַיֹּאמֶר עָלָי לְשְׂמוּאֵל לָךְ שָׁכַב וְחַיָּה
אִם־יִקְרָא אֵלָיךָ וְאָמַרְתָּ דְּבַר י- הוֹחַ כִּי שָׁמַעַ

עבדך ויִלְךָ שְׂמוּאֵל וַיִּשְׁכַּב בְּמִקְוֹמוֹ׃ וַיָּבֹא
י-הוָה וַיִּתְיַצֵּב וַיִּקְרָא כַּפְעַם-כַּפְעַם שְׂמוּאֵל
שְׂמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל דִּבֶּר כִּי שָׁמַע עֲבָדְךָ׃
וַיֹּאמֶר י-הוָה אֶל-שְׂמוּאֵל הֲנֵה אֲנֹכִי עֹשֶׂה
דָּבָר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כֹּל-שָׁמְעוּ תִצְלִינָה שְׁתִּי
אֲזִינוּ׃ בַּיּוֹם הַהוּא אָקוּם אֶל-עָלְי אֶת כֹּל-
אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל-בֵּיתוֹ תַחַל וְכֹלָה׃ וַהֲגַדְתִּי לוֹ
כִּי-שָׁפַט אֲנִי אֶת-בֵּיתוֹ עַד-עוֹלָם בְּעוֹן אֲשֶׁר-
יָדַע כִּי-מִקְלָלִים לָהֶם בָּנָיו וְלֹא כִתָּה בָּם׃ וְלִכֹּן
נִשְׁפַּעְתִּי לְבַיִת עָלְי אִם-יִתְכַפֵּר עוֹן בֵּית-עָלְי
בְּזֹבַח וּבִמְנַחַח עַד-עוֹלָם׃ וַיִּשְׁכַּב שְׂמוּאֵל עַד-
הַבֶּקֶר וַיִּפְתַּח אֶת-דִּלְתוֹת בֵּית-י-הוָה וַשְׂמוּאֵל
יָרָא מִחֲגִזֵּד אֶת-הַמְּרֹאָה אֶל-עָלְי׃ וַיִּקְרָא עָלְי
אֶת-שְׂמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל בְּנִי וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי׃
וַיֹּאמֶר מָה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלֶיךָ אֶל-נָא
תְּבַחַד מִמֶּנִּי כֹה יַעֲשֶׂה-לְךָ א-לֹהִים וְכֹה יוֹסִיף
אִם-יִתְבַּחַד מִמֶּנִּי דָבָר מִכֹּל-לִי הַדָּבָר אֲשֶׁר-דִּבַּר
אֵלֶיךָ׃ וַיִּגְדֵּלֹ שְׂמוּאֵל אֶת-כֹּל-לִי הַדְּבָרִים וְלֹא
כִתָּד מִמֶּנּוּ וַיֹּאמֶר י-הוָה הוּא הַטּוֹב בְּעֵינָיו
יַעֲשֶׂה׃ וַיִּגְדֵּל שְׂמוּאֵל וַי-הוּהוּ הָיָה עִמּוֹ וְלֹא-
חָפִיל מִכֹּל-לִי דִבְרָיו אַרְצָה׃ וַיִּדַּע כֹּל-לִי-יִשְׂרָאֵל
מִדָּן וְעַד-בָּאָר שִׁבְעַת כִּי נֶאֱמַן שְׂמוּאֵל לְנָבִיא
לִי-הוּהוּ׃ וַיִּסָּף י-הוָה לְהִרְאֶה בְשִׁלָּה כִּי-נִגְלָה
י-הוָה אֶל-שְׂמוּאֵל בְּשִׁלּוֹ בְּדָבָר י-הוָה׃

ד וַיְהִי דְבַר-שְׂמוּאֵל לְכָל-יִשְׂרָאֵל וַיֵּצֵא יִשְׂרָאֵל
לְקִרְאֵת פְּלִשְׁתִּים לְמִלְחָמָה וַיַּחֲנוּ עַל-הָאָבֶן
הָעֶזְרָה וּפְלִשְׁתִּים חָנוּ בְּאֶפְק׃ וַיַּעֲרְכוּ פְּלִשְׁתִּים
לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל וַתִּפְשַׁשׁ הַמִּלְחָמָה וַיִּגְנַף יִשְׂרָאֵל
לְבָנָי פְּלִשְׁתִּים וַיָּבֹו בַּמַּעֲרֹכָה בַשָּׂדֶה כְּאַרְבַּעַת
אַלְפִים אִישׁ׃ וַיָּבֹא הָעָם אֶל-הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמְרוּ
זָקְנֵי יִשְׂרָאֵל לָמָּה נִגְנַפְנוּ י-הוָה הַיּוֹם לְבָנָי
פְּלִשְׁתִּים נִקְחָה אֶלֵינוּ מִשְׁלָח אֶת-אַרְוֹן בְּרִית
י-הוָה וַיָּבֹא בְּקַרְבָּנוּ וַיִּשְׁעֲנוּ מִפָּנָי אֲבִינּוּ׃
וַיִּשְׁלַח הָעָם שְׁלָח וַיִּשְׁאוּ מִשָּׁם אֶת אַרְוֹן
בְּרִית-י-הוָה צ-בָאוֹת יִשְׁכַּב הַפְּרָכִים וְשָׁם שְׁנֵי

בְּנֵי-עָלְי עִם-אַרְוֹן בְּרִית הָא-לֹהִים חֲפָנִי
וּפִינָחָם׃ וַיְהִי כִבּוֹא אַרְוֹן בְּרִית-י-הוָה אֶל-
הַמַּחֲנֶה וַיִּרְעוּ כָל-יִשְׂרָאֵל תְּרוּעָה גְדוֹלָה וַתֵּהָם
הָאָרֶץ׃ וַיִּשְׁמְעוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת-קוֹל הַתְּרוּעָה
וַיֹּאמְרוּ מָה קוֹל הַתְּרוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת
כְּמַחֲנֶה הַעֲבָרִים וַיִּדְעוּ כִּי אַרְוֹן י-הוָה כָּאֵל
הַמַּחֲנֶה׃ וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי אָמְרוּ כָּאֵל
א-לֹהִים אֶל-הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמְרוּ אִזּוּ לָנוּ כִּי לֹא
הִיְתָה כְּזֹאת אֶתְמוּל שְׁלָשָׁם׃ אִזּוּ לָנוּ מִי
יִצְיָלָנוּ מִיַּד הָא-לֹהִים הָאֲדִירִים הָאֵלֹהִה אֵלֹהֵת הָם
הָא-לֹהִים הַמְּפִים אֶת-יִמְצָרִים בְּכָל-מַכָּה
בַּמַּדְבָּר׃ הַתְּחִזְקוּ וַחֲיוּ לְאַנְשֵׁים פְּלִשְׁתִּים כֹּן
תַּעֲבְדוּ לְעֲבָרִים כְּאֲשֶׁר עֲבַדְוּ לָכֶם וַחֲיוּתֶם
לְאַנְשֵׁים וְנִלְחַמְתֶּם׃ וַיִּלְחַמוּ פְּלִשְׁתִּים וַיִּגְנַף
יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּסוּ אִישׁ לְאַחֲלָיו וַתְּהִי הַמַּכָּה גְדוֹלָה
מְאֹד וַיִּפֹּל מִיִּשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים אֶלְפֵי רִגְלָי׃ וַאֲרְוֹן
א-לֹהִים נִלְקַח וּשְׁנֵי בְנֵי-עָלְי מָתוּ חֲפָנִי
וּפִינָחָם׃ וַיִּרְץ אִישׁ-בְּנִימָן מִהַמַּעֲרֹכָה וַיָּבֹא
שָׁלַח בַּיּוֹם הַהוּא וּמַדִּיּו קָרְעִים וְאַדְמָה עָלְי
רֹאשׁוֹ׃ וַיָּבֹא וַהֲנֵה עָלְי יֹשֵׁב עַל-הַכֶּסֶּא יַד
דָּרָךְ מַעֲצָה כִּי-יְהִי לְבֹו חֵרֵד עַל אַרְוֹן
הָא-לֹהִים וַהֲאִישׁ כָּאֵל לְחַגִּיד בָּעִיר וַתִּזְעַק
כֹּל-לִי הָעִיר׃ וַיִּשְׁמַע עָלְי אֶת-קוֹל הַצִּעֲקָה
וַיֹּאמֶר מָה קוֹל הַחֲמוֹן הַזֶּה וַהֲאִישׁ מֵחֵר וַיָּבֹא
וַיִּגַּד לְעָלְי׃ וְעָלְי בְּרִית-שְׁעִים וּשְׂמֹנֶה שָׁנָה
וְעֵינָיו לָמָּה וְלֹא יָכוֹל לְרֹאוֹת׃ וַיֹּאמֶר הָאִישׁ
אֶל-עָלְי אֲנֹכִי הַכָּא מִן-הַמַּעֲרֹכָה וְאַלְי מִן-
הַמַּעֲרֹכָה נִסְתִּי הַיּוֹם וַיֹּאמֶר מֵהֲיָה הַדָּבָר
כְּנִי׃ וַיִּעַן הַמַּבְּשָׁר וַיֹּאמֶר נָם יִשְׂרָאֵל לְבָנָי
פְּלִשְׁתִּים וְגַם מִגְּפָה גְדוֹלָה הִיְתָה בָּעָם וְגַם-
שְׁנֵי בָנָי מָתוּ חֲפָנִי וּפִינָחָם וְאַרְוֹן הָא-לֹהִים
נִלְקַחְתָּ׃ וַיְהִי כִּתְּחִבּוּרָו אֶת-אַרְוֹן הָא-לֹהִים
וַיִּפֹּל מִעַל-הַכֶּסֶּא אֲחֻרָיִת בָּעֵד | יַד הַשַּׁעַר
וַתִּשְׁבֵּר מִפְּרָקָתוֹ וַיָּמָת כִּי-זָקֵן הָאִישׁ וְכִבְד
וַהֲוֹא שָׁפַט אֶת-יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה׃ וְכִלְתּוּ

אֶשֶׁת־פִּינְחָס הָרָה לָלֶת וַתִּשְׁמַע אֶת־הַשְּׂמוּעָה
אֶל־הַלְקָח אַרְוֹן הָאֵל־לְהִים וּמֵת חַמִּיָּה וְאִישָׁהּ
וַתִּכְרַע וַתֵּלֶד פִּינְחָס־כֹּהֵן עָלֶיהָ צָרִיחַ׃ וּבָעֵת
מוֹתָהּ וַתִּדְבַּרְנָה הַנְּצֻבֹת עָלֶיהָ אֶל־תִּירָאֵי פִי
בֶן יִלְדֹתָ וְלֹא עָנְתָה וְלֹא־שָׁתָה לִפְנֵי׃ וַתִּקְרָא
לְנֶעֱר אֶיב־כּוֹד לֵאמֹר גָּלָה כְּבוֹד מִיִּשְׂרָאֵל אֶל־
הַלְקָח אַרְוֹן הָאֵל־לְהִים וְאֶל־חַמִּיָּה וְאִישָׁהּ׃
וַתֹּאמֶר גָּלָה כְּבוֹד מִיִּשְׂרָאֵל פִּי נִלְקַח אַרְוֹן
הָאֵל־לְהִים׃

ח וּפְלִשְׁתִּים לָקְחוּ אֶת אַרְוֹן הָאֵל־לְהִים וַיִּבְאֵהוּ
מֵאֲבֹן הָעֶזְרָא אֲשֶׁדְּוֹדָה׃ וַיִּקְחוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־
אַרְוֹן הָאֵל־לְהִים וַיִּבְאֵוּ אֹתוֹ בֵּית דָּגוֹן וַיִּצְיֵנוּ
אֹתוֹ אֲצֵל דָּגוֹן׃ וַיִּשְׁכְּמוּ אֲשֶׁדְּוֹדִים מִמִּצְרַיִם
וַהֲנִיחַ דָּגוֹן נָפֶל לְפָנָיו אֶרְצָה לְפָנָיו אַרְוֹן י־הוּא
וַיִּקְחוּ אֶת־דָּגוֹן וַיִּשְׁכְּמוּ אֹתוֹ לְמִקְוֵמוֹ׃ וַיִּשְׁכְּמוּ
בְּפָקֹד מִמִּצְרַיִם וַהֲנִיחַ דָּגוֹן נָפֶל לְפָנָיו אֶרְצָה
לְפָנָיו אַרְוֹן י־הוּא וְרֹאשׁ דָּגוֹן וּשְׁתֵּי פָפוֹת
יָדָיו בְּרִתּוֹת אֶל־הַמִּפְתָּן רַק דָּגוֹן נִשְׁאָר עָלָיו׃
עַל־כֵּן לֹא־יִדְרְכּוּ כַּהֲנֵי דָגוֹן וְכֹל־לִיְהוָה
בֵּית־דָּגוֹן עַל־מִפְתָּן דָּגוֹן בְּאֲשֶׁדְּוֹד עַד הַיּוֹם
הַזֶּה׃ וַתִּכְבֹּד יַדֵּי־הוּא אֶל־הָאֲשֶׁדְּוֹדִים וַיִּשְׁכְּמוּ
וַיִּדּוּ אֹתָם בַּעֲפָלִים בְּטַחֲרִים אֶת־אֲשֶׁדְּוֹד וְאֶת־
גְּבוּלֶיהָ׃ וַיִּרְאוּ אַנְשֵׁי־אֲשֶׁדְּוֹד פִּי־כֶן וַאֲמָרוּ
לֹא־יֵשֵׁב אַרְוֹן אֵל־לְהִי יִשְׂרָאֵל עִמָּנוּ פִּי־קִשְׁתָּהּ
יָדוֹ עָלֵינוּ וְעַל דָּגוֹן אֵל־לְהִינוּ׃ וַיִּשְׁלְחוּ וַיֹּאמְרוּ
אֶת־כֹּל־לִסְרְנֵי פְלִשְׁתִּים אֲלֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ מַה־
נַעֲשֶׂה לְאַרְוֹן אֵל־לְהִי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ גַת יִסֹּב
אַרְוֹן אֵל־לְהִי יִשְׂרָאֵל וַיִּסֹּבוּ אֶת־אַרְוֹן אֵל־לְהִי
יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי אַחֲרָיו חֶסֶב וְאֹתוֹ וַתְּהִי יַד־
י־הוּא בָּעִיר מְהוּמָה גְּדוּלָה מְאֹד וַיִּדּוּ אֶת־
אַנְשֵׁי הָעִיר מִקְטָן וְעַד־גְּדוֹל וַיִּשְׁתַּרְרוּ לָהֶם
עֲפָלִים טַחֲרִים׃ וַיִּשְׁלְחוּ אֶת־אַרְוֹן הָאֵל־לְהִים
עֶקְרוֹן וַיְהִי כְּבוֹא אַרְוֹן הָאֵל־לְהִים עֶקְרוֹן
וַיִּזְעְקוּ הָעֶקְרוֹנִים לֵאמֹר חֶסֶב אֵלֵי אֶת־אַרְוֹן
אֵל־לְהִי יִשְׂרָאֵל לְהַמִּיתָנִי וְאֶת־עַמִּי׃ וַיִּשְׁלְחוּ

וַיֹּאמְרוּ אֶת־כֹּל־לִסְרְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ שְׁלְחוּ
אֶת־אַרְוֹן אֵל־לְהִי יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב לְמִקְוֵמוֹ וְלֹא־
יָמִית אֹתוֹ וְאֶת־עַמִּי פִי־הִיטָה מְהוּמָת־מָוֶת
בְּכָל־הָעִיר כַּבְּדָה מְאֹד יַד הָאֵל־לְהִים שָׁם׃
וַיְהִי־אֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא־מָתוּ הֵכּוּ בַּעֲפָלִים
בְּטַחֲרִים וַתַּעַל שׁוֹעֵת הָעִיר הַשָּׁמַיִם׃

ו וַיְהִי אַרְוֹן־י־הוּא בְּשֹׁדָה פְלִשְׁתִּים שְׂבָעָה
חֲדָשִׁים׃ וַיִּקְרָאוּ פְלִשְׁתִּים לְכַהֲנִים וְלַקְסָמִים
לֵאמֹר מַה־נַּעֲשֶׂה לְאַרְוֹן י־הוּא הוֹדֵעֵנוּ בַּמָּה
נִשְׁלַחְנֹו לְמִקְוֵמוֹ׃ וַיֹּאמְרוּ אִם־מִשְׁלָלִים אֶת־
אַרְוֹן אֵל־לְהִי יִשְׂרָאֵל אֶל־הַשְּׁלָחוּ אֹתוֹ רִיקָם פִּי־
הָשֵׁב תִּשְׁיָבוּ לוֹ אֲשֶׁם אִז תִּרְפְּאוּ וְנֹדַע לָכֶם
לְמָה לֹא־תִסְוֹר יָדוֹ מִכֶּם׃ וַיֹּאמְרוּ מַה הָאֲשֶׁם
אֲשֶׁר נָשִׁיב לוֹ וַיֹּאמְרוּ מִסְפַּר סְרְנֵי פְלִשְׁתִּים
חַמִּשָּׁה טַחֲרֵי זָהָב וְחַמִּשָּׁה עֲבָרֵי זָהָב פִּי־
מִגִּפְּהָ אַחַת לְכֹלָם וְלִסְרְנֵיכֶם׃ וַעֲשִׂיתֶם צִלְמֵי
טַחֲרֵיכֶם וְצִלְמֵי עֲבָרֵיכֶם הַמִּשְׁחִיתִם אֶת־
הָאָרֶץ וְנָתַתֶּם לֹא־לְהִי יִשְׂרָאֵל כְּבוֹד אֱוִלֵי יִקַּל
אֶת־יָדוֹ מִעֲלֵיכֶם וּמִעַל אֵל־לְהֵיכֶם וּמִעַל
אַרְצְכֶם׃ וְלָמָּה תִכְבְּדוּ אֶת־לְבַבְכֶם בְּאֲשֶׁר
כִּבְדוּ מִצְרַיִם וּפְרַעָה אֶת־לְבָבָם הַלּוֹא בְּאֲשֶׁר
הִתְעַלַּל בָּהֶם וַיִּשְׁלְחוּם וַיִּלְכוּ׃ וַעֲתָה קָחוּ וַעֲשׂוּ
עֲגֻלָּה חֲדָשָׁה אַחַת וּשְׁתֵּי פָרוֹת עֲלוֹת אֲשֶׁר לֹא־
עָלָה עֲלֵיהֶם עַל וְאִסְרֹתֶם אֶת־הַפָּרוֹת בְּעֲגֻלָּה
וְחִשְׁבֹתֶם בְּנֵיהֶם מֵאֲחֵרֵיהֶם הַפִּיטָה׃ וְלִקְחֹתֶם
אֶת־אַרְוֹן י־הוּא וְנָתַתֶּם אֹתוֹ אֶל־הָעֲגֻלָּה וְאֶת־
כָּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הִשְׁכַּתֶּם לוֹ אֲשֶׁם תְּשִׁימוּ
בְּאַרְגָּז מִצֵּדוֹ וּשְׁלַחְתֶּם אֹתוֹ וְהִלַּךְ׃ וַיִּרְאוּתֶם
אִם־יִדְרֹךְ גְּבוּלוֹ יַעֲלָה בֵּית שְׁמֹשׁ הוּא עֲשֶׂה לָנוּ
אֶת־הָרַעָה הַגְּדוּלָה הַזֹּאת וְאִם־לֹא וַיִּדְעֵנוּ פִי
לֹא יָדוּ נִגְעָה בָּנוּ מִקְרָח הוּא חֵיה לָנוּ׃ וַיַּעֲשׂוּ
הָאֲנָשִׁים כֵּן וַיִּקְחוּ שְׁתֵּי פָרוֹת עֲלוֹת וַיֹּאמְרוּם
בְּעֲגֻלָּה וְאֶת־בְּנֵיהֶם כָּלֵי בַפִּיטָה׃ וַיִּשְׁמְנוּ אֶת־
אַרְוֹן י־הוּא אֶל־הָעֲגֻלָּה וְאֶת־הָאַרְגָּז וְאֶת־
עֲבָרֵי הַזָּהָב וְאֶת צִלְמֵי טַחֲרֵיהֶם׃ וַיִּשְׁרַנְּהָ

הַפְּרוֹת בְּדָרֶךְ עַל־דָּרֶךְ בַּיּוֹם שֶׁמֶשׁ בְּמִסְלָה
אֶחָת הִלְכוּ הַלֵּךְ וְנָעוּ וְלֹא־סָרוּ יָמִין וּשְׂמֹאל
וּסְרָנִי פְּלִשְׁתִּים הַלְכִים אַחֲרֵיהֶם עַד־גְּבוּל בַּיִת
שֹׁמֶשׁ׃ וּבַיִת שֹׁמֶשׁ קִצְרֵי־חֹשֶׁים בְּעַמֻּק
וַיִּשְׂאוּ אֶת־עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ אֶת־הָאָרוֹן וַיִּשְׂמְחוּ
לְרֵאוֹת׃ וַהֲעִנְיָה פָּאָה אֶל־שִׁדָּה יְהוֹשֻׁעַ בַּיִת־
הַשֹּׁמֵשׁ וַתַּעֲמֹד שָׁם וְשָׁם אָבֹן גְּדוֹלָה וַיִּבְקְעוּ
אֶת־עֵצֵי הָעִנְיָה וְאֶת־הַפְּרוֹת הָעֵלוּ עָלֶיהָ
לִי־הָיָה׃ וַהֲלוֹאִים הוֹרִידוּ | אֶת־אָרוֹן יְהוָה
וְאֶת־הָאָרוֹן אֲשֶׁר־אֵתוֹ אֲשֶׁר־בּוֹ כְּלִי־זָהָב
וַיִּשְׂמוּ אֶל־הָאָבֹן הַגְּדוֹלָה וְאֶנְשֵׁי בַיִת־שֹׁמֶשׁ
הָעֵלוּ עֲלוֹת וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים בַּיּוֹם הַהוּא לִי־הָיָה׃
וַחֲמִשָּׁה סָרְנֵי־פְּלִשְׁתִּים רָאוּ וַיִּשְׁבוּ עֲקָרוֹן
בַּיּוֹם הַהוּא׃ וְאֵלֶּה טַחְרֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הִשְׁיִבוּ
פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁם לִי־הָיָה לְאֲשִׁדּוֹד אֶחָד לְעִזָּה
אֶחָד לְאֲשִׁקְלוֹן אֶחָד לְגַת אֶחָד לְעֲקָרוֹן אֶחָד׃
וַעֲבָרֵי הַזָּהָב מִסְפָּר כֹּל־עָרֵי פְּלִשְׁתִּים
לְחַמֶּשֶׁת הַסָּרְנִים מֵעִיר מִבְּצָר וְעַד כַּפֹּר הַפְּרָזִי
וְעַד | אָבֶל הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר הִנִּיחוּ עָלֶיהָ אֶת אָרוֹן
יְהוָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה בַּשָּׂדֶה יְהוֹשֻׁעַ בַּיִת
הַשֹּׁמֵשׁ׃ וַיֵּךְ בְּאֲנָשֵׁי בַיִת־שֹׁמֶשׁ כִּי רָאוּ
בְּאָרוֹן יְהוָה וַיֵּךְ בָּעַם שְׁבָעִים אִישׁ חַמִּשִּׁים
אֶלֶף אִישׁ וַיִּתְּאֲבְלוּ הָעָם בַּיַּהֲפָה יְהוָה בָּעָם
מִבֶּה גְדוֹלָה׃ וַיֹּאמְרוּ אֲנָשֵׁי בַיִת־שֹׁמֶשׁ מִי
יִוָּכַל לַעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה הַזֶּה לְחַיִּים תִּקְרוּשׁ הָיָה
וְאֶל־מִי יַעֲלֶה מֵעַלְיָנוּ׃ וַיִּשְׁלַחוּ מַלְאָכִים אֶל־
יֹשְׁבֵי קְרִית־יַעֲרִים לֵאמֹר הִשְׁבוּ פְּלִשְׁתִּים
אֶת־אָרוֹן יְהוָה רְדוּ הָעֵלוּ אֵתוֹ אֵלֵיכֶם׃

ז ׀ וַיָּבֵאוּ אֲנָשֵׁי | קְרִית יַעֲרִים וַיַּעֲלוּ אֶת־אָרוֹן
יְהוָה וַיָּבֵאוּ אֵתוֹ אֶל־בַּיִת אַבְיָנָדָב בְּגִבְעָה
וְאֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ קֹדֶשׁוֹ לְשֹׁמֵר אֶת־אָרוֹן
יְהוָה׃ וַיְהִי מַיּוֹם שֶׁבַת הָאָרוֹן בְּקְרִית יַעֲרִים
וַיִּרְבוּ הַיָּמִים וַיְהִיו עֹשְׂרִים שָׁנָה וַיִּנְחֶהוּ כֹּל־
בַּיִת יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל־
כֹּל־בַּיִת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִם־בְּכֹל־לִבְכֶם אַתֶּם

שָׁבוּ אֵלָיו־הָיָה הַסִּירוֹ אֶת־אֶל־לְהִי הַנֶּבֶר
מִתּוֹכְכֶם וְהַעֲשִׂיתֶם וְהַכִּינוּ לְבַבְכֶם אֶל־
יְהוָה וְעִבְדוּהוּ לְבָרוּ וַיִּצַּל אֶתְכֶם מִיַּד
פְּלִשְׁתִּים׃ וַיִּסְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַבְּעָלִים
וְאֶת־הַעֲשֻׁתֹת וַיַּעֲבְדוּ אֶת־יְהוָה לְבָרוּ׃
וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל קִבְּצוּ אֶת־כֹּל־לְיִשְׂרָאֵל
הַמִּצְפָּתָה וְאֶת־כָּל־פְּעֻדְכֶם אֵלָיו־הָיָה׃ וַיִּקְבְּצוּ
הַמִּצְפָּתָה וַיִּשְׂאֲבוּ־מַיִם וַיִּשְׁכְּבוּ | לִפְנֵי יְהוָה
וַיִּצְוּמוּ בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמְרוּ שָׁם חֲטָאנוּ
לִי־הָיָה וַיִּשְׁפֹּט שְׂמוּאֵל אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בַּמִּצְפָּה׃ וַיִּשְׁמְעוּ פְּלִשְׁתִּים כִּי־הִתְקַבְּצוּ בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל הַמִּצְפָּתָה וַיַּעֲלוּ סָרְנֵי־פְּלִשְׁתִּים אֶל־
יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁמְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ מִפְּנֵי
פְּלִשְׁתִּים׃ וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־שְׂמוּאֵל
אֶל־תַּחֲרֹשׁ מִפְּנֵי מוֹזֵעַק אֵלָיו־הָיָה אֶל־לְהִינוּ
וַיִּשְׁעֵנוּ מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃ וַיִּקַּח שְׂמוּאֵל טֹלַח חֶלֶב
אֶחָד וַיַּעֲלֶה וַיַּעֲלֶהוּ עוֹלָה כָּלִיל לִי־הָיָה וַיִּזְעַק
שְׂמוּאֵל אֵלָיו־הָיָה בְּעַד יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲנֶהוּ יְהוָה׃
וַיְהִי שְׂמוּאֵל מַעֲלָה הַעוֹלָה וּפְּלִשְׁתִּים נִגְשׂוּ
לְמַלְחָמָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּרְעַם יְהוָה בְּקוֹל־גְּדוֹל
בַּיּוֹם הַהוּא עַל־פְּלִשְׁתִּים וַיַּחֲמֹם וַיִּנְגַּפוּ לִפְנֵי
יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּצְאוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִן־הַמִּצְפָּה
וַיִּרְדְּפוּ אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיִּכּוּם עַד־מִתַּחַת לְבַיִת
כָּר׃ וַיִּקַּח שְׂמוּאֵל אָבֹן אֶחָת וַיִּשֶׂם בֵּין־
הַמִּצְפָּה וּבֵין הַשָּׁן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמָהּ אָבֹן הָעֶזֶר
וַיֹּאמֶר עַד־הִנֵּה עֲזָרְנוּ יְהוָה׃ וַיִּבְנִיעוּ
הַפְּלִשְׁתִּים וְלֹא־יָסְפוּ עוֹד לָבוֹא בְּגְבוּל יִשְׂרָאֵל
וַתְּהִי יַד־יְהוָה בְּפְּלִשְׁתִּים כֹּל יְמֵי שְׂמוּאֵל׃
וַתִּשְׁבְּנָה הָעָרִים אֲשֶׁר לְקַחוּ־פְּלִשְׁתִּים מֵאֵת
יִשְׂרָאֵל לְיִשְׂרָאֵל מֵעֲקָרוֹן וְעַד־גַּת וְאֶת־גְּבוּלֵן
הַצִּיל יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים וַיְהִי שָׁלוֹם בֵּין
יִשְׂרָאֵל וּבֵין הָאֱמֹרִי׃ וַיִּשְׁפֹּט שְׂמוּאֵל אֶת־
יִשְׂרָאֵל כֹּל יְמֵי חַיָּיו׃ וַהֲלֹךְ מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה
וּסָבַב בַּיִת־אֵל וְהַגְּלָגֶל וְהַמִּצְפָּה וּשְׁפֹט אֶת־
יִשְׂרָאֵל אֶת כֹּל־הַמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה׃ וַתִּשְׁבְּתוּ

הַרְמַתָּה כִּי־שָׂם בֵּיתוֹ וְשָׂם שֹׁפֵט אֶת־יִשְׂרָאֵל
וַיְבֹרֶשׁם מִזִּבְחַ לִי—הַזֶּה:

ח וַיְהִי כַּאֲשֶׁר זָקַן שְׁמוּאֵל וַיִּשָּׂם אֶת־בְּנָיו
שֹׁפְטִים לְיִשְׂרָאֵל: וַיְהִי שָׁם־בְּנֵו הַכְּבוֹר יוֹאֵל
וְשָׂם מִשְׁנֵהוּ אֲבִיהַ שֹׁפְטִים בְּבֶאֱר שָׁבַע: וְלֹא־
הִלְכוּ בְנָיו בְּדַרְכּוֹ וַיִּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע וַיִּקְחוּ־
שֹׁחַד וַיִּטּוּ מִשֹּׁפֵט: וַיִּתְקַבְּצוּ כָּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיָּבֹאוּ אֶל־שְׁמוּאֵל הַרְמַתָּה: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲנִיחַ
אֶתְּךָ זִקְנֹת וּבָנֶיךָ לֹא הִלְכוּ בְּדַרְכֶיךָ עִתָּה
שׂוֹמְחֵי־לָנוּ מִלְּךָ לְשׁ־פְטָנוּ כְּכָל־הַגּוֹיִם: וַיֹּרַע
הַדָּבָר בְּעֵינָיו שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר אָמְרוּ תַנְחֵלְנוּ
מִלְּךָ לְשׁ־פְטָנוּ וַיִּתְפַּלֵּל שְׁמוּאֵל אֱלֹהֵי־הַזֶּה:
וַיֹּאמֶר יְיָ—הַזֶּה אֶל־שְׁמוּאֵל שָׁמַע בְּקוֹל הָעָם
לְכָל אֲשֶׁר־יֹאמְרוּ אֵלָיֶךָ כִּי לֹא אֶתְּךָ מֵאֲסֹ כִּי־
אֲתִי מֵאֲסֹ מִמֶּלֶךְ עָלֵיהֶם: כִּכֹּ־ל־הַמַּעֲשִׂים
אֲשֶׁר־עָשׂוּ מִיּוֹם הֵעַלְתִּי אֹתָם מִמִּצְרַיִם וְעַד־
הַיּוֹם הַזֶּה וַיַּעֲזֹבֵנִי וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים כִּן
הַמָּחָ עֲשִׂים גַּם־לָךְ: וְעַתָּה שָׁמַע בְּקוֹלָם אֵךְ כִּי־
הָעַד תִּעֲיֹד בָּהֶם וְהִגַּדְתָּ לָהֶם מִשֹּׁפֵט הַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר יִמְלֹךְ עָלֵיהֶם: וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶת כֹּ־ל־
דְּבָרֵי יְיָ—הַזֶּה אֶל־הָעָם הַשְׂאֵלִים מֵאֵתוֹ מִלְּךָ:
וַיֹּאמֶר זֶה יְהִי מִשֹּׁפֵט הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יִמְלֹךְ
עָלֵיכֶם אֶת־בְּנֵיכֶם יִקַּח וְשָׂם לוֹ בְּמַרְפְּתוֹ
וּבְפָרְשָׁיו וְרָצוּ לִפְנֵי מַרְפְּתוֹ: וְלָשׂוּם לוֹ
שָׂרֵי אֱלָפִים וְשָׂרֵי חֲמוֹשִׁים וְלַחֲרָשׁ חֲרִישׁוֹ
וְלַקְצֵר קְצִירוֹ וְלַעֲשׂוֹת פְּלִי־מַלְחַמְתּוֹ וּכְלֵי
רִכְבּוֹ: וְאֶת־בְּנֹוֹתֵיכֶם יִקַּח לְרִקְחוֹת וּלְטַבְּחוֹת
וְלֹא־פּוֹת: וְאֶת־שְׂדוֹתֵיכֶם וְאֶת־פְּרָמִיּוֹם
וְזִיתֵיכֶם הַטּוֹבִים יִקַּח וְנָתַן לְעַבְדָּיו: וְזֹרְעֵיכֶם
וְכַרְמֵיכֶם יַעֲשֶׂר וְנָתַן לְסָרִיסָיו וְלַעַבְדָּיו:
וְאֶת־עַבְדֵיכֶם וְאֶת־שִׁפְחוֹתֵיכֶם וְאֶת־
בְּחֹוֹרֵיכֶם הַטּוֹבִים וְאֶת־חֲמוֹרֵיכֶם יִקַּח וַעֲשֶׂה
לְמַלְאֲכָתּוֹ: צֹאנְכֶם יַעֲשֶׂר וְאֶתֶם תַּחֲיוּ־לוֹ
לְעַבְדֵיכֶם: וַיִּזְעַקְתֶם בַּיּוֹם הַהוּא מִלְּפָנֵי מִלְּפָנֶיךָ
אֲשֶׁר בָּחַרְתֶּם לָכֶם וְלֹא־יַעֲנֶה יְיָ—הַזֶּה אֶתְכֶם

בַּיּוֹם הַהוּא: וַיִּמָּאֲנוּ הָעָם לְשָׁמַע בְּקוֹל
שְׁמוּאֵל וַיֹּאמְרוּ לֹא כִּי אִם־מִלְּךָ יְהִי עָלֵינוּ:
וַחֲיוּנוּ גַם־אֲנַחְנוּ כְּכָל־הַגּוֹיִם וּשְׁפָטָנוּ מִלְּפָנֵי
וַיֵּצֵא לִפְנֵינוּ וְנִלְחַם אֶת־מִלְחַמְתָּנוּ: וַיִּשְׁמַע
שְׁמוּאֵל אֶת כֹּ־ל־דְּבָרֵי הָעָם וַיַּדְבָּרָם כַּאֲזֵנֵי
יְיָ—הַזֶּה: וַיֹּאמֶר יְיָ—הַזֶּה אֶל־שְׁמוּאֵל שָׁמַע
בְּקוֹלָם וְהִמְלִכְתָּ לָהֶם מֶלֶךְ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־
אֲנָשָׁי יִשְׂרָאֵל לָכוּ אִישׁ לְעֵירוֹ:

ט וַיְהִי־אִישׁ מִבְּנֵי־מִין וְשָׂמוּ קִישׁ בֶּן־אֲבִיָּאל
בֶּן־צִרּוֹר בֶּן־בְּכוֹרַת בֶּן־אֲפִיחַ בֶּן־אִישׁ יְמִינִי
גְבוּר חִיל: וְלוֹ־הָיָה בֶן וְשָׂמוּ שָׂאוּל בְּחֹוֹר
וְטוֹב וְאִין אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל טוֹב מִמֶּנּוּ
מִשְׁכֵּמוֹ וּמַעֲלָה גְבוּהָ מִכֹּ־ל־הָעָם: וְתֹאבֹדֶנָּה
הָאֲתָנּוֹת לְקִישׁ אֲבִי שָׂאוּל וַיֹּאמֶר קִישׁ אֶל־
שָׂאוּל בְּנוֹ קַח־נָא אֶתְּךָ אֶת־אֶחָד מֵהַנְּעָרִים
וְקוּם לָךְ בִּקְשׁ אֶת־הָאֲתָנּוֹת: וַיַּעֲבֹר בְּחָר־
אֲפְרַיִם וַיַּעֲבֹר בְּאֲרֵץ־שֵׁלֶשָׁה וְלֹא מָצָאוּ
וַיַּעֲבְרוּ בְּאֲרֵץ־שֵׁעֵלִים וְאִין וַיַּעֲבֹר בְּאֲרֵץ־
יְמִינִי וְלֹא מָצָאוּ: הִמָּחָ בָּאוּ בְּאֲרֵץ צֹרֵף
וְשָׂאוּל אָמַר לְנַעֲרוֹ אֲשֶׁר־עִמּוֹ לָכֵה וְנִשְׁוֹבָה
כִּדְיָחֵדֵל אֲבִי מִן־הָאֲתָנּוֹת וְדָאָג לָנוּ: וַיֹּאמֶר
לוֹ הִנֵּה־נָא אִישׁ־אֶ־לְהִים בְּעִיר הַזֹּאת וְהָאִישׁ
נִכְפָּד כָּל אֲשֶׁר־יִדְבָּר בּוֹא יָבֹא עִתָּה נִלְכְּהָ
שָׂם אֹזֵלִי יִגִּיד לָנוּ אֶת־דִּרְכָּנוּ אֲשֶׁר־הִלְכָנוּ
עָלֵיךָ: וַיֹּאמֶר שָׂאוּל לְנַעֲרוֹ וְהִנֵּה נִלְךָ וּמַח־
נָבִיא לְאִישׁ כִּי הִלְחַם אֹזֵל מִפְּלִינוּ וְתִשְׁוֹרַח
אִין־לְחַבֵּיא לְאִישׁ הָאֶ־לְהִים מָח אֲתָנוּ: וַיִּסָּף
הַנַּעֲרָ לְעַנּוֹת אֶת־שָׂאוּל וַיֹּאמֶר הִנֵּה נִמְצָא
בְּיָדִי רֶבַע שָׁקֵל פָּסָף וְנָתַתִּי לְאִישׁ הָאֶ־לְהִים
וְהִגִּיד לָנוּ אֶת־דִּרְכָּנוּ: לְפָנֵינוּ | בְּיִשְׂרָאֵל כַּח־
אָמַר הָאִישׁ בְּלָכְתּוֹ לְדָרוּשׁ אֶ־לְהִים לָכוּ
וְנִלְכְּהָ עַד־הָרֵאָה כִּי לָנָבִיא הַיּוֹם יִקְרָא לְפָנֵינוּ
הָרֵאָה: וַיֹּאמֶר שָׂאוּל לְנַעֲרוֹ טוֹב דְּבַרְךָ
לָכֵה נִלְכְּהָ וַיִּלְכוּ אֶל־הָעִיר אֲשֶׁר־שָׂם אִישׁ
הָאֶ־לְהִים: הִמָּחָ עָלִים בְּמַעֲלַת הָעִיר וְהִמָּחָ

מִצְאוֹ נְעוּרוֹת יִצְאוֹת לְשֹׂאב מַיִם וַיֹּאמְרוּ לָהֶן
הַיֵּשׁ בַּזֶּה הָרְאָה׃ וַתַּעֲנִינָה אֹתָם וַתֹּאמְרֵנָה
יֵשׁ הִנֵּה לְפָנֶיךָ מֵהָר | עָתָה כִּי הַיּוֹם בָּא לְעִיר
כִּי זָבַח הַיּוֹם לָעָם בַּפֶּמְחָה׃ בַּבָּאֲכֵם הָעִיר כֹּן
תִּמְצְאוּן אֹתוֹ בְּטָרְם יַעֲלֶה תִּפְמָתָה לְאָכֹל כִּי
לֹא־יֵאָכֵל הָעָם עַד־בָּאוּ כִּי־הוּא יִבְרַךְ הַזֹּבַח
אֲחֵרֵיכֶן יֵאָכְלוּ הַקְּרֹאִים וְעַתָּה עֲלוּ כִּי־אֲתוּ
בְּהַיּוֹם תִּמְצְאוּן אֹתוֹ׃ וַיַּעֲלוּ הָעִיר הַמָּחָה בָּאִים
בְּתוֹךְ הָעִיר וְהִנֵּה שְׂמוּאֵל יֹצֵא לְקֹרְאֵתָם
לְעֵלוֹת הַפֶּמְחָה׃ וַיִּי־הוּא גָלָה אֶת־אָזְנוֹ שְׂמוּאֵל
יוֹם אֶחָד לְפָנָי בּוֹא־שְׂאוּל לֵאמֹר׃ בָּעֵת מֵהָר
אֲשַׁלַּח אֵלֶיךָ אִישׁ מֵאֶרֶץ בְּנִימֹן וּמִשְׁחָתוֹ
לְנָגִיד עַל־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְהוֹשִׁיעַ אֶת־עַמּוֹ מִיַּד
פְּלִשְׁתִּים כִּי רָאִיתִי אֶת־עַמּוֹ כִּי בָּאָה צִעֲקָתוֹ
אֵלָי׃ וַיִּשְׂמוּאֵל רָאָה אֶת־שְׂאוּל וַיִּי־הוּא עָנָהוּ
הִנֵּה הָאִישׁ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ זֶה יַעֲזֹר בְּעַמּוֹ׃
וַיַּגִּישׁ שְׂאוּל אֶת־שְׂמוּאֵל בְּתוֹךְ הַשָּׁעַר וַיֹּאמֶר
הַגִּיד־הֲנֵא לִי אֵי־זֶה בֵּית הָרְאָה׃ וַיַּעַן שְׂמוּאֵל
אֶת־שְׂאוּל וַיֹּאמֶר אָנֹכִי הָרְאָה עָלָה לְפָנָי
הַפֶּמְחָה וְאָכַלְתֶּם עַמּוֹ הַיּוֹם וְשַׁלַּחְתִּיךָ בַּבֶּקֶר
וְכָל אֲשֶׁר בְּלִבְבְּךָ אֲגִיד לָךְ׃ וְלֵאמֹתָנּוֹת
הָאֲבֹדוֹת לָךְ הַיּוֹם שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים אֶל־תִּשָּׂם אֶת־
לְבָבְךָ לָחֵם כִּי נִמְצְאוּ וְלָמְלִי כֹּל־דַּחְמָדָת יִשְׂרָאֵל
הָלּוֹא לָךְ וְלָכֹל בֵּית אָבִיךָ׃ וַיַּעַן שְׂאוּל וַיֹּאמֶר
הָלּוֹא בְּדִימוּנִי אָנֹכִי מִקְטַעַי שְׂבָטִי יִשְׂרָאֵל
וּמִשְׁפַּחְתִּי הַצֹּעֲרָה מִכֹֹּּל־לִמְשַׁפְּחוֹת שְׂבָטִי
בְּנִימֹן וְלָמָּה דִּבַּרְתָּ אֵלָי כַּדָּבָר הַזֶּה׃ וַיִּקַּח
שְׂמוּאֵל אֶת־שְׂאוּל וְאֶת־נְעוּרוֹ וַיְבִיאוּם לְשִׁפְתָהּ
וַיִּתֵּן לָחֵם מִקּוֹם בְּרֹאשׁ הַקְּרוֹנָאִים וְהִמָּחָה
כַּשְׁלֹשָׁם אִישׁ׃ וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל לְטַפַּח תִּנַּח
אֶת־דַּחְמָנָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ
שִׂים אֹתָהּ עִמָּךְ׃ וַיִּרְם הַטַּפַּח אֶת־הַשּׁוֹק
וְהָעֲלִיָּה וַיִּשָּׂם | לְפָנָי שְׂאוּל וַיֹּאמֶר הִנֵּה הַנְּשֹׂאֵר
שִׂים־לְפָנֶיךָ אָכֹל כִּי לְמוֹעֵד שְׂמוּרִי־לָךְ לֵאמֹר
הָעָם קָרָאתִי וַיֵּאָכֵל שְׂאוּל עִם־שְׂמוּאֵל בַּיּוֹם

הַהוּא׃ וַיִּרְדּוּ מִהַפֶּמְחָה הָעִיר וַיְדַבֵּר עִם־שְׂאוּל
עַל־הַגָּז׃ וַיִּשְׁכַּמוּ וַיְהִי בַעֲלוֹת הַשָּׁחַר וַיִּקְרָא
שְׂמוּאֵל אֶל־שְׂאוּל הַגָּזָה לֵאמֹר קוּמָה וְאֲשַׁלַּחְךָ
וַיָּקָם שְׂאוּל וַיִּצְאוּ שְׁנֵיהֶם הוּא וּשְׂמוּאֵל
הַחוּצָה׃ הִמָּחָה יוֹרְדִים בְּקִצָּה הָעִיר וּשְׂמוּאֵל
אָמַר אֶל־שְׂאוּל אָמַר לְנָעַר וַיַּעֲבֹר לְפָנָיו
וַיַּעֲבֹר וְאֹתָהּ עָמַד בַּיּוֹם וַאֲשַׁמִּיעַךְ אֶת־דְּבַר
אֶ־לֵהִים׃

י וַיִּקַּח שְׂמוּאֵל אֶת־כֶּסֶף הַשָּׁמֶן וַיִּצַק עַל־רֹאשׁוֹ
וַיִּשְׁקָהוּ וַיֹּאמֶר הָלּוֹא כִּי־מִשְׁחָךְ יִי־הוּא עַל־
נַחֲלָתוֹ לְנָגִיד׃ בַּלְבָּתְךָ הַיּוֹם מִן־עַמְּדֵי וּמִצְאָתָהּ
שְׁנֵי אַנְשִׁים עִם־קִבְרַת רַחֵל בְּגִבּוֹל בְּנִימֹן
בַּצֹּלְצָח וַאֲמַרוּ אֵלֶיךָ נִמְצְאוּ הָאֲתָנוֹת אֲשֶׁר
הִלַּכְתָּ לְבַקֵּשׁ וְהִנֵּה נָטַשׁ אָבִיךָ אֶת־דְּבָרֵי
הָאֲתָנוֹת וְדָאָג לָכֶם לֵאמֹר מָה אַעֲשֶׂה לְבָנָי׃
וְהִלַּכְתָּ מִשָּׂם וְהִלָּאָה וּבָאתְ עַד־אֵלּוֹן תְּבוֹר
וּמִצְאוּךָ שָׂם שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים עֲלִים אֶל־
הָאֶ־לֵהִים בְּיַת־אֵל אֶחָד נִשְׂא | שְׁלֹשָׁה גְדִיִּים
וְאֶחָד נִשְׂא שְׁלֹשֶׁת פְּבָרוֹת לָחֵם וְאֶחָד נִשְׂא
נְבִל־יוֹן׃ וּשְׂאֵלוֹ לָךְ לְשָׁלוֹם וְנָתַנּוּ לָךְ שְׁתֵּי־
לָחֵם וְלִקְחָתָּ מִיָּדָם׃ אַחַר כֹּן תָּבוֹא וּבָעֵת
הָאֶ־לֵהִים אֲשֶׁר־שָׂם נַצְבִּי פְלִשְׁתִּים וַיְהִי כַּבֹּאֶךָ
שָׂם הָעִיר וּפְגַעְתָּ תָּכֹל נִבְאִים יוֹרְדִים מִהַפֶּמְחָה
וְלְפָנֵיהֶם גְּבֹל וְתָף וְחִלּוֹל וּכְבוֹר וְהִמָּחָה
מִתְנַבְּאִים׃ וַעֲלָחָה עֲלֶיךָ רוּחַ יִי־הוּא וְהִתְנַבְּיָתָה
עִמָּם וְנִהַפְּכַתָּ לְאִישׁ אַחֵר׃ וְהָיָה כִּי תִבְאֵנָה
הָאֲתָנוֹת הָאֵלֶּה לָךְ עֲשֶׂה לָךְ אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
כִּי הָאֶ־לֵהִים עִמָּךְ׃ וַיִּרְדָּתָּ לְפָנָי הַגִּלְגָּל וְהִנֵּה
אָנֹכִי יוֹרֵד אֵלֶיךָ לְהַעֲלוֹת עֲלוֹת לְזִבְחָ זִבְחֵי
שְׁלָמִים שְׂבָעַת יָמִים תִּזְחַל עַד־בּוֹאִי אֵלֶיךָ
וְהוֹדַעְתִּי לָךְ אֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה׃ וְהָיָה כַּהֲפַנְתּוֹ
שְׂכַמוֹ לְלָכֶת מֵעַם שְׂמוּאֵל וַיַּהֲפֹד־לוֹ אֶ־לֵהִים
לֵב אַחֵר וַיִּבְאוּ כֹּל־הָאֲתָנוֹת הָאֵלֶּה בַּיּוֹם
הַהוּא׃ וַיִּבְאוּ שָׂם הַנְּבָעְתָה וְהִנֵּה תָכֹל־נִבְאִים
לְקֹרְאָתוֹ וְתִצְלַח עָלָיו רוּחַ אֶ־לֵהִים וַיִּתְנַבְּא

בְּתוֹכָם׃ וַיְהִי כִּי־לִיָּוֵדְעוּ מֵאֵת־מֹלַד שְׁלֹשָׁם
וַיִּרְאוּ וַהֲנִה עִם־נִבְאִים נִבְאָ וַיֹּאמֶר הָעָם אִישׁ
אֶל־רֵעֵהוּ מַה־זֶּה חַיָּה לְבֹן־קִישׁ הֲנֵם שְׂאוֹל
בְּנֵבִיאִים׃ וַיַּעַן אִישׁ מִשָּׁם וַיֹּאמֶר וּמִי אֲבִיהֶם
עַל־כֵּן הִיתָה לְמֹשֶׁל הֲנֵם שְׂאוֹל בְּנֵבִיאִים׃ וַיִּבֹל
מִחַת־נִבְאוֹת וַיָּבֵא הַכֹּהֵן׃ וַיֹּאמְרוּ דוֹד שְׂאוֹל
אֵלָיו וְאֶל־נִעְרָו אֵן הִלַכְתֶּם וַיֹּאמֶר לְבִקֵּשׁ אֶת־
הָאֵתְנֹת וְנִרְאָה כִי־אֵין וַנְּבֹא אֶל־שְׂמוּאֵל׃
וַיֹּאמֶר דוֹד שְׂאוֹל הַגִּיד־נָא לִי מַה־אָמַר לָכֶם
שְׂמוּאֵל׃ וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל אֶל־דוֹד הַגִּיד לָנוּ
כִּי נִמְצְאוּ הָאֵתְנֹת וְאֶת־דְּבַר הַמְּלוּכָה לֹא־
הִגִּיד לֹא אֲשֶׁר אָמַר שְׂמוּאֵל׃ וַיִּצְעַק שְׂמוּאֵל
אֶת־הָעָם אֶלָּי־הִזֵּה הַמִּצְפָּה׃ וַיֹּאמְרוּ אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל כַּה־אָמַר י־הִזֵּה אֶל־לְהִי יִשְׂרָאֵל אֲנֹכִי
הַעֲלִיתִי אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְאֲצִיל אֶתְכֶם
מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד כָּל־הַמְּמַלְכוֹת הַלְחָצִים
אֶתְכֶם׃ וְאַתֶּם הַיּוֹם מֵאִסְתֶּם אֶת־אֶל־לְהִיכֶם
אֲשֶׁר־הוּא מוֹשִׁיעַ לָכֶם מִכָּל־לִרְעוֹתֵיכֶם
וְצַרְתִּיכֶם וְתֹאמְרוּ לֹא כִּי־מִלֶּךָ תִּשָּׂים עָלֵינוּ
וְעַתָּה הִתִּיצְבוּ לִפְנֵי י־הִזֵּה לְשִׁבְטֵיכֶם
וְלֹא־לְפִיכֶם׃ וַיִּקְרַב שְׂמוּאֵל אֶת כָּל־שִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּלְכַּד שִׁבְט בְּנֵימִן׃ וַיִּקְרַב אֶת־שִׁבְט
בְּנֵימִן לְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְתִלְכַּד מִשְׁפַּחַת הַמַּטְרִי
וַיִּלְכַּד שְׂאוֹל בֶּן־קִישׁ וַיִּבְקֶשְׁהוּ וְלֹא נִמְצָא׃
וַיִּשְׁאַל־וַיֵּעָרַב כִּי־הִזֵּה הֲבֵא עוֹד הַלֵּם אִישׁ
וַיֹּאמֶר י־הִזֵּה הִנֵּה־הוּא נִחְפָּא אֶל־הַפְּלִיז׃
וַיִּרְצוּ וַיִּקְרַחוּ מִשָּׁם וַיִּתִּיצֵב בְּתוֹךְ הָעָם
וַיִּגְבַּהּ מִכָּל־לְחָעָם מִשְׁכָּמוֹ וּמִעֲלָה׃ וַיֹּאמֶר
שְׂמוּאֵל אֶל־כָּל־לְחָעָם הִרְאִיתֶם אֲשֶׁר בַּחֲרִיפוֹ
י־הִזֵּה כִּי אֵין פָּמָחוּ בְּכָל־לְחָעָם וַיִּרְעוּ כָל־לְחָעָם
וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ׃ וַיִּדְבַּר שְׂמוּאֵל אֶל־לְחָעָם
אֶת מִשְׁפַּט הַמְּלוּכָה וַיִּכְתַּב בַּסֵּפֶר וַיִּנַּח לִפְנֵי
י־הִזֵּה וַיִּשְׁלַח שְׂמוּאֵל אֶת־כָּל־לְחָעָם אִישׁ
לְבֵיתוֹ׃ וְהָגַם־שְׂאוֹל הַלֶּךְ לְבֵיתוֹ נִבְעַתָּה וַיִּלְכְּוּ
עִמּוֹ חַיִּיל אֲשֶׁר־נִגְנַע אֶל־לְהִים בְּלָבָם׃ וַיִּבְנֵי

בְּלִיעַל אָמְרוּ מַה־יִּשְׁעֵנוּ זֶה וַיִּבְּלוּ וְלֹא־הִבִּיאוּ
לֹא מִנְחָה וַיְהִי בְּמַחְרֵישׁ׃
וַיֹּאמֶר נַחֲשׁ הַעֲמוּזִי וַיַּחֵן עַל־יָבִישׁ גִּלְעָד
וַיֹּאמְרוּ כָּל־אֲנָשֵׁי יָבִישׁ אֶל־נַחֲשׁ בְּרַת־לָנוּ
בְּרִית וַנַּעֲבֹדָה׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם נַחֲשׁ הַעֲמוּזִי
בְּזֹאת אֲכַרְת לָכֶם בְּנִקְוֹר לָכֶם כָּל־לְעִין יָמִין
וְשִׁמְתִיחַ חֲרָפָה עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
זְכֵנִי יָבִישׁ חָרָף לָנוּ שִׁבְעַת יָמִים וְנִשְׁלַחַה
מִלְאָכִים בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְאִם־אֵין מוֹשִׁיעַ
אֵתְנוּ וַיִּצְאֵנוּ אֵלָיְךָ׃ וַיִּבְאוּ הַמְּלָאכִים גְּבַעַת
שְׂאוֹל וַיְדַבְּרוּ הַדְּבָרִים בְּאָזְנֵי הָעָם וַיִּשְׂאוּ כָּל־
הָעָם אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכּוּ׃ וַהֲנִה שְׂאוֹל פָּא אַחֲרֵי
הַבִּקְרָ מִן־הַשָּׂדֶה וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל מַה־לָּעָם כִּי
יִבְכוּ וַיִּסְפְּרוּ־לֹא אֶת־דְּבָרֵי אֲנָשֵׁי יָבִישׁ׃
וַתִּצְלַח רִוְחָא־לְהִים עַל־שְׂאוֹל פֶּשֶׁ־מֵעוּ אֶת־
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּחֵר אִפּוֹ מְאֹד׃ וַיִּקַּח צֶמֶד
בָּקָר וַיִּנְתְּחֵהוּ וַיִּשְׁלַח בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל בְּיַד
הַמְּלָאכִים לֵאמֹר אֲשֶׁר אֵינְנוּ יֹצֵא אַחֲרֵי שְׂאוֹל
וְאַחֲרֵי שְׂמוּאֵל פֹּה יַעֲשֶׂה לְבַקְרוֹ וַיִּפֹּל פַּחַד־
י־הִזֵּה עַל־הָעָם וַיִּצְאוּ פְּאִישׁ אֶחָד׃ וַיִּפְקְדֵם
בְּבֹזֵק וַיְהִי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף
וְאִישׁ יְהוּדָה שְׁלֹשִׁים אֶלֶף׃ וַיֹּאמְרוּ לְמִלְאָכִים
הַפְּאִים פֹּה תֹאמְרוּן לְאִישׁ יָבִישׁ גִּלְעָד מִחַר
תְּהִיחַלְכֶם תִּשְׁוַעַה פָּחֵם הַשָּׁמֶשׁ וַיִּבְאוּ
הַמְּלָאכִים וַיִּגִּידוּ לְאֲנָשֵׁי יָבִישׁ וַיִּשְׁמַחוּ׃
וַיֹּאמְרוּ אֲנָשֵׁי יָבִישׁ מִחַר נִצָּא אֲלֵיכֶם
וְעַשִׂיתֶם לָנוּ כְּכָל־חַטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם׃ וַיְהִי
מִמְּוֹחַר־תַּת וַיִּשָּׁם שְׂאוֹל אֶת־הָעָם שְׁלֹשָׁה
רָאשִׁים וַיִּבְאוּ בְּתוֹךְ־הַמַּחֲנֶה בְּאִשְׁמֹרֶת
הַבֶּקֶר וַיִּפּוּ אֶת־עַמּוּן עַד־חֵם הַיּוֹם וַיְהִי
הַנְּשָׂאִים וַיִּפְצְצוּ וְלֹא נִשְׂאָרוּ־בָם שְׁנַיִם יָחַד׃
וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־שְׂמוּאֵל מִי הָאָמַר שְׂאוֹל
וַיִּמְלֹךְ עָלֵינוּ תָּנּוּ הָאֲנָשִׁים וַנְּמִיתֶם׃ וַיֹּאמֶר
שְׂאוֹל לְאִי־זִמַּת אִישׁ פִּיזֵם הִזֵּה כִּי הַיּוֹם עָשָׂה־
י־הִזֵּה תִּשְׁוַעַה בְּיִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל־

הָעָם לָבוּ וְנִלְכְּחָה הַגִּלְגָּל וַיִּנְחַדְשׁ שָׁם הַמְּלוּכָה׃
וַיִּלְכוּ כָּל־הָעָם הַגִּלְגָּל וַיִּמְלְכוּ שָׁם אֶת־שָׂאוּל
לְפָנָי י- הוֹחַ בַּגִּלְגָּל וַיִּזְבְּחוּ־שָׁם זִבְחִים שְׁלָמִים
לְפָנָי י- הוֹחַ וַיִּשְׁמַח שָׁם שָׂאוּל וְכָל־אֲנָשָׁיו
יִשְׂרָאֵל עַד־מָאוֹד׃

יב וַיֹּאמֶר שָׂמוּאֵל אֶל־כֹֹּּל־לְיִשְׂרָאֵל הִנֵּה
שָׁמַעְתִּי בְקִלְכֶם לְכָל אֲשֶׁר־אָמַרְתֶּם לִי וְאִמְלִיךְ
עֲלֵיכֶם מִלְּךָ׃ וַעֲתָה הִנֵּה הַמֶּלֶךְ׃ מִתְחַלֵּךְ
לְפָנֶיכֶם וְאֲנִי זָקֵנְתִי וְשִׁבְתִּי וּבְנֵי הַנֶּגֶם אֶתְכֶם
וְאֲנִי הִתְחַלַּכְתִּי לְפָנֶיכֶם מִנְעָרֵי עַד־הַיּוֹם הַזֶּה׃
הַהֲנִי עֲנּוּ כִּי נָגַד י- הוֹחַ וַנִּגַּד מִשִּׁיחוּ אֶת־
שׂוֹר מִי לְקַחְתִּי וְחַמּוֹר מִי לְקַחְתִּי וְאֶת־מִי
עָשִׂקְתִּי אֶת־מִי רִצּוֹתִי וּמִי־מִי לְקַחְתִּי כְּפָר
וְאֲעֲלִים עֵינָי בּוֹ וְאֲשׁוּב לָכֶם׃ וַיֹּאמְרוּ לֹא
עָשִׂקְתָּנוּ וְלֹא רִצּוֹתָנוּ וְלֹא־לְקַחְתָּ מִי־אִישׁ
מֵאֹמֶת׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עַד י- הוֹחַ בָּכֶם וְעַד
מִשִּׁיחוּ הַיּוֹם הַזֶּה כִּי לֹא מִצֵּאתֶם בְּיַדִּי מֵאֹמֶת
וַיֹּאמֶר עַד׃ וַיֹּאמֶר שָׂמוּאֵל אֶל־הָעָם י- הוֹחַ
אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֲשֶׁר הֶעֱלָה
אֶת־אֲבֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַעֲתָה הִתְיַצְבוּ
וְאֲשַׁפְטָה אֶתְכֶם לְפָנָי י- הוֹחַ אֵת כֹֹּּל־צַדִּיקוֹת
י- הוֹחַ אֲשֶׁר־עָשָׂה אֶתְכֶם וְאֶת־אֲבוֹתֵיכֶם׃
בְּאֲשֶׁר־בָּא יַעֲקֹב מִצְרָיִם וַיִּזְעַקוּ אֲבוֹתֵיכֶם
אֵלָי־ הוֹחַ וַיִּשְׁלַח י- הוֹחַ אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן
וַיִּזְצִיאוּ אֶת־אֲבֹתֵיכֶם מִמִּצְרָיִם וַיִּשְׁבּוּם
בְּמִקּוֹם הַזֶּה׃ וַיִּשְׁפָּחוּ אֶת־י- הוֹחַ אֶל־לְהִיָּהִם
וַיִּמְכְּרוּ אֶתְכֶם בְּיַד סִיסְרָא שַׂר־צָבָא הַצֹּר וּבְיַד־
פְּלִשְׁתִּים וּבְיַד מֶלֶךְ מוֹאָב וַיִּלְחַמוּ בָּם׃ וַיִּזְעַקוּ
אֵלָי־ הוֹחַ וַיֹּאמְרוּ חָטְאוּ כִּי עֲזַבְנוּ אֶת־
י- הוֹחַ וְנַעֲבַד אֶת־הַבְּעֲלִים וְאֶת־הַעֲשֻׁתֹת וְעַתָּה
חֲצִילָנוּ מִיַּד אֵיבֵינוּ וְנַעֲבֹדְךָ׃ וַיִּשְׁלַח
י- הוֹחַ אֶת־יִרְבֶּעֵל וְאֶת־בְּדֹן וְאֶת־יִפְתָּח וְאֶת־
שָׂמוּאֵל וַיִּצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד אֵיבֵיכֶם מִסְּבִיב
וַתִּשְׁבוּ בְּטַח׃ וַתִּרְאוּ כִּי־נָחַשׁ מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן
בָּא עֲלֵיכֶם וְתֹאמְרוּ לִי לֹא כִּי־מֶלֶךְ וּמֶלֶךְ

עֲלֵינוּ וַי- הוֹחַ אֶל־לְהִיָּהִם מִלְּכָכֶם׃ וַעֲתָה הִנֵּה
הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם אֲשֶׁר שָׂאֵלְתֶם וְהִנֵּה נָתַן
י- הוֹחַ עֲלֵיכֶם מִלְּךָ׃ אִם־תִּירָאוּ אֶת־י- הוֹחַ
וְעַבַּדְתֶּם אֹתוֹ וְשָׁמַעְתֶּם בְּקוֹלוֹ וְלֹא תִמְרוּ אֶת־
כִּי י- הוֹחַ וְהִיתֶם גַּם־אֲתֶם וְגַם־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
מִלְּךָ עֲלֵיכֶם אַחֵר י- הוֹחַ אֶל־לְהִיָּהִם׃ וְאִם־לֹא
תִשְׁמָעוּ בְּקוֹל י- הוֹחַ וּמְרִיתֶם אֶת־כִּי י- הוֹחַ
וְהִיתָה יַד־י- הוֹחַ בָּכֶם וּבְאֲבֹתֵיכֶם׃ וְגַם־עַתָּה
הִתְיַצְבוּ וּרְאוּ אֶת־הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה אֲשֶׁר
י- הוֹחַ עָשָׂה לְעֵינֵיכֶם׃ הֲלֹא קִצְרֵי־חַטָּיִם הַיּוֹם
אֶקְרָא אֵלָי־ הוֹחַ וַיִּתֵּן קִלְוֹת וּמָטָר וַדְּעוּ וּרְאוּ
כִּי־רַעַתְכֶם רַבָּה אֲשֶׁר עָשִׂיתֶם בְּעֵינָי י- הוֹחַ
לְשָׂאוּל לָכֶם מִלְּךָ׃ וַיִּקְרָא שָׂמוּאֵל אֵלָי־ הוֹחַ
וַיִּתֵּן י- הוֹחַ קִלְוֹת וּמָטָר בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּירָא כָּל־
הָעָם מְאֹד אֶת־י- הוֹחַ וְאֶת־שָׂמוּאֵל׃ וַיֹּאמְרוּ
כָּל־הָעָם אֶל־שָׂמוּאֵל הַתְּפִלָּל בְּעַד־עַבְדֶּיךָ אֵל־
י- הוֹחַ אֶל־לְהִיךָ וְאֶל־נַמּוֹת כִּי־יִסְפְּנוּ עֲלֵיכֶֹּל־
חַטָּאתֵינוּ רַעָה לְשָׂאֵל לָנוּ מִלְּךָ׃ וַיֹּאמֶר
שָׂמוּאֵל אֶל־הָעָם אֵל־תִּירָאוּ אֶתְכֶם עָשִׂיתֶם אֵת
כֹֹּּל־לְהַרְעָה הַזֹּאת אֵדֵי אֶל־תִּסְוְרוּ מֵאַחֲרָי י- הוֹחַ
וְעַבַּדְתֶּם אֶת־י- הוֹחַ בְּכָל־לְבַבְכֶם׃ וְלֹא
תִסְוְרוּ כִּי אַחֲרָי הִתְחַו אֲשֶׁר לֹא־יִוְעִילוּ וְלֹא
יִצִּילוּ כִּי־תַחֲוּ הַמָּוֶה׃ כִּי לֹא־יִטָּשׁ י- הוֹחַ אֶת־
עַמּוֹ בְּעַבּוֹר שָׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוֹאֵיל י- הוֹחַ
לְעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעָם׃ וְגַם אֲנֹכִי חָלִילָה לִּי
מִחַטָּא לִי־ הוֹחַ מִחַדֵּל לְחַתְּפִלָּל בְּעַדְכֶם
וְחֹרִיתִי אֶתְכֶם בְּדַרְדָּר הַטּוֹבָה וְהִי־שָׂרָה׃ וְאֵדֵי
יִרְאוּ אֶת־י- הוֹחַ וְעַבַּדְתֶּם אֹתוֹ בְּאֵמֶת בְּכָל־
לְבַבְכֶם כִּי רָאוּ אֵת אֲשֶׁר־הִגִּיד עַמְכֶם׃ וְאִם־
חָרַע תִּרְעוּ גַם־אֲתֶם גַּם־מִלְּכָכֶם תִּסְפּוּ׃

יג בְּכֹן־שְׁנֵה שָׂאוּל בְּמִלְכוֹ וּשְׁתֵּי שָׁנִים מִלְּךָ
עֲלֵי־יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּבְחַר־לוֹ שָׂאוּל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
מִיִּשְׂרָאֵל וַיְחִיו עִם־שָׂאוּל אֲלָפִים בְּמִכְמָשׁ
וּבְחָר בֵּית־אֵל וְאֵלָף חֹי עַם־יִזְנָתוֹ בְּגִבְעַת
בְּנֵי־מִיָּן וַיִּתֵּר הָעָם שָׁלַח אִישׁ לְאַחֲלָיו׃ וַיִּךְ

וַיִּזְנְתֶן אֶת נְצִיב פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁר בְּגִבֵּעַ וַיִּשְׁמְעוּ
פְּלִשְׁתִּים וּשְׂאוֹל תִּקַּע בַּשּׁוֹפָר בְּכָל-הָאָרֶץ
לֵאמֹר יִשְׁמְעוּ הָעֶבְרִים: וְכָל-יִשְׂרָאֵל שָׁמְעוּ
לֵאמֹר הִנֵּה שְׂאוֹל אֶת-נְצִיב פְּלִשְׁתִּים וְגַם-
נִבְאָשׁ יִשְׂרָאֵל בְּפְלִשְׁתִּים וַיִּצְעֲקוּ הָעָם אַחֲרֵי
שְׂאוֹל הַגִּלְגָּל: «וּפְלִשְׁתִּים נֹאסְפוּ | לְהִלָּחֵם עִם-
יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים אֵלֶּה רֶכֶב וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים
פָּרָשִׁים וְעָם כְּחוֹל אֲשֶׁר עַל-שְׂפַת-הַיָּם לָרֹב
וַיַּעֲלוּ וַיַּחֲנוּ בְּמַכְמֹשׁ קִדְמַת בַּיִת אֲוֹן: וְאִישׁ
יִשְׂרָאֵל רָאוּ כִּי צָר-לוֹ כִּי נִגַּשׁ הָעָם וַיִּתְּחַבְּאוּ
הָעָם בְּמַעְרֹת וּבְחַוְחִים וּבְסַלְעִים וּבְצֻרֹת
וּבְבִרְזֹת: וְעֶבְרִים עָבְרוּ אֶת-הַיַּרְדֵּן אֶרֶץ גָּד
וְגִלְעָד וּשְׂאוֹל עֹדְנֹו בְּגִלְגָּל וְכָל-הָעָם חָרְדוּ
אַחֲרָיו: «וַיִּזְחַל | שְׁבַעַת יָמִים לְמוֹעֵד אֲשֶׁר
שָׁמוּאֵל וְלֹא-בָא שָׁמוּאֵל הַגִּלְגָּל וַיִּפֶן הָעָם
מֵעֵלָיו: «וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל הַגִּשׁוּ אֵלַי הָעֵלָה
וְהַשְׁלֵמִים וַיַּעַל הָעֵלָה: וַיְהִי כְּכֹלְתוֹ לְהָעֵלוֹת
הָעֵלָה וְהִנֵּה שָׁמוּאֵל בָּא וַיֵּצֵא שְׂאוֹל לְקִרְאָתוֹ
לְבָרְכוֹ: «וַיֹּאמֶר שָׁמוּאֵל מַה עָשִׂיתָ וַיֹּאמֶר
שְׂאוֹל כִּי-רָאִיתִי כִּי-נִפֶן הָעָם מֵעָלַי וְאַתָּה לֹא-
בָאתָ לְמוֹעֵד הַיָּמִים וּפְלִשְׁתִּים נֹאסְפוּ מִכְּמֹשׁ:
«וַאֲמַר עָתָה יֵרְדוּ פְּלִשְׁתִּים אֵלַי הַגִּלְגָּל וּפְנִי
י-הוָה לֹא חֲלִיתִי וְאַתָּאֲפִק וְאֵעֲלֶה הָעֵלָה:
«וַיֹּאמֶר שָׁמוּאֵל אֶל-שְׂאוֹל נִסְכַּלְתָּ לֹא שָׁמַרְתָּ

אֶת-מִצְוֹת י-הוָה א-לֹהֶיךָ אֲשֶׁר צִוִּיךָ כִּי עָתָה
חֲכִין י-הוָה אֶת-מַמְלַכְתְּךָ אֶל-יִשְׂרָאֵל עַד-
עוֹלָם: «וְעָתָה מַמְלַכְתְּךָ לֹא-תִקּוּם בְּקִשְׁי י-הוָה
לֹא אִישׁ בְּלִבּוֹ וַיִּצְוָהוּ י-הוָה לְנָגִיד עַל-עַמּוֹ
כִּי לֹא שָׁמַרְתָּ אֶת אֲשֶׁר-צִוִּיךָ י-הוָה: «וַיִּקָּם
שָׁמוּאֵל וַיַּעַל מִן-הַגִּלְגָּל גִּבְעַת בְּנִימֹן וַיִּפְקֹד
שְׂאוֹל אֶת-הָעָם הַנִּמְצָאִים עִמּוֹ כַּשֵּׁשׁ מֵאוֹת
אִישׁ: «וּשְׂאוֹל וַיִּזְנְתֶן בָּנוּ וְהָעָם הַנִּמְצָא עִמָּם
יֹשְׁבֵים בְּגִבֵּעַ בְּנִימֹן וּפְלִשְׁתִּים חָנוּ בְּמַכְמֹשׁ:
«וַיֵּצֵא הַמִּשְׁחִית מִמַּחְנֶה פְּלִשְׁתִּים שְׁלֹשָׁה
רֵאשִׁים הָרֵאשׁ אֶחָד יִפְנֶה אֶל-דָּרֶךְ עַפְרָה אֶל-
אֶרֶץ שׁוֹעַל: «וְהָרֵאשׁ אֶחָד יִפְנֶה דָרֶךְ בַּיִת
חָרוֹן וְהָרֵאשׁ אֶחָד יִפְנֶה דָרֶךְ הַגִּבּוֹל הַנְּשָׁקֶף
עַל-גֵּי הַצְּבָעִים הַמְּדַבְּרָה: «וְחָרַשׁ לֹא יִמָּצֵא
בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי-אָמְרוּ פְּלִשְׁתִּים כִּן יַעֲשׂוּ
הָעֶבְרִים חָרֹב אִו חֲנִית: «וַיִּרְדּוּ כָל-יִשְׂרָאֵל
הַפְּלִשְׁתִּים לְלָטוֹשׁ אִישׁ אֶת-מַחְרָשְׁתּוֹ וְאֶת-
אָתוֹ וְאֶת-קֶרְדֵּמוֹ וְאֶת מַחְרָשְׁתּוֹ: «וְהִיִּתָּה
הַפְּצִירָה פִּים לְמַחְרָשׁתׁ וְלֹאֲתִים וְלִשְׁלֹשׁ קִלְשׁוֹן
וְלַחֲקֶרֶדִּים וְלַחֲצִיב הַדְּרָבֹן: «וְהָיָה בַיּוֹם
מִלְחָמָת וְלֹא נִמָּצָא חָרֹב וְחֲנִית בְּיַד כָּל-הָעָם
אֲשֶׁר אֶת-שְׂאוֹל וְאֶת-יִזְנְתֶן וְהַמָּצָא לְשְׂאוֹל
וְלִיִּזְנְתֶן בָּנוּ: «וַיֵּצֵא מִצֵּב פְּלִשְׁתִּים אֶל-מִעְבַר
מִכְּמֹשׁ:

הַלְכוֹת כְּלָאִים פָּרָק ג

מִפְּנֵי שְׁפָרֵי שְׁלוֹזָה דּוּמָה לְפָרֵי שְׁלוֹזָה; וְהַלְפַת עִם הַנְּפוּס אֵינָן כְּלָאִים זֶה בְּזוֹה, מִפְּנֵי שֶׁהַעֲלִין דּוּמִין לְעֵלִין. אֲבָל צִנּוֹן עִם הַנְּפוּס אֵף עַל פִּי שֶׁהַעֲלִין דּוּמִין זֶה לְזוֹה, וְהַפְּרֵי דּוּמָה לְפָרֵי הָרִי אֵלּוּ כְּלָאִים, הוֹאִיל וְטַעַם פְּרֵי זֶה רַחוּק מִטַּעַם פְּרֵי זֶה בְּיֹתֵר. וְכֵן כָּל כְּפִיּוּצָא בְּאֵלּוּ.

ג, ט וְכַמּוֹה מִרְחִיקִין בֵּין שְׁנֵי מִינֵי זָרְעִים שֶׁהֵן כְּלָאִים זֶה עִם זֶה: פְּדֵי שִׁיחֵיו גֵּרָאִין מִבְּדִלִין זֶה מִזֶּה; אֲבָל אִם גֵּרָאִין שֶׁזּוֹרְעוּ בְּעֶרְבוּבֵיהָ, הָרִי זֶה אֶסוּר. וְשַׁעוּרִין רַבִּים יֵשׁ בְּהַרְחָקָה הַזֹּאת הַכֹּל לְפִי גְדֹל הַשְּׂדֵה הַנּוֹרְעֵת, וְלְפִי רַחֲב הַעֲלִין, וְשְׁלוֹזָה הַיּוֹנְקוֹת.

ג, י פִּיּוּצָא: שְׂדֵהוּ שֶׁהֵיחָה זְרוּעָה מִן תְּבוּאָה, וּבְקִשׁ לְזָרַע בְּצֵדָה מִן תְּבוּאָה אַחַר בְּשֵׂדָה אַחֶרֶת מִרְחִיק בֵּינֵיהֶן בֵּית רְבַע; וְהוּא כְּעֶשֶׂר אַמּוֹת וַחֲצֵי אַמָּה עַל עֶשֶׂר אַמּוֹת וַחֲצֵי אַמָּה מֵרַבַּע, בֵּין מִן הָאֲמֻצָּע בֵּין מִן הַצֵּד. וְאִם לֹא הָיָה בֵּינֵיהֶן כְּשַׁעוּר הַזֶּה, אֶסוּר; וְאֵינּוּ לוֹקָה, עַד שִׁיחֵיו קְרוּבִין בְּתוֹךְ שֵׁשָׁה טַפְחִים.

ג, יא הֵיחָה שְׂדֵהוּ זְרוּעָה יָרֵק, וּבְקִשׁ לְזָרַע בְּצֵדָה שְׂדֵה יָרֵק אַחֶר, אֲפִלּוּ דִלְעַת מִרְחִיק בֵּין שְׁתֵּי הַשְּׂדוֹת שֵׁשָׁה טַפְחִים עַל שֵׁשָׁה טַפְחִים מֵרַבַּע, בֵּין מִן הָאֲמֻצָּע בֵּין מִן הַצֵּד. וּפְחוּת מִשַּׁעוּר זֶה, אֶסוּר; וְאֵינּוּ לוֹקָה, עַד שִׁיחֵיו קְרוּבִין בְּתוֹךְ טַפַּח. הֵיחָה אַחַת מִשְׁתֵּי הַשְּׂדוֹת זְרוּעָה תְּבוּאָה, וְהַשְּׁנֵיָה שֶׁבְּצֵדָה יָרֵק אוֹ דִלְעַת מִרְחִיק בֵּינֵיהֶן בֵּית רְבַע.

ג, יב בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְחִיק בְּשַׁעוּרִין הָאֵלּוּ, בֵּין שְׁתֵּי שְׂדוֹת; אֲבָל אִם הֵיחָה שְׂדֵהוּ זְרוּעָה יָרֵק, וְרָצָה לְזָרַע בְּצֵדָה שׁוֹרָה שְׁלִירֵק מִמֵּין אַחַר דִּי לְעִשׂוֹת בֵּין הַשְּׂדֵה וּבֵין הַשׁוֹרָה תֵּלֵם אַחַד, אֲרָכּוּ שֵׁשָׁה טַפְחִים בְּלֶבֶד וּרְחִיבוּ כְּעַמּוּקוֹ.

ג, יג הֵיחָה שְׂדֵהוּ זְרוּעָה תְּבוּאָה, וְרָצָה לְזָרַע בְּתוֹכָהּ שׁוֹרָה אַחַת שְׁלִירֵק אֲפִלּוּ שׁוֹרָה שְׁלִדְלוּעִים, שֶׁהַעֲלִין שְׁלָה אַרוּכִין וּמִסְתַּבְּכִין מִרְחִיק בֵּינֵיהֶן שֵׁשָׁה טַפְחִים; וְאִם גִּמְשָׁכוּ הַעֲלִין שְׁלִדְלוּעִת וּנְכַסּוּ לְתְּבוּאָה וּנְסַתְּבָכוּ בָּהּ יַעֲקֹר מִן הַתְּבוּאָה שְׁלִפְנֵי הַדִּלְעַת, עַד

ג, א יֵשׁ מִינֵין בְּזָרְעִים שִׁיחֵיהָ הַמִּין הָאֶחָד, נִפְרָד לְצוּרוֹת הַרְבֵּה, מִפְּנֵי שְׁנוֵי הַמְּקוֹמוֹת וְהַעֲבוּדָה שֶׁעוֹבְדִין הָאָרֶץ, עַד שִׁירָאָה כְּשֵׁנֵי מִינֵין; וְאֵף עַל פִּי שְׁאִין דּוּמִין זֶה לְזוֹה, הוֹאִיל וְהֵן מִין אַחַד, אֵינָן כְּלָאִים זֶה בְּזוֹה.

ג, ב וְיֵשׁ בְּזָרְעִים שְׁנֵי מִינֵין, שֶׁהֵן דּוּמִין זֶה לְזוֹה וְצוּרֵת שְׁנֵיחֵן קְרוּבָה לְהִיּוֹת צוּרָה אַחַת; וְאֵף עַל פִּי כֵן הוֹאִיל וְהֵן שְׁנֵי מִינֵין, הָרִי אֵלּוּ אֶסוּרִים זֶה עִם זֶה.

ג, ג פִּיּוּצָא: הַחֲזֵרֵת עִם חֲזֵרֵת גְּלִים, וְהַעֲלִשִׁין עִם עֲלִשֵׁי שְׂדֵה, וְהַפְּרִישִׁין עִם פְּרִישֵׁי שְׂדֵה, וְהַכְּסִיב עִם כְּסִיב הָרִים, וְהַחֲרַדֵּל עִם חֲרַדֵּל מִצְרִי, וְדִלְעַת הַמִּצְרִית עִם הַדִּלְעַת הַרְמוּצָה אֵינָן כְּלָאִים זֶה בְּזוֹה.

ג, ד וְכֵן הַחֲטִים עִם הַזּוּנִין, וְהַשַּׁעוּרִים עִם שְׁבֵלֵת שׁוּעַל, וְהַכְּסִמִּין עִם הַשִּׁיפּוֹן, וְהַפּוֹל עִם הַסְּפִיר, וְהַפְּרָקָדָן עִם הַטַּפַּח, וְפּוֹל הַלָּבָן עִם הַשַּׁעוּעִית, וְהַקִּישוֹת עִם הַמְּלַפְפוֹן, וְהַפְּרוּב עִם הַתְּרַבְּתוֹר, וְהַתְּרַדִּין עִם הַלְּעוֹנִין אֵינָן כְּלָאִים זֶה בְּזוֹה.

ג, ה אֲבָל הַצִּנּוֹן עִם הַנְּפוּס, וְהַחֲרַדֵּל עִם הַלְּפָסָן, וְדִלְעַת יּוֹנִית עִם דִּלְעַת מִצְרִית אוֹ עִם דִּלְעַת רְמוּצָה אֵף עַל פִּי שְׁדוּמִים זֶה לְזוֹה, הָרִי אֵלּוּ כְּלָאִים זֶה בְּזוֹה.

ג, ו וְכֵן בְּאֵילָן שְׁנֵי מִינֵין שְׁדוּמִין זֶה לְזוֹה בְּעֵלִין אוֹ בְּפִרוֹת, הוֹאִיל וְהֵן שְׁנֵי מִינֵין, הָרִי אֵלּוּ כְּלָאִים. פִּיּוּצָא: הַתְּפוּחַ עִם הַחֲזוּרוֹר, וְהַפְּרָסְקִין עִם הַשְּׂקָדִים, וְהַשְּׁזֵפִין עִם הָרִימִין אֵף עַל פִּי שְׁדוּמִין זֶה לְזוֹה, הָרִי הֵן כְּלָאִים זֶה בְּזוֹה; אֲבָל הָאֲגָסִים עִם הַקְּרִסְטְמִלִין, וְהַפְּרִישִׁים עִם הַעֲזוּרוּרִין אֵינָן כְּלָאִים זֶה בְּזוֹה.

ג, ז וְכֵן יֵשׁ שֵׁם זָרְעִים וְאֵילָנוֹת אַחֲרוֹת אֵף עַל פִּי שֶׁהֵן שְׁנֵי מִינֵין בְּטַבְּעוֹן, הוֹאִיל וְעֵלִין שְׁלוֹזָה דּוּמָה לְעֵלִין שְׁלוֹזָה, אוֹ פְּרֵי שְׁלוֹזָה דּוּמָה לְפָרֵי שְׁלוֹזָה דְּמִיּוֹן גְּדוֹל עַד שִׁירָאוּ כְּשֵׁנֵי גּוֹנִים מִמֵּין אַחַד לֹא חָשְׂשׁוּ לְהֵן לְכְּלָאִים זֶה עִם זֶה, שְׁאִין הוֹלְכִין בְּכְּלָאִים אֵלּא אַחַר מְרָאִית הָעֵין.

ג, ח פִּיּוּצָא: הַלְּפַת עִם הַצִּנּוֹן אֵינָן כְּלָאִים זֶה בְּזוֹה,

שלא יתערבו העליון.

ג, יד ואין צריך לומר שאם זרע שורה ממין זה, ושורה ממין אחר שדיו להיות ביניהן תלם אחד, כמו שיתבאר.

ג, טו הרחיק בין שני המינין הרחקה הראויה להן, והיה מין זה נוטה על גבי מין זה בין שנטת תבואה על התבואה, או ירק על גבי ירק, או ירק על התבואה, או תבואה על הירק הכל מתר, שהרי הרחיק פשעור: חוץ מדלעת יונית, שהיא נמשכת הרבה; לפיכך אם נטת, יעקר מלפניה כמו שבארנו.

ג, טז היה בין שני המינים בור, או ניר, או גפה, או דרך, או גדר שהוא גבוה עשרה טפחים, או חריץ שהוא עמוק עשרה טפחים ורחב ארבעה, או אילן שהוא מסך על הארץ, או סלע שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה הרי זה מתר לסמוך המין לצד אחד מאלו, והמין האחר לצד השני: הואיל ואחד מכל אלו מבדיל ביניהן, הרי הן נראין מבדלין זה מזה.

ג, יז במה דברים אמורים שצריך הרחקה או דבר המבדיל, בשזרע בתוך שדהו. אבל אם היתה שדהו זרועה חטים מתר לחברו לזרע בצדה שעורים, שנאמר "שדך לא-תזרע כלאים": אין האסור אלא שיזרע שדהו כלאים, ולא נאמר הארץ לא תזרע כלאים. ולא עוד, אלא אפלו זרע בתוך שדהו שעורים סמוך לחטים, ומשך זרע השעורים עד

שסמכו לשדה חברו שהיא זרועה שעורים הרי זה מתר: מפני שנראו השעורים שבתוך שדהו שהן סוף שדה חברו.

ג, יח היתה שדהו זרועה חטים, ושדה חברו בצדה זרועה חטים מתר לו לזרע תלם שלפשתן אחד בצד חטים שלו, סמוך לשדה חברו: שהרואה יודע שאין דרך העם לזרע תלם אחד שלפשתן; ולא נתפון זה אלא לבדק שדהו אם ראויה היא לזרע פשתן אם לא, ונמצא כוזרע להשחתה. לפיכך אסור לזרע מין אחר בין שתי שדות אלו שהן ממין אחד, עד שירחיק בתוך שלו.

ג, יט היתה שדהו ושדה חברו שבצדה זרועין שני מיני תבואה לא יזרע ביניהם חרדל וחריע, אפלו תלם אחד: מפני שהעם זורעים מאלו תלם אחד. אבל אם היו שתי השדות זרועין שני מיני ירקות, מתר לזרע ביניהן חרדל או חריע שמתר להקיף חרדל או חריע לכל מין חוץ מן התבואה, מפני שאינן מזיקין אותה.

ג, כ וכן אם היתה זוית שלזרע זה נוגעת בצלע שלזרע האחר בתוך שדהו הרי זה מתר, מפני שהן נראין מבדלין זה מזה. ואין צריך לומר אם היתה זוית שלזרע זה נוגעת בזוית שלזרע האחר מפני שהן נראין כסוף שדה שנגע בסוף שדה, שהוא מתר בלא הרחקה ולא הבדלה כמו שבארנו.

הלכות פלאים פירק ד

הירק מקום שזרע בו שורה שלדלועין, ומבדיל בינה ובין הירק בתלם, ומניח מן הירק רחב שתים עשרה אמה, ועושה שורה שניה שלדלועין, ומבדיל בינה ובין הירק בתלם; וכן עד מקום שירצה, שנמצא בין כל שתי שורות שלדלועין שתים עשרה אמה. אבל פחות מכאן, אסור מפני שהעליון מסתבכין מכאן ומכאן בירק שביניהם, ונראה הכל כאלו נזרע בערבוביה.

ד, ג היתה שורה שלדלעת זרועה, אפלו דלעת יחידית, ובא לזרע בצדה תבואה מרחיק בית רבע:

ד, א מתר לזרע שתי שורות זו בצד זו שלקשואין, ושתי שורות בצדן שלדלועין, ושתי שורות שלפול המצרי, ותלם בין כל מין ומין. אבל לא יזרע שורה אחת שלקשואין, ושורה אחת שלדלועין, ושורה אחת שלפול המצרי אף על פי שהתלם מבדיל בין כל מין ומין: מפני שמינין אלו עלים שלהן ארוכין ונמשכין ומסתבכין; ואם זרען שורה בצד שורה, יתערב הכל ויראו כנזרעין בערבוביה.

ד, ב היתה שדהו זרועה מין ממיני ירקות, ובקש לזרע בתוכה שורות שורות שלדלועין עוקר מן

שְׁהָרִי נִמְשָׁכוּ עֲלֵיהָ, וְהַחֲזִיקָהּ מִקּוּם גָּדוֹל. וְכָל דָּבָר שִׁיחָהּ בְּתוֹךְ בֵּית הָרִבֵּעַ שֶׁמֵרְחִיקִין בֵּין שְׁנֵי הַמִּינִין עוֹלָה מִן הַמִּזְבֵּחַ, כַּגּוֹן הַקֶּבֶר וְהַסֵּלַע וְכוּיָצֵא בְהֵן.

ד, ד הַתֵּלֵם אוֹ אִמַת הַמַּיִם שֶׁהֵן עֲמוּקִים טַפַּח זוֹרְעִין לְתוֹכָן שְׁלוֹשָׁה מִינֵי זֵרְעוֹנִים, אֶחָד עַל שְׂפַת הַתֵּלֵם מִכָּאן וְאֶחָד מִכָּאן וְאֶחָד בְּאִמְצָע. וּמִתֵּר לְנִטְעַ שְׁנֵי מִינֵין בְּתוֹךְ גְּמָה אַחַת, וְאִפְלוּ קִישוּת וְדַלְעַת וְהוּא שִׁיחָהּ מִין זֶה נוֹטָה מֵעַל שְׂפַת הַגְּמָה לְכָאן וְהַמִּין הַאֲחֵר נוֹטָה לְצַד הַשְּׁנַי, וְיִרְאוּ נִבְדָּלִין זֶה מִזֶּה. וְכֵן אִם נִטְעַ אַרְבָּעָה מִינֵין בְּתוֹךְ הַגְּמָה, וְהִפְכֵן לְאַרְבָּע רוּחוֹתֶיהָ הָרִי זֶה מִתֵּר.

ד, ה הַרוּצָה לְזֹרַע שְׂדֵהוּ מִשֵּׁר מִשֵּׁר מִכָּל מִין מֵרְחִיק בֵּין כָּל מִשֵּׁר וּמִשֵּׁר שְׁתֵּי אֲמוֹת עַל שְׁתֵּי אֲמוֹת, וּמִצַּר וְהוֹלֵךְ עַד שְׁלֹא יִשָּׂאָר בִּינֵיהֶן בְּסוּף הַמִּשֵּׁר אֲלֵא כָּל שְׁהוּא: שְׁהָרִי הֵן נִרְאִין שְׁלֹא נִזְרְעוּ בְּעַרְבוּבִיָּה.

ד, ו רָצָה לְעֲשׂוֹת שְׂדֵהוּ קִרְחַת קִרְחַת מִכָּל מִין לֹא יַעֲשֶׂה בְּתוֹךְ כָּל בֵּית סָאָה יִתֵּר עַל תַּשַּׁע קִרְחוֹת, כָּל קִרְחַת מֵהֵן בֵּית רִבְעִי; וְנִמְצָא רְחוּק בֵּין כָּל קִרְחַת וְקִרְחַת, קָרוֹב לְעֶשֶׂר אֲמוֹת פָּחוֹת רְבִיעַ שְׁכָל בֵּית סָאָה חֲמִשִּׁים עַל חֲמִשִּׁים. וְמָה בֵּין הַמִּשֵּׁר לְקִרְחַת, שֶׁהַמִּשֵּׁר אַרוּךְ וְהַקִּרְחַת מֵרְבַּעַת.

ד, ז מִינֵי יִרְקוֹת שְׂאִין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְזֹרַע מֵהֶם אֲלֵא מֵעַט מֵעַט, כִּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ מִתֵּר לְזֹרַע מֵהֶם אִפְלוּ חֲמִשָּׁה מִינֵין בְּתוֹךְ עֲרוּגָה אַחַת, שֶׁהִיא שְׁשֶׁה טַפָּחִים עַל שְׁשֶׁה טַפָּחִים: וְהוּא שִׁיזְרַע אַרְבָּעָה מִינֵין בְּאַרְבָּע רוּחוֹת עֲרוּגָה, וְאֶחָד בְּאִמְצָע, וְיִרְחִיק בֵּין כָּל מִין וּמִין כִּמוֹ טַפַּח וּמְחָצָה, כִּדִּי שְׁלֹא יִינָקוּ זֶה מִזֶּה. אֲבָל יוֹתֵר עַל חֲמִשָּׁה מִינֵין, לֹא יִזְרַע וְאִף עַל פִּי שֶׁמֵרְחִיק בִּינֵיהֶם לְפִי שֶׁמִּינֵין הַרְבֵּה בְּעֲרוּגָה כְּזוֹ, הָרִי הֵן כְּנִטְוִעִין בְּעַרְבוּבִיָּה.

ד, ח בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּעֲרוּגָה שֶׁהִיא בְּחֲרֵבָה וְאִין שֵׁם זֹרַע חוּצָה לָהּ. אֲבָל עֲרוּגָה בֵּין עֲרוּגוֹת, אֲסוּר לְזֹרַע בָּהּ חֲמִשָּׁה מִינֵין: שְׂאֵם יִזְרַע בְּכָל רוּחַ מְעֲרוּגָה זוֹ, וּבְכָל רוּחַ מְעֲרוּגוֹת שֶׁסְּבִיבוֹתֶיהָ יִרְאֶה הַכָּל כְּמַעֲרָב. וְאִם הָטָה עֲלֵין שֶׁבְּעֲרוּגָה זוֹ לְכָאן, וְעֲלִין שֶׁבְּעֲרוּגָה שְׁבַצְדָּה מִכָּאן, עַד שִׁירָאוּ

מִבְּדָלִים מִתֵּר; וְכֵן אִם עָשָׂה תֵּלֵם בֵּין כָּל עֲרוּגָה לְעֲרוּגָה, מִתֵּר.

ד, ט וְאֲסוּר לְזֹרַע חוּץ לְעֲרוּגָה בְּלֹא תֵּלֵם וּבְלֹא נִטְיָה, וְאִפְלוּ כַּנֶּגֶד הַקֶּרְנוֹת שֶׁלְעֲרוּגָה שְׂאִין בְּהֵן זֹרַע: גְּזֵרָה שְׂמָא יִזְרַע אַרְבַּעַת הַמִּינֵין בְּאַרְבַּע זְווֹיֹת עֲרוּגָה, וְיִזְרַע מִינֵין אַחֲרֵים חוּצָה לָהּ כַּנֶּגֶד הַזְּווֹיֹת, וְנִמְצָא הַכָּל מְעֲרָב.

ד, י הִיתָה הָעֲרוּגָה שְׁשֶׁה עַל שְׁשֶׁה, וְהָיָה לָהּ גְּבוּל טַפַּח סְבִיב מִתֵּר לְזֹרַע בָּהּ וְאִפְלוּ שְׂמוֹנָה עֶשֶׂר מִין: שְׁלוֹשָׁה עַל כָּל גְּבוּל וּגְבוּל, וְשְׁשֶׁה בְּאִמְצָע; וְיִרְחִיק בֵּין כָּל מִין וּמִין טַפַּח וּמְחָצָה. וְלֹא יִזְרַע רֹאשׁ הַלְּפַת בְּתוֹךְ הַגְּבוּל, שְׂמָא יִמְלֵאָהּ. יִתֵּר עַל זֶה, לֹא יִזְרַע. ד, יא וְאֲסוּר לְזֹרַע בְּעֲרוּגָה מִינֵי זֵרְעִים כְּעֵנִין זֶה, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִרְאִין כְּלֵאִים; אֲבָל מִינֵי יִרְקוֹת הוּאִיל וְאִין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְזֹרַע מֵהֵן אֲלֵא מֵעַט מֵעַט, הָרִי זֶה מִתֵּר כִּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

ד, יב גְּבוּל שְׁחִיָּה גְּבוּהַ טַפַּח, וְזֵרְעוּ בּוֹ מִינֵין הַרְבֵּה כִּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ, וְנִתְמַעַט מִטַּפַּח מֵאַחַר שֶׁנִּזְרַע בּוֹ כָּשֵׁר, שֶׁהָיָה כָּשֵׁר מִתְחַלְתּוֹ.

ד, יג הַרוּצָה לְמִלְאוֹת כָּל גְּנָתוֹ מִינֵי יִרְק רַבִּים, וְלֹא יִרְחִיק בִּינֵיהֶם עוֹשֶׂה הַגְּנָה כְּלָהּ עֲרוּגוֹת עֲרוּגוֹת מֵרְבַּעוֹת, אִפְלוּ שְׁשֶׁה עַל שְׁשֶׁה, וְעוֹשֶׂה בְּכָל עֲרוּגָה חֲמִשָּׁה עֲגוּלִין, אַרְבָּעָה בְּאַרְבַּע רוּחוֹתֶיהָ וְאֶחָד בְּאִמְצָע; וְזוֹרַע מִין בְּכָל עֲגוּל, וְזוֹרַע אַרְבָּעָה מִינֵים אַחֲרֵים בְּאַרְבַּע קֶרְנוֹת עֲרוּגָה: נִמְצָאוּ תַשְׁעָה מִינֵין בְּכָל עֲרוּגָה, וְהֵן נִרְאִין מִבְּדָלִין זֶה מִזֶּה; וְאִינוּ מִפְּסִיד אֲלֵא מָה שֶׁבִּין הָעֲגוּלִין בְּלִבָּד שֶׁהוּא מִנִּיחוֹ חָרֵב כִּדִּי שִׁירָאוּ הָעֲגוּלִין מִבְּדָלִין מִן הַקֶּרְנוֹת, וּמִבְּדָלִין זֶה מִזֶּה.

ד, יד וְאִם רָצָה שְׁלֹא יִפְסִיד כְּלוּם אִם הָיוּ הָעֲגוּלִין זְרוּעִין שְׁתֵּי, זוֹרַע מָה שֶׁבִּינֵיהֶן עֲרָב; וְאִם הָיוּ זְרוּעִין עֲרָב, זוֹרַע מָה שֶׁבִּינֵיהֶן שְׁתֵּי: כִּדִּי שִׁירָאוּ מִבְּדָלִין.

ד, טו מִכָּל אֵלוֹ הַדְּבָרִים נִתְבָּאָר לָךְ, שֶׁבְּזִמְנֵי שִׁישׁ בֵּין שְׁנֵי הַמִּינֵין הִרְחַקָהּ הָרְאוּיָה לָהֶם כִּדִּי שְׁלֹא יִינָקוּ זֶה מִזֶּה אִין חוֹשְׁשִׁין לְמִרְאִית הָעֵין, כִּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ; וּבְזִמְנֵי שִׁירָאוּ מִבְּדָלִים זֶה מִזֶּה אִין חוֹשְׁשִׁין לִינְיָקָתוֹ,

הלכות פלאים פרק ה

התבואה. סכך גפן חברו על תבואתו קדש תבואתו, ולא קדש גפן חברו; סכך גפן חברו על תבואת חברו, לא קדש אחד מהן. ומפני זה, הזורע פרמו בשביעית לא קדש.

הז הרואה פלאים בכרם חברו, וקימו הרי זה הרואה, אסור בהנחתו; וכל אדם, מתרין בהן. ואלו קימן בעל הכרם היה מקדש אותן לכל אדם, כמו שבארנו.

הח האנס שזרע פלאים בכרם חברו אם נשתקעו הבעלים, אף על פי שלא נתיאשו הרי זה קדש מן התורה; ואם לא נשתקעו הבעלים, אף על פי שנתיאשו אינו מקדש אלא מדברי סופרים.

הט הרוח שעקרה פירות הגפן, ושלחה אותן על התבואה יגרר אותן מיד; ואם ארעו אנס, ולא סלקן הרי אלו מתרין, ולא נתקדשו.

הי אנס שזרע הכרם כשיצא האנס יקצר הזרע מיד, ואפלו בחלו שלמועד. ואם לא מצא פועלים, יוסיף להן עד שליש בשכרן; בקשו ממנו יותר מכאן, עד שלא מצא פועלים הרי זה מבקש בנחת וקוצר. ואם נשתתה הזרע עד שהגיע לעונת שיקדש הרי זה יקדש, ויאסרו שניהם.

היא מאימתי תבואה או ירק מתקדשין, משישרישו; ענבים, משיעשו כפול הלבן: שנאמר "המלאה הזרע אשר תזרע, ותבואת, הכרם" עד שיזריע זה, ויהיה זה תבואה; אבל תבואה שיבשה כל צרפה, וענבים שבשלו כל צרפן אינן מתקדשות.

היב פיצד: תבואה שיבשה כל צרפה, ובא ונטע גפן בתוכה, וכן ענבים שבשלו כל צרפן, וזרע תבואה או ירק בצדן אף על פי שזה אסור, אינן מתקדשות.

היג כרם שלא הגיעו ענביו להיות כפול הלבן, אלא עדין הן בסר, וזרע בתוכו ירק או תבואה,

הא הזורע שני מיני תבואה או שני מיני ירקות, עם זרע הכרם הרי זה לוקה שתיים: אחת משום "שדך לא-תזרע פלאים", ואחת משום "לא-תזרע פרמה, פלאים". ואינו לוקה משום זורע פלאי הכרם, עד שיזרע בארץ ישראל חטה ושעורה וחרצן במפלת יד; וכן אם חפה אותם בעפר, לוקה.

הב וכן אם זרע שני מיני ירק וחרצן, או זרע אחד ירק וזרע אחד מין תבואה וחרצן, במפלת יד הרי זה לוקה. ואינו חייב מן התורה אלא על קנבס, ופול, וכיוצא בהן מזרעים שנגמרים עם גמר תבואת הכרם; אבל שאר הזרעים, אסורים מדבריהם.

הג וכן אסור מדבריהם לזרע פלאי הכרם, בחוצה לארץ. ולמה אסרו לזרע פלאי הכרם בחוצה לארץ, ולא אסרו פלאי זרעים: מפני שפלאי הכרם חמורין הם שאם נזרעו בארץ ישראל, הרי הן אסורין בהנניה; וכיון שהן אסורין בהנניה בארץ, אסרו לזרען בחוצה לארץ. ואין עודרין עם הגוי בפלאים, אבל עוקרין עמו פדי למעט התפלה.

הד אין אסור משום פלאי הכרם, אלא מיני תבואה ומיני ירקות בלבד. אבל שאר מיני זרעים, מתר לזרען בכרם; ואין צריך לומר, שאר אילנות.

הה אסור לזרע ירקות או תבואה בצד הגפנים, או לטע גפן בצד הירק או תבואה. ואם עשה כן אף על פי שאינו לוקה, הרי זה קדש; ונאסרו שניהם בהנניה הירק או התבואה, והגפנים. ושורפין את שתיהן, שנאמר "פן-תקדש, המלאה הזרע"; ואפלו הקש שלתבואה, והעצים שלגפנים האלו אסורין בהנניה, ושורפין אותם. ולא יסיק בהן תנור וכירים, ולא יבשל בהם בשעת שרפתן.

הו אחד הנוטע, ואחד המקים כגון שראה פלאים צמחו בכרמו והניחם הרי זה קדש. ואין אדם מקדש, דבר שאינו שלו; לפיכך המסכך גפנו על גבי תבואתו שלחברו קדש גפנו, ולא נתקדשה

והשרישו הרי זה לא קדש. ואף על פי כן קונסין אותו, ואוסרין את הזרע; אבל הבסר, מתר. ואם עקר הזרע קדם שיעשו הענבים כפול הלבן, הרי הוא מתר בהנניה. מקצתן נעשו כפול הלבן, ומקצתן לא נעשו את שנעשו, נתקדשו; ושלא נעשו, מתרין.

היד ענבים שנעשו כפול הלבן, וזרע בצדן תבואה או מיני ירקות, ולקט הזרע קדם שישריש הרי זה מתר בהנניה; ואם השריש, אסור.

ה, טו גפן שייבשו העלין שלה, ונפלו כדרך שתיבש הגפן בימי הקר אסור לזרע בצדה ירק או תבואה; ואם זרע, לא קדש. וכן הזרע בעציץ שאינו נקוב, המנח בפרם לא קדש; ומכין אותו מכת מרדות. אבל עציץ נקוב, הרי הוא פאריץ.

ה, טז היה עובר בפרם ונפלו ממנו זרעים, או שיצאו מן הזבלים או עם המים, או שהיה זורע או זורה בשדה לבן וסערתו הרוח לאחוריו ונפלו הזרעים בפרם, וצמחו הרי זה לא נתקדש: שנאמר "אשר תזרע", וזה לא זרע. וחיב לעקר, כשיראה; ואם קימן, הרי זה קדש.

ה, יז סערתו הרוח לפניו, וראה הזרעים שנפלו לפרם הרי זה כזורע. וכיצד יעשה: אם צמחו העשבים יהפך אותם במחרשה, ודיו. ואם מצאן שנעשו אביב ינפץ אותו אביב כדי להשחיתו, שהכל אסור בהנניה; ואם מצאה שנעשת דגן, הרי זו תשרף. ואם ראה אותן, וקימן הרי אלו ישרפו עם הגפנים הסמוכות להן.

ה, יח הרואה בפרם עשב שאין דרך בני אדם לזרעו אף על פי שהוא רוצה בקיומו לבהמה או לרפואה, הרי זה לא קדש: עד שיקים דבר שכמוהו מקימין,

הלכות כלאים פרק ו

רב העם באותו מקום. כיצד: המקיים קוצים בפרם בערב, שרוצים בקוצים לגמליהם הרי זה קדש. ה, יט האירוס והקיסוס ושושנת המלך ושאר כל מיני זרעים, אינן כלאים בפרם; והקנבס והקנרס וצמר גפן, הרי הן כשאר מיני ירקות ומקדשים בפרם. וכן כל מיני דשאים שעולין מאליהן בשדה, הרי הן מקדשין בפרם. ופול המצרי, מין זרעים ואינו מקדש.

ה, כ הקנים והורד והאטדין מיני אילן, ואינן כלאים בפרם. זה הפלל כל המוציא עלין מעיקרו, הרי זה ירק; וכל שאינו מוציא עלין מעיקרו, הרי זה אילן. והצלה, אילן לכל דבר.

ה, כא הרואה ירק בפרם ואמר, כשאגיע לו אלקטנו מתר; הגיע לו, ועבר מעליו ואמר, כשאחזור לו אלקטנו אם שהה עד שהוסיף אחד ממאתים, הרי זה קדש.

ה, כב וכיצד משערין שעור זה: רואין אם נחתך ירק זה או מין תבואה זה מן הארץ, בכמה זמן ייבש הגע עצמך שייבש עד שלא תשאר בו לחה, במאה שעה. אם נשתהה בארץ משהגיע לו חצי שעה, הרי הוסיף במאתים ואסור; ואם נשתהה פחות מחצי שעה, מתר.

ה, כג אסור לעבר בעציץ נקוב שזרוע בו ירק, בתוך הפרם; ואם הניחו תחת הגפן, ונשתהה שם בארץ כדי להוסיף אחד ממאתים הרי זה קדש.

ה, כד בצל שנטעו בפרם, ואחר כך נעקר הפרם, ואחר כך צמחו הבצלים מן העיקר הנטוע אף על פי שרבו הגדולים על עיקרו במאתים, הרי אותו העיקר באסורו: שאין גדולי התר, מעלין את העיקר האסור.

אמה, כאלו הוא פלו מלא ירק וכל גפן שתהיה בתוך כל עגול זה, נתקדשה עם הירק, וכל שחויץ לעגול, אינן מתקדשות.

ו, ב במה דברים אמורים, בשתיה בין שפת העגול

ו, א הזרע ירק או תבואה בפרם, או המקימו עד שהוסיף במאתים הרי זה מקדש מן הגפנים שסביבותיו שש עשרה אמה לכל רוח, עגולות ולא מרבעות; ורואין כל העגול שרחבו שתים ושלושים

הנה ובין שורות הגפנים שחוצה לו יתר על ארבע אמות. אבל אם היה ביניהם ארבע אמות מצמצמות או פחות רואין את העגול כאלו הגיע לשורה הסמוכה לו, וכאלו רחב העגול ארבעים אמה; ורואין כל גפן שתפל בתוך עגול זה שלארבעים אמה, הרי היא מתקדשת.

ו, ג במה דברים אמורים, בזרע או מקים בתוך הפרם; אבל הזרע חוצה לפרם, וסמוך לו הרי זה מקדש שתי שורות של גפנים הסמוכות לזרע, בארץ כל הזרע ויתר ארבע אמות חוץ לזרע; ומתקדש מן הזרע רחב ארבע אמות, בארץ כל השורה שלפרם. ואם זרע בצד גפן יחידית, אינו מקדש מן הזרע אלא ששה טפחים לכל רוח.

ו, ד ילדה פחות מטפח, אינה מקדשת את הזרעים. במה דברים אמורים, בשתים כנגד שתים ואחת יוצאת זנב; אבל אם היה כל הפרם כן, הרי זה מקדש.

ו, ה שתי גנות זו על גבי זו, התחתונה עשויה פרם זרע את העליונה, עד שהוא מגיע לאויר עשרה טפחים קרוב לפרם: שאויר עשרה טפחים סמוך לפרם או לגפן יחידית, אסור לזרע בו זרעים. ואם היתה העליונה עשויה פרם הרי זה זרע את התחתונה, עד שהוא מגיע למטה משלושה טפחים מעיקר הגפנים.

ו, ו מי שהיתה שדהו זרועה ירק או תבואה, ונמלך לטע בה גפנים הופך את הזרעים במחרשה, ואחר כך נוטע; ולא יטע ואחר כך יהפך. היתה נטועה גפנים, ונמלך לזרעה זרעים משרש את הגפנים, ואחר כך זרע את הזרעים; ואם רצה לקץ את הגפנים עד שלא ישאר מהן אלא פחות מטפח סמוך לארץ הרי זה מתר לזרע, ואחר כך יחזר וישרש את הנשאר בארץ מן הגפנים.

ו, ז המבריך את הגפן בארץ, אפלו הבריכה בתוך הדלעת שיבשה ונעשת כסילון, או בתוך סילון שלחרס אם היה עפר על גבה שלושה טפחים או יתר הרי זה מתר לזרע על גבה; ואם היה על גבה

פחות מזה אסור לזרע על גבה, ומתר לזרע בצדה. הבריכה בפלע אף על פי שאין עפר על גבה אלא שלוש אצבעות, מתר להביא זרע עליה.

ו, ח במה דברים אמורים, בשאין עיקר הגפן נראה; אבל אם היה עיקרה נראה צריך להרחיק ששה טפחים לכל רוח, ואחר כך יזרע, כמו שמרחיק מכל גפן יחידית שלא הברכה, כמו שיתבאר.

ו, ט המבריך שלוש גפנים, ועיקריהם נראין אם יש ביניהן מארבע אמות ועד שמונה הרי אלו מצטרפות לשאר גפנים העומדות, וכאלו לא הבריכו; ואם לאו, אינן מצטרפות. היו פחות משלושה אינן מצטרפות, אלא מרחיק מהן ששה טפחים לכל רוח וזרע.

ו, י כל הזרע תחת השריגים והעלין היוצאין מן הגפן הרי זה קדש, ואף על פי שהזרע רחוק מעיקר הגפן כמה אמות. הדלה את הגפן על מקצת אפיפירות לא יזרע תחת מותר האפיפירות, ואף על פי שאין עליהן לא שריגים ולא עלין; ואם זרע הואיל ואין הזרע תחת סכוך הגפן, הרי זה מתר.

ו, יא וכן אם הדלה הגפן על מקצת בדי אילן שאינו עושה פרי, כגון הארז והברוש. אבל אם הדלה על מקצת אילן מאכל הרי זה מתר לזרע תחת מותר בדי האילן שלא נמשכו עליהן שריגי הגפן, שאין אדם מבטל אילן מאכל ועושה אותו אפיפירות לגפן; ואם נמשכו השריגים אחר שזרע, וסככו על הזרע הרי זה מחזירם למקום אחר.

ו, יב הזרע תחת מותר האפיפירות או תחת מותר אילן שאינו עושה פרות, ונמשכו שריגי הגפן וסככו על הזרע הרי זה אסור לקימו, או להחזיר השריגים. אלא כיצד עושה, עוקר הזרע.

ו, יג קנים היוצאין מן הערים, חס עליהן לפסקן כדי שלא ישחית האפיפירות הרי זה מתר לזרע תחתיהן; ואם עשאן כדי שיהלכו עליהן השריגים והעלין היוצאין, הרי זה אסור לזרע תחתיהן.

ו, יד פרח היוצא מן הערים, או מן הדלית רואין כאלו משקלת תלויה בו עד הארץ, ואסור לזרע

תחתיו; וכן המותח זמורה מאילן לאילן, אסור לזרע תחתיה. קשר חבל או גמי בזמורה, וקשר הראש האחר באילן הרי זה מתר לזרע תחת החבל; ואם

הלכות כלאים פרק ז

משמונה.

ז, ונטע שורה אחת בארץ, ושורה אחת במדרגה אם גבוהה המדרגה מן הארץ עשרה טפחים, אין מצטרפות; פחות מכאן, מצטרפות.

ז, הנוטע חמש גפנים, שתיים כנגד שתיים ואחת יוצאת בזנב הרי זה נקרא פרם קטן, וצריך להרחיק מהן ארבע אמות לכל רוח; אבל אם נטען שתיים כנגד שתיים ואחת באמצע, או שלוש בשורה זו ושתיים כנגדן בשורה שניה אינם פרם, ואינו מרחיק מהן אלא ששה טפחים לכל רוח.

ז, ח פרם שחרב אם יש בו ללקט עשר גפנים לכל בית סאה, ויהיו נטועות שתיים כנגד שתיים ואחת יוצאת זנב, או יש בו לכוון שלוש כנגד שלוש הרי זה נקרא פרם דל, ואסור לזרע בכלו.

ז, ט פרם שאינו נטוע שורות שורות, אלא מערבב אם יש בו לכוון שתיים כנגד שלוש, הרי זה פרם. ואם לאו, אינו פרם; אלא דיו להרחיק ששה טפחים מכל גפן וגפן, וזרע.

ז, י היו העיקרים מכוננין, והנוף אינו מכונן הרי זה פרם; הנוף מכונן, והעיקר אינו מכונן אינו פרם. היו דקות ואינן מכוננות, העבו והרי הן מכוננות הרי זה פרם. כיצד הוא יודע אם מכוננות הן, מביא חוט המדה ומותח מזו לזו.

ז, יא פרם שחרב באמצעו, ונשאר שלם מכל סביביו אם יש בקרחת שבאמצעו שש עשרה אמה הרי זה מרחיק מעיקרי הגפנים ארבע אמות לכל רוח, וזרע באמצע הקרחת. ואם אין בה שש עשרה אמה, הרי זה לא יביא זרע לשם; ואם הביא הואיל והרחיק ארבע אמות לכל רוח מן הגפנים שלפרם, הרי זה לא קדש.

ז, יב וכן מקום שנשאר פנוי בלא גפנים, בין סוף

ז, א הבא לזרע בצד הפרם מרחיק ממנו ארבע אמות מעיקרי הגפנים, וזרע; ואם גפן יחידית היא מרחיק ממנה ששה טפחים, וזרע. היתה שורה אחת שלגפנים זו בצד זו, אפלו הן מאה אין זה פרם, אלא כגפן יחידית; ומרחיק מן השורה ששה טפחים, וזרע. היו שתי שורות, הרי אלו פרם; וצריך להרחיק ארבע אמות מכל צד, ואחר כך יזרע: וכמה יהיה בכל שורה, שלוש גפנים או יותר.

ז, ב במה דברים אמורים, בשהיה בין כל גפן וגפן מארבע אמות ועד שמונה אמות. אבל אם היה בין שתי השורות שמונה אמות, חוץ ממקום הגפנים עצמן הרי אלו כמבדלות זו מזו, ואינו פרם אחד; ואינו מרחיק אלא ששה טפחים, מכל שורה.

ז, ג וכן אם היה ביניהן פחות מארבע אמות הרי אלו כגפן אחת, ומרחיק ששה טפחים לכל רוח. היו שלוש שורות אף על פי שיש ביניהן פחות מארבע, הרי אלו פרם; ורואין את האמצע, כאלו אינה.

ז, ד וכן אם היו שלוש שורות, ובין כל שורה ושורה שמונה אמות או יתר הרי זה זרע בין השורות. לפיכך הנוטע את פרמו מתחלה, והרחיק בין כל שורה ושורה שמונה אמות מתר להביא זרע בתוכו, ורחיק מכל שורה ששה טפחים בלבד; אבל אם זרע חוצה לו, צריך להרחיק משורה החיצונה ארבע אמות כשאר הפרמים; ואין דין בין השורות שלזה הפרם, ככרם שחרב באמצעו שהרי מתחלה נטען מרחקין.

ז, ה היתה בשדה זו שורה אחת שלגפנים, ובשדה חברו שורה שניה כנגדה קרובה לה אף על פי שמפסיק ביניהן דרך היחיד, או דרך לרבים, או גדר שהוא נמוך מעשרה טפחים הרי אלו מצטרפות להיות שתיהן פרם; והוא, שיהיה ביניהן פחות

הַכֶּרֶם וּבֵין הַגֶּדֶר שְׁלוֹ, וְהוּא הַנִּקְרָא מְחוּל הַכֶּרֶם אִם יֵשׁ בּוֹ שְׁתֵּים עָשָׂר אַמָּה מֵרְחִיק מִן הַגֶּפְנִים אַרְבַּע אַמּוֹת, וְזוֹרֵעַ אֶת הַשָּׂאֵר. הִיָּה בּוֹ פָּחוֹת מִשְׁתֵּים עָשָׂר אַמָּה, לֹא יֵבִיא זֶרַע לְשָׂם; וְאִם הֵבִיא הוֹאִיל וְהִרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת, הֲרִי זֶה לֹא קִדָּשׁ.

ז, יג בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּכֶרֶם גָּדוֹל; אֲבָל כֶּרֶם קָטָן אֵין לוֹ מְחוּל, אֲלֹא מֵרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת מִסּוּף הַגֶּפְנִים, וְזוֹרֵעַ עַד הַגֶּדֶר. וְכֵן כֶּרֶם גָּדוֹל שֶׁהִיָּה בֵּין כָּל שׁוּרָה וְשׁוּרָה שְׁמוֹנֶה אַמּוֹת אוֹ יֵתֵר, אֵין לוֹ מְחוּל.

ז, יד הִיָּה הַגֶּדֶר הַמְּקִיף אֶת הַכֶּרֶם פָּחוֹת מֵעָשָׂר טַפְחִים, אוֹ שֶׁהִיָּה גְבוּהוֹ עָשָׂר טַפְחִים וְאֵין בּוֹ רֹחַב אַרְבַּע טַפְחִים אֵין לוֹ מְחוּל, אֲלֹא מֵרְחִיק מִסּוּף הַגֶּפְנִים אַרְבַּע אַמּוֹת, וְזוֹרֵעַ עַד הַמְּחָצָה: אִפְלוּ הִיָּה בֵּין הַגֶּפְנִים וּבֵין הַמְּחָצָה אַרְבַּע אַמּוֹת וּמְחָצָה, זוֹרֵעַ אֶת חֲצֵי הָאֵמָה.

ז, טו גֶּדֶר שֶׁהוּא גְבוּהוֹ עָשָׂר טַפְחִים, וְכֵן חֲרִיץ שֶׁהוּא עֲמוּק עָשָׂר טַפְחִים וְרֹחַב אַרְבַּעַת הַרִי זֶה מֵתֵר לְטַע כֶּרֶם בְּצֵדוֹ מִכָּאן, וִירְקוֹת בְּצֵדוֹ מִכָּאן; אִפְלוּ מְחָצָה שְׁלֹקְנִים אִם אֵין בֵּין קְנֵה לְחִבְרוֹ שְׁלוֹשָׁה טַפְחִים, הֲרִי זֶה מְבַדֵּל בֵּין הַכֶּרֶם וְהִירֵק כְּגֵדֶר.

ז, טז גֶּדֶר הַמְּבַדֵּיל בֵּין כֶּרֶם וִירֵק שֶׁנִּפְרָץ עַד עָשָׂר אַמּוֹת הֲרִי זֶה כְּפֶתַח, וּמֵתֵר; הִיתָה פְּרָצָה יֵתֵר מֵעָשָׂר כְּנֶגֶד הַפְּרָצָה אֲסוּר, עַד שִׁירְחִיק מִן הַגֶּפְנִים כְּשַׁעוֹר. נִפְרָצוּ בּוֹ פְּרָצוֹת רַבּוֹת אִם הִיָּה הָעוֹמֵד כְּפָרוּץ הֲרִי זֶה מֵתֵר, וְכֹאֲלוּ אֵין שָׂם פְּרָצָה; הִיָּה הַפְּרוּץ מְרַבֵּה עַל הָעוֹמֵד לֹא יִזְרַע כְּנֶגֶד כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַפְּרוּצִים, עַד שִׁירְחִיק כְּשַׁעוֹר.

ז, יז מְחָצַת הַכֶּרֶם שֶׁנִּפְרָצָה אוֹמְרִים לוֹ, גֶּדֶר; גִּדְרָה וּנְפִרָצָה אוֹמְרִים לוֹ, גֶּדֶר. נִתְיָאֵשׁ מִמֶּנָּה, וְלֹא גִדְרָה הֲרִי זֶה קִדָּשׁ.

ז, יח בֵּית שֶׁהִיָּה חֲצִיו מִקְרָה וְחֲצִיו אֵינּוּ מִקְרָה, וּגֶפְנִים נְטוּעִים בְּצֵד זֶה מֵתֵר לְזֶרַע יִרְקוֹת בְּצֵד הָאַחֵר: שֶׁהֲרִי פִי תִקְרָה כְּאֲלוּ יֵרֵד וְסִתָּם, וְנִעֲשֶׂה בִּיבִיחָן כְּמְחָצָה. לְפִיכֶן אִם הִשּׁוּהוּ אֶת קְרוּיָו, אֲסוּר.

ז, יט חֲצֵר קִטְנָה שֶׁנִּפְרָצָה בְּמִלּוֹאָה לְגִדְלוֹהָ, וְהִיָּו

גֶּפְנִים בְּגִדְלוֹהָ אֲסוּר לְזֶרַע בְּקִטְנָה; וְאִם זֶרַע הִזְרִיעַ אֲסוּרִין, וְהַגֶּפְנִים מִתְרוֹת. הִיָּו גֶּפְנִים בְּקִטְנָה, מֵתֵר לְזֶרַע בְּגִדְלוֹהָ הוֹאִיל וַיֵּשׁ לְגִדְלוֹהָ פֶּסֶן מִכָּאן וּמִכָּאן, הֲרִי הִיא כְּמְבַדֵּל מִן הַקִּטְנָה; וְאֵין הַקִּטְנָה מְבַדֵּל מִן הַגִּדְלוֹהָ.

ז, כ חֲרִיץ שֶׁהוּא עוֹבֵר בְּכֶרֶם, עֲמוּק עָשָׂר וְרֹחַב אַרְבַּעַת אִם הִיָּה מִפְּלֵשׁ מֵרֵאשׁ הַכֶּרֶם וְעַד רֵאשׁוֹ הֲרִי זֶה נִרְאֶה כְּבֵין שְׁנֵי הַכֶּרְמִים, וּמֵתֵר לְזֶרַע בְּתוֹכוֹ; וּבִלְבַד שְׁלֹא יִהְיוּ הַגֶּפְנִים מְסַכְּכִין עָלָיו, כְּמוֹ שְׁבִארְנוֹ. וְאִם לֹא הִיָּה מִפְּלֵשׁ הֲרִי הוּא כְּגַת שְׁבִאֲמִצֵּעַ הַכֶּרֶם: שָׂאֵף עַל פִּי שֶׁהִיא עֲמוּקָה עָשָׂר וְרֹחַב אַרְבַּעַת אוֹ יֵתֵר, אֲסוּר לְזֶרַע בְּתוֹכָהּ אֲלֹא אִם כֵּן הִיָּה בְּקִרְחַת שֵׁשׁ עָשָׂר אַמָּה.

ז, כא שְׁבִיל שְׁבִין שְׁנֵי כְרָמִים, הֲרִי הוּא כְּכֶרֶם שֶׁחָרַב מֵאֲמִצְעוֹ: אִם יֵשׁ בִּיבִיחָם שֵׁשׁ עָשָׂר אַמָּה מֵרְחִיק מִזֶּה אַרְבַּע אַמּוֹת וּמִזֶּה אַרְבַּע אַמּוֹת, וְזוֹרֵעַ אֶת הַמּוֹתֵר; וְאִם הִיָּה פָּחוֹת מִכָּאן, לֹא יֵבִיא זֶרַע לְשָׂם.

ז, כב שׁוּמְרָה שְׁבִכְרֵם אִם גְּבוּהָה עָשָׂר וְרֹחַבָּה אַרְבַּעַת, מֵתֵר לְזֶרַע בְּרֵאשֵׁה יֵרֵק; וּבִלְבַד שְׁלֹא יִהְיוּ הַשְּׂרִיגִין נוֹגְעִין בָּהּ, כְּדִי שְׁלֹא יִרְאֶה יֵרֵק בְּתוֹךְ הַכֶּרֶם מִלְּמַעְלָה.

ז, כג בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּמִרְבַּעַת. אֲבָל אִם הִיתָה הַשׁוּמְרָה עֲגוּלָה צְרִיכָה שִׁיהִיָּה בְּתוֹכָהּ חוּל אַרְבַּעַת טַפְחִים, כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה מִפְּלֶגֶת מִן הָאָרֶץ; וְצְרִיכָה עֶפֶר עַל רֵאשֵׁה מִלְּמַעְלָה, שְׁלוֹשָׁה טַפְחִים.

ז, כד הַבֵּית שְׁבִכְרֵם אִם הִיָּה יֵתֵר מִשְׁלוֹשָׁה טַפְחִים עַל שְׁלוֹשָׁה טַפְחִים, זוֹרֵעִין בְּתוֹכוֹ יֵרֵק; וְאִם הִיָּה פָּחוֹת מִשְׁלוֹשָׁה עַל שְׁלוֹשָׁה הֲרִי הוּא כְּסִתּוֹם, וְאֵין זוֹרֵעִין בְּתוֹכוֹ.

ז, כה גֶּפֶן יְחִידִית שֶׁהִיתָה נְטוּעָה בְּתוֹךְ הַנֶּקֶע, אוֹ בְּתוֹךְ הַחֲרִיץ מֵרְחִיק מִמֶּנָּה שְׁשֶׁה טַפְחִים לְכָל רוּחַ וְזוֹרֵעַ אֶת כָּל הַחֲרִיץ, כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה בְּמִישׁוֹר; וְאִם הִיָּה עֲמוּק עָשָׂר, וְהִיָּה רֹחַב שֶׁפֶת הַחֲרִיץ אַרְבַּעַת אֲסוּר לְזֶרַע בְּתוֹכוֹ, אֵף עַל פִּי שֶׁהִרְחִיק שֶׁשָׁה.

ז, כו וְכֵן גֶּפֶן יְחִידִית שֶׁהִיתָה מִקְפַּת גֶּדֶר גְּבוּהָה עָשָׂר וְרֹחַב אַרְבַּעַת לֹא יִזְרַע בְּכָל הַמְּחָצָה, וְאֵף עַל פִּי

וְהִרְחִיק שְׂשָׁה; וְאִם הִרְחִיק שְׂשָׁה וְזָרַע, לֹא קָדַשׁ.
וְכַמּוֹה יִרְחִיק לְכַתְּחֻלָּהּ, וְיִזְרַע אַרְבַּע אַמּוֹת לְכָל רוֹחַ,

וְאַחַר כֵּךְ יִזְרַע שְׂאֵר הַחֲרִיץ, אוֹ שְׂאֵר הַמָּקוֹם הַמְּקַף
גֹּדֶר.

הַלְכוּת פְּלָאִים פֶּרֶק ח

ה, א הַגִּפְּנִים שֶׁגִּדְלוּ כְּבָרִיתָן, וְהָרִי הַשְּׂרִיגִים שֶׁלְּהֵן
וְהָאֲשֻׁכּוֹלוֹת מְשֻׁלְכִין עַל הָאָרֶץ הֵן הַנִּקְרָאִין כְּרָם.
אֲבָל הָעוֹשֶׂה כְּמוֹ מִטָּה, אוֹ שֶׁבִכָּה גְבוּהָה מֵעַל
הָאָרֶץ, כַּדִּי שִׁיחֵיו הַשְּׂרִיגִים וְהָאֲשֻׁכּוֹלוֹת נִסְמָכִין
עָלֶיהָ, וְהַגְּבִיָּה נוֹף הַגִּפְּנִים מֵעַל הָאָרֶץ עַל אוֹתָהּ
הַמִּטָּה, וְהִדְלָה אוֹתָן הָרִי זֶה נִקְרָא עָרִיס; וְאוֹתָם
הַקְּנִים וְכִיּוֹצֵא בָהֶן שֶׁעָשָׂה מֵהֵן מִטָּה אוֹ שֶׁבִכָּה,
וְהִדְלָה עָלֶיהֶן אֶת נוֹף הַגֶּפֶן הֵן הַנִּקְרָאִים אִפִּיפִירוֹת.
וְדִינֵים אַחֲרֵים יֵשׁ בְּעָרִיס.

ה, ב הַנוֹטֵעַ שׁוֹרֵה אַחַת שֶׁלְּחֻמֶּשׁ גִּפְּנִים אוֹ יֵתֵר,
וְעָרֶסֶן עַל גְּבֵי כּוֹתֵל שֶׁגְבוּהָ עֲשָׂרָה וְכִיּוֹצֵא בּוֹ, אוֹ
שֶׁנִּשְׁטָעַן בְּצַד חֲרִיץ עֲמוּק עֲשָׂרָה וְרַחֵב אַרְבַּעַה הָרִי
אֵלּוֹ נִקְרָאִין עָרִיס; וְצָרִיף לְהִרְחִיק מִן הָעָרִיס אַרְבַּע
אַמּוֹת, וְאַחַר כֵּךְ יִזְרַע כְּדֶרֶךְ שֶׁמֵּרְחִיק מִן הַכְּרָם.
וּמֵאִיכָן מוֹדְדִין, מִן עֵיקֵר הַגֹּדֶר שֶׁעָרֶסֶן עָלָיו.

ה, ג פִּיצֵד: הִרְחִיק אֶת הַשׁוֹרֵה שֶׁלְּגִפְּנִים מִן הַכּוֹתֵל
אַמָּה, וְנִמְצָא הָעָרִיס מִן הַגִּפְּנִים וְלַכּוֹתֵל מוֹדֵד מִן
הַכּוֹתֵל אַרְבַּע אַמּוֹת, וְזוֹרַע; וְנִמְצָא בֵּין הַזָּרַע וּבֵין
עֵיקְרֵי הַגִּפְּנִים, חֲמֵשׁ אַמּוֹת. וְאִם בָּא לְזָרַע מִצַּד
הַגִּפְּנִים, מֵרְחִיק מֵעֵיקְרֵי הַגִּפְּנִים אַרְבַּע אַמּוֹת
שֶׁנִּמְצָא רְחוּק מִן הַכּוֹתֵל, חֲמֵשׁ אַמּוֹת. וְעַל דֶּרֶךְ זֶה,
דִּבְּרִין בְּכָל עָרִיס.

ה, ד אַחַד הַבּוֹנֵה אֶת הַגֹּדֶר וְאַחַר כֵּךְ נָטַע, אוֹ שֶׁנִּשְׁטָעַ
וְאַחַר כֵּךְ עָשָׂה הַגֹּדֶר הוֹאִיל וְעָרֶסֶן, הָרִי זֶה עָרִיס;
נִהְרָס הַגֹּדֶר אוֹ נִסְתָּם הַחֲרִיץ אִין כָּאֵן עָרִיס, אֵלּא
הָרִי כָּל הַשׁוֹרֵה כְּגִפְּנִים יַחֲדִים.

ה, ה עָרִיס שֶׁחָרַב אֲמָצְעוֹ, וְנִשְׁתִּירוּ בּוֹ חֲמֵשׁ גִּפְּנִים
בְּצַד הַגֹּדֶר מִכָּאֵן, וְחֲמֵשׁ גִּפְּנִים בְּצַד הַגֹּדֶר הָאַחֵר
מִכְּנִגְדָּן זֶה הוּא הַנִּקְרָא פְּסָקֵי עָרִיס. אִם יֵשׁ בִּינֵיהֶן
שְׁמוֹנֵה אַמּוֹת וְאַחַד מִשְׁשִׁים בְּאַמָּה הָרִי זֶה מֵרְחִיק
מִכָּל שׁוֹרֵה שְׂשָׁה טְפָחִים, וְזוֹרַע; וְהוּא שְׂלֵא יִזְרַע
תַּחַת הָאִפִּיפִירוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

ה, ו הֵיךְ בִּינֵיהֶן שְׁמוֹנֵה אַמּוֹת בְּצִמְצוּם, הָרִי זֶה לֹא
יָבִיא זָרַע לְשָׂם; וְאִם זָרַע הוֹאִיל וְהִרְחִיק מִכָּל שׁוֹרֵה
שְׂשָׁה טְפָחִים, הָרִי זֶה לֹא קָדַשׁ. וְאִם אִין שָׂם גֹּדֶר
מֵרְחִיק שְׂשָׁה טְפָחִים מִכָּל שׁוֹרֵה, וְזוֹרַע: שְׂאִין כָּאֵן
לֹא עָרִיס, וְלֹא פְּסָקֵי עָרִיס. חֹזֵר וּבִנֵּה הַגֹּדֶר חֹזֵר
עָרִיס לְמִקּוּמוֹ, וְחֹזְרוּ פְּסָקֵי עָרִיס לְמִקּוּמוֹן.

ה, ז גְּנָה קִטְנָה שֶׁהִיא מִקְפַּת גֹּדֶר, וְעָרִיס אֶת הַגִּפְּנִים
סָבִיב לָהּ מִבַּחוּץ עַל כּוֹתְלֶיהָ אִם יֵשׁ בָּהּ מְלוֹא בּוֹצֵר
וְסִלּוֹ מִכָּאֵן, וּמְלוֹא בּוֹצֵר וְסִלּוֹ מִכָּאֵן הוֹאִיל וְהִיא
מִקְפַּת גֹּדֶר, זוֹרַעִין בְּתוֹכָהּ יִרְקוֹת; וְאִם אִין בָּהּ
כִּשְׁעוֹר הַזֶּה אִין זוֹרַעִים בְּתוֹכָהּ, מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאָה הַכָּל
כְּעָרִיס אַחַד וְיִרְק בְּתוֹכוֹ.

ה, ח גִּפְּנִים שֶׁהִיוּ זְרוּעִים בְּמִדְרָגָה גְבוּהָה, וְהָעָרִיס
שֶׁלְּהֵן יוֹצֵא וּמְסַכֵּף עַל הַשָּׂדֶה אִם עוֹמֵד בְּאָרֶץ וּבוֹצֵר
אֶת כָּל רוֹאִין כָּל הַמָּקוֹם שֶׁתַּחַת הָעָרִיס כְּאֵלּוֹ הוּא
מְקוֹם עֵיקְרֵי הַגִּפְּנִים, וְאוֹסֵר אַרְבַּע אַמּוֹת בְּשָׂדֶה
לְכָל רוֹחַ מִשְׁפַּת הָעָרִיס; וְאִם אִינוּ יָכוֹל לְבַצֵּר עַד
שִׁיעֲלָה בְּמִדְרָגָה, אוֹ בְּסֵלֶם אִין אֲסוּר לְזָרַע אֵלּא
תַּחַת הָעָרִיס בְּלִבָּד.

ה, ט שְׁנֵי כּוֹתְלִים הַסְּמוּכִין זֶה לְזֶה, וְהַגִּפְּנִים נִטּוּעִים
בְּזוּיַת בִּינֵיהֶם, וְהָעָרִיס יוֹצֵא עִם הַכּוֹתְלִים מִתּוֹךְ
הַקֶּרֶן וְכוּלָּהּ מֵרְחִיק מֵעֵיקְרֵי הַגִּפְּנִים כִּשְׁעוֹר, וְזוֹרַע
בְּמִקּוֹם הַכּוּלָּה שְׂאִין עָלָיו עָרִיס; וְאִף עַל פִּי שֶׁתּוֹרַע
מִכּוּן בֵּין שְׁנֵי הַכּוֹתְלִים שֶׁבִּינֵיהֶן הָעָרִיס הוֹאִיל
וְהִרְחִיק כִּשְׁעוֹר, הָרִי זֶה זוֹרַע בֵּין הַכּוֹתְלִים.

ה, י גֶּפֶן שֶׁעָלָה הָעֵץ שָׁלָה מִן הָאָרֶץ מְעַט, וְאַחַר כֵּךְ
נִעְקָם וְנִמְשָׁךְ עַל הָאָרֶץ, וְחֹזֵר וְעָלָה כְּמוֹ אַרְכָּבָה
כִּשְׁמוֹדְדִין בֵּין הַגֶּפֶן וּבֵין הַזָּרַע שְׂשָׁה טְפָחִים, אוֹ
אַרְבַּע אַמּוֹת אִין מוֹדְדִין אֵלּא מִסּוּף הָאַרְכָּבָה, לֹא
מֵעֵיקֵר הַגֶּפֶן הָרִאשׁוֹן.

ה, יא כִּבְר בְּאַרְנוֹ שְׂאֵף עַל פִּי שֶׁמֵּרְחִיק בֵּין הַזָּרַע
וְהַגִּפְּנִים כִּשְׁעוֹר צָרִיף לְהַזְהִיר שְׂלֵא תִּסְכֵּף הַגֶּפֶן עַל

הֵיָרֶק, או יִסְכֵּף הֵיָרֶק עַל הַגֶּפֶן; זֶרַע יָרֵק או תְּבוּאָה, וְצִמְחָה, וְאַחַר כֵּן סִכֵּף עָלֶיהָ אֶת הַגֶּפֶן הַקָּשִׁין מִתְרִין, וְהִדְגָן יִדְלֶק.

ה, יב הֵיו שְׂרָשֵׁי הַכֶּרֶם יוֹצְאִין לְתוֹךְ הָאַרְבַּע הָאֲמוֹת שְׁבִין הַכֶּרֶם וְהַתְּבוּאָה, יַעֲקֹר; הֵיו שְׂרָשֵׁי הַתְּבוּאָה יוֹצְאִין לְתוֹךְ הָאַרְבַּע אֲמוֹת, מִתֵּר.

ה, יג כָּל הַהֲרַחְקוֹת וְהַשְּׁעוּרִין הָאֲמוּרִין בְּכִלְאִים בְּאֵמָה בַּת שֵׁשָׁה טְפָחִים שׁוֹחֲקוֹת, וְלֹא יִצְמָצֵם בְּמִדּוֹת הַכִּלְאִים: שְׂאִין מִצְמָצְמִים אֲלֵא לְהַחֲמִיר.

ה, יד כָּל הַשְּׁעוּרִין הָאֵלּוּ שְׁמֹרְחִיק בֵּין הַגֶּפֶנִים וְהַתְּבוּאָה או הֵיָרֶק אֵינֶן אֲלֵא בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, או

בְּסוּרֵיהָ. אֲבָל בְּחוּצָה לְאַרְץ, מִתֵּר לְזֶרַע בְּצַד הַגֶּפֶנִים בְּתוֹךְ הַכֶּרֶם לְכַתְחֻלָּה; וְלֹא אֲסוּרוֹ בְּחוּצָה לְאַרְץ אֲלֵא לְזֶרַע שְׁנֵי מִינֵי יָרֵק או תְּבוּאָה עִם הַחֲרָצֵן בְּמַפְלַת יָד. וְאִם אָמַר לְתִינוּק גּוֹי לְזֶרַע לוֹ בְּחוּצָה לְאַרְץ, מִתֵּר; אֲבָל לֹא יֹאמַר לְגוֹי גָּדוֹל, שֶׁלֹּא יִתְחַלֵּף בְּיִשְׂרָאֵל.

ה, טו וְאִף עַל פִּי שְׁמִתֵּר לְזֶרַע הֵיָרֶק בְּצַד הַכֶּרֶם בְּחוּצָה לְאַרְץ הָרִי אוֹתוֹ הֵיָרֶק הַזֶּרֻעַ שֵׁם אֲסוּר בְּאֲכִילָה, וְאִפְלוּ בְּחוּצָה לְאַרְץ: וְהוּא, שִׁירָאָה אוֹתוֹ לֹקֵט וּמוֹכֵר; אֲבָל סִפְקוֹ מִתֵּר, כִּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּמֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת.

הַלְכוֹת כִּלְאִים פָּרֶק ט

הַשּׁוֹר, וְהַרְמֵף עִם הַסּוּס מִתֵּר לְהֲרַפִּיבֵן זֶה עִם זֶה, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִיֵּן אֶחָד. אֲבָל אוֹז עִם אוֹז בָּר, כִּלְאִים זֶה עִם זֶה: שֶׁהָאוֹז בִּיצִיּוֹ מִבְּפָנָיִם, וְאוֹז הַבֵּר בִּיצִיּוֹ מִבְּחוּץ מִכָּלל שֶׁהֵם שְׁנֵי מִינֵין. וְהַכּוֹי כִּלְאִים עִם הַחִיָּה, וְעִם הַבְּהֵמָה; וְאִין לֹקֵין עָלָיו, מִפְּנֵי שֶׁהוּא סִפְק.

ט, ו הַיְלֹודִים מִן הַכִּלְאִים אִם הֵיו אֲמוּתִיהֶן מִיֵּן אֶחָד, מִתֵּר לְהֲרַפִּיבֵן זֶה עַל זֶה. וְאִם הֵיו אֲמוּתִיהֶן מִשְׁנֵי מִינֵין, אֲסוּר לְהֲרַפִּיבֵן זֶה עַל זֶה; וְאִם הֲרַפִּיב, לֹקֵת. וְכֵן אִם הֲרַפִּיב זֶה הַנּוֹלָד, אִפְלוּ עַל מִין אִמּוֹ לֹקֵת.

ט, ז פִּיצֵד: פֶּרֶד שְׂאֵמוֹ חֲמוּר מִתֵּר לְהֲרַפִּיבוֹ עַל פֶּרֶדָה שְׂאֵמָה חֲמוּר, וְאֲסוּר לְהֲרַפִּיבוֹ אִפְלוּ עַל הַחֲמוּר; אֲבָל פֶּרֶד שְׂאֵמוֹ סוּס, אֲסוּר לְהֲרַפִּיבוֹ עַל פֶּרֶדָה שְׂאֵמָה חֲמוּר. וְכֵן כָּל פִּיצֵא בְּזֶה. לְפִיכֵן הַרוּצָה לְהֲרַפִּיב פֶּרֶד עַל פֶּרֶדָה, או לְמִשְׁךְ בְּשִׁתֵּי פֶרֶדוֹת בּוֹדֵק בְּסִימְנֵי אֲזָנָיִם וְזָנָב וְקוֹל: אִם דּוֹמִין זֶה לְזֶה בִּידוּעַ שְׂאֵמֵן מִמֵּין אֶחָד, וּמִתְרִין.

ט, ח כָּל הָעוֹשֶׂה מְלֶאכֶה בְּשְׁנֵי מִינֵי בְּהֵמָה או חִיָּה כְּאֶחָד, וְהָיָה אֶחָד מֵהֶן מִיֵּן טְהוּרָה, וְהַשְּׁנֵי מִיֵּן טְמֵאָה הָרִי זֶה לֹקֵת בְּכָל מְקוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא-תַחַרֵּשׁ בְּשׁוֹר-וּבַחֲמֹר, יַחְדָּו". אֶחָד הַחֲוֹרֵשׁ, או הַזּוֹרֵעַ, או הַמוֹשֵׁךְ בְּהֵן עֲגָלָה או אֲבָן כְּאֶחָד, וְאִפְלוּ מִשְׁכָּן כְּאֶחָד או הַנְּחִיגֵן כְּאֶחָד, וְאִפְלוּ בְּקוֹל לֹקֵת, שֶׁנֶּאֱמַר

ט, א הַמְּרַפִּיב זָכַר עַל נִקְבָה שְׂאֵינָה מִינּוֹ בֵּין בְּבֵהֶמָה בֵּין בַּחִיָּה וּבַעוֹפּוֹת, וְאִפְלוּ בְּמִינֵי חִיָּה שְׁבִיִם הָרִי זֶה לֹקֵת מִן הַתּוֹרָה בְּכָל מְקוֹם, בֵּין בְּאַרְץ בֵּין בְּחוּצָה לְאַרְץ: שֶׁנֶּאֱמַר "בְּהַמֵּתָךְ לֹא-תִרְפִיעַ כִּלְאִים". וְאֶחָד בְּהֵמָה חִיָּה וְעוֹף שָׁלוֹ, או שְׁלַחְבְּרוֹ. וְאִינוּ לֹקֵת עַד שְׁיִכְנִיס בִּידוֹ, כִּמְכֹחֹל בְּשׁוֹפָרָת; אֲבָל אִם הָעֵלֶם זֶה עַל זֶה בְּלִבָּד, או שְׁעוֹרָרֵן בְּקוֹל מִפִּין אוֹתוֹ מִכַּת מִרְדּוֹת.

ט, ב מִתֵּר לְהַכְנִיס שְׁנֵי מִינֵין, לְסַהֵר אֶחָד; וְאִם רָאָה אוֹתָם רָבְעוּ זֶה אֶת זֶה, אֵינּוּ זְקוּק לְהַפְרִישֵׁן. וְאֲסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְתֵן בְּהֵמָתוֹ לְגוֹי לְהַרְבִּיעָה לוֹ.

ט, ג מִי שֶׁעָבַר וְהֲרַפִּיב בְּהֵמָתוֹ כִּלְאִים, הָרִי הַנּוֹלָד מֵהֶם מִתֵּר בְּהֵנָאָה; וְאִם הָיָה מִיֵּן טְהוּרָה עִם מִין טְהוּרָה מִתֵּר בְּאֲכִילָה, כִּמוֹ שֶׁנֶּשְׁתַּבָּאָר בְּמֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת.

ט, ד שְׁנֵי מִינֵי בְּהֵמָה או חִיָּה שְׁדוּמִין זֶה לְזֶה אִף עַל פִּי שְׁמֵתֵעֲבֵרִין זֶה מִזֶּה, וְדוּמִין זֶה לְזֶה הוּאִיל וְהֵם שְׁנֵי מִינֵין, הָרִי אֵלּוּ כִּלְאִים וְאֲסוּר לְהֲרַפִּיבֵן. פִּיצֵד: הַזָּאֵב עִם הַכֶּלֶב, וְהַכֶּלֶב הַכִּפְרִי עִם הַשּׁוּעַל, וְהַצְּבָאִים עִם הָעֹזִים, וְהַיְעֵלִים עִם הַרְחֵלִים, וְהַסּוּס עִם הַפֶּרֶד, וְהַפֶּרֶד עִם הַחֲמוּר, וְהַחֲמוּר עִם הָעֶרּוּד אִף עַל פִּי שְׁדוּמִין זֶה לְזֶה, הָרִי הֵן כִּלְאִים זֶה בְּזֶה.

ט, ה מִיֵּן שֵׁשׁ בּוֹ מְדַבְּרֵי וְיִשׁוּבֵי, כְּגוֹן שׁוֹר הַבֵּר עִם

”יחדו”, מכל מקום; אבל המזוגן, פטור עד שימשך או ינהיג.

ט, וְאֶחָד שׁוֹר וְחֹמּוֹר, וְאֶחָד כָּל שְׁנֵי מִיָּנִין שְׂאֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טָהוֹר בֵּין בְּהֵמָה עִם בְּהֵמָה, כְּחֹזֵר עִם הַכֶּבֶשׂ, אוֹ חֵיהָ עִם חֵיהָ, כִּי־חֹמּוֹר עִם הַפִּיל, אוֹ חֵיהָ עִם בְּהֵמָה, כִּכְלָב עִם הָעֵז אוֹ צְבִי עִם הַחֹזֵר, וְכִי־צֹא בָהֶם עַל כָּל אֵלוֹ, לֹקֵה מִן הַתּוֹרָה: שֶׁחֵיהָ בְּכָל־ל בְּהֵמָה הִיא, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּמֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת. אֲבָל מִדְּבָרֵי סוּפְרִים כָּל שְׁנֵי מִיָּנִין שֶׁהֵן כְּלָאִים בְּהֶרְבֵּעָה, אֲסוּרִים לְחַרֵּשׁ בָּהֶן כְּאֶחָד וְלִמְשֹׁךְ אוֹתָן וְלִהְנַהִיגָן; וְאִם עָשָׂה בָּהֶן מְלָאכָה כְּאֶחָד, אוֹ מִשָּׁךְ, אוֹ הִנְהִיג מִכֵּין אוֹתוֹ מִכַּת מְרֵדוֹת. וְאֲסוּר לְהִנְהִיג בְּהֵמָה מִן הַיְבֻשָּׁה עִם חֵיהָ שְׂפִיָּם, כְּגוֹן עֵז עִם שְׂבוּט; וְאִם עָשָׂה, פְּטוּר.

ט, י עֲגָלָה שֶׁהָיוּ מוֹשְׁכִין אוֹתָהּ כְּלָאִים הַיּוֹשֵׁב בְּעֲגָלָה לֹקֵה, וְאִף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִנְהִיג: שֶׁיִּשְׁיָבְתוּ גוֹרְמַת

לְבִהְמָה שֶׁתִּמְשֹׁךְ הָעֲגָלָה. וְכֵן אִם הָיָה אֶחָד יּוֹשֵׁב בְּעֲגָלָה, וְאֶחָד מִנְּהִיג שְׁנִיחֵן לֹקֵין; וְאִפְלוּ מֵאֵה שֶׁהִנְהִיגוּ כְּלָאִים כְּאֶחָד, כֵּלֵן לֹקֵין.

ט, יא מִתֵּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאָדָם וּבְהֵמָה אוֹ חֵיהָ כְּאֶחָד כְּגוֹן אָדָם שֶׁחֹרֵשׁ עִם הַשׁוֹר, אוֹ מוֹשֵׁךְ עֲגָלָה עִם הַחֹמּוֹר, וְכִי־צֹא בְּזֵה: שֶׁנֶּאֱמַר ”כְּשׁוֹר—וּבַחֹמֶר, יִחַדּוּ”, לֹא בְּאָדָם וְחֹמּוֹר אוֹ בְּאָדָם וְשׁוֹר.

ט, יב בְּהֵמַת פְּסוּלֵי הַמְּקַדְּשִׁין אִף עַל פִּי שֶׁהִיא גּוֹף אֶחָד, הַפְּתוּב עָשָׂה אוֹתָהּ כְּשְׁנֵי גּוֹפִין, מִפְּנֵי שֶׁהִיְתָה קָדֵשׁ, נַעֲשֶׂת כְּקָדֵשׁ וְחַל מְעַרְבִין זֶה בְּזֵה; וְנִמְצְאָת בְּהֵמָה זֹה, כְּבִהְמָה טְמֵאָה עִם הַטְּהוֹרָה הַמְּעַרְבִין כְּאֶחָד הֵרִי הוּא אוֹמֵר ”וְאִם, כָּל—בְּהֵמָה טְמֵאָה, אֲשֶׁר לֹא—יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קִרְבָּן, לֵה”’, מִפִּי הַשְּׂמוּעָה לְמַדּוּ שֶׁאִינוּ מְדַבְּרִים אֲלֵא בְּפְסוּלֵי הַמְּקַדְּשִׁין. לְפִיכֶן הַחֹרֵשׁ בְּשׁוֹר פְּסוּלֵי הַמְּקַדְּשִׁין, אוֹ הַמְּרַבֵּיעַ בּוֹ הֵרִי זֶה לֹקֵה מִשׁוּם כְּלָאִים; וְאֲסוּר זֶה, מִדְּבָרֵי קַבְּלָה.

14	ראשון	ו	6	<p>עלות השחר _____ 6:12 נץ החמה _____</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:25 סו"ז קר"ש - גר"א _____</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:30 סו"ז תפלה - גר"א _____</p> <p>שקיעה _____ 7:26 צה"כ _____</p> <p>בבלי: בבא מציעא מו • ירושלמי: ערובין לא • תוספתא: בבא מציעא א בן: שופטים כא - שמואל א א • רמב"ם: כלאים ג</p>
15	שני	ז	7	<p>עלות השחר _____ 6:11 נץ החמה _____</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:24 סו"ז קר"ש - גר"א _____</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:29 סו"ז תפלה - גר"א _____</p> <p>שקיעה _____ 7:27 צה"כ _____</p> <p>בבלי: בבא מציעא מז • ירושלמי: ערובין לב • תוספתא: בבא מציעא ב בן: שמואל א ב-ג • רמב"ם: כלאים ד</p>
16	שלישי	ח	8	<p>עלות השחר _____ 6:10 נץ החמה _____</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:24 סו"ז קר"ש - גר"א _____</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:29 סו"ז תפלה - גר"א _____</p> <p>שקיעה _____ 7:28 צה"כ _____</p> <p>בבלי: בבא מציעא מח • ירושלמי: ערובין לג • תוספתא: בבא מציעא ג בן: שמואל א ד-ה • רמב"ם: כלאים ה</p>
17	רביעי	ט	9	<p>עלות השחר _____ 6:08 נץ החמה _____</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:23 סו"ז קר"ש - גר"א _____</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:28 סו"ז תפלה - גר"א _____</p> <p>שקיעה _____ 7:28 צה"כ _____</p> <p>בבלי: בבא מציעא מט • ירושלמי: ערובין לד • תוספתא: ב"מ ד בן: שמואל א ו-ז • רמב"ם: כלאים ו</p>
18	חמישי	י	10	<p>עלות השחר _____ 6:07 נץ החמה _____</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:22 סו"ז קר"ש - גר"א _____</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:28 סו"ז תפלה - גר"א _____</p> <p>שקיעה _____ 7:29 צה"כ _____</p> <p>בבלי: בבא מציעא נ • ירושלמי: ערובין לה • תוספתא: בבא מציעא ה בן: שמואל א ח-ט • רמב"ם: כלאים ז</p>
19	ששי	יא	11	<p>עלות השחר _____ 6:06 נץ החמה _____</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:22 סו"ז קר"ש - גר"א _____</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:27 סו"ז תפלה - גר"א _____</p> <p>שקיעה _____ 7:30 צה"כ _____</p> <p>בבלי: בבא מציעא נא • ירושלמי: ערובין לו • תוספתא: בבא מציעא ו בן: שמואל א י-יא • רמב"ם: כלאים ח</p>
20	שבת	יב	12	<p>מצורע, הגדול</p> <p>עלות השחר _____ 6:05 נץ החמה _____</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:21 סו"ז קר"ש - גר"א _____</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:27 סו"ז תפלה - גר"א _____</p> <p>שקיעה _____ 7:30 צה"כ _____</p> <p>בבלי: בבא מציעא נב • ירושלמי: ערובין לז • תוספתא: בבא מציעא ז בן: שמואל א יב-יג • רמב"ם: כלאים ט</p>

יבנאל	ח'יפה	ת"א	ירושלים	הדלקת הנרות
6:31	6:43	6:52	6:31	

יבנאל	ח'יפה	ת"א	ירושלים	מוצ"ש ר"ת
7:51	7:53	7:52	7:50	8:24
8:24	8:26	8:26		

בַּיַּת מְרוֹר שְׂאוֹכְלֵינּוּ בְּפֶסַח מְסַגְּלֵי לְפָרְנֶסָה.

(ספר המדות אות קמזן סימן ל"ה)